המחיר 5.00 שקל חדש (כולל מע"מ)
שנה 52
מיספר 2638
ח' בניסן תשמ"ח, 23.3.1988

העולם הזה

מלכודת פוליטית או פרשת 'אהבים'

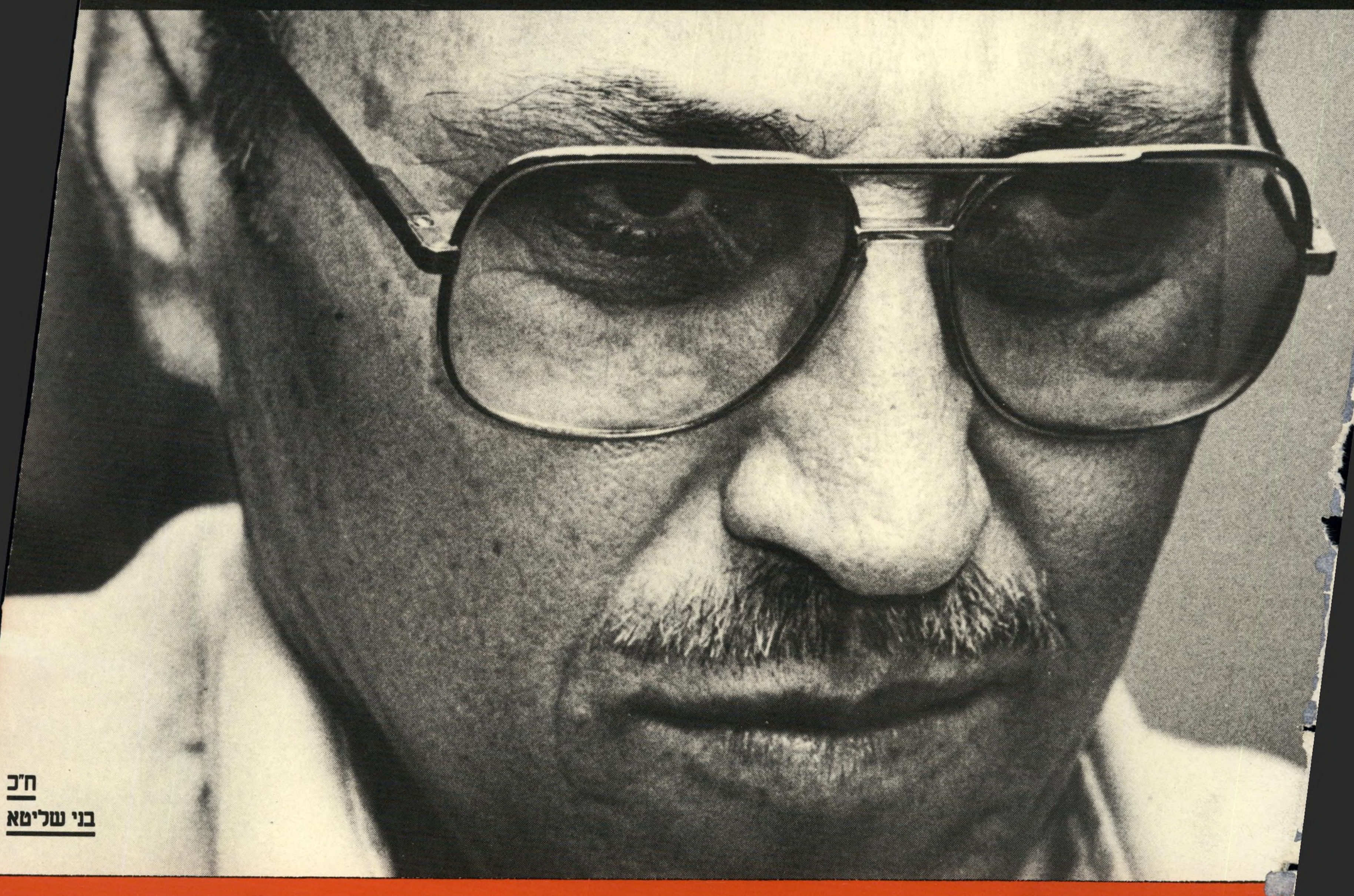

ח"כ
בני שליטא

מיכתב אהבה מהכנסת

גם בשביל ההרגשה.
דיאט קוקה-קולה.

זה בדיוק בשבילך.

מיוצר בישראל ע"י החברה המרכזית לייצור משקאות קלים בע"מ. יצרן מוסמך ע"י חברת קוקה-קולה.

דחף

מיכתבים

פרופסור שמעון פרס

על שליטתו של שמעון פרס בלשון האנגלית („הפרט המכריע", העולם הזה 9.3.88).

בניתוח המרתק של פרשת צינור־הנפט העיראקי ערב העולם הזה עניין בשאינו ממין העניין וטרח ל„הכניס" לשמעון פרס חזור והכנס את העובדה ששמעון פרס איננו פרופסור לאנגלית.

לפי העולם הזה שמעון פרס כותב מיכתבים „באנגלית רצוצה", שליטתו באנגלית היא „שיט־חית ורופסת", הוא כותב אנגלית „בשגיאות" וכו' וכו'.

אז מה?

ממתי שליטה בלשון האנגלית מוכיחה משהו ובכלל, מה הקשר? ולוא היה שמעון פרס מילון אוכספורד מהלך־על־שתיים, אז הוא כן היה בסדר?

מיקי שלוש, רמת־השרון

● ● ●

בעל זבוב

על המאבדים צלם אדם, בדומה לתולשי־כנפיים מזבובים שבויים („זמן אמת", „דף חדש", העולם הזה 2.3.88).

הדימוי של הזבוב שרגליו נתלשות בידי ילד אחת־אחת (בהקשר לטיבם של „יפי־נפש" ואחרים בארץ) מזכיר לי את הבדיחה הנוראית במדען האיטלקי שהחליט לבחון את תכונותיו של הזבוב:

הוא קוטע את שתי כנפיו של הזבוב, מעמיד אותו על קו־הניסוי ומורה לו:

„זבוב, קפוץ!"

הזבוב קופץ 10 סנטימטר והמדען רושם: מסקנה ראשונה — זבוב ללא כנפיים קופץ 10 סנטימטר.

המדען ממשיך וקוצץ לזבוב שתיים מארבע רגליו ומורה לזבוב שוב:

„זבוב, קפוץ!"

הזבוב קופץ חמישה סנטימטר והמדען רושם: מסקנה שנייה — זבוב ללא כנפיים וללא שתיים מרגליו קופץ חמישה סנטימטר.

לבסוף מוריד המדען גם את שתי רגליו הנותרות של הזבוב ומורה לו שוב:

„זבוב, קפוץ!"

הזבוב לא נע ולא זע והמדען רושם: מסקנה שלישית — זבוב ללא כנפיים וללא רגליים אינו שומע.

יוחנן כהן־עיראקי, ניו־יורק

● ● ●

זעקת באר־שבע

על המצב בנגב ובבירת הנגב.

הנגב שרוי במצב חמור. טריטוריה ענקית, 60 אחוזים משיטחה של מדינת ישראל, עומדת ריקה ושוממת ובירת הנגב, באר־שבע, דורכת בעשר השנים האחרונות במקום (אי־הקמת מיפעלים תעשייתיים, חוסר־תעסוקה לסטודנטים המסיי־מים את לימודיהם ולחיילים משוחררים, חוסר מקומות־בילוי לנוער ולצעירים).

מצב זה גורם לאלפים לנטוש למרכז הארץ (ב־1986 בלבד עזבו את הנגב 14 אלף איש).

אני חושב שתושבי באר־שבע חייבים להתעו־רר מהתרדמה שבה הם נתונים ולצאת למאבק חריף בממשלה המזניחה את הנגב.

אורי רווח, באר־שבע

● ● ●

אמא להשראה

על נושאים שראוי לו להעולם הזה לעסוק בהם.

אני נהנית לקרוא בהעולם הזה על החתיכות והדוגמניות. אבל מדי פעם היה רצוי גם לכתוב על בני גילאים מבוגרים יותר.

בתל־אביב גרה אמא שלי, שעברה את גיל 86, ולדעתי היא יכולה לשמש השראה להרבה אנשים: היא רוקדת, מתעמלת, מציירת, מפסלת ונמצאת, כל ימות השנה, בים.

באם תחליטו שאתם מוכנים לעזוב את החתי־כות ולכתוב על מישהי מיוחדת...

כרמלה קוכמן, אנסינו, קליפורניה

● ● ●

סרבניות רינונים

על אלם שגזרו על עצמן שתי זמרות צעירות („רינוני רון", העולם הזה 9.3.88).

כל הכבוד לגלי עטרי, שהבטיחה ראיון לעיתונאי אחד, אך לבסוף נעלמה ונאלמה.

וכנ"ל לשרון ליפשיץ, שנהגה פחות או יותר באותה צורה עם כתבת העולם הזה.

(המשך בעמוד 4)

כתבת השער הקדמי:

איך בילית ח"כ שליטא?

בני שליטא התפרסם לפני שנים אחדות בקשר לפרשה הסנסציונית שנקראה פר־שת השוחד הסיני. היום מייחסים לו מיכתב, שנכתב כתשובה למודעת־היכרות בלא־שה. שליטא, שמעולם לא הצטיין בזהירות־יתר בכל הקשור למין השני, מנסה בכל־דרך, להוכיח שהוא קורבן למזימה פוליטית אפילה. **38**

כתבת השער האחורי:

מי רצח את ניבה ברוש?

החקירה המישטרתית בנוגע לרצח ניבה ברוש נמצאת במבוי סתום. בני־מישפחתה של הנרצחת מאמינים שניבה מצאה את מותה בתאונת־דרכים. אולם שיחזור תנועותיה ביום הרצח מעלה תמיהות וסתירות רבות. מי רצח את ניבה ברוש? האם היה זה מאהב שהחליט לשים קץ לחייה? או אחת מידידותיו של הבעל? **40**

דינמיקה מקומית

כרוז מיספר 10 של מיפקדת־ההתקוממות קרא לכל תושבי השטחים הכבושים לערוך הפגנות ביום כראמה. למתבונן מהצד קשה להבין את הדינמיקה המקומית – התקהלויות קטנות. קריאת סיסמות בקול. עימותים עם חיילים. פיזור מהיר ושוב שקט. יום כראמה הסתיים בלא אירועים מיוחדים. **8**

חמוש במצלמה

אלי פסטמן, צלם ויז־ניוז, סוכנות־הטלוויזיה הגדולה בעולם, מספר על עבודתו בשטח, על יחסו לצבא, למתנחלים, לפלסטינים, על עבודתו באיראן ובאפגניסתאן. על הדילמות, על צילומים חשובים בקאריירה שלו, על פציעתו ועל הביקורת הקשה המוטחת בתיקשורת. **14**

פרעה מלך־ישראל

פרעה הישראלי מטיל עונשים על בני־פלסטין. הרג, הרס, מעצר, גירוש, אלות, עוצר, סגר, ריסוק־עצמות, מתנחלים, רעב, עיצומים כלכליים, ניתוק הקשר הטלפוני, איסור הייצוא. ואין פרעה מעלה כלל על דעתו כי שחצנותו ואטימותו אינן אלא ה־מכשירים היעילים ביותר כדי לחשל את רוחו של העם הפ־לסטיני ולהכשירו לעצמאות. **5**

המיזרח הפרוע

ענק־חרוזים בצורת דגל פלסטיני ● ג'סי ג'יק־סון — מנהיג אמיתי, מלהיב ומלכד ● החולמים — אקסודוס של שנות ה־80 או מערבון־פלאפל? ● תעודת־מעבר — אלגוריה על גורל העם הפלסטיני ● הפגנה — כאקט של יצירה פוליטית ● החיים — לא כתיאוריה טוטאלית ● האם משתקף אופיו של אדם בכתב־ידו? ● על רות דיין ומקורה של הסיסמה „המרחב השמי" ● הכל תלוי בטיב העיתוי. **10**

הידוע בציבור

בתביעה שהתבררה באחרונה פסק בית־המישפט כי זוג גברים הומו־סכסואליים המחלקים משק־בית משותף ואמצעים כספיים משותפים דינם כדין זוג נשוי, או גבר ואשה החיים ביחד בלא קשר־נישואין. בכך הצטרף השופט לנטייה הקיימת להכיר בזוגות הומו־סכסואליים ולס־ביים כבעלי זכויות מלאות. **35**

איך הודח רפפורט מצה"ל

מחקירה שעשה העולם הזה עולה כי השיטות שבהן עשה ברוך רפפורט חיל בחו"ל בקשריו עם ממשלות מסוימות הומצאו בישראל כבר ב־1953. כאשר עדיין שירת בצבא, ובשיתוף עם פאול קולק, אחיו של טדי קולק, קיבל זיכיון ממישרד־האוצר לעסוק בחיסול חובות המדינה לחברות־תעופה זרות, אף־על־פי שלא השקיע כסף בזיכיון. **17**

מאיימת להתאבד

גיתית יזרעאלוב, שפסק־דינה אמור להיק־בע בימים אלה, מעדיפה לבלוע רעל, אך לא לשבת בכלא. אולם אם תואשם היא מתכ־וונת לחלק את תאה עם חווה יערי. יזר־עאלוב סיפרה להעולם הזה על הכלא בהונג־קונג. על המאהב הסיני. הבימאי האיטלקי. על אקירה קורוסאווה, שאי־תו ניהלה רומן ועל הדרכון היווני שהחביאה בתחתוניה. **37**

מישפט מבויים בכלא

אילנה לב, מי שהיתה עורכת־דין מצליחה, והורשעה בקבלת דבר במירמה, מנצלת את זמנה בכלא לכתיבת עבודת־דוקטורט ומנ־הלת חוג לחוק ומישפט, שבמיסגרתו מק־יימת מישפט־סמים מבויים. בתפקידי־המפתח במיש־פט משתתפות האסירות. **36**

דף חדש 8000

צילומים מחיי היישוב

8000 צילומים שצולמו במשך 15 שנים גורליות בחיי היישוב היהודי בארץ־ישראל — מהם בעלי ערך היסטורי רב — מונחים בדירה קטנה של צלם יוצא־גרמניה בחולון. מדוע צריכים צילומי ארץ־ישראל לצאת לאור ולהיות מוצגים בגרמניה לפני שהם מוצגים — על אחת כמה וכמה, מתפרסמים — בישראל של חגיגות ה־40? **26**

אתה והשקל

עיריית תל־אביב נלחמת בעיתונות

פרוייקט גן־העיר כנראה לא יוצא למכירה מחדש ● בוררות בין אגד ליורופקאר ● הופסקה חלוקת דיברי־דואר של רשויות־המס ● ניסן חקשורי, איל־השטיחים, קיבל אזרחות שווייצית ● האם גדלו יתרות המט"ח של ישראל? ● עיסקי הנדל"ן של האחים רויכמן, ברנוביץ וזכריה דרוקר ● עיריית תל־אביב ומילחמתה במוכרי־העיתונים ● הצלחה לכרטיס דילקית ● הבנה בין עזור טיסונה ושלמה גניש בנוגע לשוק־הפישפשים במיאמי ● ירידה דרמאתית במכירות ספרים. **31**

רחל המרחלת מדווחת:

עופרה חזה (בתמונה) מתחתנת. עם מי? — עוד לא יודעים ● דויד תמיר לא מתחתן עם ענת שילון. בינתיים הוא מסתובב עם אילנה שושן ● אברהם תורג'מן, מרים תמיר, הקלפים, הכו־כבים והאשה השניה ● הנוכחים והלשעברים בבר החדש של רפי שאולי ● ומה עשתה הרכילאית העקשנית כדי להתבודד עם השר האלגנטי? **24**

בדרן באישפוז

אבי בהט, מי שהיה אחד מהבדרנים הפופו־לאריים לפני 15 שנה, לקה, כשהיה בשיא הקאריירה שלו, בהתמוטטות־עצבים. הוא אושפז בבית־חולים לחולי־נפש ושהה שם תקופה ארוכה. בימים אלה חוזר להופיע. **28**

רינוני רון

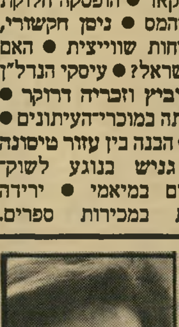

הגברים העשירים של שושנה וינר ובתה שרון (בתמונה) ● הסיפור הנוגע ללב של ורדה פרושן ובעלה עמוס ● אבי ודורית כהן — „שנינו ביחד וכל אחד לחוד" ● האם ידעו המועמדות לתחרות מלכת־היופי מי יזכו במקומות הראשונים? ● הדרך של יעל דיין ללוס־אנג'לס עוברת בקריית־גת ● תמי בורוביץ, מ־יורשות ידיעות אחרונות, בהריון. **25**

המדורים הקבועים:

מיכתבים – בעל זבוב 3
איגרת העורך – רפובליקת בננות 4
הנדון – לב פרעה 5
תשקיף – קיסר האוניברסיטה 6
במדינה – שיעור בדמוקרטיה 6
יומן אישי – אגואיזם טוטאלי 10
אנשים – על כוס וכיס 12
ראיון השבוע – אלי פסטמן 14
הורוסקופ – השפעת מרס 21
לילות ישראל – הרבה יין 22
רחל מרחלת – על כל העולם 24
רינוני רון – כל אחד לחוד 25
דף חדש – צלם ייקה 26
מה הם אומרים – ד"ר מיכאל רייטר, ניצה שפירא־ליבאי, רפי סוויסה 30
אתה והשקל – עיסקי נדל"ן 31
תשבצוםן – 32
זה וגם זה – תורת היחסות 33
קולנוע – שיר לשר 34
חשבון נפש – בני שליטא 37
תמרורים – קסקט עור 42
מיכתבים לרותי – כמו אלכסיס 42

קורא יקר,

לא ראיתי בחיי הרבה מרואיינים בעלי מסר כל־כך בלתי־אמין כמו ברוך־ברוס רפפורט, שהו־פיע בשבוע שעבר בתוכנית זה הזמן בטלוויזיה.

המראיין, דן בן־ישי, היה מוכן היטב. לא היה קשה לנחש מניין שאב את המידע, מכיוון שהעולם הזה היה כלי־התיקשורת היחידי בישראל שחקר וניתח את פרשת־השוחד, ושהעז להציג את השאלות הנוקבות המתבקשות.

בתקיפות שאינה רגילה בטלוויזיה, אם כי באדיבות הראוייה־לשבח, הציג בן־ישי לרפפורט את השאלות האלה. זה התחמק מרובן מאחורי מסך של מילים. בסופו של דבר לא השיב אף על אחת מן השאלות המהותיות.

גותר לנו לבחור בין שתי אפשרויות: או שמר רפפורט, שנודע בעיסקי־השוחד שלו ברחבי העולם, הוא פילנטרופ גמור בבואו לישראל, ועל

שער „העולם הזה", 16.3.1988
אין חסינות לעסקים־מלוכלכים

כן היה מוכן לתת לישראל 70 מיליון דולר לשנה כבקשיש, סתם ככה — או שגירסתו אינה אמינה, ובאה להסוות עסקים מסוג אחר לגמרי.

לקראת סוף הראיון השמיע רפפורט איום גס ובלתי־מוסווה: אם עיתוני ישראל לא יפסיקו „להשמיץ" אותו, הוא יפסיק לתרום כסף לישר־אל. מכיוון שהעיתון הישראלי היחידי ש„השמיץ" אותו היה העולם הזה, אני רואה עצמי מוסמך להשיב.

ראשית: עיתוני ישראל אינם כעיתוני גאבון, אינדונסיה או אנטיגואה, שבהן ניהל את עסקי־השוחד שלו. אי־אפשר לאיים עלינו. בוודאי לא על העולם הזה. שנית: עצם האיום הזה מפריך את שאר דבריו.

מי שאומר שיבטל את תרומותיו אם לא ישיג משהו, מודה למעשה שהוא נתן את התרומות האלה כדי להשיג משהו.

להגן על פרס

מאז ש„העולם הזה" פוצץ פרשה זו בישראל, אני מצפה לקורא שיציג שאלה מסויי־מת. השבוע קיבלתי אותה, בצורת מיכתב של הקורא עורך־הדין עמירם חרלף מחיפה.

אני זוכר את שמו של חרלף מאז שנות ה־50, כאשר כתב מיכתבים למערכת.

הנה מיכתבו:

בעזרת עטו חשנונה של יגאל לביב מנסה העולם הזה להכפיש את שמו של שימעון פרס, ובכך הוא משרת את האינטרס של הליכוד.

כיום, כאשר הכוחות בין המערך והליכוד עם גרורירהם כמעט שווים, יכולים ארבעה־חמישה מנדטים לכאן או לכאן לגרום לממשלה מתונה בראשות המערך או לממשלה ימנית־דתית קיצו־נית בראשות הליכוד. כל פגיעה ביוקרתו של שימעון פרס או המערך משרתת את הליכוד.

עדיין זכור חלקו של עתון זה (שאני קורא אותו ברציפות מאז 1945) ב„מהפך" ב־1977, כיצד עסקתם בהכפשת מפא"י והעומדים בראשה. צחוק הגורל הוא שה„רוח" שלכם אינו הולך לשל"י, ר"צ, מפ"ם או המתקדמת, אלא אז הלך לד"ש, והיום ילך ימינה.

„לך יש רעיונות נשגבים, אך האם יש לרעיונות אלה תומכים בקרב העם?

האם הניסיונות שלך להיבחר לכנסת לא הוכיחו לך, שעל אף היותך פרלמנטר סוג א' — לא הצלחת לעבור את אחוז־החסימה הנמוך?

גם אני מאמין שצריך להכיר באש"ף ולאפשר לו להקים ביו"ש ובעזה מדינה משלו, אך בקונסטלציה הנוכחית זה לא ניתן. האם לא יהיה זה מן החוכמה להתקדם בשלבים?

בכל ויכוח בין הליכוד והמערך, העולם הזה חייב לצדד במערך, ולוא גם מתוך הנחה שזה „הרע במיעוטו".

בקובץ־החוקים העיתונאי הסנ'לה, שהיה תקף כאן עד אמצע שנות ה־60, היה פסוק חכם שאמר: „בין שתי רעות בוחרים בקטנה שבהן."

שולחן־הפוליטיקה דומה לשולחן־ביליארד. אתה מכה על כדור אחד, וגורם לכדור אחר להתקדם למטרה. וזה לצערי מה שאתה והעיתון החשוב העומד לרשותך עושה...

עד כאן מיכתבו של הקורא חרלף. על הנושא הפוליטי אתווכח עימו בהזדמנות אחרת. אך כאן ברצוני לתת תשובה לעניין הפרשה הנדונה.

שאלתי את עצמי מדוע כל כלי־התיקשורת בישראל ניסו תחילה להשתיק את הפרשה כולה.

אני משוכנע כי כמה מן העורכים נהגו כך מפני שלא רצו לריב עם המכונה הגדולה של המערך, בעלת העוצמה הכלכלית האדירה, השולטת על חלק ניכר משוק־הפירסום. בייחוד ערב מסע־המודעות של מערכת־הבחירות.

אך היה ברור לי שכולם ישתמשו בתירוץ של „צריכים להגן על פרס, אחרת נעזור לליכוד."

עם כל הכבוד, אינני מקבל את התירוץ הזה.

אני מסכים בהחלט שהמערך טוב מן הליכוד, ושימעון פרס טוב מיצחק רבין.

ואולם מכאן אינני מוכן להסיק את המסקנה שיש להעניק חסינות לעסקים מלוכלכים של מיפלגה זו או אחרת, או לפוליטיקאי זה או אחר.

הקורא חרלף רומז במיכתבו על פרשות אשר ידלין, אברהם עופר ואחרות, שנחשפו על־ידי העולם הזה ב־1976, ואשר תרמו — לדעת רבים — לנפילת המערך.

בשעה שחשפנו פרשות אלה, קרא לי ראש־הממשלה דאז, יצחק רבין, ושאל אותי: „האם החלטתם לחסל את היונים של המערך?" כי ידלין, עופר והאחרים היו כולם ממוקמים דווקא בצד היוני של מיפלגתם.

אמרתי לו אז, ואני אומר זאת כאן שוב, שאיננו מוכנים להעניק חסינות למישהו או למישהם בגלל דיעותיו הפוליטיות. זה לחוד וזה לחוד.

אחרת נהפוך לרפובליקת בננות. וברפובליקת בננות, יתגבר בסוף רודן ימני.

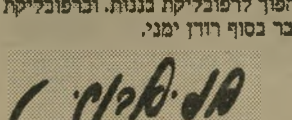

מיכתבים

(המשך מעמוד 3)

הגיע הזמן שיניחו לצעירות החביבות האלה לחיות את חייהן הפרטיים בלי שינברו בהם עד אין סוף.

החודש כבר הספקתי לקרוא באחד העיתונים על הווסת הראשונה של זמרת אחת ובעיתון אחר על ההפלה הראשונה של אחרת ואני מודיע בזה כי אני מעדיף לשמוע את קולותיהן של הזמרות מאשר לקרוא את קורותיהן (האינטימיות ביותר).

עמי ימפל, תל־אביב

● ● ●

לא לטמון הראש בחול

על השפעת היעדר נשות כדורגלני הנבחרת בעת מסעותיהם, על טיב ביצועיהם במיגרש („מין וספורט: נבחרת בלי נשים", העולם הזה 2.3.88).

בארץ נוהגים, בכל תחומי החיים, לטאטא מתחת לשטיח בעיות שונות ובמיוחד נושאים הנראים משום־מה רגישים ועדינים. ובעניין זה עסקני הספורט אינם שונים במאומה מיתר העסקנים. גם הם טומנים את ראשיהם בחול כשדברים אינם נוחים להם.

למרות שאיני מתיימרת לחוות ריעה האם התועלת שבהבאת נשות וחברות השחקנים למחנה באוסטרליה היתה מצדיקה את ההוצאה הכספית הניכרת שהיתה כרוכה בכך, יש מקום לדיון ציבורי יסודי בסוגייה זאת והעולם הזה תרם בכתבתו תרומה נכבדה להארת הנושא.

שושנה בן־יהודה, תל־אביב

● ● ●

והמנגינה שוב חוזרת

על הימנון אחד המשרת שתי אומות („בלאדי, בלאדי", העולם הזה 9.3.88).

בלאדי, בלאדי אינו ההימנון המשותף היחיד לשתי אומות, המצרית והפלסטינית.

זמן קצר אחר מילחמת־העולם השנייה נטשה יוגוסלביה את האינטרנציונאל כתור ההימנון הלאומי שלה ואימצה לעצמה תחתו הימנון שמנגינתו זהה להימנון הפולני העתיק („עוד לא אבדה פולין"), כמובן עם מילים אחרות.

מעניין שהמנגינה הזאת היא, למעשה, המנגינה של שיר־חרות של התנועה הפאן־סלאבית מימי סוף המאה הקודמת, שמקורה דווקא בסרביה דאז (שהיא כיום הרפובליקה הבכירה ברפובליקה הפדראלית של יוגוסלביה).

עוזי שרטר, תל־אביב

● ● ●

קשר קורן לאוצר

על קירבה מישפחתית מסויימת של חתן יום־הולדת („אנשים", העולם הזה 9.3.88).

מדור אנשים מנצל את הדיווח על יום־הולדתו של דני קורן (ממקורבי יגאל אלון המנוח) כדי להזכיר לעם ישראל שדני קורן הוא הגיס של שר־האוצר (הנשוי לאחותו של קורן, רות).

אבל קשר לאוצר איננו דבר חדש לדני קורן (וכמובן גם לא לאחותו, הגברת ניסים). הלא בימים שבהם משה ניסים עוד לא חלם על שקל חדש כבר היה אביהם של דני ורות, יצחק קורן, סגן שר־האוצר בממשלת ישראל (1961־1963).

עמרי קולי, נהריה

● ● ●

גם עיניים ורגליים

על ביטוחים יוצאי־דופן שעורכת חברת־הביטוח לויד'ס („תמרורים", העולם הזה 9.3.88).

כאשר חברת־הביטוח לויד'ס הלונדונית עוסקת בביטוחים לא־ימיים היא איננה מסתפקת בביטוחי סיכונים מיקצועיים שיגרתיים כביטוח קולותיהן של זמרות־אופרה או חוטמיהם של טועמי (יותר נכון: מריחי) יינות.

בשעת הצורך מוכנה לויד'ס להרחיב מאוד את המושג של סיכון מיקצועי, כמובן תמורת הפרמיה המתאימה. כך, למשל, ביטחה לויד'ס, בעבר, את עיניה הסגולות של אליזבט טיילור ואת רגליה המשגעות של בטי גרייבל.

חיים ברצקי, תל־אביב

● ● ●

שאלה של אחוזים

על ידיעת החשבון של בעלת מדור בהעולם הזה („גם זה וגם זה", העולם הזה, 9.3.88).

חיסכון, חיסכון, אבל על חיסכון של 500% (כשקונים עציצים בזמן הנכון לפני הפסח) טרם שמעתי. זה אמנם מופיע אצל דניאלה שמי, שכל מילה שלה מהימנה עליי, אבל זה, בכל זאת, נוגד את חוקי תורת החשבון.

החיסכון המינימאלי האפשרי הוא זה של 100% — יעני, בחינם.

חיסכון של 500% פירושו שאתה מקבל את הסחורה (במיקרה זה, העציץ) בחינם ועוד מוסיפים לך ארבע פעמים את מחירו (אוליי, כדי שתיקח אותו).

אני מניח ששמי התכוונה לכך שמחיר העציץ, הרחק מן הפסח, הוא חמישית ממחירו ערב פסח, וזה, לפי תורת החשבון שלמדנו עוד בבית־הספר היסודי, חיסכון של 80%.

יוסף סיטון, ירושלים

● ● ●

הספר והמיליונר

על הקורות לספר מושאל („יומן אישי", העולם הזה 17.2.88).

מזמן לא צחקתי כל־כך כמו שצחקתי כאשר קראתי את הסיפור של אורי אבנרי כיצד שאל ממנו המיליונר יעקב נמרודי את הדוח של ועדת־הסנאט על פרשת איראן־קונטראס.

ועכשיו אני מלא סקרנות: האם נמרודי החזיר בינתיים את הספר ואוליי הוא שילם עבורו?

דויד רוט, חיפה

● לא זה ולא זה.

● ● ●

סמן ימני לשטחים הכבושים

על ההתנהגות היאה לחיילי צה"ל בשטחים הכבושים.

להערכתי מן הראוי שהשיר אחרי הקרב, שנכתב על־ידי ויקטור הוגו, יהיה הסמן הימני להתנהגות החיילים בשטחים. בשיר מתאר הוגו דוגמה של נדיבות־לב, גם בעת קרבות, שבכמה מהם נוכח עת התלווה בצעירותו אל אביו

אַחֲרֵי הַקְּרָב

אבי גִבּוֹר־חַיִל הָיָה, טוֹב־לֵב וּנְשׂוּא־פָּנִים,
בלווי פָּרָשׁ שאהבו מכל האחרים
בגלל גבה־קומתו ונפשו השופעת עז וָרַהַב,
הָיָה רוכב עַל סוסו בערב בשדה הקְּרָב,
והשדה מכסה הָיָה חללים שעליהם רד היום.
ובדמדומי־האפלה בָקַע בדממה רשרוש חרישי בפתאם
זה הָיָה קולו של ספרדי נָטוּשׁ מצבאו המוּבס,
מתבוסס בְּדָמוֹ ומזדחל בקשי לשפת שביל מפלס,
מתבוסס שָׁפוּף, חציו כבר נגזר מארץ החיים,
ומלמל דוֹמה: מים, מים, רחמים!
אבי, שנכמר לבו עליו, הושיט לפָרָשׁו הנאמן
נאד של רום שהָיָה תלוי על אכף הסוס במלכסן
וצוה — הב משקה לפצוע המקפח.
לפתע, בשעה שהפָּרָשׁ פנה הצדה ושחח
נטה אליו הבּרְנָשׁ מגזע המורים[1],
אחז באקדחו שלפף עדין בבגדיו הפרומים,
כון למצחו של אבי וצעק: "כרמבה!"[2]
מהירי העז צנח כובעו בעצמה רבה
ואף הסוס נרתע לאחור בזיז פחדני.
– תן לו בכל זאת לשתות, אמר אבי.

(1) **המורים** – כינוי לשבטים הערביים שכבשו בימי־הביניים את ספרד והמערב.
(2) **כרמבה** – מילת־שבועה בספרדית.

השיר של הוגו
הבן של הגנרל

הגנרל לספרד, ומהם היה יכול ללמוד על מילחמות ועל אכזריותן. **חנוך סער**, תל־אביב

● השיר **אחרי קרב** (ראה מיסגרת) תורגם לעברית על־ידי הד"ר שלמה לוי ושובץ בספר **שירים נבחרים** של הוגו, שיצא לאור, בשנה שעברה, בהוצאת־הספרים **סער**.

■ ■ ■

כתובת המערכת

קוראים המבקשים לכתוב למערכת העולם הזה מתבקשים לדייק בכתובת המערכת: רחוב גורדון 3, תל־אביב, מיקוד — 63458.

בשעת הצורך ניתן גם לפנות בטי־לפון — 232262 (03), בפקסימיליה — 972־3־245242. מנוי 2009, ובטלקס — RMYM IL 341667.

סיפור ישן במהדורה חדשה

לב פרעה

המיתוסים הלאומיים העתיקים ביותר שלנו הולכים ומתהפכים. זוהי אחת התופעות המרתקות ביותר במצב הנוכחי.
דויד וגוליית.

אין פרשן בעולם שלא עמד על ההיפוך הזה. דויד הפלסטיני שם את האבן בקלע ושולח אותה במיצחו של גוליית הישראלי. זה נראה מדי יום על מירקע הטלוויזיה.

אין זה דימוי חזותי בלבד. קצין־הכיבוש הישראלי מדבר כגוליית, מקלל כגוליית, חושב כגוליית, חכם כגוליית.

אולם אין זה המיתוס היחידי שקם על יוצריו.

עשר המכות. אחת האגדות הבסיסיות ביותר שעיצבו את אופי העם היהודי לדורותיו.

אלוהים אמר לפרעה: שלח את עמי. פרעה סירב. אלוהים הטיל על העם המצרי עונש סביבתי. פרעה נעתר לדרישה.

אבל אלוהים לא הניח לפרעה לצאת מן העניין בקלות כה רבה. אלוהים הכביד את ליבו. פרעה חזר בו מהסכמתו לשלח את העם. ואז הטיל עליו אלוהים עונש קולקטיבי שני, ושלישי, ורביעי, עד העשירי, האכזרי מכל.

מרוע? מה רצה אלוהים להוכיח? שהוא הגדול מכולם? שהוא מסוגל להטיל עונשים שונים ומגוונים.

לאו דווקא. אלוהים הכביד את ליבו של פרעה מפני שלא רצה שהחרות תבוא לבני־ישראל בקלות רבה מדי. הוא רצה שיסבלו.

רדיפות פרעה חישלו את אופי בני־ישראל, הכשירו אותם למיצעד של 40 שנה במידבר הצחיח, נתנו בהם את תעצומות־הנפש שהיו דרושות ליצירתה של חוקת משה.

עשר המכות היו דרושות כדי להביא לעולם את עשרת הדיברות.

עכשיו זה קורה שוב. אבל להיפך.

■ ■ ■

הפילוסוף הגרמני גיאורג וילהלם הגֶל דיבר על „עורמת התבונה".

בתירגום חופשי: התבונה ההיסטורית אינה משתמשת תמיד בתבונת האדם. היא מתחכמת. היא מחפשת דרכים עקלקלות. היא מערימה על עמים ואנשים, ומשתמשת אף בטיפשותם ובאיוולתם כדי להגיע אל המטרה הנבונה.

פרעה מלך־מצריים הדגים את הכלל הזה.

עכשיו הולך בדרך זו פרעה מלך־ישראל (יצחק רבין? יצחק שמיר? שימעון פרס? אריאל שרון? יש מיבחר!)

פרעה הישראלי מטיל עונשים על בני־פלסטין. הרג. הרס. מעצר. גירוש. אלות. עוצר. סגר. ריסוק עצמות. מתנחלים. רעב. עיצומים כלכליים. ניתוק הקשר הטלפוני. איסור הייצוא.

מדי שבוע ממציאים החרטומים גזרות חדשות כדי לשבור את רוחם של בני־פלסטין המרדניים, „להרגיע" אותם.

„נראה מי יתעייף קודם," אומר פרעה בחיוך של ביטחון, ביודעו כי עוצמת מדינתו עולה לאין שיעור על המשאבים העלובים של עם־העבדים.

כאשר מוסא ואהרון באים ומבקשים חרות לעמם, כבד ליבו של פרעה והוא שולח אותם למעצר מינהלי.

ואין פרעה מעלה כלל על דעתו כי שחצנותו ואטימותו ואיוולתו אינן אלא מכשירים בידי עורמת־התבונה כדי להשיג את מטרתה הנסתרת: לחשל את העם הפלסטיני ולהכשירו ברוחו ובליבו לקבל עצמאותו.

■ ■ ■

עורמת־התבונה אינה פועלת רק בכיוון אחד. היא דואגת למדינת־ישראל כשם שהיא דואגת לפלסטינים.

היא חותרת, ברוב עורמתה ותבונתה, לשלום שבו יחיו שני העמים זה לצד זה, בשלום ובשלווה. (התבונה הצרופה, בלי העורמה, לא היתה מגיעה לכך לעולם. מה אפשר לעשות, בני־אדם ועמים אינם יצורים נבונים!)

אפשר לראות בעצם ההתקוממות של הפלסטינים את ניצחונה של עורמת התבונה.

הפלסטינים מאמינים שהם מצילים את עצמם. למעשה הם מצילים את מדינת־ישראל.

אילו ישבו הפלסטינים בשקט עוד 20, 30, 50 שנה, היתה המדינה היהודית מתפרקת מאליה. הפצצה הדמוגראפית, המתקתקת מתחת ליסודותיה, היתה מתפוצצת ברעם אדיר. במיקרה הטוב ביותר היתה קמה מדינה דו־לאומית, שבה היו היהודים נעלמים בהדרגה.

ההתקוממות הפלסטינית מצילה את המדינה מגורל זה. היא באה ברגע האחרון ממש, לפני שזה היה מאוחר מדי.

ההתקוממות תביא, בלי כל ספק, להקמת מדינה פלסטינית בגדה וברצועה, לצד ישראל. ישראל תישאר קיימת, כמדינה בעלת רוב יהודי גדול, בעלת היכולת לפתח את עצמה, לשגשג, לסלול נתיבים לכל פינות המרחב.

אחמד הזורק את האבן, מוחמד המניף את הדגל האסור על צריח המיסגד, כאמל הסוגר את חנותו והחוזר לחיות על פיתה וזיתים — אינם יודעים שהם משרתים מטרה היסטורית גדולה: להציל את מדינת־ישראל מפני טיפשותה שלה עצמה.

■ ■ ■

הוא הדין לגבי יצחק שמיר.

כאשר התבונה משתמשת בעורמה, היא גם מתבלת אותה לא־אחת בהומור.

עורמת־התבונה השתמשה במנחם בגין כדי לעשות שלום עם מצריים ולהכיר ב„זכויות הלגיטימיות של העם הפלסטיני".

עכשיו היא משתמשת ביצחק שמיר כדי לסכל את המזימה הגדולה ביותר נגד העם הפלסטיני.

יוזמתו של ג'ורג' שולץ היא הניסיון האחרון לכונן הסדר ישראלי־ערבי על חשבון הפלסטינים, תוך שלילת חרותם, עצמאותם וזכותם לרווחה ולכבוד. זוהי קנוניה של אחת משתי המעצמות הגדולות (ואולי של שתיהן) לכונן ברית בין ישראל ובין הרודנים השולטים בארצות־ערב, תוך חיסול התנועה הפלסטינית.

מכל המכשירים המצויים בשטח, בחרה עורמת־התבונה, בהומור משגע, דווקא ביצחק שמיר.

היא נטעה בו את הכוח להגיד „לא" למעצמה האמריקאית הכבירה, המחזיקה את מדינת־ישראל בכיס הקטן. בנוכחות שולץ, בנוכחות רונלד רגן, בלב בירת ארצות־הברית.

היא העניקה לו כוח פנימי, גאווה לאומית ואי־הבנה מוחלטת של המתרחש.

אמנם, גם בלי שמיר היתה „יוזמה" זו נכשלת. אין לה קשר עם המציאות. זו השתנתה בשנים האחרונות, ובעיקר בשלושת החודשים האחרונים. לרעיונות הישנים, שנקלטו במחסן־הגרוטאות הדיפלומטי, יש סיכוי להצליח כמו לאביר מימי־הביניים בשדה־קרב מודרני.

ובכל זאת, יש הרבה עורמה דווקא בבחירת שמיר לתפקיד של הכשלת היוזמה. לא יאסר ערפאת, המתאפק מלהגיב, ולא חוסיין ומובארך, המתרוצצים בין הבירות, אלא יצחק שמיר ייראה כמכשיל הגדול.

גם הפילוסוף הגרמני הגל לא יכול היה לחשוב על ערמומיות ערמומית יותר.

■ ■ ■

עורמת התבונה קובעת מי שיצחק אחרון.

זה לא יהיה יצחק שמיר. וגם לא יצחק רבין.

בעיקר לא יצחק רבין.

כאשר תקום המדינה הפלסטינית, מן הראוי יהיה לקרוא בכל אחת מעריה לכיכר מרכזית על שמו של יצחק רבין.

לא אבו־עמאר ולא אבו־נידאל, לא אבו־ג'יהאד ולא אבו־איאד פועלים למען המדינה הפלסטינית כמו אבו־אלה זה.

מהרגע הראשון של ההתקוממות שוקד רבין יומם ולילה, בלי הרף ובלי לאות, על טיפוחה ופיתוחה, כדי שלא תכבה, חלילה.

אם תחליט ברברה טוכמן לכתוב כרך שני ליצירתה מיצעד האיוולת, ותקדיש אותו למושלים הקולוניאליים שרשמו את שמותיהם בדם ואש, כי אז ראוי יצחק רבין שיוקדש לו פרק שלם.

אבל אין זו איוולת סתם. זוהי איוולת הממלאה תפקיד חיוני בתוכניותיה של עורמת התבונה.

יתכן שההתקוממות הפלסטינית לא היתה מגיעה למימדיה הנוכחיים, אלמלא נהרגו קרוב למאה פלסטינים, ילדים, נערים, נשים וגברים, באישורו ובעידודו של יצחק רבין.

לולא תרומתו האותנטית של יצחק רבין לתורת־המילחמה — האיסטראטגיה של ריסוק העצמות — לא היתה ההתקוממות צוברת תנופה.

לולא העונשים הכלכליים המוטלים על העם הפלסטיני הנצור כדי לשבור אותו („נראה מי יתעייף קודם!") לא היו הפלסטינים לומדים שאפשר לחיות במשך שבועות, חודשים ושנים על פיתות וזיתים, ובלבד שלא להישבר ולחזור להיות לעם של עבדים, נעדרי כבוד ותוחלת.

וכסמל האומר את הכל: אלמלא החוק המטומטם האוסר על עם שלם להניף את דיגלו הלאומי, לא היו כיום מתנופפים אלפי דגלים פלסטיניים על כל עיר, עיירה וכפר, על כל חוט־חשמל ומיסגד, כהוכחה לכך שקם שילטון אלטרנטיבי. מכיוון שהדגל הלאומי קרוי בפי השילטונות „דגל אש"ף", משמשים עתה אלפי הדגלים האלה סמל לאחדות העם הפלסטיני תחת הנהגת אש"ף.

רבין לא ירפה. אין הוא יכול להרפות. הוא יצטרך ללכת קדימה בדרך זו, להביא למרחץ־דמים („לירות בכל זורק־אבן בלב", „להרוג 50 ערבים במכה אחת"), לחתוך במו ידיו את הקשר הכלכלי האחרון בין הגדה והרצועה לישראל, להשחית את צה"ל, ואת כלי־התיקשורת ואת בתי־המישפט, עד שהריקבון יאחז בכל איבר בגוף הישראלי, בעוד שההתקוממות מטהרת את העם הפלסטיני משרידי העבדות.

יצחק רבין אינו מבין מה הוא עושה. עורמת־התבונה דאגה לכך שברגע זה ישלוט בשטחים הכבושים דווקא אדם נעדר כל דימיון, אדם שאינו מבין אלא את שפת הכוח הגס, אדם בעל מוח אנאליטי להשחית.

עורמת־התבונה גם דאגה לכך שבראש המדינה תעמוד בשעה זו ממשלה של אחדות לאומית. כדי שיהיה ברור לכל, ויירשם בסיפרי־ההיסטוריה, שאת המדיניות המטומטמת הזאת ביצעו יצחק את יצחק, הליכוד והמערך יחדיו. איש משני המחנות וגרוריהם לא יוכל להטיל בבוא העת את האשמה על זולתו.

■ ■ ■

יתכן שאת הדוגמה המובהקת ביותר לעורמת־התבונה מהווים דווקא המתנחלים.

כל מתנחל שווה את מישקלו בזהב טהור — לעם הפלסטיני.

המתנחלים הקימו את בתיהם על כל גיבעה רמה ותחת כל עץ רענן בשטחים הכבושים, כשמטרתם האחת היא למנוע כל אפשרות של החזרת אף שעל אחד לריבונות ערבית בכלל, ולמדינה פלסטינית בפרט.

זוהי מטרתם. זוהי זכות קיומם. לשם כך נבראו בצלם אלוהיהם, שהוא אליל נוקם ונוטר, אלים ודורסני, שונא־אדם ושונא־עמים, הדורש קורבנות־אדם כל שני וחמישי.

וקם חכם־בלילה שאמר: המתנחלים יצרו מצב שהוא „בלתי־הפיך", לעולם לא יוכלו עוד הפלסטינים לזכות בעצמאותם.

והנה ורמים המתנחלים בדיוק למצב הפוך. כפי שאמר השטן ביצירתו של גיתה: „אני שייך לאותו כוח הרוצה תמיד ברע והגורם תמיד לטוב." טוב מבחינה פלסטינית.

אין צורך להיות חכם־הדור כדי להבין שכל הרוג פלסטיני מלבה את אש המרד ומחשל את נפש המורדים. כל ילד פלסטיני שנרצח מקל על בני־עמו לספוג יסורים ולשאת אותם בגאווה.

תפקידם של המתנחלים בשעה זו הוא לספק קדושים לעם הפלסטיני. והם עושים זאת בתאווה. אין הם מעלים על דעתם שהסאדיזם שלהם ניטע בליבם על־ידי עורמת־התבונה.

יתכן שההתקוממות לא היתה פורצת דווקא ב־9 בדצמבר 1987, אלמלא ירה המתנחל מחבל־קטיף כמה ימים לפני־כן בגבה של תלמידה פלסטינית.

יתכן שההתקוממות היתה נחלשת פה ושם, אלמלא היו מופיעים תמיד, במקום הנכון וברגע הנכון, המתנחלים אחוזי־הטירוף ופורצים לכפר ערבי, עורכים בו פוגרום, הורגים והורסים, ומלהיבים את הפלסטינים לסיבוב הבא של מאבקם.

יאסר ערפאת בוודאי אומר בליבו: „אלמלא היו המתנחלים קיימים, היו צריכים להמציא אותם!"

■ ■ ■

וכן הלאה וכן הלאה.

אפשר היה להזכיר את הבחורים הקוברים את הערבים החיים, המביאים והגורמים לכך שהעולם משווה את צה"ל לצבא הנאצי. ואת מרסקי־העצמות לעיני המצלמה. ואת השופטים, המתארים מעשים אלה בסלחנות כ„מעשים מבישים", והמטילים על האשמים עונשים מגוחכים. ואת הקצינים המעודדים מעשים אלה על־ידי כך שהם מעניקים להם לגיטימציה לפני או אחרי מעשה.

כולם, כולם משמשים כמכשירים בידי כוח עליון.

כולם מצטרפים לשורה הארוכה של שליטים וגיבורים ושוטים, שהיה נדמה להם שהם פועלים למען מטרה מסויימת, בעודם עושים את הכל להשגת המטרה ההפוכה. המטרה שהתבונה חותרת אליה: שלום שיבטיח את קיומה וביטחונה של מדינת־ישראל מצד אחד ואת חרותם של הפלסטינים מצד שני. לשם כך היא מפעילה עורמה בשני הצדדים.

את הפרעונים החדשים ואת גוליית החדש.

כדאי להרהר על כך בעת קריאת ההגדה בליל־הסדר הקרוב.

מאת אורי אבנרי

תשקיף

האם נימרודי פעל בשווייץ?

השרות החשאי השווייצי אמ״ר („המחלקה הצבאית הפדרלית״) הבחיש רישמית כאילו אחד מקציניו אירגן במרס 1986 מיפגש סודי בין שימעון פרס ובין השר האיראני לרכישת־נשק, בנמל־התעופה ליד ציריך.

הידיעה על פגישה זו פורסמה על־ידי השבועון השווייצי זונטאגס־בליק („מבט יום א׳״), וצוטטה בשבוע שעבר על־ידי העולם הזה.

הנוסח של ההכחשה מטעם המוסד השווייצי משאיר פרצות רבות. לישכתו של שימעון פרס לא הכחישה את הידיעה.

העיתון השווייצי טוען כי המוכן הישראלי, שבא במגע עם המוסד השווייצי כדי לארגן את הפגישה, היה „כנראה יעקוב נימרודי״. לדברי העיתון, המסתמך על גילויים במישפט גרמני, דובר בפגישה על מכירת טילי „טאו״.

חוות־דעת חשאית על רפפורט?

תוך כדי הכחשת חלקו באירגון פגישה ישראלית־איראנית על אדמת שווייץ, גילה השרות החשאי השווייצי בהודעתו הרישמית כי נערכה פגישה בין „פקיד ישראלי״ ובין נציג המוסד השווייצי על נושא אחר.

נושא השיחה: „חוות־דעת ביטחונית על אזרח שווייצי שבא בישראל במגע עם מידע סודי, במיסגרת עסקיו״.

הדובר הוסיף כי תפקיד זה הוא בתחום סמכויותיו של המוסד השווייצי.

ההתייעצות נערכה במרס 1986. ההודעה עשוייה להביא לניחוש כי המוסד הישראלי ביקש מעמיתו השווייצי מידע על ברוס־ברוך רפפורט, שהוא אזרח שווייצי, ושהיה פעיל בימים ההם בענייני צינור־הנפט העיראקי.

נשרף בית־כנסת בבוקרשט

לפני עשרה ימים נשרף בית־הכנסת הגדול ביותר בבוקרשט. למרות השריפה לא פורסם הדבר אף באחד מן העיתונים בישראל.

פסק־דין דמיאניוק — כבר בהדפסה

חלק מפסק־הדין במישפט דמיאניוק כבר נמסר להדפסה.

השבוע נערכו שתי ישיבות נוספות, אחרי שהסניגור, יורם שפטל, הביא ראיות חדשות וביקש להתייחס אליהן, אך מכיוון שהסיכומים הסתיימו לפני יותר מחודש התחילו השופטים כבר בכתיבת פסק־הדין.

מחלקה כלכלית בפרקליטות מחוז תל־אביב

מאז פרישתו של עורך־הדין אמנון רודה מהפרקליטות, מנהלים משא־ומתן על הקמת מחלקה כלכלית הדרושה כל־כך בפרקליטות מחוז תל־אביב. מדובר בתקן לארבעה פרקליטים, שיעסקו אך ורק בתיקים של צווארון לבן.

הבחירה המיידית לתפקיד ראש־המחלקה היתה בליה לבאון, הפרקליטה החרוצה המנהלת את רוב התיקים הללו עוד מלפני פרישתו של רודה. חושבים לצרף אליה את אמירה ארד, סגנית בכירה בפרקליטות, לטיפול בעבירות מיסוי וכלכלה. אבל מכיוון שבשעה זו טרם החליטו סופית מי יעמוד בראש המחלקה, יתכן שיהיו בעיות בהקמתה.

נעצרו זמר ועורך־דין

בין המהמרים, שנעצרו בווילה בהרצליה־פיתוח, היה גם זמר חובש־כיפה, שהסתבך בעבר בענייני מס־הכנסה, ועורך־דין.

אש״ף יהיה חבר מן המניין

אש״ף יהיה, כנראה, חבר מן המניין באינטרנאציונאל הסוציאליסטי. עד כה היה לאירגון נציג שישב במעמד של משקיף בלבד.

כתוצאה מהאירועים האחרונים בשטחים הכבושים איבדה מיפלגת־העבודה את כוח־ההשפעה שלה באירגון הבינלאומי, והיא לא תצליח עוד למנוע את הזמנתו של אש״ף כחבר מלא.

כך נותקו השטחים הכבושים

מרכזני 18, המרכזת הבינלאומית, מצ־או בשבוע שעבר הוראה על לוח־המודעות לעובדים וזו לשונה: „לא לתת קשר שיחות נכנסות ויוצאות מיהודה, שומרון ועזה ולומר: צר לי, יש תקלה, לא ניתן לקשר, לא ידוע מתי יתוקן. במיקרה שיש ויכוח, נא למסור למפקחת.״

במקביל להוראה זו קיבל כל מרכזן רשימת מיספרי־טלפון, אשר להם אין לתת שרות־חיוג לחו״ל. אלה היו מיספרים של מנויים מעבר לקו הירוק, ושל מנויים פלסטיניים בלבד.

רק בירושלים היתה בעייה ליישם את ההוראה, מכיוון שבעיר פועלות מרכזיות מעורבות — למנויים פלסטיניים וישראליים. אחרי בירורים נפתרה הבעייה באופן כזה שתושבי ירושלים כולם יוכלו לקבל קשר לחו״ל.

למרכזנים הובהר שמי שלא ימלא אחר ההוראה, יפוטר לאלתר.

כשנשאל גד יעקובי, שר־התיקשורת, על העניין אמר: „אני לא מתראיין על זה. זו החלטה של שר־הביטחון והמינהל האזרחי, ואין לי אחריות מיניסטריאלית על ההח־לטה.״

בן־עמי יערער

יורם בן־עמי, מעבידו של אלברט אזולאי, שהורשע על־סמך הודאתו ונדון לחצי שנה מאסר על־תנאי ולקנס כספי גבוה, מתכוון לערער על גזר־הדין.

בן־עמי מתרעם על־כך שהשופטת שרה סירוטה לא הרגישה את תום־ליבו בכל הפעולה, וכן את העובדה שלא היה לו כל אינטרס אישי בפרשה, המכונה מאז „הפגישה הלילית״.

ה„דרייב־אין״ ייסגר?

לפני שנה שיגר מרכז־הירידים מיכתב להנהלת הדרייב־אין בתל־אביב, ובו התבקשה ההנהלה לסגור את המקום עד ה־1 במאי.

חוזה־החכירה בין ה„דרייב־אין״ לבין מרכז־הירידים, בעלי המקום, עומד להסתיים, ולמרכז־הירידים תוכניות אחרות ל־17 הדונמים שעליהם נמצא בית־הקולנוע.

שדולה למען שיף

במיסגרת ניסיונותיו להגיע להסדר עם מישרד־האוצר לפריסת חובות, מפעיל המלונאי חיים שיף שדולה בתנועת־החרות.

באחרונה נפגשו ח״כים אחדים של חרות עם ראש־הממשלה יצחק שמיר, ולחצו עליו לדבר עם משה ניסים, בניסיון להגיע להסדר עם שיף.

הוועד נגד דוב לוין?

ועד עובדי מישרד־התחבורה מאותת כי יילחם ביוזמותיו של השופט דוב לוין, שהוא גם יו״ר המועצה למניעת תאונות — כך מסבירים בוועד הפועל של ההסתדרות את אי־השקט שנוצר באחרונה בוועד.

רישמית, מאיים ועד־העובדים על הנהלת המישרד בעיצומים, אם יצומצם היקף פעילותם של מישרדי הרישוי, ואם תפורק היחידה המטאורולוגית. למעשה, אומרים משקיפים בהסתדרות, עסקני־העובדים חוששים שרעיונותיו של השופט ירוקנו מתוכן את תפקידי המישרד. הם רומזים שיתנגדו להם בתוקף.

חקירה נגד שופט מחוזי

בשבועות האחרונים מנהלת המישט־רה בסודיות רבה חקירה נגד שופט מחוזי באחד מבתי־המישפט בארץ. השופט חשוד בהטיית־מישפט.

אין פיגורים בתיקי תעבורה

אף ששני שופטי־תעבורה בתל־אביב, אשר ארבל ויעקב בר־דיין, מושעים מתפקידם, אין פיגורים במישפטי־התעבורה.

התיקים העודפים מתחלקים שווה בשווה בין השופטים האחרים, המספיקים להדביק את הקצב. גם השיפוט המהיר מתקיים בקצב סביר.

קיסר האוניברסיטה

ישראל קיסר הודיע לנשיא אוניברסיטת תל־אביב, כי היו״ר הבא של מכון „גולדה מאיר״ לחקר־העבודה יהיה שימעון אביזמר. המכון האקדמי פועל באוניברסיטה בשיתוף ההסתדרות, וקיסר עמד על כך שיותר לו להציב בראשו עסקן מאנשיו.

יועצת השר לכנסת

רבקה ברלב, יועצת שר־התעשייה־והמיסחר לענייני־נשים, תתמודד כנראה על מקום ריאלי ברשימת הליכוד לכנסת הבאה.

בסניף חיפה של תנועת־החרות שוררת מתיחות על רקע כוונותיה של ברלב. מקורביו של ח״כ מאיר כהן־אבידוב חוששים שהיא תתפוס את מקומו במישבצת החיפאית של חרות.

דרוזי וערבי בעבודה

סאלח טריף, ראש המועצה המקומית ג׳וליס, ייצג כנראה את הדרוזים במקום ריאלי ברשימת מיפלגת־העבודה לכנסת הבאה, אחרי שבמיפלגה הוחלט על שיריון מקומות ריאליים לנציג דרוזי ולנציג מוסלמי.

על המקום המוסלמי יתמודדו כנראה חוסיין אסדי ממחוז הגליל המערבי של המיפלגה ונואף מסאלחה מכפר־קרע שבמשולש.

קרעים בתנועת־המרכז

בתנועת־המרכז, שערכה את כנס־היסוד שלה לפני חודש, התגלעו לאחרונה קרעים ומתחים בין המרכיב העיקרי בתנועה — תנועת שינוי — לבין המיעוט — ל״ע.

הסיכסוכים נבעו בעיקר על רקע חילוקי־דיעות בנושאים אידיאולוגיים, וכרגע יש מאמץ ניכר להשיג פשרה.

אורית ארביב — לא בהריון

למרות הסיפור שסיפרה אורית ארביב, כאשר נעצרה שוב, כי היא בהריון מבעלה לשעבר הרצל אביטן, וכי סוהרים הירשו להם להתייחד בכלא, ולאחר שאביטן הכחיש זאת ואמר שיש לו חברה חדשה, וכי מעולם לא התייחד עם אורית בכלא, התברר כי אורית כלל אינה בהריון. לא ברור מדוע המציאה את הסיפור.

ענת סרגוסטי

במדינה

העם

להרוג את העיתונאי!

גבלס הטיף נגד „העלונים היהודיים". הימין הישראלי ממשיך בדרך זו.

זוהי האופנה בקרב חוגי הימין הקיצוני: לתקוף את התיקשורת כאוייבת־העם.

הדבר אינו מוגבל לישראל. זה קיים באותה המידה בדרום־אפריקה הפאשיסטית, שנציגיה באו השבוע לישראל כדי לנאום, בין השאר, על חופש־העיתונות. אבי־השיטה היה יוזף גבלס, שהקריש חלק ניכר מתעמולתו, בדרכו לשילטון, להתקפה על "DIE JÜDISCHEN GAZETTEN" („העלונים היהודיים".)

השבוע הגיעה גאולה כהן לשיא חדש, כאשר האשימה למעשה את העיתונות במותו של החייל הישראלי בבית־לחם (ראה מיסגרת).

אי־אפשר פחות. למעשה משתפת העיתונות הישראלית פעולה עם השילטונות במידה שכמעט לא־תיאמן.

רוב העיתונאים המסקרים את המתרחש בשטחים הכבושים בטלוויזיה, ברדיו ובעיתונות הפכו את עצמם כדוברים־מתנדבים של שילטון־הכיבוש. הם הולכים עם החיילים ומשתמשים בשפת־הכיבוש („מתפרעים", „מסיתים", „הרגעה", „מקומיים", „נאלצו לפתוח באש". בעוד שהחייל הישראלי נרצח, הרי קרוב ל־100 ערבים „מצאו את מותם".) אף עיתון ישראלי אחר אינו מונה את ההרוגים הפלסטיניים ומפרסם את מיספרם.

אף מיקרה אחד שבו נהרג פלסטיני לא צולם על־ידי הטלוויזיה הישראלית. אף לא מיקרה אחד שבו הוכו מפגינים באופן ברוטאלי ורוסקו עצמות במזיד לא צולם, למרות שהיו יותר מ־2500 מיקרים כאלה, על פי עדויותיהם של רופאים זרים. הקטע היחידי מן הסוג הזה שנראה בטלוויזיה הישראלית צולם על־ידי רשת־טלוויזיה אמריקאית, והוקרן בישראל רק אחרי שהוקרן בעולם כולו.

כל מה שהוקרן, שורר ונכתב בישראל הוא הד קלוש ממה שהתרחש באמת. פשוט אי־אפשר היה להראות פחות.

סוללי הדרך. אולם גם המעט הזה הוא בלתי־נסבל בעיני חסידי „היד החזקה". מה גם שאין בארץ שום אופוזיציה נחושה ויעילה. העיתונות הצייתנית הפכה, בעל כורחה, הכוח האופוזיציוני היחידי בארץ, פשוט על־ידי הצגת חלק מן המציאות.

הקרב על העיתונות אינו עניין שולי. הוא לב־ליבו של הקרב על הדמוקרטיה הישראלית. אנשי־הימין התוקפים את התיקשורת מבקשים להשיג מטרה מרחיקת־לכת, הטבועה בהשקפת־עולמם: חיסול הדמוקרטיה הישראלית וכינון מישטר טוטאליטרי, גלוי או מוסווה.

העובדה שהקצונה הבכירה של צה"ל לוקחת חלק פעיל בקרב זה, על־ידי סילוק העיתונות מן הזירה, מדאיגה שיבעתיים.

אי־אפשר להפריד בין המאבק על סיפוח השטחים הכבושים ובין המאבק על דמות המדינה עצמה. בסופו של דבר לא רק גורל הגדה והרצועה מונח על כפות־המאזניים, אלא גורל ישראל עצמה.

במקומות רבים בעולם שימשו שרים סוציאל־דמוקרטיים כסוללי־הדרך ל־מישטר פאשיסטי. כך היה בגרמניה הוויימארית. יצחק רבין עשוי למלא תפקיד זה בישראל.

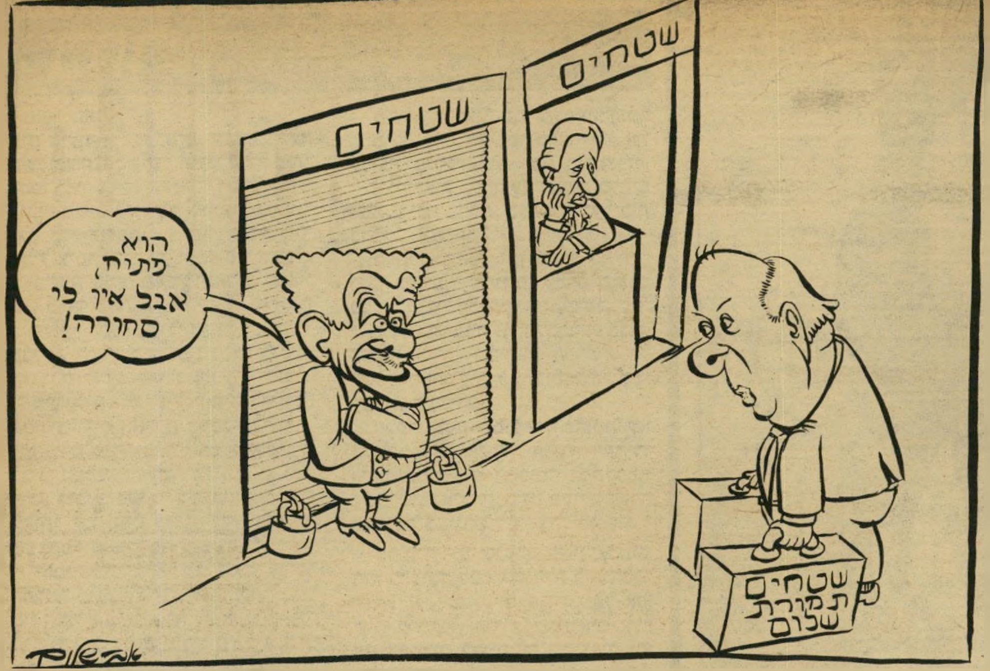

כינוסים

בריסל יפה מעזה

אין צורך לנסוע לבלגיה כדי לדבר עם עסקן מעזה. אבל זה יותר נעים.

מחנה־השלום הישראלי הממוסד צולע אחרי המאורעות במרחק רב, ובכך אינו שונה בהרבה ממערכת־הביטחון.

השבוע נערכה בבריסל התכנסות, שנועדה להיות מיפגש־שלום ישראלי־פלסטיני חשוב. מאחורי היוזמה עמד מיליונר יהודי־בלגי טוב־לב, המעודד בישראל כוחות־שלום מימסדיים.

מישראל הוזמנו הכוחות הממוסדים: יוני המערך, ר"ץ ומפ"ם, אנשי שלום עכשיו, כמה אקדמאים מתונים כמו האלוף (מיל') אהרון יריב. לא הוזמנו הכוחות הדוגלים בהידברות עם אש"ף. בראש המישלחת הנוצצת עמד אבא אבן.

וטו ישראלי. מן הצד הפלסטיני היו צריכים לבוא אנשי אש"ף, אך אנשי־השלום הישראליים הטילו וטו מוחלט על בואם. כאשר הופיעו נציגי אש"ף בבלגיה ובהולנד, תבעו הישראלים שלא לאפשר להם להיכנס. נציג אש"ף בהולנד הוא עפיף סאפיה, מדען צעיר ומבריק, איש־שלום מובהק ש־סיים לא־מכבר מסע משותף עם עמוס קינן באפריקה.

אנשי־השלום הישראליים נאותו ל־הסכים להשתתפותם של פרופסורים פלסטיניים מארצות־הברית, ובראשם אדוארד סעיד, דמות בעלת שם בינ־לאומי, חבר המועצה הלאומית הפלסטינית. אולם הפרופסורים נעלבו כאשר נודע להם שהוטל וטו על הופעת אנשי אש"ף, וסירבו לבוא. הם לא רצו ליצור תקדים: שהישראלים יבחרו מי ייצג את הפלסטינים.

עסקנית־השלום אורה נמיר סירבה להיפגש עם שני נציגי אש"ף גם מחוץ לכנס, אך „גינתה" את אי־הופעת הפרופסורים.

מן השטחים הכבושים הוזמנו כמה אישים. חנא סיניורה ופאיז אבו־רחמה, שמונו בשעתו על־ידי יאסר ערפאת למישלחת ירדנית־פלסטינית, אכן באו. אולם אחרים לא יכלו לבוא, מפני שנאסרו על־ידי השילטונות הישראליים, או נאסר עליהם לנסוע.

זאת היתה בוודאי סיבה טובה כדי שלא לקיים את הכנס. אך אנשי־השלום הישראליים לא הופרעו על־ידי התערבות גסה זו של שילטונות־הכיבוש. יתכן שהיא נראתה להם כדבר טיבעי.

להטוט מילולי. אפשר היה לחשוב שפורום כזה, שממנו גורשו כל אנשי אש"ף וגם הכוחות הישראליים הדוגלים בהידברות עם אש"ף, יוכל לקבל בנקל החלטות מוסכמות.

אך הסתבר כי גם זה אינו אפשרי. יוני־המערך התנגדו לקבלת תוכנית־השלום של חנא סיניורה, שזכתה בהסכמה כמעט כללית.

התוכנית כללה שיבעה עקרונות: קץ הכיבוש, הכרה הדדית, משא־ומתן בין ישראל ואש"ף, ועידה בינלאומית, הפסקת האלימות, חתירה לשלום בר־קיימא, הפסקת ההתקוממות בשטחים הכבושים ביום כינוס הוועידה הבינ־לאומית.

זוהי תוכנית מתונה ביותר, לאור המתרחש כיום בשטחים הכבושים. אולם יוני המערך לא הסכימו גם לה. כדרכו, ביצע אבא אבן להטוט מילולי: הוא שיבח בשפך־מילים את „אומץ־לבו" של סיניורה — אך לא תמך בתוכניתו.

בתום הכנס לא התקבלה שום החלטה ולא אומצה שום תוכנית. התוצאה היחידה היתה הפגנה נוספת של מצבו האומלל של מחנה־השלום הממוסד בישראל, המזדנב אחרי מיפלגתם של יצחק רבין ושימעון פרס.

סיכם אחד המשתתפים: „האם היו צריכים לנסוע לבריסל כדי לשוחח עם סיניורה ואבו־רחמה?" אולם בריסל בוודאי נעימה יותר מאשר עזה ומיזרח־ירושלים בימים אלה.

בחירות

שיעור בדמוקרטיה

איך מחנכים לדמוקרטיה ועורכים בחירות? המאורעות בחצר בית־הספר מסבירים את התוצאות.

תלמידי בית־הספר התיכון מיטרני בחולון למדו פרק חשוב באזרחות. כ־

(המשך בעמוד 8)

השבוע נהרג החייל הישראלי הראשון מאז ראשית ההתקוממות

לקראת מרחץ־דמים?

ב יום ה־102 של ההתקוממות נורה החייל הישראלי הראשון למוות. במשך 101 הימים שקדמו לכך, נורו והוכו למוות, על פי מניין צה"ל, 94 אזרחים פלסטיניים. לפי מניין הפלסטינים עצמם, מיספר הרוגיהם הרבה יותר גדול, ומתקרב ל־200.

בכל אותו זמן לא נהרג ולא נפצע קשה אף חייל ישראלי אחד, בכל דרך שהיא.

„עד עכשיו". לפני חמישה שבועות נשאל על כך יאסר ערפאת על־ידי אורי אבנרי, במסיבת־העיתונאים הבינלאומית שבה השתתף בתוניס (העולם הזה, 17.2.88):

„ערפאת: עד עכשיו אנחנו איננו משתמשים בכלי־נשק. זה גלוי וברור. איננו משתמשים בשום סוג של נשק. אבל זה תלוי בהתנהגות הצבא הישראלי. אם הם יתעקשו להסלים, לרסק את עצמות הפלסטינים, ויש מיקרים רבים של הפלות אצל הנשים הפלסטיניות שלנו... אם הם ימשיכו ביחס זה, אין ספק שאהיה נאלץ להתחיל בשלב שני, או בשלב שלישי. עליהם להבין זאת. עד עכשיו אני נותן הוראות חמורות שלא להשתמש בנשק. השילטון הצבאי הישראלי הזה צריך להבין שזה לא יכול להימשך זמן רב, מול פני ההתקפות הברבריות שלהם."

מאז חזר ערפאת כמה פעמים על דברים אלה באוזני מראיינים ומבקרים.

אבנרי ושאר המשתתפים באותו ראיון התרשמו כי יש בדברים רמז: שהמנהיגים בתוניס לא יוכלו להשתלט על כל מיליון וחצי התושבים בגדה וברצועה ולכפות עליהם הינזרות משימוש בנשק, כאשר מיספר ההרוגים הפלסטיניים גדל והולך בהתמדה.

כלומר: ההנהגה בחו"ל מכינה לעצמה עמדה גמישה למיקרה שהדברים בשטחים הכבושים יפרצו מעצמם מן התחומים שנשמרו עד כה.

גאולת דם? האם זה קרה השבוע?

בבית־לחם נורה חייל־מילואים משה כץ מטווח קרוב מאקדח. היתה זאת פעולה יזומה, שפרצה את הכלל שנקבע עד כה על־ידי כל האוכלוסיה הפלסטינית בתוך הארץ וההנהגה בחוץ.

האם זוהי ההתחלה של שלב חדש? האם התקבלו פקודות חדשות? או שזה מעשהו של איש אחד, הפועל בניגוד להנחיות?

שאלה זו נשאלה השבוע בדאגה במקומות רבים. איש לא ידע את התשובה עליה. רבים קיוו כי היה זה אכן מעשה מבודד וחריג.

בצד הפלסטיני, משוכנעים רבים כי השיטה של אי־שימוש בנשק חם הוכיחה את עצמה, והנחילה לפלסטינים הישגים עצומים. זה ליכד את הציבור הפלסטיני, והביא לו אהדה חסרת־תקדים ברחבי־העולם. אין ספק שיאסר ערפאת ועמיתיו בתוניס משוכנעים בכך גם הם.

אולם גם הציבור המאוחד ביותר אינו יכול תמיד, ולאורך זמן, להטיל מרות מוחלטת על צעירים חסרי־סבלנות וחמומי־מוח וזועמים. מה גם שיש בגדה וברצועה תאים של כל האירגונים הקיצוניים שאינם מקבלים את מרות אש"ף, כגון אירגונו של אבו־נידאל. ויש עכשיו מאות קרובי־מישפחה של הרוגים, המשתוקקים לנקמה ולגאולת־דם.

עשרות הרוגים ליום. אם נפרץ השבוע הסכר, והותרה הרצועה לשימוש בנשק מצד הפלסטינים, מה יהיו התוצאות?

דוברים ישראליים איימו בחודשים האחרונים במרחץ־דמים, אם הפלסטינים ישיבו באש.

יתכן שהדבר כבר הפך לבלתי־נמנע.

עוד לפני המיקרה בבית־לחם, ניתנו לחיילי צה"ל פקודות חדשות. הותר להם — ופירוש הדבר, למעשה: הם הצטוו — לפתוח באש על מי שזורק בקבוקי־תבערה. פקודה זו תביא בהכרח לריבוי מעשי־ההרג מצד החיילים.

אם יתחילו גם הפלסטינים לירות, מובטח שמיספר ההרוגים יעבור מאחד ליום בממוצע — כפי שהיה ב־100 הימים הראשונים — לכמה הרוגים בכל יום, ולאחר מכן לכמה עשרות ביום. מיספר ההרוגים יעלה למאות.

היו בצד הישראלי מי שקיוו לכך. אנשי־ביטחון מסויימים פחדו פחד־מוות דווקא מפני התקוממות בלתי־אלימה לגמרי, כגון הפגנות המוניות ללא זריקת אבנים ובקבוקים. לעיניהם עמד סיוט: אלפי מפגינים, ובראשם נשים וילדים, יצעדו לעבר צה"ל, מבלי להרים יד, ויכריחו את צה"ל להשתמש נגדם בנשק.

מומחים אלה מעדיפים דווקא עימות אלים, שבו יירו משני הצדדים, כך שייעלם הדימוי של „דויד הפלסטיני מול גוליית הישראלי" (ראה הנדון).הם משוכנעים כי הפלסטינים יישברו אחרי מרחץ־דמים כזה.

לבנון חדשה? יתכן שהערכה זו מוטעית, כפי שכל ההערכות של מערכת־הביטחון עד כה הוכחו כמוטעות, מפני שהיו מבוססות על אי־הבנה מוחלטת של המציאות הפלסטינית החדשה.

אם בשבועות הקרובים ייהרגו מאות פלסטינים, זה לא יביא לשבירת ההתקוממות. קרוב לוודאי שיקרה דווקא ההיפך הגמור. הדברים יגבירו את הלחץ על ישראל בעולם ויחשלו את ההתקוממות.

בצד הישראלי יגיב הציבור על הריגת חיילי צה"ל בשינאה גוברת, ובדרישה להסלמה. אולם השאלה היא אם בגיהינום כזה של הרג הדדי נוסח לבנון, תוך כדי קיפאון פוליטי מוחלט וטישטוש כל הבדל בין המערך והליכוד, לא תתגבש בהדרגה בדעת־הקהל הישראלית הכרה חדשה, שתוביל לדרישה לשים קץ למילחמה, תחת להמשיך בה בלי סוף וללא תכלית.

במדינה

(המשך מעמוד 7)
תום שיעור מיוחד במינו, שארך כשעה וחצי ושהתנהל בחצר הגדולה של בית־הספר, היו מאות תלמידי הכיתות הג־בוהות משוכנעים, שדי במיעוט ביריוני קטן כדי להרוס את הדמוקרטיה ול־הטיל אימה ופחד על אוכלוסיה שלמה.

בשעת בוקר מוקדמת, ביום החמי־שי, טרחו כמה תלמידים על התקנת בימת־עץ קטנה בשולי החצר. הם מתחו כבלים, חיברו מיקרופונים ורמקולים, הציבו שולחן והעמידו ארבעה כיסאות.

בשעה 9 וחצי אמור היה להיפתח הסיבוב הלפני־אחרון במסע־הבחירות. יום קודם לכן הופיעו לפני התלמידים נציגי המיפלגות הדתיות ומפ"ם; למ־חרת הופיעו נציגי המערך והליכוד; לאותו יום זומנו נציגי ר"ץ, התחייה והרשימה המתקדמת לשלום.

הזמנת המרצים, שנעשתה על־פי החלטת מועצת־התלמידים, זכתה בגי־בוי הנהלת בית־הספר. המארגנים טר־חו להדגיש, שהם מזמינים נציג אחד מכל רשימה, אחר בלבד. ואמנם, דקות אחדות לפני המועד הופיעה ורד ליבנה, המרכזת הארצית של נוער־ר"ץ, וחיים הנגבי, מזכיר הרשימה המתקדמת בכנסת. סגן־המנהל, חיים רוגנר, המתין לאורחים ואף כיבדם במשקה. נציג התחייה, איש־מחשבים בשם דני דיין, הופיע ממש ברגע האחרון ועורר סערה: בניגוד לתנאי ההזמנה באו בלוויית ארבעה צעירים, שני צלמים ומישהו שהציג עצמו ככתב מעריב.

סגן־המנהל זינק אל הבימה, אחז ברמקול ותבע מן האורחים הלא־קרו־אים לעזוב את תחומי בית־הספר. הל־לו, לא רק שלא נענו לתביעתו, אלא גם פתחו בשאגות. „לא ניתן לפושע לדבר כאן!" צעקו. „הנגבי הוא פושע, שמשתף פעולה עם המחבלים! הוא סוכן של אש"ף ואסור לתת לו לדבר!"

דמעות בעיניים. מפה לאוזן גל־חשה השמועה שנציג התחייה, המשמש בפועל כמזכיר מיפלגתם של גאולה כהן ויובל נאמן, מלווה באנשי־כהנא. סגן המנהל, חיוור כסיד, שב אל הבימה וקרא לאיש־כ"ך לצאת מחצר בית־הספר. לשווא. תלמידים סיפרו, כי הת־כוון בדבריו לצעיר מוכר, שאך יומיים קודם לכן חדר לחצר וחילק כרוזים של מאיר כהנא. כאשר ניצב לבדו בחצר כשבידו כרוזים, לא עמד בו הכוח לס־רב והוא מיהר לסתלק על־פי הוראת המורים. הפעם הרגיש חזק וזכה בגיבוי נציג־התחייה — לא רק שלא הסתלק, אלא היה פעיל בצעקות ובאיומים.

מועד ההרצאות כבר חלף והמהומה התמידה. דיין, בחליפה כהה, ניהל את קבוצת נאמניו ביד רמה ובקור־רוח, חילק הוראות, הורה על חלוקת כרוזים ועל פריסת כרזות, כמו היה בעל־בית בחצר.

קבוצת תומכי ר"ץ מקרב התלמי־דים, בהנהגת נציגתם, עמדה תחילה בסמוך לנציג הרשימה המתקדמת. כש־האווירה התחממה בחרו להתרחק ממנו. הנגבי: „הייתי בבדידות מפחידה. רק שני תלמידים נותרו עומדים לידי, כש־דמעות בעיניהם."

חלפה שעה תמימה והמהומה לא שככה. אנשי התחייה וכהנא התמידו בתביעתם שאיש הרשימה המתקדמת לא ידבר. באין התנגדות פעילה עברה השליטה במיגרש לידי דיין ואנשיו.

בדיון־חירום שנערך בשולי המיג־רש, החליטה לבסוף הנהלת בית־הספר לבטל את התוכנית. סגן־המנהל אחז שוב ברמקול, הודיע שבתנאים אלה אין אפשרות לקיים את ההרצאות וה־וויכוח וקרא לאורחים ללכת, ולתל־מידים — לשוב לכיתות. פרלמנט־התלמידים שותק באותו היום.

סיבה ותוצאה. יומיים קודם ל־כן, בדיון שיגרתי של ועדת־החינוך של הכנסת, התריע ח"כ מתי פלד באוזני שר־החינוך, כי בבתי־ספר רבים שבהם נערכות בחירות־דמה, נוהגים מנהלים ומורים רבים להחרים מיפלגות בשריי־רות־לב. השר יצחק נבון הגיב: „בהו־ראות המישרד לבתי־הספר נאמר, כי יש להבטיח מיגוון של דיעות..." מיג־וון, אבל לא ייצוג מלא של כל ה־מיפלגות המכהנות בכנסת.

את ההחלטה מותיר מישרד־החינוך בידי המנהלים, ואלה עושים כרצונם. על־פי רוב הם נוטים להחרים את מיפ־לגות־השלום, בתירוץ שאת כהנא ממי־לא אסור להזמין לתוך כותלי בתי־הס־פר.

התוצאה: בבחירה, המוצגת לפני ה־תלמידים, יש תמיד חסידי־כיבוש ותו־עמלני־טרנספר — מה שלא עושה כהנא עושים המסבירים מטעמה של גאולה כהן — אבל אנשי־שלום ומ־צדדי האופציה הפלסטינית אין תמיד. במיקרים רבים הם מוחרמים.

תוצאות הבחירות במיטרוני, שנערכו ביום הראשון השבוע, מעידות על עצמן: המערך, התחייה והליכוד זכו כל אחד ברבע מכלל 1100 הקולות. ר"ץ זכתה בכ־8 אחוזים, מפ"ם בכ־3 אחוזים, הרשימה המתקדמת בחצי אחוז, וחד"ש לא זכתה אף לא בקול אחד.

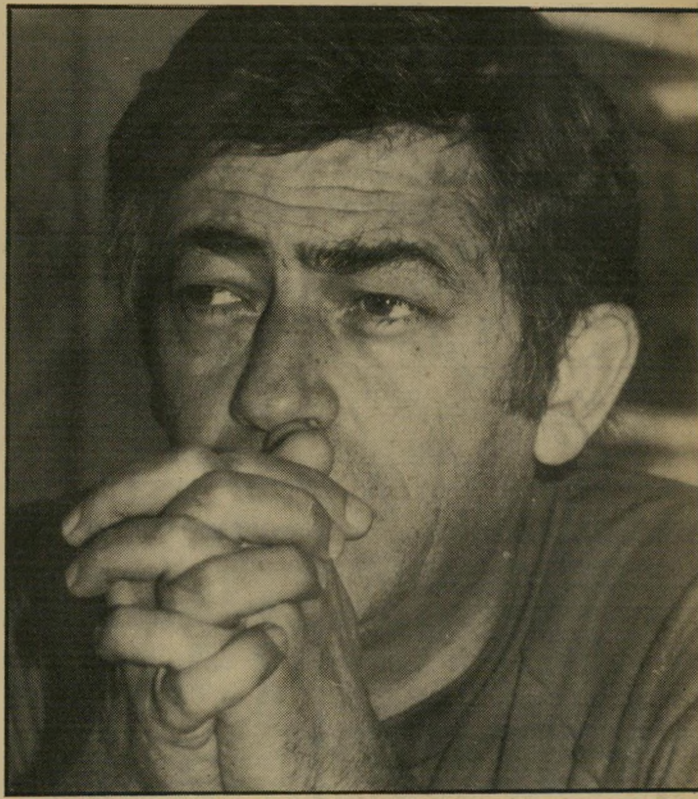

מזכיר הנגבי
שני תלמידים בכו

ענת סרגוסטי, העולם הזה

יום כראמה

ההנחייה היתה להטריד את צה"ל באירועים מקומיים. הרוג בעזה וכמה פצועים בגדה

ענת סרגוסטי

כרוז מיספר 10 של מיפקדת־ה־התקוממות הודיע לכל תושבי ה־שטחים הכבושים שב־21 במרס, המ־כונה „יום כראמה", על־שם קרב כרא־מהי ב־1968, יש לערוך הפגנות.

הודעה זו הביאה אותי ביום השני השבוע אל הגדה המערבית.

מזג־האוויר האפור והקריר, שבהרים שמצפון לירושלים הוא עוד יותר אפור ועוד יותר קריר, קידם את פני כשנסע־תי מירושלים צפונה.

הפגנות, או „הפרות־סדר והתפרעו־יות", כפי שהן מכונות בפי צה"ל ומר־בית העיתונים, אינן צפויות אף פעם בשעה מסויימת ובמקום מסויים. הן מתחילות בתוך זמן קצר ביותר, במקום שנראה בדרך־כלל למתבונן מהצד כמיקרי לחלוטין. הן מסתיימות בהתאם לגודלן, לגודל הכוח הצבאי שעומד מול ההפגנה ולאיזשהו כוח בלתי־ידוע ובלתי־מתוכנן.

לפעמים הן אורכות זמן רב. אז מתג־רים המפגינים בחיילים, אלה מנסים ל־פזר אותם באמצעים שונים — גאז מדמיע וירי של כדורי־גומי. המפגינים נסוגים ומתפזרים לסימטות ומתחילים שוב מההתחלה. לעיתים הן אורכות דקות מעטות בלבד, ומסתיימות מייד עם רימון־הגאז הראשון הממהר להגיע.

דינמיקה מקומית, המובילה את עצ־מה, ושלאיש מבחוץ קשה להבין את פישרה.

בבוקר היו החנויות ברמאללה פתו־חות כרגיל, כפי שמורים הכרוזים, עד השעה 11 בבוקר. בשעה זו, כאילו לפי שעון שווייצי מדוייק, נסגרות באחת כל החנויות, ובתוך זמן קצר ביותר מת־רוקנים הרחובות, שעד לפני דקות מע־טות היו הומים אדם וכלי־רכב.

למרות החנויות הפתוחות, המיסחר הפעיל והתנועה הערה ברחובות הרא־שיים של רמאללה, היה באוויר מתח רב. כאילו הכל ממתינים לגפרור אחד קטן, שיצית את הלהבה.

המתח גבר כשנסגרו החנויות. צעי־רים וצעירות התחילו לנוע במהירות ברחובות המתרוקנים, לבושי־ג'ינס, ל־רובם נעלי־ריבוק מודרניות, בסוודרים, ולכל אחד מהם כופיה שחורה, לבנה או אדומה לצווארו. תוך כדי הליכה הת־חילו חלק מהצעירים לכסות את פניהם בכופיות.

היה ברור שתיכף עומד להתרחש „אירוע". חיילי צה"ל, חלקם עטופים ברדובונים מכף רגל ועד צוואר, וחלקם רק במעילים חמים, סיירו בשיטתיות לאורך הרחובות. הם שירכו את רגליהם בחוסר־חשק מוחלט. הם היו עמוסים בציוד רב, הנשק האישי היה תלוי על כתפיהם באלכסון, בידם הימנית אלה מוכנה לפעולה, ועל אחוריהם קסדה שדפקה בקצב ההליכה. הם הלכו בשני טורים מקבילים, כל טור בצד אחר של הרחוב, והביטו בשיגרתיות לכל עבר. הצעירים חלפו על פניהם בצעד מהיר, מישירים מבט אל החיילים.

ג'יפים צבאיים ללא־גגות התרוצצו בנסיעה מהירה, כשאורותיהם דולקים.

העיתונות היוותה את הגורם המא־סיבי השלישי ב„מישחק". צוותים רבים של טלוויזיות מכל העולם, עיתונאים וצלמים נסעו במהירות ברחובות, כש־הם מסתובבים סביב עצמם, סביב החיי־לים וסביב הפלסטינים, מנסים לתפוס את האירוע, משתדלים שלא לפספס.

לעיתונאי במצב בלתי־ברור כזה קשה לעמוד במקום אחד, שמא יחמיץ את ההפגנה. אז מסתובבים כל היום, נכנסים לסימטות, למחנות־פליטים, מסיירים ברחובות הראשיים, נוסעים

ענת סרגוסטי, העולם הזה

חייל מחזיק בדגל פלסטיני
ואחר־כך מוט עירום

** בכראמה, כפר מעבר לירדן, היו ממוקמים כוחות־אש"ף. צה"ל נחל בקרב זה כישלון, ואש"ף מייחס הישג זה לעצמו, אף שצה"ל מייחס אותו לצבא הירדני. זה היה הקרב החשוב הראשון אחרי מילחמת־ששת הימים.*

לכפרים קטנים וחוזר חלילה. והמצב היה, באותו שלב, שקט. מתוח, אבל שקט.

כיבוש בית־החולים

אז, מרחוק, באחד המיגרשים הריקים של העיר, ראיתי קבוצה של נערות מתארגנת. כולן במיכנסי־ג'ינס ובנעלי־התעמלות, רובן כיסו באותו הזמן את פניהן בכופיות. אחת הנערות אחזה בידה יונה לבנה, שלצווארה היה קשור דגל פלסטיני קטן. אחרת החזיקה בדגל פלסטיני גדול יותר.

קבוצה של 20 נערות התארגנה בתוך דקות מעטות בלבד. הן התקבצו לגוש־אדם ופנו אל אחד הרחובות הראשיים של רמאללה. הן צעקו סיסמות בקול והניפו את ידיהן בסימן וי. תושבים מקומיים העדיפו בשלב הזה שלא לעבור דרך אותו רחוב, אלא לעקוף אותו. ואם בכל זאת עברו משם, עשו זאת במהירות רבה.

כוח של צה"ל הגיב במהירות ובא למקום. חיילים זינקו מתוך הג'יפים הצבאיים והתחילו לרוץ לעבר קבוצת הנערות.

הנערות ניסו להפריח את היונה הלבנה באוויר, אך זו פירפרה בכנפיה ונפלה ארצה. ניסיונות נוספים נכשלו גם הם. החיילים רדפו אחרי הבחורות, אלה נסו לכל עבר והתפזרו.

חייל אחד חזר מאחת הסימטות כשהוא אוחז בידו את דגל־פלסטין, שהתנופף כמה רגעים קודם לכן בגאווה בראש ההפגנה. הוא גילגל אותו על המוט, אחר־כך פתח אותו, הביט בו ארוכות, הראה אותו לחבריו, ושוב גילגל אותו על המוט. אחרי זמן ראיתי את החייל מחזיק בידו את המוט עירום מן הדגל.

ענת סרגוסטי, העולם הזה

הפגנת התלמידות ברמאללה: דגלים פלסטיניים, אות וי
היונה הלבנה לא הצליחה לעוף

ענת סרגוסטי, העולם הזה

צה"ל בסיור ברחוב ברמאללה
„והם מחזיקים בדגל אש"ף!"

אחרי שפוזרה ההפגנה, אמר מישהו שההנחייה לאותו יום היא להטריד את צה"ל הטרדות מקומיות, רבות ככל האפשר, וכי נראה שלא צפויות הפגנות גדולות־מימדים וסוערות. אולי, אמר, יותר מאוחר, אחרי־הצהריים, יהיה ניסיון־השתלטות על בית־החולים.

בית־החולים ברמאללה „נכבש" על־ידי צה"ל ביום השבת לפנות־בוקר, ומאז שולטים בו החיילים. עמדה מוצבת על גג הבניין, ובה עומדים חיילים וצופים מלמעלה על המתרחש. חיילים נוספים נמצאים בכניסה לבית־החולים, ובודקים כל מי שרוצה להיכנס פנימה.

במהלך סיור חטוף ליד בית־החולים ניגש למכונית חייל והסביר כי הוכרז על האיזור כעל שטח צבאי סגור, ולכן הצילום במקום נאסר. הוא אף הראה צו מתאים להודעתו, שבו נאמר כי תוקפו חל מה־19 במרס, והוא כולל את איזור־רמאללה.

ליד מחנה־הפליטים אל־אמערי, שמדרום לרמאללה, עמדה מכונית של שקם. השקמיסט, בחור גדול־מידות שלבש חולצת טריקו אדומה בולטת, מיכנסי־חאקי צבאיים, ושרובה היה תלוי ברישול על כתפו, נופף לעברנו בהתלהבות.

מבט אל תוך המחנה פנימה, שכניסתו נחסמה על־ידי חביות־בטון, גילה עשן צמיגים. ילדים קטנים התרוצצו ברחוב הראשי.

השקמיסט המנופף צעק לנו מן העבר השני של הכביש: „חכו, תיכף יביאו שניים!" ותיכף, אחרי זמן קצר מאוד, הגיחו מבין החביות שני חיילים חמושים עם שניים... היו אלה שני צמיגים. הם זרקו אותם בחצר של בית סמוך, וחזרו לעמדתם על הכביש הראשי בפתח הכניסה למחנה־הפליטים.

„יש פה אירוע!"

סיבוב נוסף בשטח. סימטאות ריקות. מחסומי־אבנים שראו ימים טובים יותר. כבישים מפוחמים מצמיגים רבים, שבערו עליהם. ריח של משהו שרוף מעורב בגשם. חיילי צה"ל מסתובבים אנה ואנה.

התקהלויות קטנות, עימותים עם החיילים, פיזור מהיר. ושוב שקט.

ילד בן 3 עמד על מירפסת אחד הבתים בסימטה צרה, עשה תנועת־וי בידו וצעק בקול דק וילדותי: „פי־אל־או, יזראל נו!" (אש"ף, לא ישראל!)

שעות היום חלפו במהירות. שום אירוע משמעותי לא נרשם ביומני־האירועים, הן של הצבא, הן של העיתונאים.

מדי־פעם חלפה בכבישים הראשיים של רמאללה מכונית־מתנחלים. חלקם דאגו להצמיד לשמשות המכונית מדבקה כתובה באנגלית: „טלוויזיה — עיתונות זרה", וקיוו שהיא תסייע בידם לנסוע בביטחה, מבלי שיחטפו מטר אבנים הנזרקות לעבר כל כלי־רכב ישראלי.

המתנחלים, כצעדים פרובוקטיביים מכוונים, נוסעים באמצע כביש דו־מסלולי, וחוסמים את התנועה. לעיתים הם נעצרים, ללא כל סיבה, באמצע הכביש, כשאחריהם משתרך תור ארוך של מכוניות. לעיתים הם נוסעים סתם בנסיעה איטית ביותר, לא נותנים לשום רכב לעקוף. פרובוקציה מקומית, חולפת, שאינה מגיעה לעימות ממשי, שאיש אינו מתערב בה, בעיקר לא צה"ל.

בדרך חזרה לירושלים נכנסנו לכפר א־רם שמדרום לרמאללה. קומנדקר צבאי עמד בצד הדרך הראשית, ולידו שלושה חיילים, אחד מהם קצין.

מרחוק־רחוק, מאחורי חורשה וגדר אבן, עמדה קבוצה של ילדים ונערים, ואלה נופפו בכמה דגלים פלסטיניים. הם צעקו וקראו קריאות.

קשה היה לשמוע אותם ממרחק כה גדול. כשהתחלתי לצלם את שלושת החיילים, רץ אלי אחד מהם והתחיל לצעוק בהיסטריה: „לא לצלם! לא לצלם!"

„למה?" שאלתי.

„ככה, את לא רואה שיש פה אירוע?"

„איזה אירוע?" תמהתי.

„יש כאן אירוע, ואנחנו מנסים להשתלט עליו!" השיב בהתרגשות.

„אבל אני לא רואה למה אתה מתכוון," אמרתי.

„תראי, יש שם הפגנה," אמר ונופף למרחק, „והם מחזיקים דגל אש"ף!" הוסיף, תוך שהוא מטעים באופן מיוחד את המילה „אש"ף".

במשך שעה ארוכה ירו החיילים בכל כמה דקות רימון־גאז לעבר הנערים, אך אלה לא נרתעו והמשיכו לנופף בדגל הפלסטיני, תוך כדי קריאות לעבר החיילים.

למקום הובאה תיגבורת נוספת, וכל הכוח נע בשפיפה לעבר הגדר, שמאחוריה הסתתרו הנערים והילדים עם הדגל. החיילים ירו רימון־גאז והתקדמו כמה מטרים בריצה. התכופפו, שוב ירו רימון־גאז, ושוב התקדמו בחסותו כמה מטרים. ירו שם גם מטחים אחדים של כדורי־גומי. אך הנערים מיאנו להתפזר, וריתקו אליהם את הכוח.

תוך כדי ניסיון־הפיזור סיפרו לנו החיילים שרק זמן קצר קודם לכן חסמו הנערים את הכביש הראשי, וכי היה צורך לפזר אותם ולהרחיק אותם מן הכביש, כדי לאפשר לתנועה לזרום ללא הפרעות.

כוח־העזר עזב, ושלושת החיילים המשיכו בניסיון לפזר את הנערים הצועקים.

שעות אחר־הצהריים התקדמו, וזה היה השלב לקבוע שיום־כראמה הסתיים באיזור רמאללה בלא אירועים מיוחדים.

סיבוב נוסף ברחובות העיר אישר קביעה זו, ואפשר היה לחזור הביתה בשלום.

האם הגדה בוערת?

אחרי אחת ההתנגשויות האלימות במחנה־פליטים מסויים בגדה, לפני שנתיים־שלוש, הלכתי לבקר בו.

בתוך מחנה־הפליטים אימצו אותי כמה צעירים, שלא הכרתי אותם, אך שידעו את שמי. הם ערכו לי סיור במקום, קיימו איתי ויכוח בחדר שנקרא „המועדון” והסבירו לי את המאורעות שאירעו במקום.

כשעמדתי להיפרד, ביקשו ממני להמתין לרגע. אחד הצעירים הלך וחזר כעבור כמה דקות. בידו היה מין תכשיט — ענק של חרוזים בצורת דגל פלסטיני, עבודת־יד של מישהי. הוא תלה את הענק באופן חגיגי על צווארי. הודיתי לו, וצעדנו לעבר היציאה מהמחנה.

לפתע ראיתי שוטר במדים המתקרב אלינו. דאגתי מאוד, לא לעצמי אלא לצעירים שהיו עדיין איתי. לא ידעתי אם השוטר הוא יהודי או ערבי.

השוטר התקרב, נעץ מבט בענק דמוי־הדגל שעל צווארי, החליף כמה מילים עם המלווים שלי (הם אמרו לו בערבית שאני „האיש שנפגש בביירות עם יאסר ערפאת”) ואז ניגש אלי, נישק את שתי לחיי וחיבק אותי.

באותו רגע נזכרתי בספר האם פאריס בוערת? ספר זה מתאר את התקוממות המחתרת הצרפתית בפאריס נגד חיל־הכיבוש הגרמני, ערב כניסת הצבא האמריקאי לעיר. לפי התיאור, פתחו במרידה המזויינת דווקא השוטרים — אותם השוטרים ששירתו עד לאותו רגע את מישטר־הכיבוש.

כל זה בא רק להסביר מדוע לא הופתעתי מן ההתפטרות ההמונית של השוטרים בגדה וברצועה.

אגב, אילו היה אירגון־ההגנה מצווה על השוטרים היהודיים במישטרת פלשתינה (א״י) להתפטר בהמוניהם — מי מהם היה מעז לדבוק בתפקידו?

מנהיג העבדים

ידידי אלכס מסיס, החי בארצות־הברית, היפנה לפני ארבע שנים את תשומת־לבי אל הכומר ג׳סי ג׳קסון. הוא טען כי עוצמת הקולות השחורים בארצות־הברית תלך ותגבר, ושהדבר עשוי לשנות לחלוטין את מעמד הכוח היהודי באמריקה.

מאז אני עוקב אחרי ג׳קסון. ראיתי בדאגה גוברת כיצד המימסד היהודי בארצות־הברית נכנס ל־עימות איתו, וכורה תהום בין היהודים והכושים.

אורי אבנרי, העולם הזה

ג׳קסון

היו כמה מיגזרים מקומיים שבהם היה החיכוך בין היהודים והשחורים בלתי־נמנע. אך לד־עתי היה זה מן התבונה לבנות גשרים בין היהודים והשחורים, ועל אחת כמה וכמה בין ישראל וג׳סי ג׳קסון.

ההיגיון בכך הוא פשוט לגמ־רי. העוצמה היהודית בארצות־הברית — עוצמה שאין לה אח ורע בהיסטוריה — נובעת מאר־בעה מקורות: האידיאולוגיה, הכסף, התיקשורת והקולות.

מבחינה אידיאולוגית, האומה האמריקאית מזדהה במעמקי נפשה עם ישראל התנ״כית ועם ישראל החדשה. ארצות־הברית קמה על רצח העם האינדיאני. היה לה מיתוס דתי־לאומי־וחלוצי הדומה למיתוס הישראלי. הרעיון הציוני (שיבת היהודים לפ־לסטינה) היכה שורשים בארצות־הברית הרבה זמן לפני שנולדה הציונות היהודית.

הכסף היהודי משחק תפקיד חשוב בבחירות האמריקאיות. בסכומים קטנים (קטנים עד להדהים!) קנתה השדולה היהודית את אנשי־המפתח בסנאט ובבית־הנבחרים של ארצות־הברית.

השפעת היהודים בכל כלי־התיקשורת — העיתונות, הטלוויזיה, הרדיו, הקולנוע — היא אדירה. היא נובעת מן העובדה שהיהודים מתרכזים דווקא במיקצועות אלה.

אך בסופו של דבר, מה שקובע הוא הקול היהודי. כאשר מיעוט של כמה מיליונים מצביע במרוכז, וקובע את עמדתו על פי נושא אחד בלבד — יש לו כוח עצום לגבי נושא זה. במחוזות החשובים יכולים היהודים לקבוע מי ייבחר ומי לא, על פי גישתם של המועמדים לישראל.

יש בארצות־הברית חמישה־שישה מיליוני יהודים, ו־20 מיליון שחורים. שחורים אלה היו כוח מבוטל, מפני שנמנע מהם בכוח להצביע, וגם מפני שהיו אדישים, לא־מאורגנים ולא־מלוכדים.

ג׳סי ג׳קסון שינה את כל אלה. השחורים מצביעים עכשיו כמו הלבנים. הם קובעים במחוזות רבים, והם מצאו בג׳קסון מנהיג אמיתי, מלהיב ומלכד. מבחינת מיספר הקולות, הם עולים כבר עכשיו על היהודים. ג׳קסון עורך מסע־ניצחון מדהים, וגם רבים מן הלבנים מצביעים בעדו. אם יגיעו הדמוקרטים לבית הלבן, ימלא ג׳קסון תפקיד־מפתח בממשלה הבאה.

כאשר הוצע לי לפני שנתיים להיפגש עם ג׳קסון, יחד עם חנא סיניורה, קפצתי על המציאה. רציתי להכיר את האיש. התרשמתי מיכולתו ומרצינותו.

בניגוד לקאריקטורה שצויירה על־ידי יריביו, רובם יהודים, ג׳קסון הוא אידיאליסט אמיתי. בניגוד לכל המועמדים האחרים במירוץ הנוכחי, שהם פוליטיקאים מסוג ב׳ וג׳, יש לו גישה רצינית לזירה הבינלאומית, נוסף על המעורבות הריגשית העמוקה שלו בבעיות העדות והמעמדות בארצות־הברית. בכל הנושאים האלה הוא פועל כאיש שחור, שיש לו זיקה עמוקה לנדכאים, לעבדים של ימינו.

טבעי הדבר שאיש כזה ירחוש אהדה עמוקה לפלסטינים. אך אני משוכנע שהוא דוגל באותה העיקביות בזכותה של ישראל להתקיים בשלום ובביטחון. שלושתנו — ג׳קסון, סיניורה ואני — מצאנו בנקל שפה משותפת.

אורי אבנרי

יומן אישי

עצתי ליהודים בארצות־הברית, וגם לממשלת־ישראל (אם יש דבר כזה) היא: מצאו דרך להתפייס עם ג׳קסון. הוא הכוח העולה.

המיזרח הפרוע

מדוע הוא עשה זאת, לכל הרוחות?

אני מחבב ומעריך את אורי ברבש. הוא נתן לנו את מאחורי הסורגים, סרט חשוב מבחינת הקולנוע הישראלי. הוא מוכשר. יש לו מסר. אז מדוע הוא עשה את זה?

כבר הכניסה לסרט החולמים דמתה לפארודיה. המוזמנים להקרנת־הבכורה התבקשו לע־מוד בתור ארוך מחוץ לקולנוע ולהיכנס אחד־אחד, כדי ללחוץ את ידו של הבימאי. קאריקטורה כזאת של הקרנת־בכורה אמ־ריקאית, מימי־הוליווד הנוצצים, לא התאימה כל־כך לסרט על חלוצי העליה השלישית. גם לא קבלת־הפנים בטרקלין הקולנוע, ליד שולחן שהיו עליו זיתים, תמרים, מאפה, הרבה טמפו וקצת יין.

רחל אבנרי, העולם הזה

ברבש

אחר־כך באו הנאומים. מישהו שלא הציג את עצמו נאם „בשם המפיקים” בעברית של עולה חדש או יורד ישן על הסרט הנהדר שאנחנו עומדים לראות, ועל הכישרונות הגדולים שייצרו אותו, ובעיקר על המשקיעים ההולנדיים שיפיקו עוד ועוד סרטים נהדרים כאלה. ואחר־כך נאם... ונאם... ונאם... (האיש לא הציג את עצמו, ולכן אי־אפשר היה לדעת מיהו מי.)

אני סבור כי סרט מעיד על עצמו, ואין טעם לקלס אותו בטרם־הצגה, ואין צורך להלל אותו אחריה.

ואז, באיחור של שעה, בא הסרט.

הייתי רוצה לדבר עליו טובות, ורק טובות. יש בו רגעים יפים. יש בו צילומים יפים. רמתו הטכנית טובה מאוד. הצבע, הסאונד. הכל.

זה יכול היה להיות סרט טוב, ואף טוב מאוד. למרבה הצער זהו קיטש.

זה כאילו לקחו את אגדת ביתניה מהמחזה ליל העשרים, הוסיפו קצת אקסודוס, זיכרונות היישוב מהסרט הם היו עשרה והכניסו את הכל למערבון אמריקאי קלאסי, מלפני 40 שנה. מיזרחון אמיתי.

יש המתנחלים, שאותם ראינו כבר בעשרות סרטים אמריקאיים קודמים. אנשים ונשים שבאו מאירופה כדי לבנות לעצמם חיים חדשים בערבות קולוראדו או נוואדה. כמה מן הטיפוסים נראים כאילו נשלחו על־ידי מישרד־הליהוק־המרכזי של הוליווד.

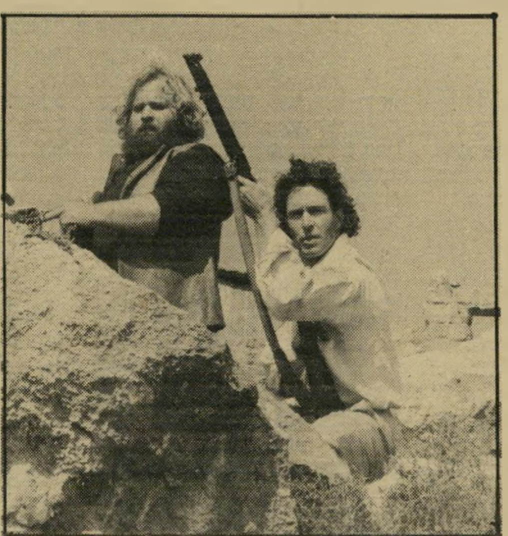

החלוצים ב„החולמים”

החלוצים מדברים אנגלית. מי בניב אמריקאי, מי בניב אנגלי, מי בניב גרמני, מי בניב צברי.

יש אינדיאנים. הרבה אינדיאנים. הם לובשים כפיות, מדברים ערבית ומתנהגים כמו כל האינדיאנים בהוליווד. הם מטפסים על הגבעות ומסתערים בהמוניהם על הנחלה המבוצרת של האיכרים, העומדים — גברים ונשים — מוכנים למכור את חייהם ביוקר.

יש אינדיאני אחד טוב, הרוצה בשלום עם הלבנים (סליחה, היהודים), ויש האינדיאני הרע, המייעץ (די בצדק) לחסל מייד את הפולשים הזרים, לפני שיתרבו ויתחזקו וינשלו את האינדיאנים מאדמתם ומארצם.

בתוך כל זה יש ביתניה. הרבה רגשות, הרבה בכי, הרבה משברים, הרבה ויכוחים (לא הוויכוחים האמיתיים של ביתניה, אלא מין ויכוחי־סרק על נושאים לא כל־כך ברורים). ואהבות. וקינאות.

כל זה במיזרח הפרוע, הנטוש, המתאים יותר ל־1882 מאשר ל־1919. אבל מילא.

ברבש ניסה להגניב לסרט מסר. יש כמה סיסמות ערביות. אך מכיוון שזהו סרט־תעמולה ציוני, שנועד בגלוי לשוק הקיטש האמריקאי, מין אקסודוס לשנות ה־80, הרי הסיסמות נשארות סיסמות, ואילו על הבד מופיעים הערבים כחבורת פראים, מוזרים ותמוהים. כיום כבר אין האינדיאנים נראים כך אף בסרטים אמריקאיים.

אני מקווה שיצירה זו לא תיחשב כחלק מן היצירה הקולנועית הישראלית, אלא תתווסף לג׳אנר העולמי של המערבונים. יש מערבוני־ספאגטי, אז למה שלא יהיו גם מערבוני־פלאפל?

מראה מעל הגשר

ועוד סרט שהקרנתו החלה באיחור של שעה. אך בגלל סיבות שונות לגמרי.

היכרתי את ראשיד משהראווי כשעבד במיטבח של פאב תל־אביבי, וגם בילה בו. קשה היה לסווג אותו.

עכשיו הוא מציג סרט קצר בן 30 דקות, פרי יצירתו.

תעודת־מעבר הוא סרט פשטני למדי. זוג פלסטיני רוצה לעבור מישראל לירדן, מעל לגשר. אחרי שיצא משטח ישראל, ולפני שהוא מגיע לצד הירדני, מגלה הבעל שאיבד את הדרכון שלו. אין הוא יכול לחזור לישראל, אין הוא יכול להיכנס לירדן. הוא נשאר בלילה על הגשר, יחד עם אשתו ההרה.

רחל אבנרי, העולם הזה

משהראווי

זוהי אלגוריה פשוטה לגורל העם הפלסטיני. הכל נאמר בקול רם. הגבר תמים מאוד, האשה הרה מאוד, החיילים אדישים מאוד, הסוף טראגי מאוד.

אפשר היה לפטור את הסיר־טון כתרגיל קולנועי טוב, מצולם היטב, משוחק היטב (ידידנו סלים דאו, מאוואנטי פופולו.)

העוקץ הוא דווקא באישיותו של הבימאי. משהראווי הוא יליד מחנה־פליטים ברצועת־עזה. על רקע זה, הסירטון הוא הישג מרשים. ואם המסר הוא פשוט, הריהו אותנטי ומרגש, בבואו מפי אדם שגדל במקום שגדל.

ואם היה ספק לגבי כוחו של המסר, הרי באו אנשי־הימין וסילקו את הספק. הם רצו למנוע את הצגתו. הם השיגו צו־מניעה בבית־המישפט, ולאחר־מכן ביטל בית־המישפט את הצו. אז ניתקו את החשמל באולם מיפעל־הפיס, שבו היה הסרט אמור להיות מוצג. קהל של מאות המתין בסבלנות עילאית — בכל מקום אחר בעולם היה הקהל קם ושובר את הכסאות — עד שההנהלה נכנעה וההקרנה החלה.

באיחור של שעה.

אמנות ושמה הפגנה

איני זוכר מתי השתתפתי בפעם הראשונה בחיי בהפגנה. אני מניח שהיתה זאת ההפגנה שערכנו ב־19 במאי 1939, עם פירסום הספר הלבן הבריטי. הלכנו ושרפנו את הטאבו (מישרד רישום הקרקעות) בסוף רחוב־אלנבי בתל־אביב.

מאז הייתי במאות הפגנות, מיצעדי־מחאה, עצרות־עם. ברובם הייתי בקהל. בחלק מהם הייתי על הבימה. אחרים מהם נערכו ביוזמתי.

הייתי יכול לכתוב ספר על אמנות־ההפגנה. וזוהי, אכן, אמנות.

בתנועת־השלום הישראלית מקובל להניח כי ההפגנה נועדה רק לשמש נושא לידיעה בכלי־התיקשורת. חשיבותה במיספר האנשים המופיעים לאירוע. מה שקורה באירוע עצמו כמעט ואינו חשוב.

מכאן שההפגנות עצמן — למשל של שלום עכשיו — הן משעממות. כמה אנשים נואמים בנוסח של שיחת־קיבוץ, כמה כרזות מונפות, זמר/ת שר/ה את שיר־השלום, וזהו. האנשים מתפזרים, כשבליבם הרגשה סתומה של אי־סיפוק. אם מיספר המשתתפים אינו מגיע לשיא, יש גם הרגשה של אכזבה ותיסכול, הרגשה של אין־אונים, המקלקלת את החשק לבוא להפגנה הבאה.

התפיסה כולה אינה נכונה. הפגנה היא אקט של בניין כוח. השתקפותה בכלי־התיקשורת היא רק פונקציה אחת שלה, ולא החשובה ביותר. תפקידה העיקרי הוא להנחיל חווייה למשתתפים, לגבש אותם ככוח פעיל במאבק על הציבור, להרים את המוראל שלהם, להלהיב אותם לפעולה, להנחיל להם תחושה של כוח ואחדות, להפוך אותם למישפחה גדולה, לתת לכל אדם את ההרגשה שאינו בודד במערכה, אלא חלק ממחנה גדול.

זה קל יותר לימין מאשר לשמאל. הימין מדבר אל הרגש, פונה מטבעו אל היצרים היותר פרימיטיביים, מפיץ מסרים דתיים ולאומניים החודרים במישרין אל התת־מורע. תנועת־השלום אמורה לדבר אל ההגיון הצרוף, אל ההכרה האנושית הצלולה.

אולם אין זה מונע את השימוש בסמלים, בשירים, בדברים המרוממים את ליבו של אדם.

ההפגנה הגדולה ביותר שהשתתפתי בה היתה המיצעד אל הפנטגון, בשיא מילחמת־ויאט־נאם. נסענו במשך שעות למקום, אחרי שחיפשנו במשך כמה שעות תחבורה. (חברות־האוטובוסים ביטלו ברגע האחרון את התחייבותן להסיע את המפגינים.) בכל השעות האלה שררה אווירה נהדרת, שרנו שירים מלהיבים, שקירבו אדם לאדם ויצרו ידידות בין זרים, ואחר־כך צעדנו, שמענו את דבריהם של נואמים מעולים. גדולי הזמרים רוממו את רוחנו בשירתם. אחדים קיבלו מכות, אחדים עמדו חשופים מול רוביהם של שוטרים־צבאיים שהיה להם רצח בעיניים, אחדים — ואני ביניהם — הגיעו עד לשער הראשי. נקעתי רגל בקפיצה מקיר גבוה, אך הייתי מאושר.

כאשר עלו הקומוניסטים בארץ מן המחתרת, אחרי ההתקפה הנאצית על ברית־המועצות, הם קיימו כמה אסיפות מלהיבות. היו מקהלות־מדברות, שרו את שירי המהפכה בתרגום עברי. מכל זה לא נשאר דבר ברק"ח. אבל עד היום, עצרות ערביות בישראל מלהיבות הרבה יותר מעצרות יהודיות. הסיגנון שונה, הקהל משתתף באופן פעיל, בקריאות, במחיאות־כפיים, בתרומות.

זהו תנאי מוקדם לעצרת מוצלחת: הקהל צריך להשתתף. הוא לא צריך לעמוד, פאסיבי ומשועמם, מול נואמים מתפלספים. הוא צריך לעשות משהו.

בימים שבהם היה אייבי נתן עדיין מעוניין בענייני שלום, ערך כמה הפגנות מוצלחות. הקהל הצעיר הדליק אלפי נרות ושר בלהט, תוך שילוב ידיים. אייבי, שובת־הרעב, ידע לפנות גם אל הרגש.

עד היום אין לתנועת־השלום שירים מלהיבים, כפי שיש לימין הדתי. אנשי־שלום אינם שרים ואינם רוקדים. הם אינם מוחאים כפיים לדוברים, ובכך הם מורידים גם את המוראל של הדוברים עצמם. מובן שאין דגלים. כשעורכים „מיצעד־לפידים", מביאים תריסר לפידים, וזהו.

כל זה יתוקן, כאשר מארגני ההפגנות והעצרות למען השלום יבינו שהם עוסקים באקט של יצירה פוליטית, וכי ההפגנה צריכה להעניק חוויה למשתתפים, כדי שירצו לבוא גם להפגנה הבאה, שתהיה גדולה יותר.

אגואיזם טוטאלי

זה היה בהתחלת שנות ה־70. דן בן־אמוץ טילפן לי בהתלהבות רבה, ותבע ממני להיפגש עם גאון צעיר שגילה. הדבר ישנה, כך אמר, את כל השקפת־עולמי.

נפגשנו בבית־קפה. התגלית של בן־אמוץ היתה משה קרוי, צעיר (אז בן 23, כמדומני), שהתחיל מייד לפתח באוזניי את התיאוריה שלו.

קרוי

אני מוכרח לאמר שהוקסמתי. הבחנתי שיושב מולי אדם בעל מוח מבריק, כושר־ניתוח וידע רב.

בשבילי, כשאני פוגש באדם צעיר בעל יכולת מבריקה בכל שטח שהוא, זוהי חגיגה. בארץ אין אנחנו מפונקים בצעירים אינטלקטואליים מבריקים, ולכן היתה החגיגה כפולה ומכופלת.

פחות הוקסמתי מן התיאוריות שלו. הוא הטיף לאגואיזם טוטאלי, ברוח תורתה של איין ראנד.

איין ראנד לא הלהיבה אותי מעולם. ניסיתי לקרוא את סיפרה מרד הנפילים, והוא שיעמם אותי עד מוות. התחלתי כמה פעמים, ולא הגעתי לעמוד 50 — דבר נדיר אצלי. את יצירתה כמעיין המתחבר ראיתי רק במהדורה הקולנועית (סרט עם גארי קופר, ובו כמה סצינות מרשימות וכמה אימרות שנונות: „מה אתה חושב עלי?" „אני לא חושב עליך!") בהתנשאות השוביניסטית שהיתה אופיינית לנו אז, היה נדמה לי שזהו „ספר לנשים". הופתעתי כשהסתבר לי ששמואל תמיר מעריץ אותו.

אך כאשר אדם בא אליך ובפיו אמת מוחלטת, תיאוריה חובקת עולם, זהו תמיד אתגר. מעניין לקחת את התיאוריה כהנחה, לגלגל אותה לכאן ולכאן ולראות לאן היא מובילה. כמישחק אינטלקטואלי זה מעניין, גם כשהתיאוריה אינה נראית לך.

אך הבעייה שלי לגבי קרוי היתה עמוקה יותר. בשנות חיי למדתי לחשוד בכל תיאוריה המתיימרת לפתור את כל הבעיות, להביא את כל התשובות, לסלק את כל הספקות. נתקלתי בתיאוריות רבות כאלה — המארכסיזם, הגיאו־פוליטיקה, הפסיכו־אנאליזה של פרויד, ההיסטוריוסופיה של אוסוולד שפנגלר וארנולד טוינבי, אם להזכיר רק אחדות מהן. כל אחת מן התיאוריות האלה מעניינת, נכונה בחלקה, מפרה את המחשבה, ולא יתואר הוגה־דיעות מודרני שלא עיכל חלקים ממנה. אך לראות באיזושהי מהן תורת־משה־מסיני הופכת אותה לדת. משהו כזה קרה למשה סנה. אדם בעל מוח פשטני, כמו אורי זוהר, חוזר בתשובה. אדם בעל יכולת שיכלית, כמו משה קרוי, מתמסר לפילוסופיה טוטאלית ומגיע לתורות מיסטיות.

לאנשים מסוג זה, בייחוד כשהם בעלי מוח מבריק, חסר איזשהו בלם שיכלי האומר להם: זוהי תיאוריה נהדרת, אבל זוהי רק תיאוריה, החיים אינם מתנהלים על פי תיאוריה אחת ויחידה. ומי שמחפש תשובה מוחלטת אחת כדי לכפות אותה על העולם, סופו שיגרום אסון לעצמו או לאחרים.

איש כזה היה רובספייר, שהקים מישטר של טרור בשם ההגיון הצרוף. וגם סטאלין. וגם טורקוומאדה.

אחרי פגישה ראשונה זו, לא היו לי פגישות נוספות עם קרוי. לא התפתח בינינו דו־שיח. אך עקבתי מרחוק אחרי מחשבותיו ועלילותיו, עד לטראגדיה האחרונה באוסטרליה.

שמעתי שקרוי עומד לחזור ארצה לביקור, ואני מקווה שיישאר כאן. אמנם, אכיש מלך גת שאל „חסר משוגעים אני?" משוגעים לא חסרים לנו. אבל אנשים בעלי יכולת מבריקה, גם אם הם תימהוניים, יכולים רק להעשיר את הנוף שלנו.

מוח אנאליטי

אם היו לי ספקות לגבי מדע הגראפולוגיה — הניתוח של כתב־היד — הרי הם סולקו לגמרי כאשר קראתי את סיפרה של אנה (היא חנה במקומותינו) קורן, THE SECRET SELF („האישיות הפנימית הסודית"?).

בעיקבות ניתוח כתב־ידי, נאמרו שם הדברים הבאים עלי:

„יש לו גישה חברתית מאוזנת. הוא בוחר בידידיו. אין הוא מתקשר בנקל, אך גם אינו שומר על ריחוק בצורה מוגזמת... הוא בעל מחשבה בהירה, יש לו חוש לסדר, כושר אירגוני, חוש־מידה ותפיסה מהירה. הוא אדם הגיוני ובעל מוח אנאליטי."

פול מלינג, ישראל־סאן

קורן

אם ניתוח גראפולוגי מגלה בי תכונות יפות כאלה, הרי שהגראפולוגיה מוכרחה להיות מדע מדוייק. (רק המילים „מוח אנאליטי" הפריעו לי. זה הזכיר לי משהו.)

דומני שאני הישראלי היחידי בספר, מלבד דויד בן־גוריון.

האמת היא שמעולם לא הייתי מאוהב בכתב־ידי. כמעט ואיני משתמש בו. משחר ילדותי אני כותב כל דבר במכונת־כתיבה, ולא בגדתי בה עד כה גם במעבד־תמלילים או בפילגש אחרת.

האם הגראפולוגיה היא באמת מדע מדוייק? אינני יודע. מצד אחד, סביר להניח כי אופיו של אדם ישתקף בכתב־ידו, כשם שהוא מתגלה בכל שאר דרכי התיקשורת הבין־אנושית. מאידך, גראפולוגים שונים מגיעים למסקנות שונות על פי אותו כתב־היד. הייתי נזהר מאוד מלחרוץ את גורלו של אדם על פי ניתוח גראפולוגי.

מעלת סיפרה של אנה קורן היא שיש בו הסבר מפורט. אילו תכונות של כתב־יד מגלות אילו תכונות של בעליו. זה די משכנע.

מבין עשרות רבות של דוגמות בספר הגדול, משכנעות ביותר השורות שכתב אנוור אל־סאדאת בעת ביקורו בירושלים ליקותיאל פדרמן, מראשי מלונות דן. השורות עולות בזווית הולכת וגדלה. אין ספק שזה משקף את מצב־רוחו האויפורי של

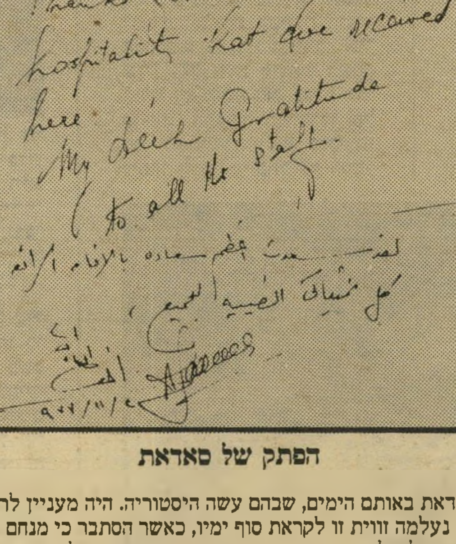

הפתק של סאדאת

סאדאת באותם הימים, שבהם עשה היסטוריה. היה מעניין לראות אם נעלמה זווית זו לקראת סוף ימיו, כאשר הסתבר כי מנחם בגין אינו חולם לקיים את הסכם־האוטונומיה שחתם עליו.

אהבה נוראה

כמעט הסמקתי כאשר קראתי את הדברים שאמרה עלי רות דיין לעדנה עברון בחדשות.

שמי עלה בראיון כאשר דובר על האירגון בני שם, העוסק בדו־קיום יהודי־ערבי. רות דיין היא נשיאת אירגון זה, אך השם אינו מוצא חן בעיניה.

כאשר שאלה עדנה עברון אם אין בשם זה משהו גזעני, ענתה רות: „כן. והשם נורא קומם אותי. את זוכרת את ,המרחב השמי' של אורי אבנרי? עם כל חיבתי האישית אליו, זה קומם אותי. באותו הזמן גם לא רציתי להיות מזוהה עם העולם הזה, למרות שבאמת, את אורי אישית אני נורא אוהבת. אף פעם לא ידעתי למה צריך להגדיר ולהבדיל את המרחב ה,שמי', כי אני לא יודעת מדוע צריך להבדיל בין מישהו שמי לבין מישהו אחר."

אבי סת, העולם הזה

דיין

אז קודם כל, תודה על האהבה. גם אני אוהב אישית נורא את רות דיין.

אשר למרחב השמי: מעולם לא היתה לי הזדמנות להתווכח על כך עם רות, ועל כן אולי לא עמדה על נימוקי המינוח הזה.

את הסיסמה „המרחב השמי" טבעתי בראשית שנות ה־40, כשהייתי בן 20. ב־1947, ערב מילחמת־העצמאות, פירסמתי חוברת בשם מילחמה ושלום במרחב השמי, ובה עיקרי התפיסה המנחה אותי עד היום.

תרומתי לאוצר־המחשבה של תנועת־השלום הישראלית (אם מותר לי להתבטא כך) היתה גישה האומרת שאת השלום בין העמים לא יעשו אנשים אנטי־לאומיים או בלתי־לאומיים, אלא דווקא אנשים בעלי הכרה לאומית עמוקה. הצעתי שהתנועה הלאומית שלנו לא תנסה לשבור את התנועה הלאומית הערבית (ולהיפך), מפני שאין לכך כל סיכוי של הצלחה. הצעתי למצוא בסיס רעיוני ופוליטי, שיאפשר לשתי התנועות הלאומיות — העברית והערבית — להשתלב במיסגרת־על, כך שכל אחת מן השתיים תעזור לרעותה ותיעזר בה.

כדי להמחיש רעיון זה בסיסמה, חיפשתי הגדרה המשותפת לשני הצדדים, ושכל צד יוכל להזדהות עימה. מי שמדבר על „יהודים וערבים", או „ישראל והערבים", שם את הרגש על השוני, על המפריד. ואני חיפשתי מילה שתשים את הרגש דווקא על המאחד והמשותף.

ההגדרה היחידה העונה על דרישות אלה היא „שמי". היא קיימת בעברית ובערבית. היא מציינת את המורשת העתיקה המשותפת לכולנו, את השותפות הלשונית שלנו, את רצף היצירה הדתית והתרבותית.

אין לזה ולא כלום עם גזע. איני בטוח שבכלל היה אי־פעם קיים גזע שמי. אך אין ספק שקיימות שפות שמיות, וביניהן העברית והערבית, השונות מכל שאר השפות, ושיש יסודות משותפים לתרבויות ולדתות השמיות.

המושג עצמו קיים במחשבה הערבית כמו במחשבה העברית. האמיר פייצל איבן־חוסיין, המנהיג הערבי בשלהי מילחמת־העולם הראשונה, שנפגש עם חיים וייצמן, השתמש גם הוא במושג זה, כאשר רצה להצביע על קירבת הערבים ליהודים.

המושג „המרחב השמי" בא להצביע, על כן, על שתי אמיתות: שהאחדות הגיאו־פוליטית של המרחב הזה היא תנאי מוקדם לשיגשוגה של כל מדינה בו (ומכאן הסיסמה „השתלבות במרחב"), ושיש להגשים במשותף את השאיפות הלאומיות של כל עמיו, וביניהם הישראלי והפלסטיני, הדוברים שפות שמיות ושהם יורשי המורשת השמית.

לא יותר ולא פחות.

נרמה לי שאמיתות אלה נכונות כיום אף יותר מכפי שהיו ב־1943, כאשר הגיתי בהן בראשונה.

(אגב, קיבלתי השבוע מאבא אבן הודעה לעיתונות של חברתו, מורשת ישראל בע"מ, על סידרה חדשה שלו, בת ארבעה פרקים, העומדת להיות משודרת בטלוויזיה האמריקאית. בשולחו לי הודעה זו, הדגיש אבן את המילים „הצורך (של ישראל) להתאים את עצמה למרחב הסובב אותה" — גירסה אחרת של רעיון ההשתלבות במרחב.)

דילמה

אחד ממכריי טילפן לי כדי לברר עניין מסויים, ותוך כדי שיחה התפרץ: „איני יודע מה לעשות. תן לי עצה!"

אותו איש ממלא תפקיד חשוב. בימים האחרונים נדרש לעשות משהו, הנוגד לחלוטין את מצפונו. הדברים קשורים בהתקוממות בשטחים הכבושים.

„מה עלי לעשות?" שאל, במצוקה אמיתית, „להתפטר? ואם אתפטר, למי זה יועיל? הרי יבוא במקומי מישהו אחר, שיהיה הרבה יותר גרוע!"

היססתי.

קראתי הרבה פעמים את הפסוק הזה, „אילו התפטרתי היו מביאים במקומי מישהו הרבה יותר גרוע." הוא מופיע כמעט בכל אוטו־ביוגראפיה של גרמני, ששירת את המישטר הנאצי.

למשל, קצין־מישטרה מתקופת־ויימאר שנשאר בתפקידו במישטרה הנאצית: „אילו התפטרתי, היו מביאים במקומי את אחד מן הבריונים של הס"ס. נשארתי בתפקידי ויכולתי לעזור פה ושם למישהו..."

סוהר: „הנאצים ביצעו בכלא מעשי־זוועה. נשארתי בתפקידי, ומנעתי לפחות כמה זוועות..."

דיפלומט: „קיוויתי למתן את מדיניות־החוץ המטורפת של היטלר. שמרתי על קשרים בחו"ל, הזהרתי דיפלומטים מערביים מפני המתרחש..."

עיתונאי: „מובן שלא יכולתי לבטא את דיעותי, או להתנגד בגלוי לדיעות של השילטון. זאת היתה התאבדות. אבל הצלחתי פה ושם להגניב רמזים..."

וכן הלאה.

תמיד אמרתי לעצמי: תירוצים, תירוצים! אנשים עלובים אלה רצו לשמור על מישרותיהם, על נוחיותם, וכך הפכו משתפי־פעולה, ולבסוף גם שותפים־לפשע.

איני בא, חלילה, להשוות את המתרחש אצלנו למצב בגרמניה דאז. אבל העיקרון הוא אותו העיקרון. כאשר אתה משרת מישטר המביא, לדעתך, את המדינה שלך אל עברי־פי־פחת, הדורס את זכויות־האדם ומתעלל בבני עם אחר, האם מותר לך להישאר בתפקידך?

הנטייה הראשונה שלך היא להגיד: לא.

ואז באים הפיקפוקים. הרי יש אמת בטענה: יביאו מישהו יותר גרוע. כל עוד אתה בפנים, אתה יכול לעזור. להגיד את דעתך, או לפחות לרמוז עליה. למנוע מעשים. אולי להגן על מישהו.

נכון, אבל אם אדם הגון כמוך נשאר ומשרת מישטר ברוטאלי, אתה גם עוזר לו להסוות את ברוטאליותו. הציבור רואה אותך ואומר לעצמו: „אם איש כזה הגון משרת את השילטון, אז זה לא יכול להיות כל־כך נורא!"

איזו עצה נתתי למכריי? לא נתתי לו שום עצה. אמרתי לו: זה בינך ובין מצפונך. איש אינו יכול לעזור לך. אתה חייב לקבוע לעצמך את הקו האדום, ולאמור לעצמך: „כאשר נגיע לאותו קו — לא אוכל להישאר." ואולי כבר הגעת לקו הזה.

שימעון פרס בבית הלבן ★ ומה לרומנים ולייין? ★ יוסי גינוסר מעדיף שלא להצטלם

■ ממלא מקום ראש-הממשלה, **שימעון פרס**, יצא בחברת פמלייתו במרכז מיפלגת-העבודה ברחוב הירקון בתל-אביב ונכנס לפאב הבית הלבן, הנמצא בבית השכן. הצעירים, המאכלסים את המקום, התחילו להקניטו ופנו אליו בשאלות: „האם מפני ש**יצחק שמיר** נסע לבית הלבן, אז גם אתה בא לבית הלבן (הפאב)? מה מצב החסה בשטחים?" השר התעלם מהשאלות, הזמין משקה, ואחר שהות קצרה עזב את המקום.

■ **ניצה שפירא-ליבאי,**

רפי פסח, העולם הזה

אפריים פורן תת-אלוף (מיל') ואיש-עסקים בהווה, מי שהיה מזכירו הצבאי של מנחם בגין, פגש את יונה קלימוביצקי, מי שהיתה מזכירתו האישית של בגין. היא היתה מגובסת בזרועה הימנית, מפני שמעדה באותו היום בחדר-עבודתה. פורן, המכונה פרויקה, היה במצב-רוח מרומם מפני שבאותו יום החליט היועץ המישפטי לממשלה שלא להעמידו לדין על הברחת מטבע בסך רבע מיליון דולר, אלא להטיל עליו כופר כספי.

מי שהיתה יועצת ראש-הממשלה למעמד-האשה, נאלצה לוותר, באחרונה, על נסיעה מפתה לאוסטרליה. ליבאי עשתה זאת אחרי שהכריזה על מועמדותה לכנסת. מקורביה יעצו לה שאין זה חכם להצהיר הצהרות מחייבות כאלה ולהיעלם מהנוף. ליבאי קיבלה את הדין ונשארה בבית.

על כוס וכים

הקשרים השונים והמשונים בין המיליונר ברוס רפפורט **לבין** שימעון פרס **ממשיכים לשמש נושא לחקירות ולרכילויות. פרט אחד, דווקא מעניין, עדיין לא פורסם: במיסעדה המפוארת ב„מישכנות-שאננים" בירושלים, גמרו פרס ורפפורט בשעתו ביחד בקבוק יין, שמחירו נאמד באלפי שקלים.**

■ חבר-הכנסת **פסח גרופר,** שהוא גם יושב-ראש אגודת-הכורמים, בירך את **אברהם בן-משה,** מנכ"ל חברת-ייננות, על הישגיו בתחום המכירות והשיווק. לסיום הוסיף הערה: „אני מקווה שכל המנכ"לים של חברות-היין יהיו ממוצא רומני, כמו בן-משה, כי הרומנים הוכיחו את עצמם. אני בעצמי חצי-רומני."

■ בעת חקירתו של **יורם בן-עמי,** מי שהיה מעבידו של **אלברט אזולאי** שהשתתף בפגישה הלילית, התברר כי שמו מופיע בפרוטוקול הישיבה כ„יורם" בלבד. השופטת **שרה סירוטה** מיהרה לשאול אותו בחיוך: „האם הכוונה ליורם כשם או ככינוי?" העד השיב כי במיקרה זה יתכן מאוד שזה מתאים ככינוי. בהמשך הפרוטוקול מופיע הכינוי אבו-שפם. „מי זה אבו-שפם?" שאלה השופטת את בן-עמי. הוא חיפש בין הנאשמים, והצביע על **אהרון יקים,** שעל פניו מתנוסס שפם ארוך ומסולסל.

■ באחת המסיבות נראה **יוסי גינוסר,** מראשי השב"כ לשעבר, כיום מנהל מכון הייצוא, כשהוא משוחח עם אחת האורחות. כשהתקרבו אליו הצלמים הוא פנה אליהם וביקשם שלא לצלמו, ואף התלוצץ שבכל מערכת-עיתונים יש תמונות שלו, כך שאין צורך בחדשות.

■ המיסעדן **כריסטיאן סרדס,** הבעלים של מיסעדת-היוקרה אלהמברה, הוזמן לארוחת-צהריים חגיגית במיסעדת מישכנות שאננים בירושלים. הוא רשם את פרטי ההזמנה ביומנו. כשהגיע למקום בתאריך המיועד התברר לו שטעה בשבוע, ושהאירוע שאליו הוזמן אמור להתקיים בשבוע שלאחר מכן. סרדס לא התעצל, הופיע בשנית בתאריך הנכון.

■ צירוף-מיקרים מצחיק, שנראה כלקוח מסרט קומי, אירע בשתי הפרמיירות של סרט-המתיחות החדש של **יגאל שילון,** עבודה בעיניים בכיכובם של צמד הבטלנים. לבכורה הראשונה לא הגיעו הבטלנים, **אבי קושניר ונתן דטנר,** מפני שהופיעו באותו הערב בהצגה אילוף הסוררת, שהתקיימה בטבריה, אך כל השחקנים האחרים הופיעו. בבכורה השניה, שנערכה כעבור יומיים, הגיעו דטנר וקושניר, אך מרבית הכוכבים האחרים נעדרו, למעט **מנחם זילברמן ותיקי דיין.**

■ מייסדת להקת-המחול ענבל, **שרה לוי-תנאי,** קיבלה את תואר יקיר תל-אביב על תרומתה למחול הישראלי. תנאי, הידועה בהברקות שלה, אמרה על עצמה: „הלכה המוסיקאית והלכה לאיבוד הסופרת, וגם המשוררת שבי. נשארה רק החראגראפית, על מישקל כוריאוגראפית."

■ באחת המסיבות של השמנא והסלתא של תל-אביב הופיעו מרבית האורחים בבגדי-ערב. כמצופה באירועים כאלה, כל אחת מהנשים ניסתה להיראות במיטבה, למעט בימאית-הטלוויזיה **נילי טל,** שהחליטה להפתיע כהרגלה והופיעה במכנסיים קצרים וסריג בצבע תואם. היא הכריזה שלגביה נגמרה עונת-החורף. הופעתה זכתה במבטי הגברים הרבים שהיו באירוע.

■ במוסף התל-אביבי של היומון ג'רוסלם פוסט הופיע קטע על מסיבת-פורים שערכה חברת הסרטים גלובוס גולן, ובו תיאור המסיבה. באחת השורות הופיע המישפט: „מנכ"ל-החברה, **איציק קול,** היה מחופש לשמן, ואולי לא היתה זאת בכלל תחפושת." התגובה ממישרדו של קול לא איחרה לבוא. מזכירתו ניסתה לברר מי כתב את הקטע הזה, והעלתה את שמה של עיתונאית בשם „שלי", העובדת בעיתון. ימים אחדים לאחר הופעת הקטע הגיע למערכת ג'רוסלם פוסט מיכתב עבור עיתונאית בשם **שלי חושן,** שם שעורר חיוכים במערכת, מכיוון ששלי חושן היא יושבת-ראש הקרן להצלת חיי-אדם, ומעולם לא עסקה בעיתונאות. אין לה גם קשר עם מערכת ג'רוסלם פוסט.

יצחק מודעי השר-ללא-תיק אך בעל כוס-היין, היה במצב-רוח מרומם באירוע חברתי שנערך בירושלים. כטוב ליבו ביין הוא אמר לידידו, המיסעדן אמיל גטלן (מימין): „אני מבין ביין כמו בפוליטיקה. פוליטיקה זה יין שהחמיץ. היה לי בחיים פרק שבו חשבתי להיות טועם-יין, אך אלוהים הציל אותי. בעוד דקות ספורות עלי לחזור לכנסת כדי לענות על שאילתא, וזאת תהיה הפעם הראשונה ששר ישיר במקום להשיב."

■ המיליארדר האנגלי **סיריל סטיין,** שרכש באחרונה את רשת-הילטון הבינלאומית, הזמין את שלי חושן, יושבת-ראש הקרן להצלת חיי-אדם, כדי לדון בהקמת הסניף הבריטי של הקרן. בפגישה הראשונה הודיע על מתן תרומה בסך 100 אלף שטרלינג, ורמז לה שכדאי לה לפנות גם לאילי-הון אחרים. חושן פנתה לאיש-העסקים הבינלאומי **ליאון תמן,** ונענתה על-ידי מזכירו האישי, שהסביר לה שתמן שוקל את הרעיון, ושעליה להגיע לפגישה. אך ומאחר ונקבע לה ראיון עם העיתונות, היא דרשה תשובה מיידית, מכיוון שהיא מעוניינת לפרסם באמצעי-התיקשורת את שמות התורמים. כששמע זאת המזכיר, הוא זימן אותה לפגישה ליום המחרת. כשהגיעה לפגישה ושוחחה על הנושא עם תמן, התברר לה שהוא לא כל-כך מזדרז לתרום, ושהוא רק שוקל את העניין.

■ ריקן-הפקולטה למישפטים באוניברסיטת תל-אביב, הפרופסור **אוריאל רייכמן,** נבחר ברוב-קולות על-ידי מועצת הפקולטה לכהן תקופה נוספת בתפקיד זה. כשנשאל לדעתו על-כך, אמר שהוא רואה במינוי זה את גיבוי הפקולטה למאבק הציבורי שהוא מנהל לקבלת החוקה, ומקווה כי מינוי זה יזים את השמועות שהוא מתכונן „לרוץ" לפוליטיקה.

■ כאשר **מוטי גילעדי** מגיע הביתה אחרי הופעה, בשעת-לילה מאוחרת, הוא מוצא לפעמים את בנו **עידן** (16) ממתין לו. השניים יושבים ליד המחשב, והבן מלמד את האב דברים חדשים. גילעדי טוען שעד לאמכבר הוא נהג לעזור לעידן, תלמיד המגמה הריאלית, במתמאטיקה. לגבי המחשב הם היו, פחות או יותר, באותה הרמה, ומוטי הסתדר די טוב עם הנהלת-החשבונות הממוחשבת שלו, וידע גם לעשות תוכנות בגראפיקה. אבל עכשיו עידן הקדים אותו ביידע, ובלילות הם מצמצמים את הפער.

■ **דוד זבאי,** הזמר יפה-הקול (חייבי לי בשירים), נעלם בשנתיים האחרונות מבימות-ה-

ג'וזף פרנק שגריר האיטי בישראל, התחיל ללמוד עברית באולפן „עקיבא", כשהוא מביע את רצונו העז לחיות בנתניה ולהתערות בין התושבים. באחד הבקרים שטופי-השמש הוא נראה בקפה בנתניה, כשהוא מעיין במקומון. כשנשאל אם הוא מבין את הכתוב, השיב שהוא מנסה, אך משום שאינו מבין הכל, הוא נהנה לפחות מהצילומים. כן סיפר שעבר ימים קשים בגלל התהפוכות הפוליטיות בארצו, אך כעת המצב רגוע.

אבי ולדמן, העולם הזה

הלנה ביילין הפרקליטה המוכשרת והיפה, אשתו של המנכ"ל המדיני של מישרד־החוץ יוסי ביילין, ידועה בתור אשה בעלת מעריצים רבים. אבל המעריץ הנלהב ביותר שלה הוא שיקו כהן, דפס־לשעבר, כיום בפנסיה. שיקו אינו מחמיץ אף ישיבה אחת של בית־המישפט שבה מופיעה עורכת־הדין ביילין. הוא מוכן לספר שעות רבות לכל מי שמקשיב לו על מעלותיה של התובעת החביבה עליו, ומראה בגאווה רבה גלויית־ברכה ל„שנה טובה" ששלחה לו האשה הנערצת עליו. שיקו, החובש תמיד כומתה, מנהיג קבוצה גדולה של גימלאים, המבקרים מדי יום בבית־המישפט. הם בקיאים מאין כמותם במישפטים המתנהלים באולמות ובתכונותיהם של השופטים, התובעים ועורכי־הדין.

אבי ולדמן, העולם הזה

ג'וקי ארקין הרקדן והפנטומימאי בא לבלות באחד ה־פאבים האופנתיים, וביקש מהמלצרית בק־בוק יין, אך התקשה לפתחו, והמאמץ נראה כמו תרגיל בפנטומימה.

סים גרמה, ראובן ארז ואלוויס הישראלי נתנו כל אחד הופעה, רקדנית־בטן עינטזה על

לכן הם החליטו במהלך הערב שההופעות בהחלט שוות לסכום הנ"ל.

■ האופנאי **עודד גרא** החליט להוציא ספר בשם סיגנון אי־ש' — המדריך לגבר. הוא מספר שם על אופנה גברית, תזונה נכר־נה, שמירה על כושר גופני, תיס־רוקת, ונותן טיפים על אירוח, נסיעות, איך לקפל מטפחת בתוך הכיס ואיזה קרם לשים על ה־פנים. לדעתו, אין זו חובה נשית בלבד.

דפנה ברק, זוהר אוהליאב ונעמי רזן ■

אנרי זימנד איש־העסקים והיבואן, ורעייתו אנדה, היו אורחים בפתיחה של מיסעדה כשנש־אל לגבי עסק־האופנה המשותף לו ולמעצבת ליזה בוקר, אמר כממתיק סוד: „כרגע אין לי מה לאמר, בעוד חודשיים יהיה לי הרבה מה להגיד." בעיתונות פורסם שפרץ ריב בין השניים.

בידור. זכאי, קיבוצניק מדליה, שכיהן בעבר כמזכיר־המשק, נסע עם מישפחתו לארצות־הברית, ב־שליחות מטעם הסוכנות. בעוד שנה הוא אמור לחזור.

■ אשתו של **דני לאונוב** — הבדרן שתמיד טועים לחשוב שהוא **שייקה לוי** מהגשש ה־חיוור — אירגנה מסיבה לכבוד יום־הולדתו ה־34. היה שם שמח עד ארבע לפנות בוקר: **ג'קי מקייטן, איתן מסורי, ני־**

השולחן, כשאליה מצטרף בעינ־טוזים, עד כמה ש־130 הקילוגר־מים שלו מאפשרים זאת, הבדרן **ליאון ורדימון**.

■ גרמה, באמצע הופעתו, הז־מין את אחד האורחים, תת־אלוף **אביגדור קהלני**, לשיר איתו את אני זכריה בן־עזרא. קהלני עלה על הבימה וגרמה, תוך כדי שירה, לחש לו באוזן את המילים. מתנתו של התת־אלוף לדני היתה עותק מסיפרו עוז 77, ובו הקדשה: „שיהיה לך העוז להמ־שיך להצחיק את העם בימים קשים אלה."

■ כאשר ניגש לאונוב עם תום המסיבה לבעלי המקום, מר־תף ראשון, כדי לשלם להם את 2000 השקלים, שעליהם סוכם מראש, הם סירבו לקחת כסף. ל־טענתם, אנשים שבמיקרה הגיעו באותו ערב למקום, הופתעו לב־לות עם מיצער כזה של אמנים.

קאזינו מלכת־היופי

דורון מזר היה חלק מהתוכנית האמנותית בערב תחרות מלכת־היופי. עד שהגיע תורו לעלות לשיר על הבימה, הוא ישב באולם בחברת אמרגנו, שלמה צח. הם החליטו לשעשע את עצמם בהתערבות ולהמר מי תהיה מלכת־היופי.

הם ישבו די רחוק מן הבימה, לא הכירו את המועמדות, ולא ראו אותן בבירור. צח טען שכולן נראו לו, פחות או יותר, אותו הדבר: גבוהות, רזות, מאופרות, שיער ארוך ושופע, אותה התלבושת.

התערבו על ארוחה: אם מזר זוכה, אוכלים ב„קאסבה" (צח החליט להיות לארג') ואם צח זוכה, אוכלים במיסעדה של אמא־של־דורון. מזר הימר על מיספר־המזל שלו בקאזינו, 16, וצח בחר במיספר 17, שהוא מיספר־המזל שלו בקאזינו. 17 היה גם מיספרה של הזוכה בתואר, שירלי בן־מרדכי. השבוע הם אכלו אצל אמא־של־דורון.

צחי הנגבי בנה של חברת־הכנסת גאולה כהן וראש לישכת ראש־הממשלה, חגג את יום־הולדתו ה־31 בחברת ידידים קרובים בלבד, וביניהם חברו הטוב אלון אלרואי, בנו של ראש עיריית נתניה. כשהתבקש להצטלם עם הזמ־רת שלווה ברטי, רעייתו של אלרואי, התלוצץ שאינו מוכן להצטלם עם מי שלובשת סוודר אדום, כי לגביו זה כמו לנפנף לשור בבד אדום. כשחיבק אותה (בצילום) אמר „לנשים באדום אני מוותר!"

אלי פסטמן, צלם „ויז־ניוז", סוכנות־הטלוויזיה הגדולה בעולם, מספר על עבודתו בשטח, על יחסו לצבא, למתנחלים, לפלסטינים, משווה את עבודתו כאן לעבודתו באירן ובאפגניסתאן, ומספר על פחדיו בעבודה ומההתבטאויות כלפי התיקשורת.

> „צילום שלי עוד לא הרג אף אחד, אבל החלטות של שר־הביטחון או של הרמטכ"ל כן"

> „לדעתי זה עניין של זמן עד שצלם או מקליט יקבל כדור"

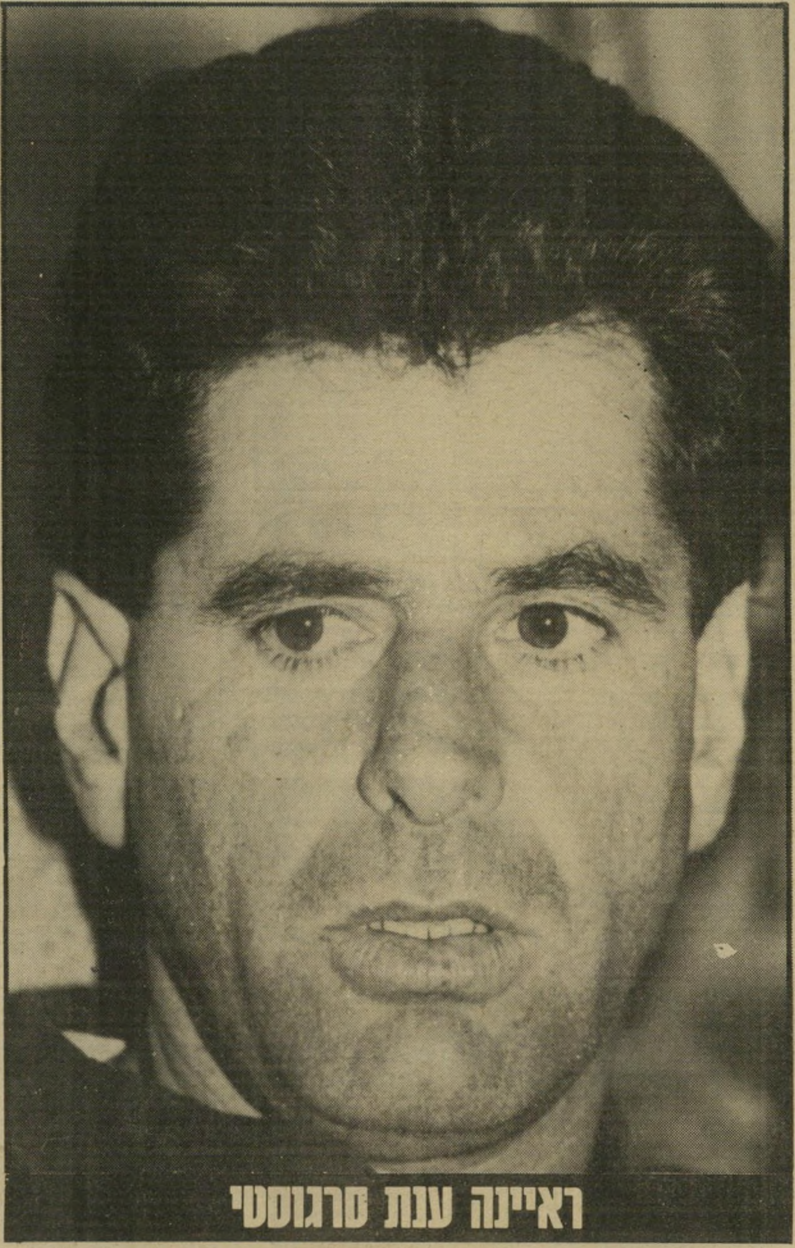

ראיינה ענת סרגוסטי

> „באירן הייתי יוצא מהמלון, ולא הייתי יודע אם אחזור בערב. פה אני יודע איפה אני חי"

> „אם אף צלם אחד לא תיעד הפגנה שבה נהרג, ההתקוממות היא אותנטית, ולא תיקשורתית"

> „ב־1982 צילמתי הפגנה, ידוי אבנים, ותוך כדי צילום קיבלתי כדור בכתף"

> „הטלוויזיה הישראלית היא גוף כבד, מסורבל, פטריוטי במרכאות, שלא מסוגל לתעד את הסיפור החשוב ביותר"

„כשאני בשטחים, אני פוחד פחד־מוות!"

ה מילחמה בין צוותי־הטלוויזיה הזרים, רובם ישראלים, לבין דובר־צה"ל, החריפה בשבועות האחרונים. במידה מסויימת הגיעה מילחמה זאת לאחד השיאים שלה כשנודעו הדברים שאמר תא"ל אפרים לפיד, דובר צה"ל, לוועדת־החינוך של הכנסת. לפיד אמר לחברי הוועדה שצוותי־הטלוויזיה הזרים מתגרים בחיילי צה"ל. דבריו אלה הגדישו את הסאה, והוסיפו שמן למדורה, שבוערת כבר זמן רב.

מאז התחילה ההתקוממות בשטחים הכבושים יש רבים המחפשים לעצמם מישהו כדי לתלות בו את הסיבה להתקוממות ולבעירה בגדה־המערבית וברצועת־עזה.

החבל נתלה על צווארם של צוותי־הטלוויזיות הזרות המצויים בשטח מדי יום ביומו. „הם מלבים את האש," נאמר, „הם מארגנים הפגנות." „הם מגיעים לעימותים עם חיילי צה"ל." ועוד ועוד.

המראות הקשים המשודרים מעל מירקעי־הטלוויזיה בכל רחבי העולם אינם מועילים, בלשון המעטה, לתדמיתה של מדינת־ישראל.

בעידן האלקטרוניקה המשוכללת ופלאי הטכניקה של שלהי המאה ה־20 עוברת לעיתים רק שעה אחת מרגע שאירוע מסויים מתרחש, ועד שהוא משודר במיליוני בתים ברחבי־העולם.

סביר להניח שאירוע שבו מכים חיילים מכות נמרצות את הערבים אינו אירוע חריג. אך אירוע אחד כזה, שצולם על־ידי משה אלפרט, צלם רשת ה„סי־בי־אס" האמריקאית הסעיר את העולם המערבי ואת מדינת־ישראל, גרם כאן לוויכוחים סוערים ואילץ את הצבא להעמיד את החיילים לדין.

בשולי האירוע היה הצלם, איש־חדשות, שנשלח לסקר, סיקר ויצא נפגע. האשימו אותו בהאשמות שונות ומשונות. תלו בו את הסיבה להידרדרות המצב, איימו על חייו, פיקפקו בנאמנותו ועוד כהנה וכהנה האשמות. והוא, בסך־הכל, צילם.

מהאשמות אלה סובלים צלמים ומקליטים של הרשתות הזרות מדי יום ביומו. האשמות כאלה, בעיקר כשהן יוצאות מפיהם של אנשי־ציבור, מעודדות התנכלות פיסית לצלמים.

אלי פסטמן (34) משמש כבר שבע שנים כצלם של „ויז־ניוז", סוכנות־הטלוויזיה הגדולה בעולם, שמרכזה בלונדון. צילומיו משודרים ל־200 תחנות־טלוויזיה ב־80 מדינות ברחבי העולם.

פסטמן משמש כיו"ר איגוד נשיאות האיגוד הארצי לצוותי־טלוויזיה בישראל. הוא גבר נאה, שרירי, שזוף ובעל דיבור ישיר. אלי, כמו רבים מחבריו, הוא מיקצוען בכל

רמ"ח אבריו. הוא ישראלי, בן קיבוץ גשר־הזיו שליד ראש־הניקרה.

במילחמת־הלבנון הסתכנו הוא וחבריו, כדי לסקר את המילחמה מבפנים. כדי

„על כל הפגנה שאני מצלם יש עשר שאני לא מצלם, ושם, בדרך־כלל, נהרגים ונפצעים אנשים"

לספק את רצון מעבידיו הוא הגיע לאיזורי הקרבות המרוחקים ביותר. דרוש היה הרבה אומץ־לב כדי לעשות את מה שעשו אלי וחבריו. „חמוש במצלמה," כדבריו, הוא הגיע לכל המקומות החשובים במהירות המירבית. כך הוא עושה גם עכשיו, כשהוא מצלם בגדה־המערבית.

במהלך הקאריירה העיתונאית שלו עלה פסטמן לא פעם לכותרות. הפעם הראשונה היתה כשצילם, חודש וחצי בלבד אחרי שהתחיל בתפקידו, חיילי צה"ל עומדים על גג של בניין באחת מערי הגדה־המערבית וצולפים במפגינים ברחוב. צילומים אלה, ששודרו בכל רחבי־העולם, הביאו לדיון בכנסת. בעיקבות הדיון שינה צה"ל את הוראות הפתיחה באש.

זמן לא רב אחר־כך נקלע פסטמן להפגנה ליד עיריית אל־בירה. ההפגנה פוזרה על־ידי צה"ל. זמן קצר אחרי פיזור ההפגנה הגיעו מתנחלים למקום והתחילו לירות במפגינים הבורחים. החיילים לא נקפו אצבע כדי להפסיק את הירי. גם צילומים אלה גרמו לזעזוע רב.

אמרו עליו אז דברים שונים. ניסו לומר שהסרט ערוך, שהצילומים אינם אמיתיים. אין דבר המרגיז את פסטמן יותר מפיקפוק ביושרו המיקצועי.

מהיכרות קרובה עם האיש, ומהפעמים הרבות שנתקלתי בו בעבודה משותפת בשטח, אני יכולה לומר שצילומיו אינם משקרים לעולם. הוא מודע לחלוטין לסכנה שבמצלמת־הטלוויזיה שבידו, ואינו משתמש בה לרעה.

באפריל 1982, בעודו מצלם הלוויה של הרוג פלסטיני שנורה על־ידי אלו גודמן

פסטמן עם ונדי, בן והכלב אוגי
„צועקים לי: זבל, אש"ף, בוגד, שמאלני, מערך!"

הפעם הראשונה שבה התרגש עד דמעות במהלך שלושת החודשים האחרונים היתה בשבוע שעבר. הוא נקלע להלוויה באחד הכפרים שמצפון לרמאללה. הלוויה של גבר, אב לילדים. הוא סיפר איך הניחו את גופתו של האיש גלויה לגמרי ועליה הושיבו את בנו הפעוט. „ילד בגיל של בן, הבן שלי, בגיל שנה בערך. והילד ישב על גופת אביו ההרוג ומירר בבכי. אז נשברתי."

אלי נשוי לוונדי, צעירה אמריקאית יפה־פיה, שעבדה אף היא, עד ללידה, בטלוויזיה.

בינתיים הם גרים בדירה שכורה בירושלים. עבודתו מחייבת שיהיה קרוב לאיזור הסיקור. בעתיד הוא מתכנן לעבור לגור בשפלה, ולוא רק למען הילד והמישפחה.

בעיקבות דבריו של דובר צה"ל הוציא איגוד צוותי־הטלוויזיה הודעה לעיתונות, ובה נאמר, בין השאר: „אנשינו הינם מיקצוענים העושים מלאכתם נאמנה והינם שומרי חוק וסדר... אנשינו בשטח הוכו ונחבלו על־ידי חיילי צה"ל, מכוניותיהם חובלו על־ידי ואנדלים ופושעים... החלטנו, לפיכך, להגיב ולהזהיר שלא נמשיך להבליג. שכרנו שרותי עורכי־דין, על מנת לתבוע מייד לדין את כל מי שיפגע באנשינו באלימות פיסית או מילולית... אנשינו הינם אזרחים נאמנים, משרתי מילואים המשלמים את מיסיהם ומיקצועם הוא חופש העיתונות... לא נהיה

ארוכה. יש מי שמאשימים אותנו בכל המצב, בהתגרות בחיילים ובהסתה.

● **האם קורים מצבים שצוות בא לשטח, מוציא את הציוד ואז מתארגנת הפגנה?**

רוב הצוותים לא מוציאים את המצלמות לפני שיש אירוע.

● **האם זו הנחייה שהיתה קיימת גם בעבר?**

זה היה גם בעבר. אנחנו לא נמצאים בשטח מאתמול וכבר צילמנו מהומות בעבר. היום אני מצלם הפגנה רק אחרי שהצבא מגיע לשטח. גם אם אני רואה שמבעירים צמיגים ומיידים אבנים.

● **מדוע?**

אני לא רוצה שיגידו שאני אירגנתי את ההפגנה.

● **רק בגלל זה?**

גם בגלל זה וגם מפני שזה קצת מפחיד להיכנס לבד למקום כזה. ומבחינת הסיפור העיתונאי, גם אם אני מצלם רק אחרי שהצבא מגיע, עדיין יש לי את כל האלמנטים העיקריים, שהם ידוי אבנים, ופיזור על־ידי הצבא. אף־על־פי שמבחינה מסויימת לא צילמתי את תחילת הסיפור.

● **ומדוע אתה לא מצלם את תחילת הסיפור?**

אני לא רוצה שיהיה למישהו פיתחון פה. אני גם משתדל, למשל, להעמיד את הרכב שלי

● **לאן?**

בדרך־כלל לאיזור רמאללה.

● **אתה סתם נוסע לשטח?**

כן. עקרונית אני סתם נוסע, אבל אני כבר

„אני עובד בשביל הכסף. וחברי־כנסת לא עובדים בשביל הכסף? ושרים לא? רוצים שאני אעבוד בשביל הכבוד?"

מכיר את התהליך.

● **ומהו?**

בין 8 ל־11 בבוקר החנויות פתוחות, ואז, בדרך־כלל, אין הפגנות. בשעה 11, עם סגירת החנויות, מתחילים לצפות להתפתחויות. אי־אפשר לדעת מאיפה זה יגיע, אבל יודעים שזה צפוי.

● **איך יודעים?**

לא מתוך ידיעה מוקדמת, בדרך־כלל, אבל נמצאים בשטח, רואים את תנועת הצבא, את התנהגות השבאב. מצליחים לזהות התחלה של פאניקה, כשפתאום רואים אנשים שמתחילים לרוץ. הצבא, העיתונאים, השבאב והסוחרים — כולם חיים ביחד.

ואז, מ־11 בבוקר ועד 3 אחרי־הצהריים צפויות בעיות בתוך העיר, מחוץ לעיר, במחנות־הפליטים ובכפרים באיזור של רמאללה.

● **אתה פשוט עושה סיורים?**

כן, וניזון משמועות.

● **קורה שאתה נמצא במקום שאין בו צבא?**

כן.

● **ומה קורה כשהצבא לא נמצא באיזור?**

זה נורא מפחיד. אנחנו, כישראלים, צריכים להוכיח את חפותנו. בעיני השבאב אנחנו לא רק צלמי־טלוויזיה, אנחנו גם ישראלים.

אני חייב לציין שהמודעות של השבאב לתיקשורת היא מדהימה, אבל גם אצלם יש חריגים, כמו אצל צה"ל. בכלל חריגים זו מילה אופנתית עכשיו. ולא פעם באים אליך עם אבן או עם בקבוק ורוצים להרוג אותך. הרבה פעמים אנחנו נאלצים לברוח על נפשנו. אבל הרבה פעמים אנחנו מצליחים לרכוש את ליבם.

● **איך?**

פסטמן בפעולה
„יש לי תחושה שאני מצלם היסטוריה!"

ציון צפריר, העולם הזה

תמונה שגרמה לסערה: חיילים יורים במפגינים, רמאללה 1980
„אני מצלם את הכל, כל מה שקורה!"

בהר־הבית, נפצע פסטמן מכדור בכתפו השמאלית. החקירה המישטרתית לא גילתה את האשם בירי והתיק נסגר. במקום ההפגנה היו שוטרים, חיילים ומתנחלים, כולם חמושים. פסטמן נותח והיה מושבת מעבודה במשך חודש וחצי.

הוא עובד בשקט, בקור־רוח, משתדל שלא להיכנס לעימותים עם אף אחד מהצדדים – הפלסטינים, החיילים והמתנחלים – אף־על־פי שהוא חשוף לפגיעות ואף נפגע לא פעם בעת הפגנות. הוא סופג קללות, דחיפות ואיומים בזמן עבודתו, אך מוכן לקבל הכל כחלק מהעבודה.

מוכנים להיות השעיר לעזאזל של התיסכול הכללי מהמצב בשטחים!"

■ ■ ■

● **מי אחראי לביקורת המוטחת בכם?**

עיקר הביקורות מגיע מהימין ומגופים שאמורים לטפל בבעיות בשטח ולא מצליחים להסתדר איתן.

● **אתה מתכוון לצבא?**

לצבא, לממשלה. אף אחד לא טוען שלמצלמה אין השפעה, אבל מפה ועד להאשים אותנו הדרך

במקום כזה שהשבאב לא יראה אותו.

● **זאת אומרת שהביקורת נגדכם עזרה?**

גם בעבר התנהגנו באופן דומה.

● **אז מה, בכל זאת, השתנה?**

אנחנו עושים את מה שעשינו בעבר, אבל ביתר הקפדה. היום אנחנו נוקטים במישנה זהירות.

● **אתה יכול לתאר יום־עבודה ממוצע שלך?**

אני מגיע למישרד בסביבות 8 וחצי בבוקר, מתעניין מה שודר ממה שצילמתי ביום הקודם, מחליף כמה מילים עם הרסק ויוצא לשטח.

באמצעות שיחה, שיכנוע והסברה.

● **מה אתם מסבירים?**

שאנחנו צלמים, שאנחנו צוותי־טלוויזיה. אני אף פעם, למשל, לא מכחיש שאני יהודי או ישראלי.

● **הרבה פעמים נתקלתי בקבוצות של צלמים, שכולם ישראלים, שמעדיפים לדבר ביניהם באנגלית.**

נכון, כדי לא לעצבן את השבאב.

● **האם לא היה לך יותר קל אילו היית אומר שאתה זר?**

נכון, אבל אני לא זר. כשאומרים לי: „יאהוד,

(המשך מעמוד 15)

יאהוד' אני אומר: 'יאהוד, מוסלמי, נוצרי, כולם בני־אדם.' ועל־פי רוב זה עובד.

● אבל אי־אפשר להתעלם מהעובדה שאתה ישראלי.

נכון.

● וזה משנה מבחינת התחושה שלך?

אתמול, כשצילמתי בהלוויה, הרגשתי צורך להתנצל. הרגשות היחידים שיש לי הם חמלה על החיילים, וזה הכל. כל העניין של נאמנות כפולה הוא חנטריש.

● מה זאת אומרת?

יש לזה שני חלקים. חלק אחד הוא המיקצוענות שלי, אנחנו מיקצוענים בלי כחל ושרק. והחלק השני הוא היותנו ישראלים. מה הקשר לנאמנות כפולה? למה? למי? הישראלים מתחלקים היום באופן ברור לשניים. מי שחושב שצריך להחזיר את השטחים הכבושים, ומי שחושב שצריך להמשיך ולהחזיק בהם. אז למה מתקשרת הנאמנות הכפולה. למי שאומרים שצריך לספח, או למי שאומרים שלא צריך לספח?

הישראלים מחולקים. עבור אחד אני פטריוט גדול, ועבור השני אני אוייב המדינה. נאמנות כפולה היא הבעת עמדה פוליטית.

■ ■ ■

● לא איכפת לך מהתדמית של ישראל?

גם זו אמירה פוליטית. יכול להיות שמה שאני מצלם יגרום לנסיגה מהשטחים, ואז, לדעתי, זה ישפר את תדמיתה של ישראל. לעומת זאת, מישהו אחר חושב שמה שאני מראה זה אסון למדינה. יש שתי צורות להסתכל על הצילום של

תמונה שגרמה לסערה: מתנחל אחרי ירי במפגינים

"הייתי הראשון שצילם מתנחל יורה. ולא סתם מתנחל..."

משה אלפרט, הצלם של סי־בי־אס שצילם את החיילים מכים.

● ומהן?

צורה אחת היא כמו שאני אומר: זה קרה וצריך היה לצלם את זה. זה הכלל היסודי. והצורה השניה היא שמאז מתחבטת כל המערכת איך לטפל בבעייה. הרי צץ פה ג'יני מהבקבוק. חיילים מכים. זה לא חריג, זו תופעה. תארי לעצמך שלא היה צילום כזה. הרי הצבא לא מתייחס למה שלא צולם. מה שלא צולם כאילו לא היה.

● אז לדעתך המצלמה היא גורם מרגיע, כי החיילים מתנהגים אחרת ליד מצלמה?

בפירוש כן. סוף־סוף מטפלים בדברים. אבל יש מי שאומר שזה הפרצוף המכוער של ישראל ושלא צריך להראות אותו.

● האם יש אירועים שאתה לא מצלם?

אני מצלם הכל. אני מצלם את כל מה שקורה. האמת הכי טובה היא המציאות.

● אילו היית רואה חבר שלך מכה, היית מצלם?

יש להניח שהייתי רץ אליו ואומר לו להפסיק.

● אתה משרת במילואים?

לא יצא לי לפזר הפגנות כחייל.

● ואם היו קוראים לך?

הייתי הולך והייתי מפזר הפגנות בדרך הכי אנושית שאני יכול.

● אתה חושב שזה אפשרי, שיש בכלל דבר כזה?

אני חושב שהצבא, באופן כללי, בשיא האובייקטיביות, מבלי לערב דיעות פוליטיות, עושה עבודה טובה בשטחים. ואני יוצא מתוך הנחה שצבא צריך לעשות את מה שהממשלה אומרת לו. כי בסך־הכל, במשך הזמן שהעסק הזה נמשך, ואם מונים את כמות האירועים והסיכון היחסי שהחיילים נמצאים בו, יש מעט נפגעים.

● תלוי מאיזה צד מסתכלים.

במקומות אחרים ובמצב דומה לא היו מתנהגים במתינות כזו. יש בוודאי מיקרים שאנשים נהרגו בחינם.

● איך אתה מסביר את העובדה שבכל שלושת החודשים האחרונים של ההתקוממות עוד לא קרה שצלם צילם מיקרה־מוות?

אין לי הסבר, אבל זה רק מראה שהעניין הזה אותנטי.

● מה אותנטי?

ההתקוממות. אפשר להסכים בתיאוריה שההפגנות שיש בהן הרוגים הן ההפגנות הכי קשות. ואם אף פעם לא היה שם צלם, זאת אומרת שהיו בערך מאה הפגנות קשות שלא צולמו.

● ומה זה אומר?

שההתקוממות אותנטית, לא תיקשורתית. יש קרוב למאה הרוגים שנהרגו בהפגנות, שלא צולמו בכלל. אז איך מסבירים את זה כרליק? גם את הפצועים כמעט ולא צילמו, ופה מדובר בכמה אלפים. זאת אומרת שהיו בערך בין 1000 ל־2000 הפגנות קשות, והן לא צולמו כלל.

● האם זה לא מצביע על חוסר המיקצועיות שלכם?

במידה מסויימת כן.

● אז לאור זה מה בעצם רוצים מכם?

הביקורת נגדנו היא פוליטית. היא באה מצד מקורות המופקדים על שמירת הסדר, שבמקום לומר: 'אנחנו לא מסוגלים להשתלט על המצב', הם פונים אלינו, אל התיקשורת.

● אבל מדוע בעצם איכפת לך שמטילים עליכם את האחריות?

כי זו המדינה שלי והיא בכל זאת יקרה לי וזה הורס אותי שאנשים לא מבינים. צריך לראות איך מגיבים אנשים כשרואים אותנו.

● איך הם מגיבים?

צועקים לי: 'זבל, בוגדים, אש"ף, שמאלנים, מערך'.

● אבל אתה הרי לא עושה את העבודה מתוך אידיאולוגיה, זו הפרנסה שלך.

אני מקבל משכורת. כמות הצילומים שאצלם לא תשנה אותה. אני מוכן לספוג את כל העלבונות, ואני שלם לגמרי עם מה שאני עושה.

● זאת אומרת שאתה לא עובד רק עבור הכסף?

זה לא עניין של כסף. ומישהו אחר לא עובד עבור הכסף? חברי־כנסת לא מקבלים משכורת? שרים לא מקבלים משכורת? בשביל מה אני אעבוד? בשביל הכבוד?

● יש לכם משכורות גבוהות במיוחד?

המשכורות שאנחנו מקבלים אינן גבוהות במיוחד, הן לא גבוהות יותר מהמשכורות של צלמי־הטלוויזיה הישראלית.

● אז מה דוחף אותך?

יש לי תחושת הישגיות מאוד גבוהה. אני מעדיף להיות תמיד הטוב ביותר מבחינה מיקצועית. והתחרות קשה מאוד. יש קבוצת צלמים באותה רמה, וזו רמה גבוהה מאוד.

■ ■ ■

● תעשו הכל כדי להשיג תמונה?

מה זה הכל?

● הכל, זה למשל לארגן הפגנה.

אני לא צריך לארגן הפגנה כשביום אחד יש לי חמש הפגנות ברמאללה. זו טענה אידיוטית. על כל הפגנה שאני מצלם יש עשר שאני לא מצלם. ושם בדרך־כלל נפצעים ונהרגים אנשים.

● אתה פוחד כשאתה בשטח?

פוחד פחד מוות. מאוד פוחד.

● ממי?

מכולם. מהשבאב, מהצבא, מהפתעות בדרך.

● אתה חמוש?

לא, אני חמוש במצלמה.

● מדוע אתה לא חמוש?

אני לא מאמין שזה יעזור לי.

● היית פעם בסכנת־חיים?

אני מאמין שאפשר לצמצם למינימום את הסכנה בשטח.

● איך?

יש לנו ציוד טוב, אני לא חייב לעמוד בתוך האירוע, אני יכול לעמוד מהצד.

● אבל אז הצילומים פחות טובים?

אני לא חייב לעמוד מול המפגינים או מול החיילים. אני יכול לצלם את האירוע בנאמנות גם מבלי להיות בפנים. מצד שני הסכנות הכי גדולות הן במצבי־הפתעה.

● למשל?

פתאום מגיעים מאיזו פינה עשרה שבאב ומכסחים את הרכב.

● זה קרה לך?

כן. כמה חודשים לפני ההתקוממות כיסחו לי את הרכב באבנים. הצלחתי להימלט ואז עצרתי כדי לראות מה הנזק. הם איתרו אותי וזרקו עלי אבנים באופן כזה שלא יכולתי להיכנס בחזרה לרכב. מזל שהיה צוות אחר בסביבה, הם פתחו לי את הדלתות של הרכב שלהם והגעתי אליהם בריצה שפופה והם חילצו אותי. השארתי במקום את הרכב שלי עם כל הציוד. וזה קורה, כמו שקורה שהחיילים מכים אותנו לעיתים.

● היכו אותך?

לא ממש, אבל דוחפים, מדי פעם נותנים חבטה, אבל אני לוקח את זה כחלק מהעניין.

● אתה רב עם החיילים?

אני משתדל שלא לריב. אני משתדל שהוויכוח יהיה אם מותר לי לצלם או אסור לי לצלם באותו הרגע.

● אתה היית הראשון שצילמת מתנחל יורה?

כן.

מתי זה היה?

ב־1981. וזה לא היה סתם מתנחל, זה היה פינחס ולרשטיין.

● ובאיזה אירוע זה היה?

כנראה שהוא רצה לעשות ניסוי כלים. היתה הפגנה של נשים וילדים מול העירייה של אל־בירה. הצבא פיזר אותם, ואחרי הפיזור הופיע פינחס ולרשטיין עם עוד מתנחל והם ניסו לזנב בכיוון ישיר במפגינים שברחו.

● כלומר, ירו להם בגב?

כן. והצבא עמד ולא עשה כלום, עד שהבינו שזה מוגזם והם ביקשו מהם להפסיק. אגב, ולרשטיין טען אז שלא היתה לו ברירה אלא לירות.

● ובאותה הפגנה גם נפצעת?

לא. נפצעתי בוויה דולורוזה. זה היה יום אחרי שאלן גודמן ירה בהר־הבית והיו הלוויות שלוו בהפגנות. זה היה ב־1982, באפריל, נדמה לי. וגם שם לא היה רציני ממש, אבל היו במקום נושאי נשק, היו לובשי מדים והיו מתנחלים. המתנחלים לא ירו, ככל שידוע לי. צילמתי הפגנה, ידוי

"לדעתי, אם לא היו סוגרים את חברון לתיקשורת, לא היו שיבעה הרוגים, וחובת ההוכחה היא על הצבא"

אבנים, לא משהו מיוחד, היום אפילו לא היו משדרים את זה. ותוך כדי צילום קיבלתי כדור.

● ממי?

ממקור לא ידוע. המישטרה לא הצליחה לאתר מי ירה. גם קיבלתי מיכתב מהמישטרה שהתיק נסגר, כי היורה לא התגלה.

● האמנת?

עזבתי את זה.

● מדוע?

רציתי להגיש תביעת־פיצויים, אבל חודשיים אחרי זה פרצה מילחמת־הלבנון. אנשים נהרגים ואני הולך לעשות כסף מפציעה? הפציעה אומנם השביתה אותי לחודש וחצי, אבל בסך־הכל לא קרה לי כלום ואני חי.

■ ■ ■

● כמה זמן אתה מצלם?

שבע שנים.

● איך התחלת?

בתקופה שהייתי מקליט עבדתי עם אלכס

"יש לי הפריווילגיה להרגיש מה שאני מרגיש לא בגלל תיאוריה שאני מאמין בה, אלא בגלל דברים שאני רואה בשטח"

בנדור, צלם של סי־בי־אס. עבדתי איתו בערך שנה ואז החלטתי שאני מסוגל גם לצלם, והתחלתי לצלם. אבל עד היום צילום בשבילי הוא סינית. אני לא מבין דבר בצילום. ומעולם גם לא הבנתי ואני גם לא מעוניין להבין. יש צלמים יותר טובים ממני בשטח.

● אז במה אתה טוב?

אם אני צריך לאפיין את עצמי, אז אני מתמיד, אני איש־חדשות, אני עובד עם הלב ועם הראש. אני לא מגדיר את עצמי כצלם טוב. אני לא אחד שבונה את הפריימים וחושב איך זה ייראה. אני די אוטומט בזה. טכניקות־הצילום שלי בנויות על לימוד עצמי, לא אמרו לי איך עושים את זה.

● למה מראש הלכת לכיוון של עיתונות?

אין לכך סיבה הגיונית. ב־ 1978 הייתי בארצות־הברית. כשחזרתי החלטתי שאני לא רוצה לחזור לקיבוץ.

● ומדוע עזבת את הקיבוץ?

החלטתי שאני רוצה לנסות לחיות בעיר. היתה לי הרגשה שאני לא אהיה מסוגל לממש את עצמי בקיבוץ, ולא ידעתי שאני הולך להיות צלם. אני גם לא חושב שאני מממש את עצמי היום, אבל זו היתה הסיבה המקורית.

● כלומר התגלגלת לעיתונות במיקרה?

לגמרי, אין שום סיפור זוהר מאחורי זה.

● אתה מצטער שבחרת במיקצוע הזה?

אני מצטער שאני עדיין בזה. הייתי רוצה להיות במקום אחר, אולי בטלוויזיה, אבל לא בעבודת־שטח.

● במה כן?

הפקה, ניהול, אפילו בחדשות, אבל לא ברמה של שטח.

● מדוע?

כי מיציתי את עצמי בתחום הזה.

● אבל בימים האלה יש „יבול רב" מבחינת הצילום?

נכון.

● אתה לא מרגיש שאתה עושה היסטוריה?

יש לי תחושה שאני מצלם היסטוריה, לא עושה היסטוריה. אבל זה לא קשור לאמביציות הפרטיות שלי.

● כלומר זה עניין אישי של קידום?

כן, בפירוש. יש לי תחושה אישית חריפה של רצון להוכיח את עצמי כל הזמן, זו תחושה מוגזמת אפילו.

● אתה חושב שאתה מרגיש אחרת מישראלי ממוצע, מכיוון שאתה רואה דברים שאדם ממוצע לא רואה?

יש לי את הזכות להרגיש כמו שאני מרגיש לא בגלל תיאוריה שאני מאמין בה, אלא בגלל דברים שאני רואה בשטח. אני מסיק מסקנות על־פי עדות־ראייה, ולא על־פי שטיפת־מוח. ואם כולם היו חשופים לזה הרבה דיעות היו משתנות.

● המתנחלים רואים את מה שאתה רואה?

לא, הם רואים את הציר הראשי שלהם. ומלבד זאת צורת־החשיבה שלהם לא רציונאלית. אצל רובם המניע הוא דתי, וקיימת גם הרבה שינאה לערבים.

● ואתה חושב שאתה אובייקטיבי?

לא.

● אתה צריך להיות אובייקטיבי?

אני צריך לצלם אובייקטיבי, אבל אני גם אדם פרטי. מותר לי להחזיק בדיעות.

(המשך בעמוד 42)

יגאל לביב מגלה:
האיש המעורב עם שימעון פרס בחקירת "הצעת השוחד וצינור־הנפט", החל את הקאריירה שלו בעיסקה מפוקפקת בישראל ב־1953

רפפורט עם פרס

מדוע הודה רפפורט תצה"ל?

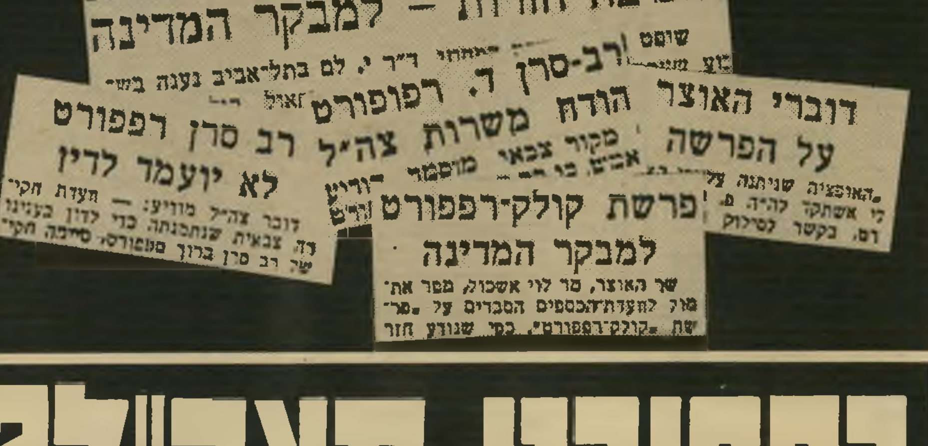
ירשת סילוק חובותיהן של חברות תעופה הזרות – למבקר המדינה
רב-סרן ד. רפופורט הודח משרות צה"ל
רב סרן רפפורט לא יועמד לדין
דוברי האוצר על הפרשה
פרשת קולק־רפפורט למבקר המדינה
שר האוצר, מר לוי אשכול, מסר את־ ...

כשהופיע ברוך־ברוס רפפורט בטלוויזיה, כדי להסביר את חלקו בפרשת צינור־הנפט העיראקי וחקירת־השוחד, הסתבר כי איש־העסקים „השוויצי" יודע עברית רהוטה. היה לו הסיגנון האופייני לקציני־צה"ל. ולא במיקרה.

ככר פורסם בארץ כי ברוך רפפורט, יליד חיפה ויורד, איש־אמונו של שימעון פרס, היה קצין בצבא ועזב את השרות בנסיבות בלתי־ברורות. זמן קצר לאחר־מכן עזב את הארץ עם מישפחתו ועבר לשווייץ.

מה קרה בין רפפורט לצה"ל?

חקירה מיוחדת שערכתי חשפה אירוע מדהים משנת 1953, אירוע המראה כי השיטות של רפפורט, שפורסמו בשבוע שעבר כאן, נולדו במדינת־ישראל. בין השאר: קשירת־קשרים עם אישי־ציבור כדי להשיג זיכיונות יוצאי־דופן והפיכתם לכסף, הכל בדרכים מפוקפקות בעליל.

החקירה היתה קשה וסבוכה בגלל הזמן הרב שחלף. השמות שכיכבו בפרשת רפפורט 1953 אינם ידועים היום למרבית הציבור. לי עצמי היתה הנבירה בארכיונים כמו סיור בבית־קברות. אולם התוצאה היתה מאלפת.

מסתבר כי השיטות שבהן עשה רפפורט חיל בחו"ל עם ממשלות אינדונזיה, גאבון ו־אנטיגואה, הומצאו בישראל בשנת 1953.

אז עשה עיסקה עם פאול קולק, אחיו של טדי קולק, שהיה אז מנכ"ל מישרד־ראש־הממשלה, כפי שעשה ה־פעם עיסקה עם שימעון פרס, ראש ממשלת־ישראל.

המכנה המשותף: הן קולק והן פרס היו חברים במיפלגת רפ"י, מיפלגתם של דויד בן־גוריון, משה דיין, שימעון פרס וטדי קולק, וגם של אל שווימר, גיבור עיסקות־הנשק האיראניות.

שלוש פרשיות־השחיתות הבינלאומיות שבהן מככבים ברוך רפפורט ופאול קולק (פרשת 1953), שימעון פרס ואל שווימר (איראנגייט) ושימעון פרס וברוך רפפורט (פרשת־הצינור) גיבוריהן היו מראשי רפ"י.

זיכרון מוזר

בשנות ה־50 סבלה מדינת־ישראל ממחסור חמור במטבע זר. ותיקים יזכרו את שנות הצנע והקיצוב, שנים שבהן לא היססה הממשלה לתפוס מטבע זר שהיה בחשבונות פרטיים בבנקים, כדי שיהיה למדינה במה לשלם את תשלומיה בחו"ל.

נוצרה בעייה עם חברות־תעופה זרות שפעלו בישראל, שרצו להוציא את ריווחיהן החוצה. אחת החברות הפעילות היתה אייר־פרנס.

ב־29 בספטמבר 1950 נחתם הסכם בין ממשלת־ישראל לחברת אייר־פרנס, שלפיו תמכור החברה כרטיסים בלירות ישראליות, ובהן תשתמש ל־כיסוי הוצאותיה בישראל. החברה תהיה רשאית להמיר רבע מהכנסותיה ב־ישראל למטבע זר, ולהוציאו לחו"ל.

ההסדר פעל זמן קצר בלבד, מכיוון שממשלת־ישראל הקפיאה לאחר־מכן את כל עיסקות המט"ח, ולאייר פרנס לא היתה כל אפשרות להוציא לחו"ל אף את מה שהותר לה בהסדר. בידי החברה הצטברו עודפי־כספים גדולים בלירות.

ידיעות בעיתונות דאז הראו כי ב־21 בינואר 1953 הלוותה אייר פרנס לקרן הקיימת לישראל 700 אלף לירות (הלירה היתה אז שווה דולר). ידיעה אחרת מסרה כי אייר פרנס שוקלת רכישת מיפעלים בישראל בעודפי־הכספים שהצטברו בידיה.

ב־1953 נכנסו לתמונה רב־סרן ברוך רפפורט ופאול קולק, אחיו של טדי קולק, אז מנכ"ל מישרד־ראש־הממשלה. הסתבר שבידי הצמד הזה — רב־סרן בשרות פעיל ואחיו של איש־אמונו של בן־גוריון — היה זיכיון מיוחד מאוד.

מישרד־האוצר מסר לזוג זה אופציה לעסוק בחיסול החובות של המדינה לחברות־התעופה הזרות — כלומר, לייצא סחורות מישראל, ואת תמורתן במטבע זר להעביר לחברות־התעופה, תמורת הלירות הישראליות שהצטברו בידי חברות־התעופה.

עיסקה סיבובית סבירה כשלעצמה — אך מדוע נמסר הזיכיון בידי שני צעירים, שלא היו אנשי־עסקים ושלא היה להם הון משלהם?

זוהי השאלה הגדולה הראשונה המרחפת על הפרשה כולה — ואין היא שונה כל־כך מן השאלה הגדולה המרחפת על פרשת צינור־הנפט והקשר בין ברוך רפפורט ושימעון פרס.

השניים הגיעו לידי הסכם עם יוסף וונטלאנד, יועץ לחברה צרפתית בשם ל'אקונומי אינדוסטריאל אה קומרסיאל („הכלכלה התעשייתית והמיסחרית"). וונטלאנד הסכים לממן עבור השניים את ההוצאות הקשורות במימוש ההיתר המיוחד שהשיגו ממישרד־האוצר.

העיסקה: בהתאם לאופציה שבידי השניים הם ייצאו סחורות ישראליות למושבות הצרפתיות (דאז) באפריקה. האוצר ישלם למיפעלים המייצאים ב־לירות ישראליות. ואילו תמורת הייצוא במטבע־חוץ תימסר לאייר־פרנס על חשבון החלק שמותר היה לה להוציא מישראל במט"ח, ואשר נבצר ממנה להוציאו מחמת המחסור במט"ח בישראל.

וונטלאנד עצמו סיפר על עיסקה זו בשיחה עם עיתונאים בנמל־התעופה לוד ב־17 בפברואר 1954. לדבריו היה שווי הסחורות המייוצאות מעל 600 אלף דולר. הסחורות שייוצאו לצרפת ומושבותיה היו מלט, נעליים, טקסטיל ומוצרי־בצלאל.

כיצד הגיעו וונטלאנד וחברת אייר־פרנס לרפפורט וקולק — לא ברור. דבר אחד ברור: להיותו של פאול קולק אחיו של מנכ"ל מישרד־ראש־הממשלה היתה השפעה על האוצר, שהוציא את האישור הנדרש. שר־האוצר דאז, אגב, היה לוי אשכול. ראש־הממשלה היה משה שרת. בן־גוריון התפטר (זמנית) והלך לשדה־בוקר. מנכ"ל מישרד־האוצר, שהוציא את האישור, היה פינחס ספיר.

בקשה לצו־מעצר

רפפורט וקולק נטלו את האישור וטסו לפאריס, לסיכום העיסקות עם וונטלאנד ואייר פרנס. נראה כי פרצו חילוקי־דיעות בין הצדדים. העיתונות ששרדה מאז מדווחת כי המיסמך שנתן האוצר לא היה די טוב עבור וונטלאנד.

גם אז נדרש רפפורט להשיג התחייבות בכתב מממשלת־ישראל, כמו בפרשת הצינור העיראקי.

אולם ייתכן כי היו גם חילוקי־דיעות כספיים.

מה שברור הוא שוונטלאנד החליט כי בעצם אינו זקוק למתווכים רפפורט וקולק, והוא יכול להתקשר ישירות עם המיפעלים לביצוע עיסקות הייצוא. הוא בא לישראל במחצית 1953, והחל במגעים לביצוע העיסקות.

ב־23 בנובמבר 1953 פנו רפפורט וקולק לבית־המישפט וקיבלו צו־מניעה נגד וונטלאנד ואייר פרנס, האוסר עליהם לעשות כל פעולה הנוגדת את האופציה שהיתה בידי התובעים. עורכי־דינם של רפפורט וקולק היה מישרד רוטנשטרייך־גצלטנר, ומטעמם הופיע עורך־הדין אליהו צוק (צוקר). צוק אינו זוכר כיום את הפרשה, פרט לעובדה כי רפפורט פנה אליו מכיוון שלמדו ביחד מישפטים והכירו זה את זה מתקופת־הלימודים. התיק שהיה שנים רבות במישרדו של צוק נעלם בנסיבות מיסתוריות.

בתחילת ינואר 1954 פנו רפפורט־קולק למישטרה בבקשה לעצור את וונטלאנד ואת מנכ"ל אייר פרנס, מכיוון שהפרו את צו בית־המישפט. המישטרה סירבה לעשות זאת, והשניים פנו ב־1 בינואר 1954 לבית־מישפט השלום בתל־אביב, בבקשה לצו־מעצר נגד וונטלאנד, וגם לצו־עיכוב־יציאה מן הארץ. לבקשה צורף תצהיר, שבו הצהירו רפפורט וקולק כי למרות צו־המניעה חתם וונטלאנד הסכם עם חברת אייר פרנס ב־16 ברצמבר 1953, וכן החלו בשיחות עם מישרד־התחבורה על עיסקות־ייצוא.

הדיון בבית־המישפט היה לפני שופט השלום ברוך גילעדי, שדחה את הבקשה, מכיוון שרפפורט לא היה נוכח בדיון, ולא ניתן היה לחקרו על תצהירו.

מייד אחרי החלטת השופט עירער עורך־הדין צוק על ההחלטה, והדיון בעירעור נערך ב־5 בינואר 1954 לפני שופט בית־המישפט המחוזי, הד"ר יוסף לם. השופט הסכים להוציא צו שיאסור על וונטלאנד, והחברה שהוא מייצג, לעשות כל פעולה היכולה „להמעיט, למנוע, לקלקל ולהזיק בצורה כל שהיא לזכות־האופציה שניתנה בשעתו על־ידי מישרד־האוצר לשני המבקשים, ושלפיה יוכלו השניים לטפל בחיסול חובותיה של מדינת־ישראל לחברות־התעופה הזרות בארץ על־ידי ייצוא סחורות לחוץ־לארץ."

יחד עם זאת הורה השופט לרשם בית־המישפט להעביר את הפרשה לידיעת מבקר־המדינה. משמע: היה ברור לו שמשהו בעניין זה אינו כשר.

כאן החלה התגיגה בעיתונות דאז.

ראשית, מה פתאום נותן האוצר אופציה לאנשים פרטיים לעיסקות כאלה?

שנית, מדוע דווקא לאחיו של מנכ"ל מישרד־ראש־הממשלה?

ושלישית, רב־סרן רפפורט היה עדיין בצבא־הקבע, קצין־אפסנאות ראשי בבסיס־המישטרה הצבאית ביפו. הכיצד עוסק קצין בצבא־הקבע בעיסקות פרטיות כאלה, דבר הנוגד לחלוטין לחוק־שרות־המדינה, שאסר על עובד־מדינה לקחת חלק או טובת־הנאה באיזו פעולה או עיסקה או חוזה או עסק הנעשה עם המדינה? הדבר גם סתר פקודה מפורשת של המטכ"ל, שאסרה על חיילים להיות פעילים בעסקים פרטיים.

קציני מישטרה גבוהים

להתקפה על הממשלה אז תרמו הרבה מיסמכים שנחשפו בדיון אצל השופט לם.

התברר כי ב־3 באוגוסט 1953 חתם מי שהיה אז המפקח־בפועל על המטבע הזר באוצר, יעקב ברין (כיום נשיא רשת שופרסל וחברות־השקעה של משקיעים קנדיים), על אופציה שנית־

יגאל לביב

(המשך בעמוד 29)

דרכי חיים

חלפים לפי הזמנה

המישטרה טענה כי רשימת חלקי־החילוף שנמצאה אצל העציר נועדה לגניבות רכב

העציר הורה כי גנב מכונית בחולון ונסע בה ללא רשות.

נציג־המישטרה ביקש מהשופטת אסתר קובו לעצור את החשוד, אבל הסיבה לבקשתו זו לא היתה גניבת המכונית, ואף לא הנסיעה הפרועה והמסוכנת של החשוד, אלא דווקא דף־נייר, תמים לכאורה, שנמצא בכליו של החשוד. בדף היתה רשימת חלקי־חילוף לרכב סובארו.

נציג־המישטרה טען כי החשוד עסק בגניבת כלי־רכב בחולון במשך זמן רב, וכי עשה זאת כדי לספק חלפים לסוחרים שונים. את כלי־הרכב היה גונב ומפרק ואת החלפים המוזמנים היה מספק ללקוחותיו.

סניגורו של החשוד, עורך־הדין ארי קררי, הסביר לבית־המישפט כי למרות שחלקי־החילוף התייחסו למכונית סובארו, גנב העציר דווקא מכונית מסוג אאודי, שהחלפים שלה אינם מתאימים כלל לסובארו. לדבריו, קיבל החשוד את הרשימה מזגג־רכב בלוד, שביקש ממנו לקנות עבורו את החלפים הללו בתל־אביב, והוא אמנם קנה אותם.

השופטת ביקשה מהמישטרה לבדוק תוך 48 שעות את גירסתו של הנאשם, ולברר אצל זגג־הרכב אם אמנם הזמין חלפים אצל החשוד.

ישראלים בחו"ל

פלאפל של זהב

אדי ואריה פישבאום גילו איך להפוך כדורי־פלאפל לשטרות ירוקים

יגאל לביב ■

מי שלא ראה זאת במו עיניו, לא יאמין.

מדי מוצאי־שבת, החל ב־10 בערב, נוהרים למיזללה ירושלים־2, ברחוב ברודוויי פינת הרחוב 38 במנהטן, מאות חרדים בעלי פיאות מסתלסלות, ירמולקות ושלל הלבוש הדתי. עימם באים המוני דתיים בכיפות ובחליפות־שבת, בלוויית נשותיהם הלבושות במיטב המחלצות. הם באים לכאן מלונג־איילנד, מברוקלין ומקווינס, פוגשים זה את זה, ויושבים שעה ארוכה על מגשי פלאפל, חומוס או פיצות.

בערבים אחרים פחות בולט ריבוי הדתיים, אך רוב הקהל הוא יהודי וישראלי.

לעומת זאת, בצהריים מוצפת המיזללה במאות סועדים היוצאים לחטוף משהו. שכן ירושלים־2 שוכנת בלב איזור תעשיית־הביגוד הניו־יורקית, ולמלא את הבטן במנה של פיתה ופלאפל בפחות משלושה דולר זה גורם מושך. מה גם שהאיכות של המזון עולה בטיבה (וגם במחירה) על יתר הפלאפלים והחומוסים או הפיצות, המוצעים במקומות אחרים.

400 מקומות־ישיבה יש במקום, בשתי קומות. בקומה השנייה פועל גם מועדון שבו מופיעים זמרים יהודיים וישראליים. בכתבה על המקום, שהופיעה באוקטובר 1987 בביטאון המיזללות בניו־יורק, זכתה הפיצה של ירושלים־2 בשבחים רבים. הביטאון הדגיש כי המיזללה כשרה למהדרין, ולמרות זאת היא מצליחה להציע מיגוון פיצות ללא־בשר.

אדי פישבאום, המנהל את המקום עם אחיו אריה, סיפר לביטאון כי הסוד של טעם פיצה טמון בכך שאינו משתמש בגבינת מוזארלה, כמו שאר הפיצות, אלא בגבינת מונסטר אמריקאית, שכן המוזארלה עדינה ורכה מדי. הביטאון גם משבח את הפלאפל ואיכותו, ומציין כי המקום מתנהל ברמת־ניקיון גבוהה.

דן פרגין

מיסעדן אדי פישבאום (מימין, עם סילוויה מיילס ואליוט גולד)

פלאפל לנשיא־לשעבר

בעיקר התפעל הביטאון מכך שכל השולחנות במיזללה הם לארבעה אנשים לפחות, ואין בה שולחנות „בגודל בול־דואר" לשני אנשים, כמו שנהוג בכל המיסעדות.

פישבאום הסביר לביטאון שהוא מעדיף שולחן בעל שטח גדול יותר, כי הדבר חוסך זמן לסועד ולמלצרים, הצריכים לסדר מחדש את הכל כאשר מגיע האוכל או המלח והתבלינים ויתר התוספות המוצעות על השולחן.

ממקום למקום. שינויים אלה שהכניס פישבאום בירושלים מאפיינים את הדרך שבה הוא מנהל עסקים.

מישפחתו של אדי (הוריו ושני אחיו, אריה ודב) הגיעו לישראל בנובמבר 1948, בספינת־מעפילים. אדי היה אז בן שישה חודשים. המישפחה לא נקלטה בארץ, וכעבור 10 שנים עברה לניו־יורק. הילדים למדו, והאב עסק בעיסקי־עור והיה גם בעל־מכבסה.

אדי סייע למישפחה כשעבד אחרי הלימודים במיסעדות כעוזר־מלצר וכ־טבח.

בהגיעו לגיל־הגיוס חוייל בחיל־המארינס, ושירת שנה בוויאט־נאם. כאשר השתחרר ב־1973, הוצע לו לרכוש מיזללת פלאפל וחומוס בלונג־איילנד במחיר זול, והוא קפץ על ההזדמנות. משך תישעה חודשים שיפר את איכות המזון והגדיל את הפידיון, כך שיכול היה לפתוח עוד מיזללה — גם זו בשם ירושלים, אך להבדיל מה־ראשונה נקראה ירושלים־2, בברוקלין.

במשך שנה ניהל את שני העסקים, עד שהחליט לעבור למנהאטן.

הוא לקח מקום קטן (28 כיסאות) בברודווי פינת רחוב 36, מכר את המיזללה בברוקלין, סגר את הראשונה בלונג־איילנד, ובעזרת הכספים שקיבל מהמכירה הגדיל את המקום ל־60 כיסאות. במשך שש שנים ניהל את המקום, ובשנה השישית פתח עוד מיזללה בעיר התחתית, בפולטון־סטריט.

ב־1981 נגמרה השכירות במקום בברודוויי ובעל המקום רצה לשלש את דמי השכירות. אדי סירב וחיפש מקום אחר. הוא גילה מקום־ענק בברודוויי פינת ה־38, שעמד סגור זה זמן רב. אדי ואחיו אריה מנהלים את העסקים ביחד. הם מכרו את המיזללה בפולטון, וסגרו את המקום בברודוויי פינת 36, והשקיעו מיליון דולר בשיפוץ המקום שבו נמצאת ירושלים־2 עכשיו.

כדי למשוך לקוחות למקום היה אדי מחלק במשך שבועות כדורי־פלאפל חינם ברחובות. הלקוחות זרמו, והמקום הפך במשך השנים לבית־חרושת לכסף.

מתחת למיזללה מצויים שטחים גדולים, שבהם מייצרים אדי ואריה את כל מה שהם מוכרים, מחומוס ומרק ועד לעוגות מסוגים שונים.

גם ג'ימי קארטר. לאדי יש כישרון ליחסי־ציבור. הוא משך למקום אנשי בידור ושם. אמנים כמו ג'קי מייסון באים דרך־קבע לאכול פלאפל.

כאשר הנשיא לשעבר, ג'ימי קארטר, ביקר בסביבה, בא גם הוא לאכול פלאפל בירושלים.

לפני שנתיים הציעו לאדי לרכוש יחידת־מגורים במלון־דירות בירושלים בשם הרציון, שבו שותפים שאול אייזנברג, ישראל רוזן ומשקיעים מספרד. אדי בדק את המלון, החליט להיכנס בו כשותף, ורכש יותר מ־15% מהמניות.

לפני חצי שנה הציע לו חבר בשם אמיר בניש להיכנס לעסקי־לימוזין, ואדי ואחיו סיפקו את הכסף הדרוש. בניש מנהל את החברה, ששמה דה לוכס לימוזין, ויש לה כבר 25 לימוזינות ממוחשבות.

אדי, החי עתה בנפרד מאשתו, שעימה הוא מנהל עתה משא־ומתן על שלום־בית, אוהב לבלות, ונראה הרבה במועדוני־הבידור של מנהאטן.

ישראלים רבים, בעיקר אנשי בידור ומישחק, פוקדים אותו מדי בואם לניו־יורק, והוא מסייע להם באירגון הופעות, לעיתים אצלו במועדון, לעיתים במקומות אחרים.

אולם אדי אינו שוכח כי הלחם־והחמאה של העסק הוא ירושלים־2. אין יום שבו אינו מופיע במקום בבוקר, יורד למרתפי־הייצור ובודק את טיב המוצרים. אחיו, אריה, אחראי לניהול המכירות והכספים. בשעות השיא, בצהריים ובערב, אדי נמצא תמיד במיזללה, מעיר לעובדים כאשר שולחן נשאר מלוכלך, או כאשר לקוח מבקש משהו.

גם כיום הוא מחפש לעשות דברים חדשים, בודק אפשרות לפתוח שוב מיזללה בעיר התחתית ליד וול־סטריט, או להיכנס לעיסקי־תיקשורת.

לונדון
LUXURY SERVICED APARTMENTS
DUKE
דירה לשניים במרכז העיר
מ־£26 ליום
פרטים והזמנות אצל סוכני הנסיעות

בית־ספר „המגינים" בחולון
חוגג כנס בוגרים
השנה יסיים את בית־הספר מחזור ל'
ולרגל מאורע זה ובמסגרת
חגיגות ה־40 למדינת ישראל
ולכבוד שכונת תל־גיבורים
ייערך
ביום ג', כ"ב בסיוון תשמ"ח, 7 ביוני 88
כנס מחזורים
אנו מבקשים מהבוגרים לשלוח לבית־הספר
תמונות, תעודות ומיסמכים מן השנים בהן
למדו בבית־הספר וכן כתובת מדוייקת ושם
קודם, בצירוף 10 ש"ח לכיסוי ההוצאות
בית־ספר „המגינים",
חולון, ת.ד. 7024

ארוע של זהב
בברווז הזהב
בת מצווה? ברית מילה? יום הולדת?
אורח חשוב מחו"ל?
ברווז הזהב, המסעדה הסינית היוקרתית,
מגישה לאחרונה שירות חדש ללקוחותיה.
במסעדה ניתן לערוך אירועים לעד 60 איש,
באוירה אקסקלוסיבית ומעודנת.
הצוות המיומן של המסעדה
יתרום מנסיונו העשיר ייעוץ
לגבי התפריט, הקישוטים וההפתעות.
הכל, כדי להעניק לאירוע מגע מלוטש,
מקורי ומהודר כיאה לקהל הלקוחות
של ברווז הזהב.
לפרטים נא להתקשר 491873
בשעות 11.00-15.00, 19.00-24.00
ברווז הזהב
THE GOLDEN DUCK

תן טרמפ לחייל

למניעת איידס בסקס:
השתמש בבתולה.
למניעת ציתות בטלפון:
במכשיר BUGALARM.
אנו מספקים גם:
★ שירות לגילוי האזנות
★ מכשירים להקלטת שיחות
★ מזכירות אוטומטיות
רדיו דוקטור בע"מ
ת"א, שלום עליכם 18, טל' 286444

אקורדיוניסטית
מארגנת שירה בציבור עם שיקופיות ומישחקי־חברה
במסיבות
תוכנית מיוחדת לימי־הולדת
טלפון: 221017, תל־אביב

נגד פקיד השומה הראשי בגוש דן, רעואל בר־יוסף, הועלו חשדות רבים. אבל בסופו של דבר הוגש אישום רק על עניין שולי

מדוע התפטר השוטר?

כאשר התפטר רב־פקד מישה פרידמן מן המישטרה, לא הבינו רבים מדוע עובר הקצין המוכשר מראשות־מדור ביחידה הארצית לחקירות־הונאה לפראקטיקה פרטית.

פרידמן, יליד וילנה, עלה ארצה בנעוריו, ולאחר לימודי־מישפטים נענה למיבצע איסוף־חוקרים, שעשה מי שהיה ראש היחידה, בנימין זיגל. פרידמן ואחרים הצטרפו לזיגל, ויחד עימו עסקו במשך 10 שנים בחקירת הפרשיות שהסעירו את המדינה.

כאשר התפטר פרידמן באחד במאי

חוקר מישה פרידמן
בגלל התיסכול

1986 היה זה אחרי שנואש הן ממפקדו החדש, יורם גונן, שהחליף את זיגל (ושיתחיל בקרוב בתפקיד הריק־מתוכן של נציג המישטרה בניו־יורק). הוא התייאש גם מפרקליטות מחוז תל־אביב.

פרידמן אינו מבין עד היום מדוע לא הוגש כתב־אישום נגד שר־החקלאות־לשעבר אהרון אוזן, בפרשת ההלוואות שקיבל מנסים גאון. אין הוא מבין עד היום את תהפוכות עמדת גונן בפרשת דויד בלס, כאשר הורה לסגור את התיק, ואחרי שיחה עם עורך־הדין יגאל ארנון יזם את חידוש החקירה והעמדתו לדין של בלס. אבל הקש ששבר את גב פרידמן היה הטיפול של פרקליטות מחוז תל־אביב בפרשת מי שהיה פקיד־השומה הראשי בגוש דן, רעואל בר־יוסף.

יחסים אינטימיים

פרידמן ניהל תיק מודיעיני על בר־יוסף משך שש שנים, בעיקבות מידע חוזר ונשנה על התנהגות שאינה הולמת עובד־מדינה. כאשר הצטברו בידיו ראיות קיבל אישורים לציתותים טלפוניים. הוא ניהל מערכת־האזנה לטלפונים של בר־יוסף במישרדו, בביתו ובדירות ידידותיו, שחלקן היו כפופות לו. בסופו של דבר הגיש לפרקליטות מחוז תל־אביב תיק עבה, ובו כמה פרשיות שבהן המליץ על העמדה לדין.

פרשה אחת נגעה ליחסיו של בר־יוסף עם עורך־הדין הרמת־גני הידוע ברוך גולדמן, שנמלט לחו״ל לפני כמה שנים בגלל החקירה, ושמאז לא חזר. גולדמן ובר־יוסף רכשו ביחד אולם־תעשייה בהרצליה. פרידמן איתר את הצהרות־ההון של בר־יוסף אצל פקיד־שומה כפר־סבא, שם גם הצהיר על ההשקעה באולם־התעשייה. גולדמן ייצג לקוחות רבים ברמת־גן אצל בר־יוסף. ואילו בנו של גולדמן עבד כעורך־דין במישרדו של עורך־דין משה דרוקר, שייצג את בר־יוסף בנושאי החקירות לפני רשויות מס־ההכנסה. דרוקר הוא בעל מהלכים במיפלגה הליברלית, ואוזני השרים הליברליים קשובים לדבריו.

פרשה אחרת, שעליה המליץ פרידמן להגיש כתב־אישום, נגעה לקישרי

נציב רבינוביץ
למען הפיצויים

בר־יוסף עם סוכנות־הביטוח רהב בתל־אביב. הסוכנות שייכת ליצחק בריסק, ואשתו מלכה היתה מנהלת הלישכה של בר־יוסף, וגם חברתו הטובה.

בשעתו התגלה כי רהב לא שילמה כחוק תשלומים שונים, ופקיד־השומה בתל־אביב לא היה מוכן להתפשר. באופן לא־מובן עבר התיק התל־אביבי לטיפול פקיד־השומה גוש־דן, שהורה על אי־נקיטת הליכים ותשלום סכומים לא משמעותיים כפיצוי.

בחומר שהוגש לפרקליטות, מצויות הקלטות של שיחות־טלפון בין בר־יוסף, מלכה בריסק ובעלה, ומהן עולה ללא צל של ספק מהות היחסים ביניהם.

המלצה אחרת להעמדה־לדין נוגעת לעובדת הכפופה לבר־יוסף, גלינה גולדינר, שהיתה אחראית לתיקי היהלומנים. בתה של גלינה עבדה כמנהלת־תיקים במישרד ניהול־ספרים, ששכן בבית בורסת־היהלומים, מישרד חיסראי, שטיפל בלקוחות שבהן טיפלה גלינה גולדינר כפקידת־שומה. הבת ייצגה את הלקוחות לפני אמה.

נאשם בר־יוסף (משמאל)
על שום מה?

הקלטות שיחות־טלפון בין בר־יוסף לגלינה העלו, ללא צל של ספק, כי הוא חיפה עליה, בגלל היחסים האינטימיים ביניהם.

סאונה בווילה

פרשה שלישית נוגעת לווילה שבנה בר יוסף לעצמו בכפר־סבא, בלי שמכר את דירתו הקודמת.

הבית צוייד במיטב השיכלולים מגרמניה, ובכללם חדר־סאונה מייובא. ההקלטות לשיחות־הטלפון מראות כיצד הוא מימן את הווילה.

אחרי שהוגש החומר לפרקליטות מחוז תל־אביב, לא עשתה זו דבר בקשר להגשת כתב־אישום.

בסופו של־דבר עשה בר־יוסף טעות. אחת הפרשיות, שבהן הומלץ לתבעו לדין, נגעה לקבלת שלמונים מישיבת ויז'ניץ בבני־ברק, בקשר למאפיה שני־הלו. בר־יוסף נפגש לשיחה עם המנהלים ואיים עליהם לבל יעידו נגדו. השניים הקליטו את השיחה, ומסרו את ההקלטה למישטרה.

עתה לא היתה לפרקליטות ברירה, והיא הגישה כתב־אישום נגד בר־יוסף על שיבוש הליכי־חקירה בלבד.

עם הגשת כתב־האישום הושעה בר־יוסף מתפקידו. בינתיים התמנה יאיר רבינוביץ כנציב מס־ההכנסה. מייד אחרי קבלת התפקיד הוא החזיר את בר־יוסף לעבודה לכמה שבועות, ובר־יוסף פרש מתפקידו תוך קבלת מלוא הפיצויים.

רבינוביץ מסרב עד היום לומר מדוע נהג כך לגבי בר־יוסף, כאשר בכל המיקרים שבהם נתבעים עובדי־מדינה, מחליטים על פרישתם, והפיצויים המגיעים להם, לפי פסק־הדין.

בידי המישטרה והפרקליטות הקלטות שיחות־טלפון בין עורך־הדין משה דרוקר ובתו של בר־יוסף, שבהן מספר דרוקר על פגישותיו עם רבינוביץ בענייני בר־יוסף, ועל הסיכום שהשיג עמו לגבי החזרתו לעבודה ומתן הפיצויים.

לקראת הגשת כתב־האישום ביקשה הפרקליטות מן המישטרה חומר נוסף. המישטרה השיגה צו־חיפוש, אבל באורפן מיסתורי נודע הדבר לבר־יוסף, והוא נתפס על־ידי החוקרים בסיום השמדת מיסמכים שונים בביתו החדש בכפר־סבא.

למרות כל החומר הרב שהוגש לפרקליטות, החליטה זו להגיש כתב־אישום רק על שיבוש הליכי־חקירה. כתב־אישום זה הוגש לפני שנים, אך טרם התברר, שכן בר־יוסף הגיש בקשה לעיכוב־הליכים. זו נמצאת יותר משנה בעיון היועץ המישפטי לממשלה, יוסף חריש.

יגאל לביב ■

דרכי אדם

הפה שאסר הוא הפה ששיחרר

התובע, שהכניס את האסיר למאסר ממושך, היה לסניגורו

בסוף השנה שעברה עמד חיים גבריאלי להשתחרר ממאסרו. הוא נידון למאסר על עבירות של סמים וסחיטות.

במישפט התרשם הנאשם מאוד מהתובע בתיק, הפרקליט אברהם לנדשטיין, שהצליח להכניס אותו למאסר ממושך. כאשר הגיע המועד לוועדת־השליש לדון בעניינו, התברר לגבריאלי כי התובע הממולח פרש בינתיים מהפרקליטות, ופתח מישרד עצמאי.

האסיר לא היסס. הוא פנה מייד ללנדשטיין, וביקש ממנו להיות סניגורו ולהופיע לפני ועדת־השליש.

הסניגור הוכיח את עצמו. גבריאלי זכה בהפחתת שליש מעונשו. אז פנה שוב לעורך־הדין וביקש ממנו לעזור לו לצאת מן הארץ. „נמאס לי מכל הצרות שלי כאן. המישטרה מחפשת אותי כל הזמן. יש לי אח בדנמרק שיש לו חנות לרהיטים עתיקים, והוא ישמח לעזור לי להשתקם," אמר גבריאלי לעורך־הדין.

„נמאס לי!" במשך ארבעה חודשים הסדיר גבריאלי את עסקיו, ואז הופיע אצל עורך־הדין, בישר לו שבידיו כרטיס־טיסה לדנמרק, וביקש ממנו שיתעניין במישטרה אם הוא יכול לעזוב את הארץ.

הסניגור פנה למישטרת־חולון, שטיפלה ברוב תיקיו של האסיר, והתברר לו שהמישטרה תשמח מאוד אם גבריאלי אמנם יעזוב את הארץ לצמיתות, כפי שביקש לעשות.

שמח וטוב לב הגיע גבריאלי בראשון למרס בשנה שעברה לנתב״ג, כשבכיסו כרטיס־טיסה ודרכון. הוא ביקש אמנם מסניגורו ללוותו לנמל־התעופה, אבל על עורך־הדין לנדשטיין היה להופיע באותו יום בבית־המישפט בנצרת, ולא יכול להיענות לבקשתו.

כאשר ניסה גבריאלי לעבור את ביקורת־הדרכונים, התברר לו שיש מיברק האוסר את יציאתו מהארץ.

הוא הזעיק את סניגורו וזה בירר

פרקליט לנדשטיין
האזנה בחדר הקטן

שהמיברק נשלח על־ידי קצין־המישטרה רחמים כהן. בשיחה טלפונית הסביר כהן לסניגור שהמיברק נשלח בטעות, וכי אין כל מניעה שגבריאלי יעזוב את הארץ. הוא התנצל והבטיח לשלוח מיד מיברק־ביטול. אבל בינתיים המריא המטוס, ובו מיזוודותיו של גבריאלי, והוא איחר לטיסה.

יומיים אחר־כך חזר גבריאלי והתייצב בנתב״ג, הפעם ביחד עם סניגורו. הוא היה בטוח שהפעם יצליח לצאת. אולם הסיפור חזר על עצמו: המיברק לא בוטל והוא נעצר בביקורת־הדרכונים. גבריאלי הזועף השליך מידיו את הדרכון והכרטיס, ואמר: „נמאס לי מכל העניין! אני מוותר בכלל על הרעיון לעזוב את הארץ." והסתלק מהמקום.

שיחה בנתב״ג. בפעם השלישית באו גבריאלי וסניגורו לנתב״ג, לפי תיאום מוקדם עם המישטרה, כדי לקבל בחזרה את הדרכון והכרטיס. אלא שגם הפעם עוכב גבריאלי. השוטרים לקחו אותו לחדר קטן, ושם מצא להפתעתו הגדולה את ידידו, סעדיה רחמים, שחזר באותו היום מחו״ל ונעצר בנתב״ג.

השניים שמחו מאוד לראות איש את רעהו, ושוחחו שיחה ארוכה. הם לא ידעו כי היה זה תרגיל של המישטרה לנסות לדובב את השניים, בלי ידיעתם, ולהקליט את השיחה.

המישטרה היתה מעוניינת לגלות מפיהם פרטים על עיסקות־סמים המייוחסות להם. אבל השניים רק שוחחו על מעלותיהן של הנשים ברובע הפנסים האדומים בהולנד, והישוו מחירים וזיכרונות.

מאז נעצר חיים גבריאלי, יחד עם אחיו אריה, והם נאשמים בכך שמכרו הרואין בשוק־הכרמל בתל־אביב, וכי נישלו באיומים את אברהם אלקובי מבית נטוש שבו התגורר בשכונת־שבזי, כדי לנהל משם את עיסקי־הסמים שלהם.

לדברי התובעת, ניצה דיקובסקי, הספיק גבריאלי לעשות כמה עיסקות־סמים גדולות במשך ארבעה החודשים מאז שיחרורו ועד מעצרו.

סניגורו הנוכחי, עורך־הדין דרור מקרין, העלה את עורך־הדין לנדשטיין לדוכן־העדים, כדי שיוכיח לשופט אליהו מצא כי גבריאלי התכוון לעזוב את הארץ, ולא ביצע את המעשים המיוחסים לו.

כמה פעמים בשנה את מזמינה את כל המשפחה לארוחה?

הזדמנויות משגעות לחג

מחכות לך היום בחנויות לפיד נעמן

1.

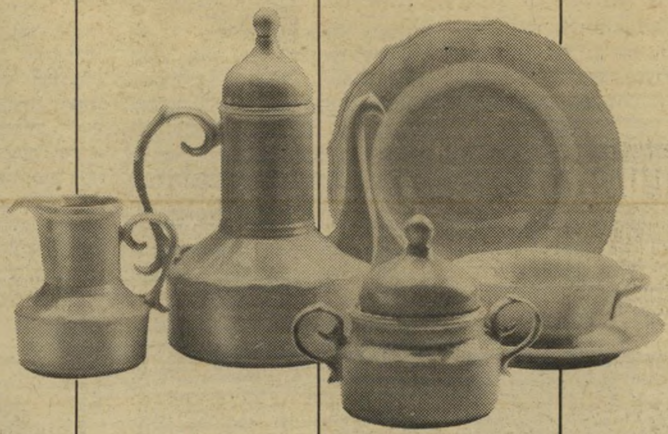

2.

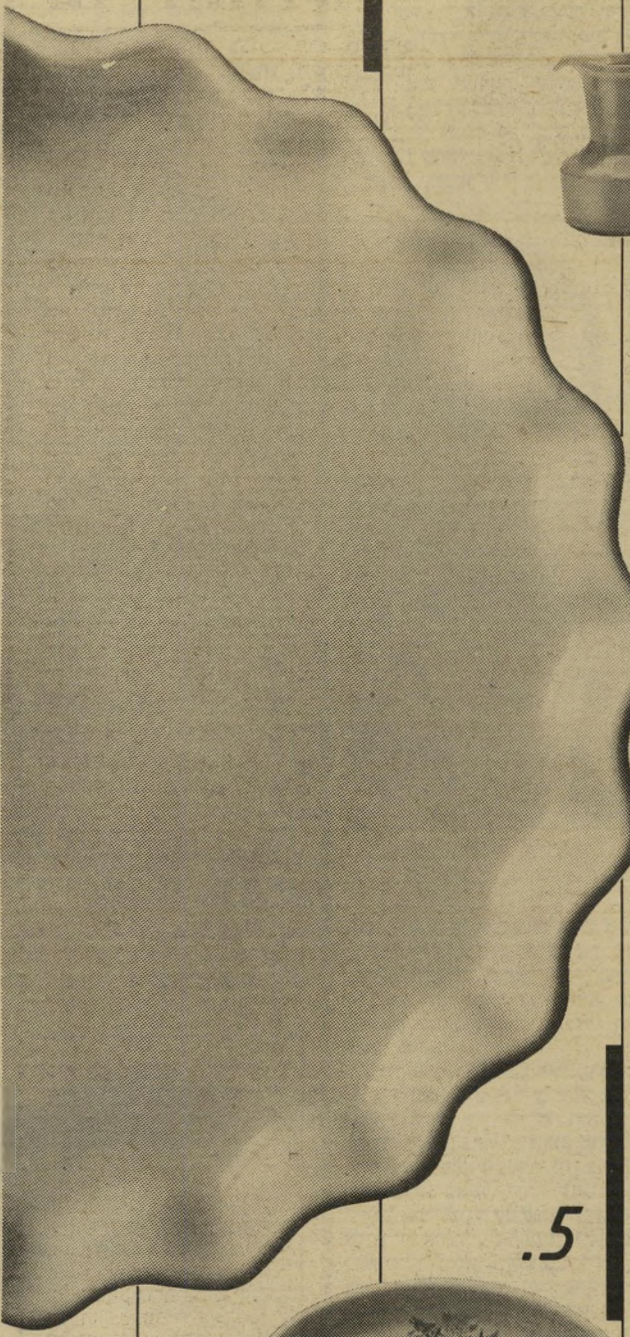

מבחר יפהפה
של מערכות כלים
לאוכל וקפה.

1. דגם "חרמון" ו"ירדן"
מערכת קרמיקה יפהפיה
לאוכל ולקפה בעיצוב
מיוחד, נקי ויפה.

2. דגם "ירושלים" מפורצלן,
לבחירתך בלבן או
בעיטורים שונים.
להגשה מיוחדת חגיגית ויפה.

3. דגם "דותן"
מערכת קרמיקה בעיצוב
מיוחד עם פס צבעוני.
כוללת כלי הגשה, אוכל
וקפה.

4. דגם "יהלום"
היהלום שבכתר ארוחת
החג: מערכת מפוארת
מחרסינה לבנה, לאוכל
ולקפה, עם איור פרח עדין
ויפהפה.

5. דגם "רימונד"
ו"אביב סיני"
מערכת קרמיקה פרחונית
ועליזה, להגשה אביבית.
כוללת כלי הגשה בגדלים
שונים ומערכת מושלמת
לאוכל ולקפה.

3.

5.

4.

קשר באזל

מהרי, הקדימי כלים יפים לחג
בחנויות
לפיד.נעמן

להשיג אצל הסוחרים ברשתות השיווק ובחנויות לפיד נעמן:
יפו: רח' אילת 6, ימים א'-ה': 08:00-17:00, יום ו': 08:00-12:30 מוצ"ש: מצאת השבת עד 22:00 ■ **בני-ברק:** רח' ז'בוטינסקי 9, ימים א'-ה': 09:00-19:00, יום ו': 09:00-13:00 מוצ"ש: מצאת השבת עד 22:00 ■ **ראשל"צ:** לישינסקי 1 (בית יוסף), איזור התעשיה. ראשל"צ גבול חולון, ימים א'-ה': 09:00-21:00, יום ו': 09:00-13:00 מוצ"ש: מצאת השבת עד 22:00 ■ **ירושלים:** יד חרוצים 14 (אזור התעשיה תלפיות), ימים א'-ה: 18:00-19:00 יום ו': 09:00-13:00 מוצ"ש: מצאת השבת עד 22:00 ■ **עכו:** מפעל נעמן, אזור התעשיה נעמן, ימים א'-ה': 09:00-17:00, יום ו': 09:00-13:00 מוצ"ש: מצאת השבת עד 22:00 ■ **חיפה:** צומת וולקן, מפרץ חיפה, ימים א'-ה': 08:30-19:30, יום ו' 08:30-13:00 מוצ"ש: מצאת השבת עד 22:00.

מרים בניחיני

מזל החודש: טלה

השפעת מרס על המזלות

מזל טלה קשור בכוכב מרס (מאדים). לכוכב זה יש משמעות חשובה במפה האסטרולוגית. הוא מלמד על דרך הפעולה של האדם. מרס הוא המוציא לפועל של כל מה שאצור בפנים – כישרונות ותכונות־אופי שליליות או חיוביות. לפי מצבו ומיקומו של כוכב מרס במפה אפשר לדעת באיזה צורה יפעל האדם במצבים שונים.

מרס הוא הכוכב המסמל את הגבריות. במיתולוגיה – מרס הוא אל המילחמה.

אדמומיות הכוכב (מאדים) מסמלת את האנרגיה ואת האש המקיימים את החיים הגשמיים בטבע, מצד שני יכול מרס להצ־ביע על התפרצות־יצרים, תוקפנות, שפי־כות־דמים, חורבן והרס. אלה הם למעשה שני הקטבים של אותו העיקרון – הקוטב הבונה והקוטב ההורס. כשמסתכלים על מפה של מדינה יש לכוכב מרס חשיבות רבה בכל הנוגע למצבי שלום או מילחמה. לפי מצב הכוכבים והקונסטלציות שלהם השנה 1988 נראית בעייתית.

כוכב מרס יימצא השנה במזל טלה (המזל שאותו הוא מייצג) מאמצע חודש יולי 1988 ועד אמצע ינואר 1989. הסיבה לשהות ממושכת זו במזל אחד קשורה למהלך הנסיגתי שבו יימצא הכוכב. מה־26 באו־גוסט ועד ה־29 באוקטובר יימצא כוכב מרס בנסיגה. מכדור־הארץ זה יראה כאילו הכוכב הולך לאחור, אך למעשה לעומת השמש הוא ממשיך בהילוך ישיר, אם כי יותר איטי.

מרס בנסיגה עלול לבשר על אפשרות של מילחמה. אין זה חייב לקרות, מכיוון שהכוכב נמצא בנסיגה כל שנתיים וחצי ולמזלנו לא בכל פעם פורצת מילחמה. אבל בכל מצב מילחמה נמצא כוכב מרס בנסיגה. האופק העולה של מדינת ישראל נמצא

במזל מאזניים. מכאן שמזל טלה נמצא בבית השביעי של המדינה. בית זה מסמל אמנם שותפויות, אך גם אויבים גלויים. לפיכך הימצאותו של כוכב מרס במזל טלה ובבית השביעי של המדינה יכולה להביא לעימות גלוי עם אויבים מוכרים וידועים.

מיקומו של מרס בטלה יוצר זווית קשה לכוכבים סטורן ואוראנוס הנמצאים במזל גדי. בתקופה זו הם שוב יימצאו בנסיגה ובסוף מזל קשת תורגש השפעתם על הבית השביעי של המדינה. החודשים אוגוסט עד אוקטובר מראים על סכנה גדולה למדינה ואפשרות של מצב ביטחוני קשה מאוד. כבר עכשיו מתחילים להרגיש במיתון המתקרב וההסלמה בשטחים הכבושים איננה עניין זמני וחולף. גם כל התחומים החשובים במדינה אינם מתנהלים כשורה.

כוכב מרס מראה על תקופה מסוכנת מאוד למדינה. יש לקוות שהמדינה לא תיגרר למילחמה ותיקווה זו מתבססת על מיקומו של כוכב יופיטר. יופיטר יימצא במזל שור, שהוא גם המזל של המדינה. יתכן שהימצאותו במזל שור תרכך או תמנע היסחפות למילחמה. איך ישפיע כוכב מרס על כל המזלות כאשר יהיה במזל טלה! ומהם הדברים שאפשר יהיה לעשות כדי להימנע משגיאות!

מרס בטלה לבני מזל טלה

כשכוכב מרס יהיה במזל טלה יחושו בני המזל שזהו זמן של פעילות רבה. הם יעבדו קשה כדי להגשים שאיפות ולקדם את האינטרסים שלהם. יש להם אפשרות להראות לעולם מה הם מסוגלים לעשות. אלה מביניהם שאינם רגישים לסביבתם יתקשו במגעיהם עם הסביבה. הם עלולים להסתכסך ולריב על כל דבר קטן ולסרב להשתלב בכל פעילות קבוצתית.

מה הם המעשים, שאפשר לעשות, כדי למנוע את השפעתו השלילית של מרס, שימצא בטלה, בין יולי לינואר?

הם ילחמו על זכויותיהם יותר מתמיד, לא יתנו לאיש לקחת מהם דבר ויאבקו עם כל מי שיבקש לקחת מהם דבר־מה שלפי דעתם שייך להם, או כל מי שינסה להכתיב להם מה לעשות. הנטייה להיפגע בתאונות או ממכשירים חדים תהיה חזקה במיוחד בין אוגוסט לנובמבר והם יצטרכו להיות מאוד זהירים. לא מומלץ להתחיל במיבצ־עים חדשים או במשימה חשובה.

מרס בטלה לבני מזל שור

מרס יימצא בבית ה־12 של מזל שור בין יולי 1988 לינואר 1989. יהיה זה זמן די מתסכל לשוורים. חשוב שיתפקדו מאחורי הקלעים. יתכן שלא יקבלו את הקרדיט המגיע להם ולא יכירו בהם כראוי. דבר זה יעורר בהם כעס ומרירות. יש סיכוי שהכל יפרוץ לפתע ויעלה מעל לפני השטח ללא יכולת שליטה ומבלי שהתכוונו לכך. הם ירצו אמנם להשאיר רושם חיובי, אך יגיעו למצב הפוך מזה שהתכוונו אליו, וכך הם עלולים להרחיק מעליהם את המקורבים אליהם ולרכוש להם אוייבים נסתרים. הפיתרון המומלץ לשוורים הוא להבין מה קורה להם מבפנים ומהן הפעולות שגורמות למצב שבו הם נמצאים.

מרס בטלה לבני מזל תאומים

הם יחשבו על העתיד ויפעלו רבות למען המחר. אולם יצליחו יותר אם יעבדו בשותפות עם אנשים נוספים. כוכב מרס משפיע על האדם לחשוב שרק הוא לבדו מסוגל לעשות דברים וקשה לו לתאר שיוכל לפעול במיסגרת של צוות. חשוב לשמור על איזון נכון בין הצרכים האישיים לבין צרכי הקבוצה ואז צפוייה לו הצלחה. צריך תיאום בין רצונות הכלל לבין הרצון הפרטי. חלק מהפיתרון יהיה למצוא אנשים שעימם הם יהיו מסוגלים לעבוד. אם אנשים מתאימים לא ימצאו הם יהיו מתוסכלים וחסרי סבלנות. עבודה פיזית בקבוצה, כמו ספורט למשל, תשפר את מצב־הרוח וההרגשה.

מרס בטלה לבני מזל סרטן

התחום המיקצועי יהיה חשוב מאוד, אך ההתקדמות תיעשה על חשבון הבית והמישפחה. הסרטנים יתגלו לפתע כשאפ־תנים וכנחושים בדעתם להצליח. לקראת כל משימה הם יעבדו ללא ליאות עד שיהיו מרוצים משלמות הביצוע. הם יהיו חסרי סבלנות לאחרים ויעדיפו לעבוד בעצמם, ללא ניהול מגבוה. קשה יהיה להם להת־מודד עם סמכויות כמו ממונים, הורים ואף מנהיגים בממשלה. אך אם יצליחו להתאים את עצמם לסמכות, לא תהיה כל בעייה. אלה שיעבדו בצוותא עם בני סרטן

(המשך בעמוד 32)

* * *

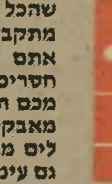

מאבקים במקום־העבודה מקשים עליכם וגוזלים מזמנכם. עכשיו אתם נאלצים לע־בוד יותר מתמיד, כדי שהכל יתנהל בצורה מתקבלת על הדעת. אתם מחליפים אנשים חסרים ולוקחים על עצ־מכם תפקידים נוספים. מאבקים קשים מתנה־לים מאחורי גבכם, אך גם עימותים ישירים לא חסרים. עכשיו אתם צריכים להראות את כוחכם ואם יש לכם סמכות כלשהי, חשוב שתפעילו אותה ותנהגו בריחוק ובעליונות.

* * *

עייפות רבה פוקדת אתכם אתם זקוקים להרבה מנוחה ולבדיקות רפואיות. נראה שמחלות ישנות שבות ופוקדות אתכם והפעם תצטרכו להודות שמשהו אינו כשורה. נסי־עות רחוקות עלולות להי־תקל בבעיות, צפויה גם אכזבה מקשרים עם חו"ל. מישהו שאמור היה לבוא לביקור יודיע על דחייה או על ביטול. עליכם להיזהר ולא להסתבך עם החוק, אפילו בעניין פשוט כמו חציית כביש, אך במיוחד בבעיות כספיות או במגע עם רשויות הממונות על תשלומי השבונות.

* * *

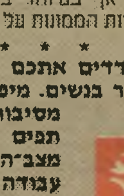

ידידים מעודדים אתכם בתקופה זו, ובי־מיוחד מדובר בנשים. מיפגשים חברתיים, מסיבות ובילויים משו־תפים משפרים את מצב־הרוח. במקום־הע־בודה אתם מבחינים בדברים רבים שלא נע־שים בחוכמה. יש לכם פיתרונות מבריקים ומ־הירים, אבל לא נותנים לכם לישמם. אך אין זו סיבה לנהוג בקיצוניות. לעזוב את מקום־העבו־דה או אף להביע מורת־רוח מוגזמת. זה יופנה נגדכם ולא ישנה דבר לטובה.

העבודה והמשך הקאריירה מאוד מעסיקים את־כם. גורמים חיצוניים אינם מאפשרים לכם לתפ־קד לפי התוכנית ואתם מתחילים לסבול מכך. הד־בר מתבטא בעיקר בקשיים כספיים. ה־23 וה־24 יהיו מעייפים ומצב־הרוח יהיה קשה. יהיה קר יותר מיום שישי. הקפידו שלא להיגרר להוצאות מיותרות בין ה־27 ל־29 בחודש. ידי־דות חדשה עומדת להת־חיל. במשך הזמן היא תיהפך לקשר אינטימי ורומאנטי. נסיעה שאתם מתכננים גורמת לכם לוויכוחים עם בן־הזוג.

* * *

תוכניות לנסיעה לחו"ל שוב עולות על הפרק. זה רצוי מאוד, וכדאי לארגן זאת עם ידידים או ידיד. נסיעה משותפת עם בן־הזוג אינה רצויה ועלולה לה־ביא אתכם לתיכוכים פנימיים וחיצוניים. מ־צב־הרוח משתפר, אלא שה־25 עד ה־27 יהיו מעייפים, מכבידים וק־שים, אך יחלפו כלעומת שבאו. בני־המישפחה יהיו זקוקים לעזרה בגלל בריאות רופפת, אך אין מה להיכנס לדאגה. בעיות עיניים עלולות להציק לכם.

* * *

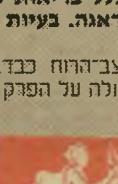

מצב־הרוח כבד. העבר הרחוק והקרוב חוזר ועולה על הפרק ודברים כואבים, שאתם מנסים להרחיק, מקשים עליכם. פגישות עם אנשים, שהיו חלק חשוב בחייכם בעבר, אינן מקלות על מצב־הרוח. ידיעה עצובה תגיע בין ה־27 ל־29 בחודש ויתכן שתתבקשו לשנות תוכניות ולעזור למי שזקוק לעידוד וסיוע. הבריאות דורשת התייחסות. גם אם אינכם מראים זאת, נראה שאתם סובלים מבעיות באיזור הבטן ובמחזור הדם. בתחום הרומאנטי אתם פעילים מתמיד.

מתיחות בבית. אתם מתעקשים לארגן את הדירה מחדש, מגזימים בניקוי ובשיפוץ וחולמים על רכישות ש־אינכם יכולים להרשות לעצמכם. אין זה הזמן להיכנס להוצאות מס־פות. עליכם לנשום לר־ווחה ולהיות מאושרים שסוף־סוף אתם מתחי־לים להשתחרר מחובות ומוצאים דרך לסיימם. בשום אופן אל תתפתו להיכנס להוצאות חד־שות. מאוחר יותר תבינו שלא מומלץ להיות חייבים, כדי למנוע סיבוכים בעתיד.

* * *

העבודה תופסת את רוב זמנכם. לקחתם על עצמכם יותר מדי. עבודות שאתם מבצעים אינן שייכות לתחום התמחות־כם והן גוזלות זמן, מרץ ופוחות ומקשות עליכם ל־סיים במועד את המשימות שהוטלו עליכם. אתם מק־פידים על כל פרט, טפל או חשוב, מבלי להבחין על מה כדאי בכל זאת לוו־תר. מבחינה כספית מצב־כם משתפר, וברומאנטי־קה אתם תוגים. בני המין השני מקיפים אתכם ומשוננים בקשר. אין לכם די זמן, אבל כדאי שתנצלו את התקופה ותיהנו.

* * *

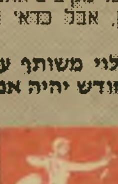

בילוי משותף עם בני הזוג ב־23 עד ה־25 בחודש יהיה אמנם מוצלח, אך יכול להביא לוויכוחים מיותרים. א־תם זקוקים למעט פר־טיות ואינכם אוהבים להיות מוקפים באנ־שים. הרגשה פחות טו־בה בין ה־26 ל־27 בחו־דש. כדאי לבצע נסיעה לחו"ל או טיול בין ה־27 ל־29. צפוי עימות בע־בודה ב־30 או ב־31 ב־חודש. הפעם כדאי ש־תתעקשו וכך תוכלו להשיג את שלכם. בעיות כספיות ממשיכות להטריד אתכם.

הרגשה לא טובה ב־23 וב־24 בחודש. הבריאות דורשת השגחה ותשומת־לב. ה־25 עד ה־27 יהיו די קשים, בעיקר בגלל ה־מתח הרב שיהיה לכם עם הסביבה הקרובה ובעיקר עם בני־הזוג. אתם נוטים להתפרץ, להתרגז ולבוא בטענות מוגזמות, ואם ב־דרך־כלל אתם שולטים בעצמכם, בצורה מעוררת הערכה, הפעם זה כמעט בלתי אפשרי. אתם מתרג־זים, אומרים הכל, וגורמים לעצמכם נזקים בהתנהגות זו. בעבודה אתם מצליחים. המרץ הרב, עוזר לעבוד שעות נוספות.

* * *

בנסיעות שאתם מבצעים השבוע דרושה זהירות. אתם נוטים להיות חולמניים ומפו־זרים ולסכן את עצמכם. נטייה זו בולטת בעיקר בין ה־25 ל־27 בחודש. יש לכם רצון לייפות, ל־קשט ולארגן את הבית מחדש. האווירה בבית יותר נעימה ונינוחה. עכשיו הזמן לתקן יח־סים ולהשלים עם בני־מישפחה שהייתם מסו־כסכים עימם. ה־28 וה־29 יכניסו אתכם להתלבטות. הצעות מפ־תות מבני המין השני יעמידו אתכם בבעיה.

* * *

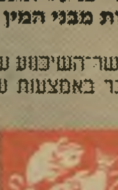

בושר־השיכנוע שלכם במיטבו. תוכלו להשיג כל דבר באמצעות שיחה או בנימה נלוייה וישירה. אינם נוטים לחשוף מידע שמגיע אליכם, אבל בעת כדאי יהיה להשתמש בו. במקום־העבודה צפויים מאבקים דווקא עם מי ש־נחשבו לידידים. בזמן הא־חרון אתם סובלים מאכ־זבה מחברים שהייתם בטוחים בהם. בשעת הצו־רך הם מנסים להתחמק ומוצאים תירוצים כדי לא לעזור. חוויה מיוחדת במינה צפויה בין ה־25 ל־27 בחודש. מישהו מבני־המישפחה מכין הפתעה.

גם דיוניסוס היה משתכר במסיבה שנערכה בחסות מועדון־היין ★ בכורת בניטו בבונקר מבוצר ★ פאב חדש בתל־אביב

בני ברמן הזמר הוותיק, שחזר בימים האחרונים להופיע, השתעשע עם הליצן בכניסה לפאב. הוא סיפר שהוא מתרגש לקראת המסע הגדול שהוא יערוך על היאכטה שלו המגיעה ארצה.

אילנה אביטל קיצצה את רעמת־השיער שלה ועברה לסיגנון חדש. במסיבה פגשה בזמר ניסים גרמה (לצידה) והשניים התבדחו על נושא השיער, והחליפו מחמאות ביניהם.

הלילות שהכזיבו

עוד פאב נפתח בתל־אביב. לפאב החדש קוראים משום מה לילות תל־אביב, ואם הוא דוגמה ללילות תל־אביב, אולי יעדיפו הבליינים הגדולים של העיר את הבקרים, או יתפשרו על אחרי־הצהריים.

הזמרת **אילנה אביטל** הגיעה בחברת **איריס בולקינד**, שהיא אחותו האלגנטית של **חיים בולקינד**, בן־זוגה לחיים של הזמרת. בולקינד בת ה־30 העוסקת במיסחר של חפצי־אומנות, צמודה לאחרונה לאיש־העסקים הצעיר **דני זיתוני**. אורח אחר המקורב לחבורה הוא **דני מיזרחי** מראש אינדיאני, אחיו של **ניסים** ראש־השבט.

הזמר **אדם** נעדר, אך במקומו קיבלו החוגגים את הזמר **דורון מזר** לבוש בשחור.

המקום היה מלא, אך לא צפוף ובכניסה הצטופפו אנשים רבים שרצו להיכנס פנימה ליהנות מאבק הכוכבים. בחוץ היה יותר שמח מאשר בפנים, אך אלה שישבו בפנים לא ידעו זאת.

שמעון כהן בתפקיד הרודן מוסוליני, מנשק את ג'ולי גולד־שטיין המופיעה כאהובתו. הסופר מיכאל בר־זוהר (בתצלום למטה מימין) בחברת רעייתו גלילה. השחקנית דליה פרידלנד (למטה משמאל) המשחקת בתפקיד אשת הרודן, מנשקת את בתה.

חופני כהן בא לפתיחה בחברתה של ידידתו הצמודה טל חן, העובדת בחברת־הברוקרים בטוחה. חופני סיפר על שיטות השיווק החדשות של העיתון שהוא קשור בו וגילה התלהבות במעורבותו בתחום השיווק והמכירות. חן סיפרה על תוכניות־הלימודים שלה בתחום הכלכלה.

מסיבה בבונקר

עמוק־עמוק בבטן־האדמה, בבונקר מבוצר, חגגו את בכורת המחזה בניטו, המספר על חייו של הרודן האיטלקי ומערכת־יחסיו עם שתי הנשים הדומיננטיות בחייו. את האירוע חגגו במרתף של הבימרתף וחלק מהחוגגים לא הבינו בדיוק אם מיקום המסיבה הוא חלק מההצגה.

בסיום ההצגה יצא חבר־הכנסת **עדי אמוראי** לכיוון מקום המסיבה ובדרך פגש בזמרת **שולה חן** וחברתה **שרה יוגב**, שנראו לו מוכרות. הוא חשב, כנראה, שהן לקחו חלק במחזה ואמר להן: „ישר כוחכם". הן לא כל־כך הבינו למה הוא התכוון, אבל קיבלו זאת ברוח טובה.

שרה ברוכין (משמאל) נציגתו של הברון רוט־שילד בישראל, היתה האישה ה־אלגנטית ביותר ואף בחרה לעצמה את הכתר שזיכה אותה בתואר מלכת־היין של הערב. המארחת, רחל גרא (מימין), התרוצצה בין האורחים כשהיא מחלקת יין ומתנצלת על הדוחק הרב ששרר במקום בגלל מאות האנשים שהוזמנו.

רחל פדרמן אשתו של עמי פדרמן, מבעלי רשת־המלונות דן, פתחה חנות מתנות לגברים. הדוחק היה רב והיא פרשה מוקדם בחברת רן רהב, איש יחסי־הציבור של מלונות דן.

הרבה יין, מעט סודות

החברה הגבוהה, שאוהבת ויודעת להעריך אוכל טוב ויין טוב, התקבצה למסיבה גדולה ועליזה שנערכה בביתה של האמנית **רחל גרא** בחסות מועדון היין של דיינרס קלאב. מאות אנשים צבאו על פתח הבית ביפו וניסו להי־דחק. המקדימים הצליחו, אך המאחרים נאלצו להמתין בחוץ.

בין האורחים היו **ליאון רקאנטי** מבנק דיסקונט שמאוד לא אוהב להצטלם, ולעומתו **רחל גרא** שמאוד אוהבת את המצלמה. הקומיקאי **ג'ו־ליאן שגרן** עשה פרצופים כהרגלו ושיעשע את הנוכחים, וגם את הזמר **יזהר כהן**. מלצריות צעירות הסתו־בבו בין האורחים הרבים ודאגו להש־קות את הצמאים, ולמרות שהרבה יין נשפך שם, ובמיוחד הרבה יינות חד־שים, לא יצאו אף סודות.

לקראת חצות החליטה המארחת להכתיר את הנשים שבמסיבה כמלכות היין. היא אספה כמה כתרים וחילקה אותן לנשים שהסכימו להיהפך לשעה קלה למלכות, ביניהן **שרה ברוכין** נציגתו של **הברון רוטשילד** בארץ, הזמרת **נירה גל** ו**יזהר כהן** — הגבר היחידי שהסכים לשים כתר על ראשו. ואם יין — אז עד הסוף — כל אחד מהאורחים קיבל במתנה מיבחר בקבו־קים לחג. גם דיוניסוס היה יוצא משם שיכור כלוט.

מיקי אמדורסקי היתה אחת מהיחידות ש־נהנתה לשתות יין. היא העדיפה לשבת על אחת הכורסות והתרכזה ביין שהוגש

אביהו שני מנהל השיווק והמכירות של חברת־היינות שטוק השיק כוסית עם מנ־הלת יחסי־הציבור של החברה שלי שבדרון (לצידו).

אלון פרומצ'נקו ואשתו יעל סיפרו על מועדון־הבריאות שהם פותחים בקרוב בירושלים, האמור להיות המועדון המשוכלל ביותר בארץ. השניים ממעטים באירועים.

נירה גל הזמרת, בחרה ביין אדום וטענה שזה מזכיר לה אה־בה. רולנדה קהן שעומדת לצידה (משמאל), היא אשתו של הקומיקאי ג'וליאן שגרן.

כתב: זוהר אוהליאב, צילם: רפי פסח

רחל מרחלת על כל העולם

ששש... סודי ביותר!

שבו! ישבתם? התרווחו בכורסה! התרווחתם? שתו כוס־מים!

האשה הכי סודית בארץ, זו שצריך להפעיל את המוסד ואת הסי־איי־אי ואת הקג"ב כדי להשיג את מיספר־הטלפון שלה, מתחתנת.

מי? **עופרה חזה**, כמובן. אצל הבחורה הזאת הכל כל־כך סודי, שאני לא אתפלא אם היא מרגלת בשעות־הפנאי שלה. מעולם לא ידענו על שום רומאן שלה, לא ידענו איפה היא ואיך אפשר לדבר איתה. לא ידענו מה היא חושבת, לא ידענו מה היא אוהבת ומה היא שונאת. בקיצור, סוד מוחלט בהחלט, ממש כמו חסמבה.

נו, אז עכשיו נודע לי שהגברת חזה עושה הכנות. כלומר היא הלכה להיבדק אצל רופא. נורא נבהלתי, שחס וחלילה היא חולה. אבל הרגיעו אותי. סיפרו לי בסודי־סודות שהיא בריאה לגמרי, ורק הולכת להתחתן.

ביוני.

עם מי?

הגזמתם!

אבל אני בטוחה ש**בצלאל אלוני** יתן לה אישור להודיע על שם החתן ממש לפני החופה.

אפשר להשתגע!

עופרה חזה
סוד מוחלט, ממש כמו חסמבה

בקצב הסילון

או שטעיתי, או שהוטעיתי או שקצב־החיים בארץ הזאת יותר מהיר ממכונת־הכתיבה שלי.

לפני שבועיים סיפרתי לכם שהפירסומאי הנאה **דויד תמיר** הולך להתחתן עם **ענת שילון**, מתאמת־האופנה של חברת טופר וגרושה יפה.

שבוע אחרי שהסיפור נכתב, אמרו לי שאני לא יודעת על מה אני מדברת, כי תמיר ושילון נפרדו. עוד לא הספקתי לכתוב את זה, וכבר אני רואה את דויד תמיר עם **אילנה שושן**. פעם אחת בבכורה של הסרט של הבטלנים, ובפעם השניה סתם במיסעדה.

נו?

תחשבו אתם מה שאתם רוצים.

יקי הלפרין

נילה רזין, העולם הזה

אילנה שושן **דויד תמיר**
יחד במיסעדה

קול הדממה

רפי שאולי פתח עוד בר אחד. הפעם זה בר שגם שומעים בו מוסיקה, גם מדברים וגם אוכלים אוכל יפאני, אם רוצים.

נו, אז בשבוע שעבר הלכתי לראות איך זה נראה מבפנים. באתי. היו כבר הרבה אנשים בתוך הבר, אבל היה שקט גמור. ממש דממה. לא הבנתי מה קורה, אבל ברגע שהתרגלתי לחצי־החושך הבנתי למה יש דממה. ישבו שם **אילנית** וחברה־לחיים עורך־הדין **אלי טמיר**, ולידם ישב בעלה־לשעבר של אילנית, **נחום גת** עם אשתו **דורית**. בצד אחר ישבו **ליזה בביוף** הספרית עם ידידים, ובמרחק מה ממנה בעלה־לשעבר, **שמעון אבישר**. במקום אחר באותו החדר ישבה **ריטה שובס** עם בן־זוגה הנוכחי **רוני שטן**, וממש קרוב אליהם עמד בעלה בנפרד **אילן שובס**, שבא עם חברתו **אוראל זרביב**.

וכמעט כל אלה לא מדברים אחד עם השני.

מכאן הדממה.

ריטה שובס
בעלה בניפרד עמד קרוב אליהם

אילנית ואלי טמיר
כולם לא מדברים עם כולם

הסנדלר הולך יחף

פעם, מזמן מזמן, **אברהם תורג'מן**, שהיה מפקד מישטרת תל־אביב, היה נשוי ל**מרים תמיר**, שהיא, „מכשפה", זאת אומרת רואה סרדות בקפה, בקלפים ובכוכבים. אחר־כך הם התגרשו.

תורג'מן התחתן עם אשה אחרת, חי איתה כמה שנים ושוב לא הצליח. ואז... הוא פשוט חזר למרים. אבל האשה החוקית לא נתנה לו גט. תורג'מן ביקש והיא סירבה.

אז תורג'מן ציפצף ועבר לגור עם אשתו הקודמת, בלי נישואין (מצחיק לא?) וככה הם חיים כבר כמה שנים.

אני חשבתי שהכל שם בסדר, כי בכל יום בבוקר, אחרי הקפה, הופכת מרים את הכוס ורואה מה יילד יום. אבל הסתבר שזה לא בדיוק ככה.

מרים תמיר ממשיכה לבקש מאברהם תורג'מן שיתחתן איתה באופן רישמי. אברהם תורג'מן ממשיך לבקש מאשתו החוקית שתיתן לו גט. אשתו החוקית ממשיכה להגיד לו „לא רוצה".

בשבוע שעבר שמעו במיגדלי דוד רעשים מאוד־מאוד מוזרים. תחילה צעקות גדולות, ואחר־כך המון כלים נופלים ונשברים. מרים תמיר הרביצה הופעה של עצבנות. היא ערכה שולחן לארוחת־ערב חגיגית, ואחר־כך פשוט משכה במפה והפילה את הכל על הריצפה. כדי שאברהם יבין שהפעם זה רציני.

כל זה תחת להסתכל בקפה ולראות איך הסיפור הזה ייגמר.

אברהם תורג'מן ומרים תמיר
צעקות גדולות והמון כלים נופלים

פינתה של גברת לב־טוב: אשה נחמדה

הסיפור של השבוע הוא על **רכילאית**. סליחה, התכוונתי לאמור: עיתונאית־חברה.

אני יודעת שרבים לא סובלים אותה, אבל אני דווקא כן. יש עליה המון סיפורים מגעילים: על העוזרות שלה, הרגלי־האירוח שלה, מתק־השפתיים שלה. ואני אומרת לכם שהיא דווקא אשה נחמדה, טובת־לב ובודדה. את הסיפור הבא שמעתי, לפני שבוע, מהחברה הכי־הכי טובה שלה, שנעלבה ממנה והיא עכשיו חברה שלי.

מעשה בשר, מותק של שר. יש מי שמכנים אותו „מניפולטור". אני לא יודעת בדיוק מה זה, אבל הוא מותק של מניפולטור.

המותק הזה הצליח לעצבן את הגברת. הוא לא כל־כך התרגש ממנה. כל התכסיסים הנשיים לא עזרו.

אז היא התרגשה. עד כדי כך התרגשה, שכשפגשה אותו, בערב מקסים אחד, בלובי של קינג־דייויד בחברת חבר־הכנסת־לשעבר **דויד גלס**, רצה בשימחה לעברו: „אוהו, כמה אני שמחה לראות אותך..."

השימחה לא היתה הדדית, והשר הנחמד — אשתו עוד יותר נחמדה! — התחמק ממנה באלגנטיות. (אויש, כמה שהוא אלגנטי!) „אנחנו בדיוק בדרך לביתו של דויד גלס. אנחנו עובדים על משהו..." אמרו — וברחו.

השר שב לחדרו שבקינג־דייויד, ואילו גלס הגיע בשלום לביתו. לפתע צילצל שם הטלפון: „שלום, את... (שמו של השר),"

גלס התבלבל, עד שהבין שזאת בוודאי אשת־החברה שגם כותבת. „הוא לא יכול לדבר כרגע בטלפון," יצא מהתסבוכת, ואץ להזהיר את חברו במלון.

אבל את הגברת — סליחה על הגסות — לא עשו באצבע. היא זעמה והכריזה מילחמה על השר. הוא (חכם שלי! לעיתים נרמה לי שאני מאוהבת בו!) לא נבהל. אבל מה? **הדובר** שלו — גם כן נחמד אמיתי! — דווקא נבהל, ונלחץ אימים. נו טוב, בשביל זה משלמים לו — בשביל להיבהל ולהילחץ. (כמה משלמים בכלל בממשלה? איך אפשר לחיות מזה?)

נחזור לעיקר: הדובר הבין מהגברת ונציגותיה שניתן יהיה להשכין שלום־בית רק במחיר ארוחת־ערב שקטה ואינטימית בבית־ההארחה של העיתונאית. השר קיבל מהרעיון הזה כאב־בטן, איבד את התיאבון בכלל.

הדובר החרוץ (זה שהוא נחמד כבר אמרתי לכם?) התרוצץ בין הצדדים, עד שהצליח לרכך את השר. אז הודיע בחגיגיות: „אנחנו באים ביום זה וזה, בשעה זאת וזאת..."

„מה זאת אומרת, אנחנו?" קטעה החברתית את השיחה.

„ראי," התפתל הדובר, „אנחנו נמצאים ביחד בישיבה קודם־לכן, והולכים אחריך לישיבה נוספת. לא איכפת לי להמתין לשר במכונית, אם אני מפריע לך..."

לנגד עיניו עמד תנאי בל־יעבור של השר: „אני בא בתנאי שאתה צמוד אליי!"

הגברת נשמעה עצבנית, אבל הגיבה בשיא הנימוס: „נו, אם כך, אז תבואו..."

בערב המיועד קנה הדובר בקבוק־יין חגיגי וסחב את השר עימו. השר נראה מיסכן. עלו השר והדובר למעונה של הגברת, ומי פתחה להם את הדלת, אם לא אחת העובדות איתה? „איזו פיקחית, איזו מלוטשת," הירהר לעצמו הדובר, „היא ידעה שאני מגיע עם השר, ולכן סידרה לי בת־זוג לערב..."

שתו הארבעה וניהלו סמול־טוק. כעבור כמה דקות קמה הגברת ואמרה לדובר במתק־שפתיים: „טוב ילדים, לי ולשר יש על מה לדבר בארבע עיניים. הנה לכם (לדובר ולעוזרת) כרטיסים למיסעדה סינית. משם הזמנתי את האוכל הנה, כך שזוהי אותה הארוחה. חיזרו מקץ שעתיים!" כך פקדה והתבודדה לה עם השר המופתע.

אז כמו שאמרתי לכם: תשמיצו אותה ותגידו מה שתגידו. אני אומרת לכם — אשה נחמדה!

רינוני רון

חתונה עם מיליונר

שרון ושושנה וינר
מיליונר, חתיך, בן־40

הקולגה שלי, זה שסיפר לי באחד המדורים הקודמים על הרומאן החשאי של **וודי אלן** ו**דיאן קיטון**, נזכר השבוע בעוד קטע.

בטיוליו בעולם, באחרונה, הוא חנה בפרנקפורט, ואת מי הוא ראה בבר של מלון פרנקפורטר הוף, אם לא את **חיים שיף** בחברת **שושנה וינר**, מי שהיתה חברתו־לחיים, עד שעזבה אותו לטובת **ארנסט יפת**.

באחונה, כך מספרים, נגמר גם הרומאן בינה לבין יפת. היא השאירה אותו בארצות־הברית ועברה לגור בלונדון, שם חיים שני ילדיה.

לדיווח הקצר הזה אני מצרפת סיפור נוסף, שבו מככבת **שרון וינר**, בתה של שושנה. שרון, כך סיפר לי מקור אחר, היא בת 23, יפה, בלונדית, סטודנטית־למישפטים בלונדון.

שרון עומדת להתחתן בקרוב עם **מיליונר** יהודי־בריטי. אמרו לי „מולטי־מיליונר", אבל מכיוון שלא בדקתי את הנושא, אני מסתפקת ב„מיליונר". נשמע צנוע יותר. את שמו, אגב, לא ידעו לספר לי, אבל ידעו שהוא בן 40, רווק ו„חתיך לא נורמלי".

שרון פגשה אותו לא־מזמן במדריד, בחתונת בתו של מיליונר אחר, **חצ'ואל טולדנו**, יהודי־ספרדי, פעיל ידוע במגבית. וינר־הבת, שהגיעה לחתונה עם חברות הלומדות איתה, לא תיארה לעצמה שבחתונה הזאת היא תכיר את החתן שלה.

שושנה וינר ידועה בקשריה עם גברים עשירים, ועכשיו מצטרפת אליה גם הבת. אחיה של שרון, **אורי** בן ה־26, הוא סטודנט למתמאטיקה, או כלכלה, או משהו דומה, ועדיין רווק. אם הוא יכיר איזו יורשת צעירה ויפה בחתונה של שרון, בקיץ הקרוב, אשמח לבשר לכם.

מעניין, בחתונות שאליהן אני מוזמנת, אני לא פוגשת מיליונרים. ככה זה, כל אחד והמזל שלו.

גירושין, אהבה מחודשת, מוות

אני לא יודעת מה קרה השבוע. איזה מין סיפורים בעייתיים נפלו עליי.

מה זה סיפור בעייתי? כשאני מתלבטת אם לכתוב אותו בכלל — ואם כן, אז איך, ומה, וכמה.

על הסיפור הבא התכוונתי לוותר, אבל לפני שהחלטתי סופית, סיפרתי על כך לעורך. הוא אמר שצריכים לכתוב, מפני שזה סיפור אנושי יפה.

התחלתי לכתוב אותו בעילום־שמות, מכיוון שדובר בו על זוג נשוי, שלושה ילדים, גירושין וכן הלאה.

הוא רואה־חשבון ידוע, שהיה יושב־ראש מרעצת־המנהלים של מיפעל גדול, שהיה נשוי עם אשה יפה. היו להם שלושה ילדים. לפני שלוש שנים היא החליטה ללמוד טניס. לקחה שיעור, ועוד שיעור, והתפתח רומאן בינה לבין מדריך־הטניס.

בעיקבות הרומאן החליטו השניים להתגרש. הבעל קנה לה דירה יפה, מצויידת היטב, במיגדלי דויד.

מאוחר יותר תם הרומאן בינה לבין המדריך. בינתיים היא חלתה, והוחלט שהיא זקוקה לניתוח מסוכן בראש. מצבה הקשה נודע לבעל־לשעבר, ובמעשה אבירי לקח אותה בעצמו לניתוח בארצות־הברית, אצל המומחה הטוב ביותר.

הניתוח עבר בהצלחה. הקשר ביניהם התהדק, ומאז הם נראו כל הזמן יחד, מאושרים, מטיילים שלובי־זרוע, או יד ביד, כזוג אוהב. מחלת האשה עוררה בבעלה את כל האהבה והעדינות שחש כלפיה, והיא חיה במשך שנתיים באושר. יחסו של הבעל עורר בה מחדש את האהבה, שנפגמה במשך תקופה קצרה.

שעות אחדות אחרי ששמעתי את הסיפור, עברתי על העיתונות היומית, ובין מודעות־האבל קפץ מול עיניי שמה של גיבורת הסיפור שלי, האשה היפה, **ורדה פרושן**. קצת קשה לי לתאר את הרגשתי, וזה בעצם לא כל־כך חשוב. בראש רשימת האבלים: בעלה, רואה־החשבון **עמוס פרושן**, לשעבר יושב־ראש מועצת־המנהלים של חברת־החשמל יו"ר האגודה אל־סם למילחמה בנגע הסמים.

תל־אביב־קרית־גת־לוס־אנג'לס

יעל דיין הופיעה באחד מלילות־השבת האחרונים בערב־ראיונות בקריית־גת. בתום הערב לקח אותה נהג־המונית ישר לשדה־התעופה, משם עמדה לטוס ללוס־אנג'לס. המיזוודות שלה כבר היו בבגאז'.

הנהג היה סקרן. למה את טורחת לנסוע עד קריית־גת בערב שבו את טסה לחו"ל, הוא שאל אותה. דיין ענתה לו בערך כך: „נמצאים שם חברי מרכז מיפלגת־העבודה. אני רצה לכנסת, אז חשוב לי להופיע שם!"

סירטו החדש של **דודו טופז** נקרא תל־אביב — לוס־אנג'לס, אז אולי כדאי לקרוא לסיפור הזה תל־אביב — קרית־גת — לוס־אנג'לס.

תמי מוזס בהריון

תמי מוזס, אחת היורשות של ידיעות אחרונות, האחות הצעירה של **נוני** ו**ג'ודי**, נישאה לפני שנתיים ל**דדי** (ארקיע) **בורוביץ'**. תמי, שלא כאחותה העיתונאית, עובדת באגף המינהלתי של העיתון.

בורוביץ' הוא אב לשלושה מנישואיו הראשונים: **אמיר** בן ה־18, **נמרוד** בן ה־17 ו**מיה** בת ה־14. תמי נמצאת עכשיו בתחילת ההריון, ואני מאחלת לה הריון קל ולידה קלה.

תמי ודדי בורוביץ
תחילת ההריון

מריבה בשחקים

אני זוכרת שהקולגה שלי, **רחל המרחלת**, נהגה לספר לי שלפעמים, תוך כדי טיסה, בדרך־כלל בקו לונדון־לוד, היא היתה כותבת חצי מדור. בטיסה מוצלחת כתבה אפילו יותר מחצי. כי אחרי הכל, את מי אפשר לפגוש במטוס, אם לא את אלה, או חלק מאלה, שאנחנו אוהבות לרכל עליהם?

טוב, אז לי אין מזל כמו לרחל, ואני לא טסה בתכיפות כמוה. בעצם, אני לא טסה בכלל. נראה אתכם טסים במשכורת צנועה כמו שלי. (אולי זו ההזדמנות להזכיר לעורך, אם הוא קורא את המדור הזה, את עניין מיכתבי אליו, לפני שבועיים, שהחל במילים: „הנדון: שכרי הדל". אתם יודעים מה הוא אמר אחרי שסיים לקרוא את המיכתב? „מתוקתק היטב," הוא אמר. כן.)

חזרה לעניין הטיסות. רציתי לומר שלמרות שאני לא, אני בהחלט פוגשת אנשים שכן. ואני מאוד שמחה כאשר הם ראו או שמעו משהו מעניין, ומספרים לי על כך.

הנה דוגמה ממש טובה: מכר שלי, איש־עסקים שטס לפחות שלוש־ארבע פעמים בשנה, סיפר לי את הקטע הבא, שבו מככבים הכדורגלן **אבי כהן** ואשתו **דורית**:

זו היתה טיסת אל־על מלונדון, במוצאי־שבת, לפני חודש בערך. בטרמינל זיהיתי אותו. איך אפשר לא. הוא ואשתו המתינו לטיסה, ותיכף הבחנתי שהם היו, כמו שאומרים, „שנינו ביחד וכל אחד לחוד". לא דיברו ביניהם. כשהוא הסתכל ימינה, היא הסתכלה שמאלה. הוא הסתובב בין הקהל, לבדו, והיא שמרה על הילדה הקטנה. או שזה היה ילד, קשה לדעת בגיל הזה.

היא נראתה, איך לומר, לא שמחה. הוא נראה מתוח, לעס מסטיק בעצבנות. הגיע זמן העליה למטוס. היא ישבה עם הילדה, והוא ישב לא לידן, אלא במושב מאחוריהן. במשך כל הטיסה הם לא דיברו ביניהם. ממש כמו שני זרים.

כך סיפר לי אותו איש־עסקים. ניסיתי להשיג את דורית בטלפון. אבי, כידוע, לא נמצא עכשיו בארץ. הרי תמיד קיימת האפשרות לשמוע ממנה שהיתה איזו מריבה, ועכשיו הכל בסדר, ולסיים את הקטע באושר ובמתיקות. נו, די, מה אני נסחפת.

אבל לא היתה תשובה. אחר־כך חשבתי על כותרת לסיפור, נזכרתי בסרט המקסים אהבה בשחקים, והחלטתי על מריבה (בטרמינל) ובשחקים.

דורית ואבי כהן
הם לא דיברו ביניהם

הימור מוצלח

אני ממש לא יודעת מה לעשות עם הסיפור הזה. אין לי שום סיבות לכתוב משהו לא־נעים על תחרות מלכת־היופי. להיפך, אני אוהבת את התחרות הזאת, המוספת בכל שנה יפהפיות חדשות בעלות תואר רישמי ליופי ולחן שלהן, ונותנת לי עוד כמה שמות חדשים לרכל עליהם. מתאהבים בהן, הן מתאהבות, ואחר־כך הן מתחתנות, ולרוב הן גם מתגרשות. שמח.

ויש כאלה המצליחות בחו"ל, ויורדות. אז זה כבר נעשה עניין בינלאומי. המלכה החדשה היא לדעתי יפהפיה אמיתית.

אז אני לא משמיצה, חס וחלילה, רק מספרת סיפור אמיתי. איך אני יודעת שהוא אמיתי? מה זה איך, הוא קרה לי!

יומיים לפני התחרות, שהתקיימה בשבוע שעבר, צילצל אליי **בחור צעיר** וסיפר לי שהוא מיודד עם **אחת המועמדות**. הוא סיפר שידידתו נמצאת במצב־רוח איום ונורא, כי המועמדות כבר יודעות (ואני לא אכנס כאן לפרטים איך) מי הן החמש שיזכו במקומות הראשונים.

אמרתי לו שתמיד קיימת האפשרות שהחמש האלה הן באמת הכי יפות, ולכן זה די ברור שהן יהיו הזוכות, ומתחילים לקשקש, אבל לא איכפת לי לרשום את שמותיהן. הוא הכתיב לי, בסדר הזה: **רויטל מור, דגנית כהן, שירלי בן־מרדכי, ורד פוקס, גלית אהרוני**.

למחרת התחרות מיהרתי להציץ בעיתון, עם המון סקרנות, וראיתי ששירלי היא המלכה, דגנית היא נערת ישראל, גלית היא מלכת החן ורויטל היא נסיכת היופי־עשרה.

צילצלתי לבחור ואמרתי לו שפרט לשם המיותר ברשימתו, ורד פוקס, היה לו הימור מוצלח למדי, והצעתי לו לקנות מייד לוטו וטוטו ופיים. הוא צחק, וסיפר לי את הקטע הבא:

„יום לפני התחרות שלחתי בדואר רשום־אקספרס, לכתובת של כלבוטק, מיכתב ל**רפי גינת**, שהיה אחד השופטים בתחרות. כתבתי שם את שמות החמש שנתתי גם לך. אחרי התחרות צילצלתי לגינת, והוא אמר שהוא לא קיבל שום מיכתב. הוא גם אמר: במשך כל התחרות בדקתי אם הכל שם בסדר. הכל, לדעתי, נקי. אילו הייתי רואה שמשהו לא בסדר, הייתי מפוצץ את הטכס באמצע."

הצדק שלא נעשה עם ולטר צדק

גורלו של צלם ייקה בישראל

כתבה חגית טוך

הסיפור הבא התרחש במימי הים־התיכון לפני 55 שנים. אונית־נוסעים צרפתית, שהביאה ארצה את מה שכונה מאוחר יותר „העלייה הייקית", עשתה דרכה מאירופה לחופי ארץ־ישראל כשעל סיפונה כמה מאות יהודים. ביניהם היה יהודי גרמני צעיר בשם ולטר צדק, שלא היה בלתי־מוכר בארצו. עיתונאי, פובליציסט, עורך מוסף הברלינר טאגבלאט, עיתון גרמני שיצא בשנות ה־20, מנהל גוף הדומה לסוכנות עתים הישראלית, מכר ומודע לאנשים כקורט טוכולסקי, ארויו פיסקאטור, קורט וייל, ארנסט טולר, מאנס שפרבר וליאון פויכטוונגר.

לפני מועד עגינת הספינה, פנה אליו אחד הדיילים ושאל אם יסכים להעביר עבורו במכס בקבוק מי־בושם שקנה לאשתו. לאחר שקיבל את הסכמתו, חזר ובידיו שני תריסרי קרטונים מלאים בשמים מפורסמים, מושא חלומותיהן האלגנטיים של נשות הפרובינציה המיזרח־תיכונית.

צדק, ייקה טיפוסי, לא הסתפק בנזיפה בדייל בעל החוש המיסחרי. תרם לכך מראהו של נוסע נוסף שעמד בבטן האוניה, רועד כולו ליד מכוניתו, מתבונן בדייל אחר הדוחס לתא־המיטען שלה כמות מעוררת התפעלות של גלילי־טקסטיל. קול־המחאה שהשמיע מאוחר יותר מעל דפי ידיעות חדשות, עיתונה של קהילת־המהגרים הגרמנית בארץ, לא זכה לכל תגובה.

ולטר צדק, יליד ברלין, שנתון 1900, גדל בחיק מישפחה סוציאליסטית. אביו היה מייסד התאחדות הרופאים הסוציאליסטיים ודודו, ארדוארד ברנשטיין המפורסם, שעל שמו נקרא רחוב בתל־אביב, היה הוגה־דיעות ואחר ממנהיגי התנועה הסוציאליסטית החזקה בגרמניה. אחותו, לילי צדק, נמנתה על חוגו הציוני של זלמן שזר ועלתה ארצה ב־1920 יחד עם ברל כצנלסון, גולדה מאיר ושזר עצמו. את הסיפור הנ"ל צריך אם כך לבחון לא רק לאור מוצאו של צדק, אלא גם לאור השקפת עולמו. „כורע תחת נטל המיטען של קרובי־מישפחה סוציאליסטיים," כפי שהתבטא פעם בבדיחות־הדעת.

צלמים ללא משכורת

פעילותו העיתונאית (הוא הוסיף לכתוב מאמרים ביקורתיים בעיתונים שונים, ביניהם האוריינט, שבועון גרמני בעל נטייה פוליטית שמאלנית, שיצא לאור במשך שנה אחת, 1941/2, בחיפה, בעריכת ד"ר יורגראו. הרביזיוניסטים שמו לו קץ בפעולות־חבלה שונות ואיומים על בעלי־הדוכנים שמכרו אותו) היתה אמורה להתממש בארץ בדרך נוספת. זלמן שזר, אז עורכו הראשי של דבר, הציע לו לערוך מוסף בתמונות. מעין מוסף רפורטז'י ברוח הפוטו־ז'ורנאליזם שצמח אז באירופה.

הרעיון לא התממש בסופו של דבר בגלל חוסר תקציב. כך, כשהגיש את אומדן התקציב המשוער, נענה כי אין כסף לשלם לצלמים. „וממה יחיו הצלמים?" שאל. „האם לא מספיק להם ששמותיהם מופיעים בעיתון," היתה התשובה. בינתיים הציע ברוך קרופניק (קרוא) לצדק לקנות מצלמה ולצלם בעצמו. „כל אחד יכול לצלם," נאמר לו.

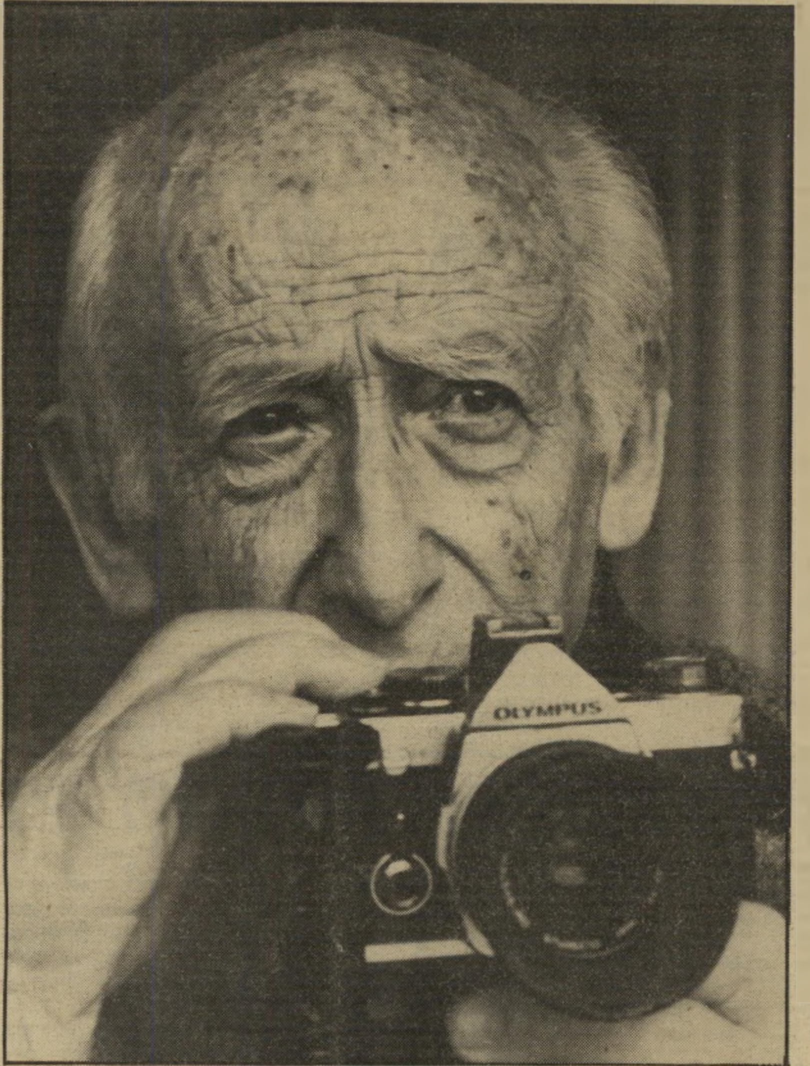
ולטר צדק, בן 88 בשנת 1988, עם מצלמה

חוף תל־אביב: אמבטיה לגמל

מישחק שחמט תחת כיפת־השמיים

מנוחת צהריים: קבצן בפתח בית (1939)

מהמוסף המצולם לא יצא דבר וצדק נותר עם דחף עיתונאי שלא בא על סיפוקו בישראל ועם מצלמת פויגטלנדר סופרב שהגיבה יפה לאור הטיבעי של השמש.

בשנת 1936 פרצו המאורעות והגיעו אותו להתחיל במיפעל־חיים שפירותיו מאוחסנים היום בארגזי־קרטון מאובקים בדירה קטנה שבחולון. למעלה מ־8000 צילומים שצולמו במשך 15 שנה, רבים מהם בעלי ערך היסטורי רב. 40 שנה הם מייחלים לגואל שיפעל מתוך ידע, מרץ ורצון וימצא עבורם מקום הולם. בינתיים לא נמצא אותו גואל, מודה צדק. בן 88, מלטף זקן־תיש לבן ההולם יפה חזות של אירופי משכיל, חריף־שכל, צלול לחלוטין ובעל כושר־זיכרון מעורר התפעלות.

ביום הראשון לפרוץ המאורעות רכב צדק ליפו על אופניו כשמצלמתו מוצמדת לשלד האופניים מעל לדוושות. בצורה זאת הצליח להסוות את פעולת הצילום שנאסרה על־ידי השילטונות. מכרו פרופסור מרקוס, ששימש מנתח ראשי בבית־החולים הדסה בתל־אביב, איפשר לו להיכנס לבית־החולים במסווה של אחד העובדים ולצלם את ההרוגים והפצועים כשהוא לבוש בחלוק־רופאים.

הצילומים הוצגו במשכית, חנות לדברי־אמנות ששכנה מול קולנוע מוגרבי. זכור לו כי יהושע גורדון, איש הסוכנות, הגיב עליהם באמרו שאסור להראות לציבור מראות־זוועה שכאלה.

מסרב לבריטים

מאז אותה תערוכה קטנה בשנת 1936 ועד עצם כתיבת שורות אלה לא טרח שום גורם לחשוף את ארכיון־התמונות של צדק לעיני קהל רחב. רבים מן הצילומים הכלולים בו מתעדים אירועים חשובים בהיסטוריה של ארץ־ישראל. כמה דוגמאות: העלייה לחניתה במרס 1938 (ארתור קסטלר תאר בסיפרו הידוע כגנבים בלילה דמות צלם ייקה המלווה את עלילות „חומה ומגדל", בשם ד"ר אמיל לוסטיג), הבאת עולים בלתי לגאליים לחופי חיפה באניה פאריטה באוגוסט 1939, הפגנות בתל־אביב נגד השילטון הבריטי עם פירסום „הספר הלבן" ב־1939. מעצרים של חברי הגנה ומפגינים ברחובות בשנים 1939־1940, התקפת האיטלקים על תל־אביב, ספטמבר 1940.

כצלם העיתון דבר, מצוייד בכרטיס חופשי של אגד, שוטט צדק בשנות ה־30 בכל רחבי הארץ כשמצלמתו קולטת מראות, דמויות ערבים, יהודים ובריטים, בני קיבוצים, אנשי „חומה ומגדל" ויושבי מאהלים; קרבות ומהומות.

הדפנות המשוריינות של האוטובוסים שבהם נסע התמלאו לא־אחת חורים שנקבו בהן כדורי צלפים עויינים. בריגדיר אורד וינגייט צולם כשהוא עומד ליד קיברו של חיים שטורמן. עולים מגרמניה, אינטלקטואלים ואנשי־אקדמיה, צולמו במקומות עבודתם החדשים — בשדה, בלול וברפת. מרטין בובר „הונצח" בשעת נאומו באוזני בני־הנוער של בן־שמן. רבים מן הצילומים פורסמו בעיתונים בחו"ל.

בשנת 1939 איבד צדק, שנית בחייו, את מעמדו הרישמי (הפעם לא כעיתונאי, כי אם כצלם־עיתונות), בעיקבות סירובו למסור לבריטים את הנגאטיבים של צילומים המראים התקפות של אנשי־המחתרות עליהם. חלק מן הצילומים האלה הציג לראווה בחלון־ראווה זעיר ברחוב אלנבי בתל־אביב.

התעלמות ושיכחה

לפני שלוש שנים הגיע מגרמניה לביקור מכר של צדק, האנו לוי (Hanno Loewy). בן למישפחה יהודית שעלתה ארצה ושבה לגרמניה אחרי המילחמה. לאחר נבירה ממושכת בארכיון־התמונות, פירסם לוי בשנת 1986 ספר ובו 180 צילומים המכסים את השנים 1935 עד 1941. לא אגדה (Kein Utopia) שמו — על מישקל „אם תרצו — אין זו אגדה" (Legende), מישפטו

ציון צפריר, העולם הזה

הנודע של הרצל. את הספר ניתן להשיג בארץ בחלק מחנויות־הספרים. צדק, שהשלים עם היעדר העניין המופגן כלפי הארכיון שלו, בכל זאת מרשה לעצמו להביע פליאה על כך שאיש לא טרח לפחות להוציא את הספר בעברית.

שלמה שבא: „ולטר צדק שייך לחבורה שלמה של צלמים שההתעלמות מקיומם ומחשיבות עבודתם הפכה כבר מזמן לעובדה מוגמרת. סוסקין, למשל, לא זכה עד היום לתערוכה רטרוספקטיבית של צילומיו. התמונות שצילם קורבמן בשנות ה־20 בתל־אביב נמצאו לאחר מותו מתחת למיטתו. איש לא התעניין בהן למרות שהן מסוגלות להתחרות עם מיטב התמונות שצולמו בארץ. לרסקי, אחד הצלמים החשובים ביותר בין שתי מילחמות העולם, שאין כמעט ספר בנושא תולדות־הצילום העולמי המרשה לעצמו לפסוח עליו, עלה לארץ משווייץ ושב אליה מפני שאיש לא שם לב אליו כאן. את התערוכה הנפלאה של עבודותיו שהוצגה

חברי התזמורת הפילהרמונית קוראים את עתוניהם: רוסית, צרפתית, פולנית, אידיש, גרמנית, אנגלית, עברית...

בעמדה: יהודיות ייקיות עם רובים (1938)

עוני יהודי: ילדה מחטטת בפח־אשפה

במוסיאון תל־אביב לפני שנים אחדות היה צורך להביא משווייץ."

לעומת לרסקי שקם ועזב את הארץ, מצא צדק פיתרון גמיש יותר לבעייתו. הוא מבקר בגרמניה לעתים תכופות, בין היתר בגלל ההתעניינות שמגלים הגרמנים בו ובעבודתו העיתונאית בתקופה שלפני המילחמה. השנה, למשל, מתוכ־ננת עבורו סידרת־הרצאות באוניברסיטת אולדנ־ברג בנושא העיתונות הגרמנית בשנות ה־20 וכן בנושא היוצרים הגולים שהיגרו מגרמניה עם עליית הנאצים. (ב־1980 פירסם צדק בגרמניה ספר על גורלם של כמה מהגולים, בשם הם ברחו מצלב הקרס). הוא גם מרבה לטייל בעולם, אולם עדיין מבלה את רוב חודשי השנה בדירתו בחולון. שם, בחדר־עבודתו, המשיך עד לפני כמה שנים להדפיס במכונת־הכתיבה שלו מאמרים עבור הברזנבלאט, עיתון מיקצועי של מוכרי ספרים ואנטיקוואריים היוצא לאור בגרמניה ומופץ ברחבי אירופה. כיום הוא עוסק בחיבור ספר על עבודתו העיתונאית בגרמניה בשנות ה־20 וכן בהכנתו לדפוס של אלבום־צילומים נוסף.

חנות־הספרים והאנטיקוואריאט לוגוס, שפתח צדק ברחוב בן־יהודה בתל־אביב בשנת 1940, ארחה בין כתליה הרבה אוהבי ספר ומכורים לספרים נדירים. צדק ניצל את נסיעותיו הרבות לחו"ל על מנת לרכוש ספרות לועזית, בעיקר בתחומי האמנות. הוא היה למשל הראשון שייבא מאנגליה בשנות ה־60 ספרות מן המאות ה־18 וה־19 על חקר ארץ־ישראל.

בין התרנגולות

היכרותו עם אנשי העלייה הייקית איפשרה לו לקנות מהם אוצרות בלומים של ספרים שהביאו עימם ארצה. ממכר שעלה לישראל, זנח את ענייני הרוח ופנה לעסוק בחקלאות ברמות־השבים, רכש עשרות ספרים, כולם כרוכים בכריכות עור יקרות, אשר התגוללו — כך הוא מספר — על ריצפת אחד מצריפי היישוב בין התרנגולות והעכברים ששוטטו להם במקום בחופשיות.

חלל החנות נוצל גם לצורך הצגת צילומים של חברי התאחדות הצלמים המיקצועיים בפלשתינה שנוסדה על־ידי צדק ב־1939. לרסקי, ששימש נשיא הכבוד של ההתאחדות, העניק לחבריה שיעורים בצילום על גג ביתו ברחוב דיזנגוף בתל־אביב. כשהוא נמנע משימוש בתאורה מלאכותית, לימד את עמיתיו כיצד להשתמש במראות להחזר אור השמש.

החנות נסגרה ב־1973. בני הזוג צדק הגיעו לגיל מתקדם וניהול העסק הכביד עליהם. חלק מן הספרים נמכר במכירת־חיסול. חלק נתרמו לוועד־למען־החייל, אבל רבים אחרים מצאו את דרכם אל מיפעלי־הנייר של חדרה — לגריסה. בדרכו ה„ייקית" הטיפוסית החליט צדק שאם אינו יכול לקבל עבורם תמורה הולמת, אין דבר אחר שמן הראוי לעשות בהם. היום הוא ואשתו יטה אינם מסתירים את צערם על אובדן ספרים יקרי־ערך כה רבים.

מדיבריהם של אחדים מן המרואיינים לכתבה זו, שלא הסכימו לחשוף את זהותם, מתקבל הרושם שצדק לא היה טיפוס נוח לבריות, אדם שקל להסתדר עימו. עובדה זו נבעה לדעתם מסיבות שונות, אישיות ופוליטיות כאחד. אולי יש בכך משום הסבר חלקי לשאלה מדוע הוא יושב בחולון מבלי שאיש יתעניין בו ובצילומים שלו.

אחד הבודדים שיצר עמו קשר הוא עמוס דולב, מפיק האירועים של מכון גתה הגרמני, שנתקל בספרו של האנו לוי וביקש לברוק אפשרות קיום תערוכת־צילומים של צדק.

לאחר שנתברר לו כי לוי עצמו מארגן תערו־כה כזאת, שתוצג עוד השנה בברלין ובפרנק־פורט, החליט דולב שמוטב לו להמתין ולהביא ארצה תערוכה מוכנה, במקום לטרוח על הכנתה ולהשקיע מאמץ ומשאבים כספיים שאולי אינם עומדים לרשות המכון.

דולב: „אני חושש שהארכיון של ולטר צדק פשוט ייעלם יום אחד. החשש הוא גדול משום שמר צדק איננו בן 18. בגרמניה יש יותר מודעות לנושא. הם דואגים למיין חומר מצולם ולהקדיש לו את תשומת־הלב הראויה. בארץ אף אחד לא יעשה כלום עם ארכיון שכזה."

לרשותו של צדק עומדת דירה נוספת בפרנקפורט. גם בה מצוי חלק מעבודותיו. בארץ

גפירים יהודים
מחפשים נשק אצל ערבי (1939)

פנו אליו לפני שנים מיספר מן הארכיון הציוני, אולם הפנייה גוועה מבלי שנעשה דבר. מיכה ברעם, אוצר הצילום במוסיאון תל־אביב, פנה אליו לפני יותר משנה. גם פניה זו לא הולידה עד כה דבר.

ברעם נזהר מאוד בדבריו, כאילו היה מודע לאשמה לא מפורשת המסתתרת מאחורי הפנייה אליו. ברעם: „נפגשתי עם צדק, ראיתי חלק מעבודותיו ואני מקווה ורוצה להציג מיבחר מהן. העניין הוא שיש קדימויות. אני כרגע עובד על תערוכות שוטפות." הוא בעצמו מודה שגילו המתקדם של צדק „משחק תפקיד בעניין," אולם אינו מקשר בין עובדה זו לבין אפשרות של שינוי הקדימויות.

בינתיים ימשיכו תולעים קטנות לכרסם בפנים השזופים הניבטים מאלפי התצלומים, בים האנשים שהציף את רחוב שינקין וכיכר־מגן־דוד בתל־אביב במהלכה של הפגנת־רחוב, במעפילים הנישאים במים על כתפי אנשי היישוב ובצמד חקלאים, עולים גרמנים, המשחקים שח־מט על ארגז מאולתר ליד מחרשה בלב קילומטרים של שדות.

תרבוטק

עצירת הנשימה הספרותית

דום־הלב הספרותי, כמו דום־הלב בשאר תחומי התרבות והרוח בארץ, הוא עכשיו, בשנת ה־40 למדינת ישראל, כמעט מוחלט, ומתקבל רושם כי שימת־הלב הכללית מופנית, רובה ככולה, אל הנעשה בשטחים. ההתרחשויות שם שמרתקות את עירנותו וכוחות נפשו של כלל הציבור בארץ, כמו אינן מותירות שאר־רוח ומחשבה פנויה לעיסוק בענייני ספרות. חלוקת הקשב היא עתה אחרת והאדרנאלין הלאומי מיוצר בלא הרף.

הדיפדוף במוספי־הספרות, אותם חלונות־ראווה זעירים, המציגים בימים כתיקונם את הישגי הרוח ופרי היצירה, מוליד תחושה חזקה של דיכדוך, קל וחומר — מצב של ,כמעט שביתה'. דומה כי אף כאן, השיבושים ודימומי־המנועים בתחום היוזמה הספרותית, מתקשרים, איך־שהוא, עם השפעות־השרשרת של הימנעות ערביי־השטחים מלצאת אל מקומות־העבודה אצלנו, תוך גרימת שיתוק חלקי ועוויתות בכל תחומי־החיים.

כך מתקבלת, מצד ההאזנה, ההתייחסות וההת־עניינות, תמונת־ספרות שכולה דממה, דומיה, עוצר ומעצר־בית, ובאותם מוספים (אף ששם ,העסקים כרגיל') כמו גם בהיכלי־יצירה אחרים, דומה כי אין יוצא ואין בא.

באין יוזמות ובלא מוטיווציה בתחומי היצירה, כפי שאלה משתקפים בימים כתיקונם, הרי שהמרץ, האנרגיה והטמפראמנט היצירתי מופנים אל מה שמכונה, לא בלי קושי מסויים, ,פעילות פוליטית ומעורבות חברתית' ומשתלבים בנטילת החלק של יוצרים ואנשי־רוח בנעשה בארץ. אלו הם בדרך־כלל המתנדבים בעם, המתגייסים מרצון והנקראים להתייצב על פי צו־8 ממין אחר: הלוא הוא צו־המצפון.

וכך, נדמה כי הכל או כמעט הכל גויסו למערכה. הרחוב הספרותי נתרוקן ותעוקת המצפון אינה מאפשרת, כאמור, לעסוק ביצירה הספרותית מבלי להסתכן בתחושת אשם.

השיר, הסיפור, הציור והמוסיקה, כמו כל יצירת־אמנות אחרת, אלה הפונים / נפתחים / מדברים אל הלב, לא בלי מינימום הכרחי של התפנות־נפשית ושאר־רוח, כאותו פרח הנפתח אל החמה ונסגר בלעדיה, ובכן דומה כי יצירות הרוח והאמנות שורדות עתה בלא קרני־שמש אלה ובלא ההיפתחות הקיימת בימים כתיקונם. כל זאת, מן הראוי לזכור, בזמן שהוא חלק (וליתר דיוק: רבע) משנת ה־40 למדינה, שנה אשר, כידוע לכל, הוכרזה כשנת האופוריה.

ובאמת, היכן החשק ליצור, לעסוק ב„יצירה־פרופר", בימים אלה, מבלי שזו תתחכך, תיגע ותשיק אל המתרחש שם.

אותה שלוות־הרוח שנטרפה באחת מנפשו של כל אזרח ואזרח במדינה, נעתקה מנפשם של הסופרים והמשוררים בברוטאליות לא פחותה, ועצרה את נשימתם, שהיא בעצם נשימת הספרות בישראל.

גם המאורעות, האירועים והמופעים בתחום הספרות, אשר בכל זאת נתרחשו על פי המירשם השיגרתי, אף הם לא זכו להד ציבורי ראוי או לסיקור נאות, והתקיימו בלא שימחה, בלא התרגשות ובלא התלהבות יתירה, תוך שההיענות אליהם, מצד החוגים המורגלים בכך, אף היא פושרת וקרירה. אל כך נוספים דיווחי המו"לים על ירידה „מבהילה" ובלתי־צפויה במכירת ספרים.

●

פטירתם של שני המשוררים הישישים, שמעון הלקין ומרדכי אבי־שאול, צריכה היתה, בימים כתיקונם, להיות מסוקרת, מטופלת ומלווה במאמרי־הספד, כראוי להסתלקותם של שני בכירים. איתרע מזלם ושניים אלה הלכו לעולמם דווקא בימים שאינם כתיקונם.

אף מאורע כחלוקת פרסי ביאליק, עם כל הביזיון שנתלווה אליו, עבר בלא טיפול תיקשורתי הולם במוספי־הספרות (פרט לדף חדש), תוך שהוא מנצל את ימי ההאפלה וחומק אל שיכחה בלתי־מכובדת. בפרס ביאליק זה עוד ניזכר בשנים הבאות. השנה — חייבים להודות — פעל הזמן לטובתו...

מי שהזמן לא נראה כפועל לטובתם הם דווקא סיפרי־השירה שהופיעו בשלושת החודשים האחרונים, וכל יום שעובר מרחיקם עוד יותר מן הסיכוי להד ציבורי כל שהוא, אשר לו עשויים היו לצפות בימים רגילים. כך גם סיפריהם החדשים של עמוס קינן ורוד שיץ. איתרע מזלם והם הופיעו באחור של שנה אחת בלבד מן ה„בום" של תשמ"ז.

ייתכן ויש מקום, על רקע הנתונים הללו, לשקול מחאה משותפת מצד עורכי המוספים; למשל באמצעות הופעה מתואמת שלהם — במשך שבועות מיספר — בעמודים ריקים לחלוטין, לבנים לגמרי: בלא שיר, בלא מסה, בלא סיפור ובלא דבר ביקורת. בכך הם עשויים לתרום את תרומתם שלהם למחאה כלפי המתרחש בארץ, ועם זאת לשקף את הלוך־הרוח של היוצרים ברחבי המדינה. כדאי לחשוב על כך. זו עשויה להיות תרומתם הצנועה של העורכים הספרותיים המבקשים להשתלב באותה „פעילות פוליטית" של הסופרים והמשוררים במדינה.

שמעון צמרת ■

הבדרן המצליח אושפז בבית־חולים לחולי־נפש. עכשיו הוא חזר לאיתנו ומתכונן לחדש את הקאריירה

„משוגע מי שלא משוגע!"

הוא נעלם מנוף הבידור. אינו מופיע עוד על הבימות, אינו מבקר במסיבות, ושמו אינו מופיע עוד בעיתונים.

„אבי מי?" ישאלו הילדים של היום על מי שהיה אחד הבדרנים הפופולאריים בארץ לפני 15 שנה: אבי בהט.

„תקופת האלמוניות הזו נגמרה. פסק־הזמן תם," מצהיר כיום בהט, ומתכנן לחזור במלוא המרץ. הוא הקליט שני שירים, הוציא שתי קלטות של בדיחות, ועומד להוציא ספר־פיתגמים שחיבר.

לאן, אם כן, הוא נעלם?

לפני כמה שנים, כשהיה בשיא הקאריירה, לקה בהט בהתמוטטות־עצבים. הוא אושפז בבית־חולים לחולי־נפש, ושהה שם תקופה ארוכה.

כיום הוא אומר: „הבראתי לחלוטין. אני מוכן לחזור לעצמי!"

לתקופת ההתמוטטות הוא קורא „שקט תעשייתי."

„פתאום עצרתי את המירוץ המטורף שחייתי בו. עד ההתמוטטות הייתי כל הזמן בלחץ, במתח ובהיסטריה. עם האישפוז מצאתי זמן לעצמי, לחשוב, לנוח, להיות סוף־סוף עם עצמי."

הצלחה במקום אשה

עכשיו הוא גר בדירה שכורה בגבעתיים. רהיטים ישנים, שידעו ימים יפים יותר. על הקירות תלויים פוסטרים גדולים שלו. בפינות־הסלון פזורים אותות־תודה ממקומות שונים שבהם הופיע בהתנדבות, זיכרונות רוממים מימי־התהילה.

איתו בדירה מתגוררת זיווה, בחורה שחרחורת ונאה. „לא חברים," הוא מבקש להדגיש.

למה חשוב לו לציין את זה? „הייתי נשוי רק פעם אחת. מאז אין לי חברות, רק ידידות. אני לא רוצה להתחייב יותר."

השחרחורת הבלתי־מחוייבת מכינה לו קפה. בהט לוגם באיטיות ומספר על ימי־הזוהר. הוא נהנה להתרפק על הזיכרונות, מעלה מיקרים, סיפורים, שמות מפורסמים.

„לפני 10 שנים נערך בהיכל התרבות פסטיבל להומור. זו היתה הפעם הראשונה שנערך דבר כזה, ואפשר היה לבחון מי הבדרן הכי טוב. בפסטיבל הזה השתתפו מיטב הבדרנים — דודו טופז, שמואל שי, יואל שר. מי זכה במקום הראשון? אני! לפני כולם! הייתי הכי מצחיק, הבדרן הכי טוב, אבל עוד הרבה לפני זה הייתי על הבימות."

בניגוד לאמנים אחרים, בהט לא שירת בלהקה צבאית. „שירתתי בחיל־האוויר. הייתי ראש־צוות של מטוסי־המיראז' הראשונים שהגיעו לארץ," הוא אומר בגאווה. „אבל כבר אז, בצבא, התחיל העניין הזה של הבימה. תמיד, במסיבות, הייתי נותן קיטעי־הומור, וכולם היו על הריצפה."

כשהשתחרר מהצבא הוא החל מופיע לפרנסתו במועדון קטן. באחד הלילות נקלע למקום אברהם אבן־חן, אז אמרגן גדול, כיום רופא טיבעוני. הוא התלהב מהבחור הצעיר. „הוא יהיה כוכב," החליט.

אמר ועשה, שינה את שמו מאברהם בוחבוט לאבי בהט, ולימים גם נמצא הסבר לשם הזה. „בהט, ראשי־התיבות של הבדרן־הכי־טוב." כך מעיד הנחתום. „זה לא שחצני, כי זה אמיתי, זו האמת. גושפנקא רישמית לכך קיבלתי בפסטיבל־ההומור."

בהט התחיל להופיע בכל הארץ וקצר הצלחה רבה. עם ההצלחה בא הכסף, ובכסף פתח מועדוני־לילה. „המועדונים האלה היו חממה לכל האמנים, הם היו נקודת־מיפגש אחרי־ההופעות. אצלי, במועדונים, גם התחילו להופיע כל מיני אמנים אלמוניים, שנעשו כוכבים. הצמד יגאל ושלומית, שהם יגאל בשן ושלומית אהרון, יזהר כהן.

„יום אחד הגיע למועדון בחורביישן עם גיטרה, הוא ביקש לשיר. עלה על הבימה, ומאז התחילה הקאריירה שלו. זה היה שימי תבורי, עד היום הוא זוכר לי את זה. הופעתי אז עם טריפונס, עם רוג'ר מור שהגיע לארץ. הייתי המנחה של כל האמנים שהגיעו מחוץ־לארץ."

הקאריירה שלו שיגשגה, גם העסקים. מדי ערב היה מופיע, ואחרי ההופעה היה מבלה במועדוניו, עד אור ראשון של בוקר. חי בלילות, ישן בימים.

„אהבתי את חיי־הלילה הסוערים, אבל מבלי שארגיש הם פגעו בחיי־המישפחה שלי. בחיי־הלילה יש עניין של בחורות. אי־אפשר להיות נאמן לאשה אחת. החלטתי לעזוב את אשתי לטובת החיים הסוערים. נסחפתי אחרי ההצלחה."

גם אורי זוהר

למרות כישלון חיי־המישפחה אין הוא מצטער על ימי ההוללות.

„זו היתה תקופה טובה. אילו היה הגלגל חוזר על עצמו, הייתי מתנהג בדיוק אותו הדבר. אהבתי נשים, אהבתי חיי־לילה וחברה, וזה בא על חשבון דברים אחרים."

הגירושין מאשתו לא עצרו את קצב המירוץ, רק הגבירו אותו. הוא פתח עוד מועדון, שהפך לממלכת הזמר המיזרחי. „איך ההצלחה באה לידי ביטוי מבחינת כלכלית? לא חסכתי, חייתי חיי־זוהר, גרתי בדירה מפוארת בשיכון־דן, נסעתי במכונית חדשה, היה לי הרבה כסף, ונהניתי ממנו. אמרגנים אז רדפו אחרי. הגעתי למסקנה שאין מי שייצג את אבי בהט יותר טוב מאבי בהט עצמו."

בשיא התקופה של „החיים הטובים" החל הבדרן המצליח נתקף במצבי־רוח קיצוניים. „בהתחלה לא ייחסתי להם חשיבות. חשבתי: קורה, לפעמים שמחים יותר ולפעמים שמחים פחות."

אבל מצבי־הרוח הלכו ותכפו. „התחלתי להרגיש לא־טוב. היו ימים שקמתי בבוקר והרגשתי אפאטי לכל העולם, לא התחשק לי לקום מהמיטה, לא רציתי לעלות על הבימה ולהופיע, לא התחשק לי לעשות כלום, רק לשכב במיטה ולהביט בתיקרה.

„בבקרים אחרים הייתי יותר מדי באקשן, כל הזמן התחשק לי לרוץ, לעשות דברים, לפעול.

„החלטתי ללכת לבדיקות כדי לדעת מה בדיוק קורה איתי. לקח הרבה זמן מאז שהתחלתי להיבדק ועד שמצאו את הבעייה, התברר שיש לי בגוף חוסר איזון במלחים, וזה דבר שיכול לגרום להתמוטטות־עצבים.

„התברר גם שסבלתי מלחץ נפשי חזק, כתוצאה מהמירוץ המטורף שח־

בהט וחברתו זיווה
ידידה בלתי־מחייבת

ייתי בו. סבלתי מחוסר־שינה, ולא היתה לי דקה למנוחה."

כשמצבו הנפשי החמיר, והוא הרגיש שהוא לא יכול להתמודד עם הבעייה לבדו, החליט בהט להתאשפז בבית־חולים לחולי־נפש.

הוא מעדיף לדבר על תקופה זו עד כמה שפחות. קשה לו לדבר על כך. הוא מעדיף לדבר על העתיד, על תוכניות ורודות שהוא רוקם.

כשהוא בכל זאת מדבר על האישפוז, הוא מציין את היתרונות שבו. „בכל התקופה בבית־חולים היה לי שקט נהדר. כל הלחצים נעלמו. ישבתי וכתבתי חומר חדש. מילאתי את המצברים. את החומר שכתבתי אז אני מוציא היום. בדיחות, שירים, מערכונים.

„התקופה שבה לא הופעתי נתנה לי פוש. קיבלתי הרבה כוח. אני חושב שגם הקהל מתגעגע לחומר חדש ממני. שומרים לי עדיין את הקרדיט של פעם."

החברים, הוא אומר, לא זנחו אותו גם בתקופת ההתמוטטות. היו צמודים אליו, עזרו ונתנו כתף. גם המישפחה התנהגה כך. „הם לא ראו בהתמוטטות הנפשית משהו שצריך להתבייש בו. כל הזמן ידענו כולנו שזה עניין זמני, שזה יעבור, בדיוק כמו מישהו ששבר יד או רגל ומחלים, גם זו מחלה שבאה והולכת.

„במחלקה שבה הייתי מאושפז היו אנשים יפי־נפש, משכילים. היו במחלקה הרבה אנשים מפורסמים ומכובדים. אני לא רוצה להזכיר שמות. לכל אחד מהם היתה התמוטטות בגלל סיבה אחרת.

„הרבה אמנים סובלים מהתמוטטות נפשית. למה דווקא אמנים? מפני שאנחנו אנשים רגישים יותר. זה קורה למי שנותן את הנשמה על הבימה, למי שרגיש לחיים. לדעתי גם החזרה בתשובה של אורי זוהר היא מעין התמוטטות, רק בצורה שונה משלי. האמנים יותר סנטימנטליים ופגיעים.

„היום אני מנסה לשכוח את התקופה הזאת, להביט קדימה."

בהט השבוע

„יצאתי מהסיפור מחוזק יותר"

בהט בהופעה כיום

אורגזמה על הבימה

הכל חוץ מטרקטור

בהט קם ממקומו, ניגש למערכת הסטריאו שבקצה־החדר ומכניס קלטת, ובה שני השירים שהקליט.

הוא מגביר את הווליום עד למקסימום, והחדר מתמלא בקולו המזמר:

„וכל החיילים סביב המדורה יושבים, / שרים שירי ילדות שירי געגועים, / שיר לאלה השבים הביתה.

„כותבים מיכתב לאמא שבבית, / חוזרים כדי לחיות, / יש אלף תוכניות להשתחרר וכבר לחזור הביתה. / וכאן כולם שרים, / שירי געגועים ושיר לאלה השבים הביתה."

„שים לב למילים, חוזרים כדי לחיות, יש אלף תוכניות." חוזר בהט על המילים, ועיניו נוצצות. לא קשה לנחש שהחיילים בשיר הם הוא עצמו.

השיר השני שהקליט, קיצבי ועליז:

„מתאים לי להתל בבנות. / מתאים לי לשלם מזונות. / מתאים לי סנדלים במכונית, / מתאים לי הכל."

וכך ממשיך השיר ומספר על כל מה שמתאים לו. מתאים לו הכל. „את השירים כתבתי בתקופה הכי־הכי־קשה. רק התיקווה החזיקה אותי אז. כתבתי שאני רוצה לחזור הביתה, לחזור לעצמי, להצלחה שלי, להיות מה שהייתי פעם. ב,מתאים לי' כתבתי שמתאים לי אלוהים וסנדלים ותשלומים, גם הדברים הלא־כל־כך־נעימים מתאימים לי. היום אני מסוגל להתמודד עם הכל. יצאתי מהסיפור מחוזק יותר."

נוסף על השירים הוא חיבר פיתגמים ומתכוון להוציא אותם בספר. „על הכריכה אכתוב את תולדות חיי בחמש מילים. ,עבר עלי הכל, חוץ מטרקטור.'"

פיתגמים פרי עטו: „משוגע מי שלא משוגע." „הגונב מגנב גנוב." „טוב כלב ידיד מידיד כלב." „יש אמת לאמיתה ויש אמת להמיתה, ויש אמת למיטה שהיא האמת העירומה."

פעם, הוא מספר, הוא היה שותה משקאות חריפים. מדי לילה היה גומא כמויות אדירות של אלכוהול. היום הפסיק את השתייה. „הבנתי שזה לא טוב בשבילי."

„בסמים, לעומת זאת, אף פעם לא השתמשתי. היום אני משתמש בסם אחד, סם כבד ונהדר: שם זין. כן, אני מספר גם בריחות גסות מאוד. הקהל אוהב את זה, אין מה לעשות, אני נותן לקהל מה שהוא אוהב."

בהט טוען שבארץ אין כלל בדרנים — חוץ ממנו, כמובן. „בארץ כולם חקיינים. יש הבדל גדול בין בדרן לחקיין. חקיין עושה שוב ושוב את פרס ושמיר ורפול, ואפשר גם ללמוד לחקות אותם. בדרן זה משהו אחר בכלל. עם הומור נולדים, צריך להצחיק בזכות הטכסט, ולא בזכות החיקויים.

„היה בארץ בדרן אחד, אורי זוהר.

„בהופעות אני נהנה יותר מהקהל. כשיש פיד־בק מהקהל, אני מרגיש אורגזמה על הבימה.

„ההופעות שלי אינן סטנדרטיות, בכל הופעה אני מישהו אחר, אף פעם לא מסתכל בשעון. אני עומד ומצחיק. ההומור בשבילי הוא חמצן, תבלין לחיים. הוא גם עוזר לי להתגבר ולהבריא."

לאורך כל השיחה שומר הבדרן על ארשת רצינית וחמורת־סבר. „ראיון זה דבר רציני, ולא מצחיק."

אבל אי־אפשר לקיים ראיון שלם עם בדרן בלי אף בדיחה אחת. אז הנה:

„כשהייתי קטן נתן לי אבא עשר לירות. חשבתי איפה לשים אותם, כדי שאחי הקטן לא יגנוב לי, והחלטתי לשים אותם בעשרת הדיברות, בדיבר ,לא תגנוב', למחרת פתחתי את התנ"ך ומצאתי חמש לירות תחת הפסוק ,ואהבת לרעך כמוך'."

שי כרם ■

בהט בראשית דרכו (1968)

„אי־אפשר להיות נאמן לאשה אחת!"

מדוע הודח?

(המשך מעמוד 17)

גה לשניים לפעול לחיסול חובות־החוץ של המדינה.

רפפורט וקולק חתמו על הסכם עם וונטלאנד בפאריס על הקמת חברה משותפת למימוש האופציה. הצרפתים היו צריכים להכניס לחברה 50 אלף לירות, והישראלים היו צריכים להעביר את האופציה לרשות החברה — ואילו חלקם בהשקעה בהון יקוזז מרווחי החברה בעתיד.

פירוש הדבר הוא כי רפפורט לא השקיע בעניין אף לירה אחת, אלא השיג זיכיון יוצא־דופן באמצעות קשרים עם אישי־ציבור, והתכוון לרכוש באמצעות הזיכיון הזה חלק בחברה שתעשה הון.

במילים פשוטות: קשרים תמורת הון.

בעיני הצרפתים זה לא כל־כך מצא חן. הם לא הבינו, כנראה, מדוע צריך רפפורט לקבל חלק כה גדול בחברה, שבה לא עמד להשקיע גרוש.

מכאן ההמשך: הצרפתים מצאו פגמים באופציה ורפפורט חזר ארצה להשיג מיסמך מתאים. בינתיים התקשר וונטלאנד ישירות עם אייר פרנס וקיבל מהם הסמכה לטפל בחובותיהם, ובא ארצה לשם כך. בבית־המישפט הביע וונטלאנד את תמיהתו על שמישרד־האוצר נתן אופציה חשובה כל־כך לאנשים פרטיים.

הידיעה על הדיון אצל השופט לם הסתיימה בהערה: „כפי שנודע, עמדו להצטרף לה"ה רפפורט וקולק גם שני קציני־מישטרה גבוהים."

(בתקופה ההיא היה מפכ"ל המישטרה יחזקאל סהר, והאיש החזק במישטרה היה עמוס בן־גוריון, בנו של דויד בן־גוריון. הדברים התרחשו שנתיים לפני מסע־הגילויים הגדול של העולם הזה ושורת־המתנדבים, שבו התגלו מוקדים של שחיתות בצמרת המישטרה, ושהביאו בסופו של דבר לטיהור הצמרת כולה.)

יום לאחר הפירסום בעיתונות הופיעו במסיבת־עיתונאים בירושלים מנכ"ל מישרד־האוצר, פינחס ספיר, והמפקח על מטבע זר היוצא (שהוחלף על־ידי ברין) עדיה קוניקוב (אחר־כך מנהל בנק פריווה של רוטשילד בז'נבה).

קוניקוב אמר כי האופציה בוטלה מייד כשנודע על חילוקי־הדיעות בין השותפים, ומיכתבים רישמיים על־כך נשלחו לצדדים. ספיר הדגיש: „אם פעלו שני האנשים הללו בחו"ל שלא בתום־לב, וניצלו את שמם או קשריהם שלא כהלכה, הרי זה עניין לביקורת כלפיהם, ולא כלפי האוצר."

הפרשה נידונה גם בוועדת־הכספים של הכנסת, שדחתה את המסקנות עד לאחר הביקורת של מבקר־המדינה.

ב־7 בינואר 1954 התפרסמה ידיעה שכותרתה „רב־סרן רפפורט הודח משרות צה"ל". הידיעה מסרה כי רב־סרן ברוך רפפורט הודח מתפקידו בצבא.

„ב־18 בינואר פורסם כי דובר־צה"ל מודיע שרב־סרן רפפורט לא יועמד לדין, וכי בקשתו להתרת חוזה שרותו בצה"ל נענתה בחיוב, ותאריך התרת החוזה הוא מהיום.

בתשובה לשאילתה בכנסת הודיע ראש־הממשלה, משה שרת, כי רפפורט קיבל היתר לעיסקה מן הממונה עליו, שנימק זאת בכך שרפפורט עמד ממילא להשתחרר מצה"ל, והעיסקה לא עמדה להתחיל בהיותו בשרות. כמו הודעות אחרות של שרת ועמיתיו בכנסת, גם זו היתה כוזבת.

עד כמה היו דברים אלה נכונים מראות העובדות. רפפורט קיים את העיסקה וטס לפאריס בהיותו בשרות. הוא השתחרר רק ב־18 בינואר 1954 ואילו העיסקה נעשתה חצי שנה קודם לכן.

מי שהיה מפקדו של רפפורט במישטרה הצבאית, סגן־אלוף שימעון ולדמן־יער, שהוא היום בעל תחנת־דלק, סירב לומר דבר על הפרשה, פרט לאישור כי אכן היה מפקדו של רפפורט באותה עת.

ניצה שפירא־ליבאי:
„אין מניעה לבעל ואשתו לכהן ביחד בכנסת!"

ניצה שפירא־ליבאי, מי שכיהנה עד לאחרונה כיועצת ראש־הממשלה למעמד־האשה, הכריזה על הצגת מועמ־דותה לכנסת, מטעם מיפלגת־העבודה. בעלה־בנפרד, דויד ליבאי, כבר נמצא שם – בכנסת, ורוצה להישאר שם. היו מי שרמזו שעל ניצה להתגרש תחילה רישמית, כי אין זה יאה שבעל ואשה – גם אם על הנייר בלבד – יהיו באותה הסיעה בכנסת.

שאלתי את ניצה אם היא רואה בעייה במצב זה.

למשל, לפני שמשה דיין נבחר לכנסת, נאלץ אביו, חבר־

כנסת

הכנסת שמואל דיין, לוותר על מקומו ברשימת מפא"י.

עכשיו? בוודאי שאין שום מניעה לכך ששנינו נהיה בכנסת. הרי אנחנו חיים בנפרד!

● על פי הנוהג, קיימת בעייה כלשהי?

על פי הנוהג אין כל מניעה. להיפך — נאמר לי שכבר היה תקדים: כבר כיהנו בעל ואשתו בכנסת.

● מי?

אני באמת לא זוכרת.

● ומה בדבר פגם אסתטי?

לתופעה שאנחנו מדברות עליה קוראים „נפוטיזם". המדובר לאו־דווקא על בעל ואשה: מדובר גם על אב ובן, שני אחים וכד'. בעולם הנאור די נפטרו מהכלל המגביל הזה. מרוע חייב מישהו לשלם על כך שהוא אח של או בן של מישהו? כל אדם הוא אישיות בפני עצמו! זהו כלל שכבר פסה (עבר בצרפתית) מהעולם!

(דפנה ברק)

ציון צפריר, העולם הזה

רפי סוויסה:
„כל מה שנלחמתי עליו בשב"ס מתחיל להתקבל!"

יש ביקוש רב ל„חדר ההתייחדות" בכלא־איילון – זאת היתה אחת הכותרות בסוף־השבוע.

נזכרתי במי שעורר צחוקים, כשהעלה את הנושא בתיק־שורת – נציב שרות בתי־הסוהר לשעבר, רפי סויסה.

טילפנתי לסויסה, שבנו דויד זוכה בשבוע שעבר מאש־מת גניבה.

סויסה נשמע עליז ביותר.

פרשות

נו, את רואה? ואני נלחמתי לא רק למען החדר בכלא־איילון, אלא למען חדרים רבים, שיהיו! עכשיו, כל מה שנלחמתי עבורו מתחיל להתקבל.

● איך הרגשתך אחרי שבנך זוכה?

ברוך־השם! הרגשה טובה. נכון שזה בא באיחור, אבל טוב שהצדק יצא לאור. זה עלה לנו ביוקר רב: כספית, חברתית ואישית, אבל... כשעצרו אותו — אוהו, איזה רעש גדול היה, ואיזה כותרות. ואילו על הזיכוי בשבוע שעבר... נו, מילא.

● מה עכשיו?

ראשית, בני צריך להתחיל לבנות את עצמו, לשקם את עצמו. אני מקווה שיתנו לנו לחיות כעת בשקט. כעת אנחנו עוד חוגגים, מקבלים שיחות־טלפון, מיברקים, פרחים.

● ומה בנוגע לעתידך?

אני? אני מתמודד לכנסת במחוז שלנו. אני מעריך שסיכויי טובים.

(דפנה ברק)

רחל אבנרי, העולם הזה

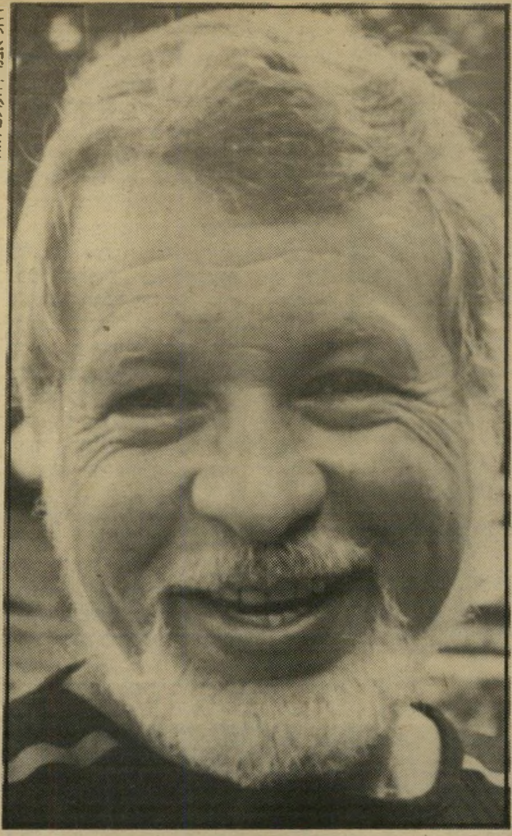

ד"ר מיכאל רייטר:
„אל לנו להתערב ברגל גסה בחיי האזרח!"

בית־המישפט־העליון בארצות־הברית יכריע בשאלה: האם ניתן לחייב עובדים של מוסדות פדרליים לעבור בדיקת־סמים. ההחלטה תחייב פקידי ממשלה, שוטרים פקחי־טיסה, מורים ואחרים. כן תחייב ההחלטה עובדים בתעשיות שהן בפיקוח ממשלתי. החלטת בית־המישפט איננה נוגעת למועסקים בחברות פרטיות, אשר גם רבות מהן דורשות מעובדיהן בדיקות־סמים.

לפי שעה התוכנית לעריכת בדיקות לכל עובדי הממשלה הוקפאה עד לקבלת פסיקת בית־המישפט.

פניתי לד"ר מיכאל רייטר, מנהל „המרכז לשיקום נפגעי־סמים" בתל־אביב, ושאלתי לדעתו בשאלה זו שתוכרע, כנראה, באוקטובר.

בית־המישפט העליון יכריע כאן בשאלה שבאה לפניי לעיתים קרובות. השאלה היא הניגוד שבין האינטרס הציבורי ובין הגנת הפרט וזכויותיו — נושא המעוגן היטב בחוקה האמריקאית.

אני חושב שכל התערבות מסוג זה היא פונקציה של השקפה חברתית בקשר ליחסי־גומלין בין פרט לחברה. כל זמן שאנו חברה דמוקרטית, ומושגים כמו זכויות־הפרט וצינעת־הפרט חשובים בעינינו, אל לנו להתערב ברגל גסה בחיי האזרח.

אילו הייתי סבור שהבדיקות הללו יעילות, היה טעם לדון בכך לגבי מיגזרים מסויימים, מכיוון שיש איזורי־פעילות ותפקידים בעלי רגישות מיוחדת, שגם בחברות דמוקרטיות קיימות לגביהם התערבויות. למשל: גיוס אנשים לסוכנויות כמו הסי־איי־אי בארצות־הברית.

סמים

אדם היודע שהוא עתיד להיבדק, יכול להימנע משימוש בסמים במשך תקופת־הבדיקה, ודבר לא יעצור אותו לאחר מכן מלהמשיך ולהשתמש. הבדיקה מראה רק את המצב באותו היום.

● מה קורה בישראל, בשעה שבארצות־הברית מובא העניין לפסיקה?

בישראל, עד כמה שידוע לי, אין חקיקה בנושא זה, ואף אין ניסיון להביא זאת לשלבים של חקיקה. אני יודע שבודקים אנשים, שהם מועמדים לתפקידים רגישים, ואז מועלית נקודת השימוש בסמים. אבל על־ידי תיחקור ותישאול, ולא על־ידי בדיקות במעבדה.

● האם פסיקה בנושא זה באמריקה יכולה להשפיע על המתרחש בישראל?

ברגע שדמוקרטיה גדולה כאמריקה מקבלת החלטה עקרונית כזו, אין לי ספק שהדבר עשוי להשפיע גם על ישראל. אבל צריכים לקחת בחשבון שמצבנו שונה ממצבם של האמריקאים בכלל, ובנושא הסמים בפרט.

(עודד רכטמן)

הדואר לא מחלק הודעות מס־הכנסה

נישומים רבים פנו בתלונות למשרדי מס־ההכנסה ומע"ם על שלא קיבלו את הודעות־המס או פינקסי־המקדמות או פינקסי תשלומי־המע"ם. הם התבקשו לגשת לשולחנות בכניסה למישרדי־השומה, שעליהם ערימות־ערימות לא־מסודרות של הודעות מישרדי־המס שנשלחו בדואר, ואשר הוחזרו בצירוף הודעה כי הכתובת לא ידועה.

מסתבר כי פקידי־הדואר החליטו, כחלק ממאבקם לשיפור שכרם, להפסיק את חלוקת דברי־הדואר של רשויות־המס, המהוות נתח נכבד מצרורות־הדואר. הם פשוט כותבים על ההודעות כי הכתובת אינה ידועה, ושולחים אותן בחזרה למישרדי־השומה.

אתה והשקל

מאת יגאל לביב

ניצחון פירוס של יורם גיל

לפני כמה חודשים קבע בית־המישפט־העליון כי יש להיענות לתביעתו של **יורם גיל** ולאפשר לו לבקש מבית־המישפט המחוזי בתל־אביב להעמיד מחדש למכירה את פרוייקט גן־העיר בתל־אביב.

כאשר התפרסמה ההחלטה, סברו רבים כי גיל ניצח ניצחון גדול, וכי בעלי־הנכס, איל־הביטוח **שלמה אליהו** והקבלן **מרדכי שכטר**, יצטרכו

ציון צפריר, העולם הזה

איל־ביטוח אליהו
האם יצטרך לשלם יותר?

עתה להוסיף על המחיר ששילמו בשעתו.

פרוייקט גן־העיר היה בבעלות משולשת של אליהו, גיל ושכטר. כאשר גיל נקלע לקשיים בישראל, הוצע חלקו למכירה, ובית־המישפט קיבל את ההצעה שהציע שלמה אליהו. היה זה כאשר איש לא האמין בסיכוי הכלכלי שיש לפרוייקט זה. לכן נדו רבים בראשם לשלמה אליהו, שהגדיל את חלקו.

עתה, משהפך הפרוייקט להצלחה

תובע גיל
מסרב להיכנס ארצה

גדולה ורבים המקנאים באליהו, הם סברו כי בעיקבות החלטת העליון יצטרך אליהו לשלם יותר ממה ששילם בשעתו. אולם בדיקה שקטה של הנושא הראתה כי כדי לפנות לבית־המישפט בבקשה למכירה מחודשת, על יורם גיל להגיש תצהיר ולהיחקר עליו. גיל מסרב להיכנס ארצה, שכן בנק דיסקונט השיג נגדו צו־עיכוב־יציאה. מכאן שגיל לא יוכל להיחקר על התצהיר שיגיש, ולכן לא יוכל לעשות כלום בעיקבות הניצחון המישפטי.

חקשורי קיבל אזרחות שווייצית

ניסן חקשורי, איל־השטיחים מציריך, קיבל באחרונה אזרחות שווייצית, דבר שישראלים־לשעבר רבים טרם הצליחו להגיע אליו. הסטיריקן **אפרים קישון**, למשל, מנסה זה שנים לקבל מעמד של תושב. **יורם גיל**, שאשתו היא אזרחית שווייצית, קיבל עתה אישור לקניית דירה.

חקשורי רכש באחרונה בישראל את מלונות טבריה ואילת קלאב הוטל. הוא רוכש שטיחים בברית־המועצות, אפגניסתאן, הודו וסין, ומוכר אותם בעיקר בגרמניה. הוא בחר לגור בציריך בגלל

ציון צפריר, העולם הזה

סטיריקן קישון
מנפה להשיג מעמד תושב

היותה מקום־מיפגש נוח בין כל נקודות־המיסחר שלו.

מפולת במכירת ספרים

ירידה של מעל 40% חלה במכירות ספרים בשבועות האחרונים.

הסיבה העיקרית לירידה היא הפסקה כמעט־מוחלטת של הרכישות במיפעלים, שהיו השוק העיקרי לרכישות ספרים. מקומות־עבודה גדולים, כמו התעשיה האווירית או טלרד, אוסרים על העובדים להיכנס לחנויות בשעות־העבודה, והעובדים מעדיפים בגמר העבודה לנסוע הביתה, ולא להיכנס לחנויות למיניהן, וגם לחנויות־הספרים.

ההוצאות ממשיכות להנפיק גם עתה 250 ספרים חדשים בחודש, מכיוון שאינן יכולות לעצור את הספרים הנמצאים בקו־הייצור.

עלות ספר היוצא במהדורה של 15 אלף עותקים היא שני שקל לספר, והירידה הדראסטית ברכישות במקומות־עבודה החריפה את הקרב על המדף: המאבק על השארת הספר לתקופות ארוכות יותר על המדף בחנויות־הספרים. הוצאות שרכשו בשנים האחרונות חנויות, והיכולות להשאיר את הספרים שלהן זמן רב יותר נמצאות בעמדת־יתרון.

הוצאות אלה, כמו מודן או סטימצקי, יוכלו להחזיק מעמד. כך גם הוצאות שיש להן מנויים לכל ספר חדש, כמו עם עובד או סימן קריאה. ההוצאות האחרות, שמוצאות עצמן במצב קשה, וללא גב פיננסי איתן, לא יחזיקו מעמד.

נראה כי בולמוס רכישות־ספרים של השנים האחרונות הסתיים, והרכישות העיקריות יהיו של סיפרי־מתנות למיניהם. ההוצאות מנסות ליזום מיפעלים ארוכי־טווח, וספריית פועלים רוצה להוציא מחדש את האנציקלופדיה העברית.

עיסקי נדל"ן: צוותא, אחים רויכמן, „קול־אמריקה" ועוד

● משמונת בעלי חברת צוותא נותרו שלושה: **א' צ' ברנוביץ, י' פריצקר ואבי ארונסון.**

השלושה החליטו על שינוי עבודת החברה, שעסקה עד כה בבנייה מעבר לקו הירוק, באלפי מנשה.

צוותא רכש מיגרש ברחוב של"ג בתל־אביב, ותבנה עליו דירות־פאר במחיר 50 אלף דולר לחדר. אגב, סוכני־המכירות של צוותא הם **הוגו מה־טוב** ו**מוטי ברי**, לשעבר מנהלי חברת קלרין. חברת א' צ' ברנוביץ סיימה את הוויכוחים עם רובינשטיין ושות' בנוגע לעבודה שהיא מבצעת עבור רובינשטיין ברמת־אביב ג'. הוויכוחים לא נגעו כלל לבנייה עצמה, אלא לשיטת־התשלומים על העבודות. חברת ברנוביץ החליטה להתרכז בעבודות־הבנייה בישראל, והיא מוכרת את חלקה בפרוייקט שהיא מפתחת באורלנדו בפלורידה.

● פרוייקט האחים רויכמן בחדרה גדל, אחרי שאושרה הקמת בית־אבות מעל לקניון הגדול, בן 40 אלף המ"ר, הנבנה במקום. לצורך הגדלת המיבנה נרכש מיגרש סמוך, שהיה שייך לאחד ממייסדי חדרה, **יחזקאל גולדנברג**, אביו של עורך־הדין **אמנון גולדנברג.**

בבית־האבות יהיו 80 יחידות ומרכז רפואי. בפרוייקט יושקעו 45 מיליון דולר. הבנייה מבוצעת על־ידי חברת זכריה דרוקר.

● למיכרז עבודות־התיכנון לתחנת קול אמריקה ניגשו 22 קבוצות אמריקאיות וישראליות. התקציב לעבודות אלה הוא 40 מיליון דולר. באמריקה סבורים כי מלבד התיכנון לא יבוצע דבר נוסף בקשר לפרוייקט זה, בגלל הפשרת היחסים שבין ארצות־הברית לברית־המועצות.

● **שלמה גרופמן** מבנק לאומי ינהל את שיכון־עובדים. על כך הוסכם בין ישראל קיסר לדני רוזוליו.

האם גדלו הרזרוות במט"ח?

כל העיתונים פירסמו באחרונה בהתלהבות כי בנק־ישראל הצליח להגדיל את יתרות־המט"ח של מדינת־ישראל, שהיו בסוף 1983 בסך 3,25 מיליארד דולר, ל־5,25 מיליארד דולר בסוף 1987. אולם אם משווים את היתרות במטבע אירופי, כמו המרק הגרמני, רואים כי בסוף 1983 היו היתרות 10 מיליארד מרקים, ואילו בסוף 1987 היו 8,5 מיליארד מרקים. מכיוון שמטרת היתרות היא לרכוש מוצרים למדינה, וישראל רוכשת יותר מ־60% מהייבוא באירופה, הרי שאין לבנק ישראל במה להתפאר.

אם בוחנים מה קרה ליתרות בשנת 1987, שנה שבה ירד הדולר לעומת המרק בצורה חריפה, רואים כי היתרות במרקים ירדו ב־580 מיליון דולר. זאת מכיוון שבנק ישראל המשיך להניח כי הדולר יעלה, והשקיע את כל היתרות בדולארים אמריקאיים, שירדו בשנתיים האחרונות ב־60% לעומת המרק הגרמני.

הצלחה לכרטיס „דילקית"

כרטיס רכישת־הדלק דילקית, המונפק על־ידי חברת ישראכרט בשיתוף חברת ביילסול, צבר תאוצה עם הצטרפות כמה גופים גדולים אליו, וביניהם התעשיה האווירית, כצ"ט, רבבריח, גטר ועוד.

בכרטיס ניתן להשתמש בכל תחנות סונול, והוא מחוייב בתשלום אחת לחודש.

פשרה בין גניש לטיסונה במיאמי

הסיכסוך הממושך בין בעלי שוק־הפישפשים במיאמי, **שלום גניש** ו**עזור טיסונה**, הסתיים בפשרה.

השוק הוקם על־ידי גניש, טיסונה ועוד שותף בשם **יוסף לאזאר**, והפך באחרונה להצלחה מיסחרית, המכניסה 100 אלף דולר לשבוע. טיסונה תבע מחצית ההכנסות, וגניש סירב לשלם. גניש הסתכסך גם עם כמה מבעלי־

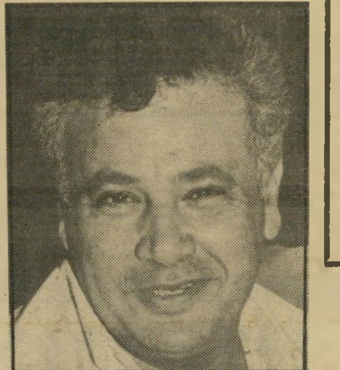

קבלן גניש
מקום טוב בבראזיל

הדוכנים, שתבעו למקמם במקומות טובים יותר בשוק. לעבר מכוניתו של גניש נורו לפני כמה שבועות יריות.

מידיעות ממיאמי, שהגיעו ארצה, התברר כי בין גניש לטיסונה הושגה הבנה בנוגע לחלוקת ההכנסות. גניש עצמו שוהה עתה בבראזיל, לשם הוא מתכונן לעבור עם גירושו מאמריקה.

מכיוון שפרקליטות ישראל נמנעת משום־מה מבקשה להסגרת גניש, שהוא עבריין נמלט, יאפשרו לו שילטונות־ההגירה במיאמי לצאת מאמריקה לכל מקום שיירצה.

צ'יץ נילחם בעיתונים

בעלי דוכני־העיתונים בתל־אביב מתלוננים על מסע־ההטרדות של פקחי־העירייה, המתנהל נגדם באחרונה.

הפקחים החלו נותנים דו"חות לדוכנים המציבים עיתונים לראווה מחוץ לקיוסק עצמו, על שולחן או על מעמד מיוחד לעיתונים. העירייה של **שלמה להט** גם החלה הורסת קיוסקים שהיו מרכזי־מכירה גדולים של עיתונים, כמו

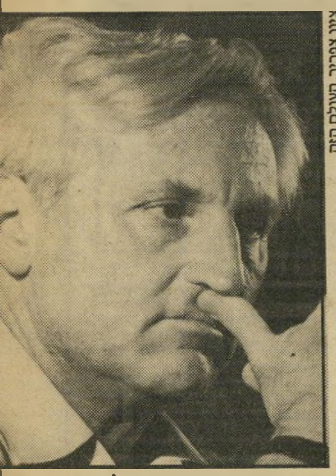

ציון צפריר, העולם הזה

ראש־עירייה להט
דו"חות כמה פעמים ביום

ברחוב אבן־גבירול פינת שדרות־נורדאו.

חיבה מיוחדת יש לפקחים לדוכני־העיתונים בתחנה המרכזית, המקבלים דו"חות כמה פעמים ביום.

המסע עלול לגרום לנזק חמור לעיתונים, הלוחמים קשה על תפוצתם גם בלאו־הכי.

בוררות בפאריס בין „אגד" ל„יורופקאר"

חברת־בת של אגד, סיור וטיול היתה הנציגה בישראל של החברה להשכרת־הרכב יורופקאר. לפני שנתיים קיבל **שימעון דנאי** את הנציגות, והוא מפעילה מאז בחברה שבה שותפים גם בנק דיסקונט והאחים קרסו.

דנאי היה קודם לכן מנכ"ל אויס בישראל.

סיור וטיול הגישה תביעה נגד יורופקאר, והוסכם כי הבירור יהיה בלישכת־המיסחר בפאריס.

אחת מטענות ההגנה של יורופקאר היתה כי הסוכנות נלקחה מאגד כיוון שהיתה בעלת סוכנות אויס.

בשבוע שעבר העיד בפאריס מי שהיה הבעלים של אויס בישראל יחד עם דן, **רמי אונגר**. הוא העיד כי אויס היתה בבעלות דן ולא בבעלות אגד, וכי אגד היתה שותפת עימו בסוכנות דיהטסו.

תשבצופן העולם הזה 2638

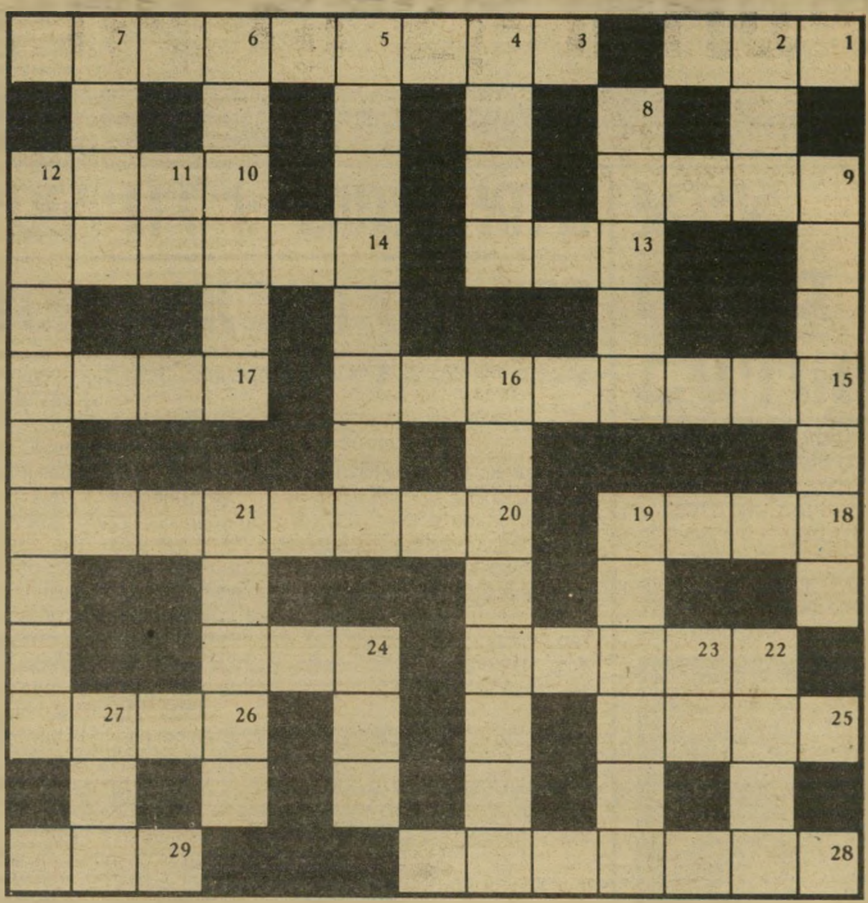

מאוזן:

1) קללה שתשבור עצמות. (3)
3) אויבי רנים היום באותה ה־דרך שהיתה בימי עכן. (4, 5)
9) הידד! הוא עתיד ללדת בן! (4)
10) הפרח לשולחן. (4)
13) קוף אחרי בן אדם יכול להיות מסוכן. (3)
14) יש אלימות בסקס של הצמחים. (6)
15) אדרבא, היא תתקבל אם נעשה את מה שכתוב כאן. (5, 3)
17) לשתינו אין יום. (4)
18) אשבע מהמלך. (4)
20) זאת השגיאה שנכשלה! (4, 4)
22) אסף נוזלים בכלי. (5)
24) טיגנו כלי נגינה? (3)
25) העין לפני המראה נמצאת באופן זמני בלבד. (4)
26) נראה שצריך להזמין מציל בשביל התכשיט! (4)
28) סחי מתמטי. (3, 4)
29) זה בית יקר. (3)

מאונך:

2) שקספיר כתב על מלך בלי ראש. (3)
4) האם השחקן ההוליבודי התרושש בחנות? או אולי בבר המשקאות? (4)
5) איך שמקללים אותו! אפילו החק לא מסתדר עם זה! (5, 3)
6) הילדים עושים פיפי עם הציפור. (6)
7) יש צדיקים שיתנו לתקוות שווא להלך בין האנשים. (4)
8) לריקוד הזה צריכים שתשיר את התחלת הסולם. (5)
9) האם אנשי הלשון קונים בתים לפי משקל?! (4, 3)
11) בטיבט הבהמות עם ראש ריק! (2)
12) באיזה כתב כתבה יעל לחבר הקיני? (3, 6)
16) הלואי שיקבל הוא את הכסף על יד יפן... (8)
19) על איזו יבשת דיבר הקפדן? (6)
21) הסקיצה נראית כמו אות חשמלית ראשונה. (5)
22) מתחת לבלטה יש קודם כל ריח! (4)
23) שויצר בגאנה... (2)
24) מי מתעד את הפסל בתמו־נות? (3)
27) רצועה חזקה! (3)

יהודית דגן

פתרון תשבצופן 2636

הורוסקופ

(המשך מעמוד 21)

ירגישו בסכנה, בגלל הצורך החזק של הסרטנים להתקדם. עדיף שיסבירו את עצמם ואת פעולו־תיהם, אחרת הם ימצאו את עצמם מול מתחרים שינסו להפריע ולהתחרות בהם.

מרס בטלה לבני מזל אריה

בחודשים אלה יהיו האריות מאוד יצירתיים ויהיו נכונים ל־הילחם על אמונותיהם והשק־פותיהם. הם ירשימו את הסביבה, אך כדאי שימנעו מלעשות שטי־פת־מוח לכל הסובבים אותם, ברצונם העז לשכנע. כדאי שיקחו בחשבון שגם לאחרים יש דיעה משלהם. מומלץ לרכז את כל המרץ כדי לטפח את עצמם, וחבל לבזבז את כולו כדי להגן על דיעותיהם. חשוב יותר להרחיב אופקים וללל־מוד דברים חדשים. כדאי שיסעו, יטיילו ויהנו. יש סכנה שיסתבכו עם החוק והתוצאות לא יהיו דווקא לטובתם.

מרס בטלה לבני מזל בתולה

בני בתולה יגיעו לעימותים חרי־פים ויפעלו בסתר. ויכוח או מאבק יביאו לשינוי במערכת־החיים של־הם. הם יוכלו להכיר אישיות בעלת השפעה חזקה שתשנה את השק־פותיהם והתנהגותם. בקישרי ני־שואין או שותפויות יהיה וויכוח על רכוש משותף. הנטייה לבזבז אינה אופיינית לבני בתולה, והיא יכולה לגרום למאבקים קשים. התקופה הקרובה לא תתאים לבקשת הל־וואה. הקשרים המיניים שלהם יהיו בשיאם וירפאו את האגו שלהם. יתכן סיום לצורת־חיים אחת, ותחילתה של תקופה חדשה ושונה.

מרס בטלה לבני מזל מאזניים

צפויים להם מאבקים עם אנ־שים קרובים ורחוקים. עימות עם מתנגדים ואוייבים הופך להיות קיצוני וגם קשרים, שהיו חיוביים עד עכשיו, סובלים. בני מאזניים מוותרים בדרך־כלל בקלות, אך בתקופה הקרובה יהיה להם קשה מאוד לוותר וללכת לקראת הזולת. הם צריכים לדבר גלויות על כל מה שמפריע להם. כדאי להיזהר מהצד הפרימיטיבי של כוכב מרס שנוטה להילחם, לפגוע ולהתקיף בלא צורך. יתכנו גם בעיות עם החוק, ואף מישפטים, אך ניתן לוותר על כך ולהגיע לפשרה בדרך עקיפה.

מרס בטלה לבני מזל עקרב

יולי 1988 עד ינואר 1989 תהיה תקופה של עבודה קשה לעקרבים. הם יעבדו קשה מאוד כדי לסיים את כל מה שלקחו על עצמם או כל מה שהטילו עליהם. הם ימצאו את המרץ הדרוש לכך, אולם העבודה לא תעניין אותם כל־כך. שמם הטוב וההערכה שיקבלו חשובים להם יותר. הם יחפשו דרך להת־בטא בצורה ייחודית ויתקשו ל־תפקד כחלק מקבוצה והדבר עלול להביא לסיכסוך עם הממונים. הרעיונות שלהם יכולים להיות מבריקים וטובים אך לאו דוקא יתאימו לראייה הרגילה והמקו־בלת. הבריאות, בתקופה זו, עלולה להציק לעקרבים. תהיה להם נטייה להידבק במחלות והם יסבלו מחום, מכאבי־ראש או מבעיות נשימה. חלק מהבעיות עלול ל־היווצר בגלל אותה שתיקה מפור־סמת. במקום להוציא ולדבר על כל מה שמעיק להם, הם שומרים את הכל בפנים.

מרס בטלה לבני מזל קשת

זוהי תקופה חשובה לקשתים. הם ידרשו מהעולם שיכיר בהם כפי שהם. הם לא יהיו מוכנים להסתפק במקום שני וקשה יהיה לעצור אותם. התחרות תמשוך אותם ו־תעניין אותם יותר מהרגיל, אבל לא בצורה תוקפנית, אלא תוך כדי מישחק, ולא במטרה להרוס או להזיק למישהו. קישרי־אהבה יהיו חשובים ויעסיקו אותם רבות. הם ידעו בדיוק מה הם רוצים וינסו להשיג זאת. אין טעם לשקוע ב־הזיות על מין, אלא לצאת לפעולה. צפויות להם הרפתקות סוערות ומרתקות. מי שיש לו ילדים צפוי לעימותים עימם. מומלץ לעסוק בדברים שהם אוהבים לעשות. הם ינסו להתחמק ממה שאינם או־הבים לעשות ולא תהיה להם די מישמעת להתעסק בדברים שמש־עממים אותם.

מרס בטלה לבני מזל גדי

תקופה זו תעלה את התת־מודע על פני השטח. הגדיים ילחמו על דברים שאת משמעותם הם אפילו לא מבינים. במקום שבו הם חיים – בבית, ובקרב המישפחה תהיה פעילות רבה. הם ידרשו מהסביבה להתנהג בדיוק כפי שהם רוצים, ולא יהיה להם קל להגיע להבנה עם הסביבה. ויכוחים בבית ילחיצו את הקרובים להם ולא תהיה כל ברירה אלא להילחם בהם. מומלץ לשבת בשקט כמה חדשים ולתת לכל אחד לחיות את חייו לפי הבנתו. דבר זה יקל מאוד על התקופה ויעזור להם לעבור אותה בשלום.

כוכב מרס מסמל את האנרגיה והאש של החיים בטבע ומאופיין על־ידי התפרצות־יצרים, תוקפנות, שפיכות־דמים, חורבן והרס. הוא המוציא־לפועל של הכישרונות ותכונות־האופי האצורות באדם

מרס בטלה לבני מזל דלי

הדליים יחושו בעודף אנרגיה, ותהיה להם נטייה להסתכסך עם שכנים, אחים וגיסים או עם אנ־שים שעימם הם באים במגע יומיומי. אבל, אם הם יהיו מודעים לבעייה, יתכן שיצליחו להימנע מכל זה. הם יזדהו בצורה חזקה עם כל מה שהם מאמינים בו, יתווכחו עם כל אדם שלא יסכים לדי־עותיהם או להשגותיהם ויקחו כל וויכוח בצורה מאוד אישית. רוב הוויכוחים יהיו על נקודות חסרות חשיבות, וכדאי להימנע מהם. כאשר מרס מופיע בצורה תוקפנית מדי מלמד הדבר על חוסר בי־טחון. נסיעות יהיו מסוכנות והם יצטרכו להיות זהירים מתמיד.

מרס בטלה לבני מזל דגים

יהיו קשורים לרכוש יותר מ־תמיד. תהיה להם הרגשה שככל שיש להם יותר הם יהיו שווים יותר. הצורך לרכוש דברים יקרים יהיה חזק מאוד. הם עלולים לרכוש נכסים מתוך דחף, או לסכן את כספם בספקולציות לא נבונות, רק למען האגו ולא משום שהם זקוקים לכך. הם יתווכחו על ערכים בצורה מופשטת וילחמו ויגנו בלהט על כל מה שהם מאמינים בו. הם יצטרכו להקפיד שלא להגיע להפסדים בגלל פעולות נמהרות שיעשו.

איתן עמיחי
הדברת מזיקים בע"מ

מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים, עירפול מיוחד לארועים למניעת יתושים וחרקים מעופפים.

רמת־גן רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272, טל. 03-75-22-777

בשמירה על בריאותך ורכושך

תורת היחסות

הנה זה מגיע. הם יוצאים לחופש ב־22 במרס וחוזרים לבית־הספר ב־10 באפריל. לפי מיטב הבנתי והשכלתי המתמטית מדובר ב־18 יום של —

אמא, אין לי מה לעשות.
אמא, משעמם לי.
אמא, תסיעי אותי לחבר ובעוד שעתיים תבואי לקחת אותי.
אמא, תני לי 15 שקל.
אמא, שני חברים באים אלי בשעה 3.
אמא, כמה זמן זה ברגל מתל־אביב לאמריקה?
אמא, אני צריך 20 שקל.
אמא, משעמם לי. אין לי מה לעשות.
אמא, תראי כמה חוטים ודברים משונים יש בתוך הווקמן שלך.
אמא, מה יותר רחוק, יפאן או סין?
אמא, מתי אוכלים? מתי הולכים לסרט? מתי כבר ניסע? עוד כמה זמן עד ל...?
אמא, יש לך אולי שמונה שקלים?
אמא, מי יותר גיבור, היהודים או הערבים?
אמא, אני לא מוצא...
אמא, מתי כבר ניסע לחו"ל?
אמא, אין לי מה לעשות!
אמא, מתי זה החופש הגדול?

החופש הגדול? טוב שהוא הזכיר את זה. מה זה 18 ימי־חופשה לעומת 60? ה־18 עוברים בצ'יק־צ'ק.

פסח, רחץ, קרצף והתעייף

(מתוך ההגדה)

פסח בלי ניקיון זה לא פסח. כולם יודעים את זה, גם החברות המייצרות חומרי־ניקוי. כל אלה ערכו באחרונה מסיבות־עיתונאים, כדי להראות לנו מהם החומרים החדשים שיצאו לשוק ובמה זה יכול לעזור לנו.

חברת *D.D.D.* האנגלית שלחה 10 סוגים שונים של מסיר הכתמים אל־כתם, המיועדים לכתמי פירות, יין, עובש, גריז, שמן, זפת צבע, רם, חלב, דבק, גומי וכו'. על האריזה של אל־כתם כתוב עבור מה הם מיועדים. הם גם הוציאו אבקה המיועדת לשימוש במכונת־כביסה אל־כתם פלוס. האבקה מגבירה את פעילות אבקת־הכביסה ולכן מנקה יותר. החל מ־7.99 שקלים. מיובא ארצה על־ידי חברת נקה.

גם לחברת כימגת 2000 יש מוצר חדש. פוליש פלוס מיועד לניקוי והברקה של כל סוגי המירצפות. התכשיר יוצר שיכבה דקה ושקופה של פולימר קשיח עמיד בפני ליכלוך, השומר על הברק לאורך זמן. במיבצע לקראת הפסח נמכר בקבוק של פוליש פלוס ביחד עם מטלית־ריצפה סינטטית. מחירם של שני המוצרים ביחד הוא 11.50 שקלים. ניסיתי את שניהם. יופי!

גם לחברת סנו, שכבר יש לה כ־70 מוצרי־ניקוי, יש המצאות חדשות — סנו־מסיר שומנים מהיר — לניקוי סירים, תנורים, קולטי־אדים, חרסינות וכיורים, וסנו־תנורים מהיר — לשימוש ללא חימום התנור. צריך לרסס, להמתין 10 דקות ולנגב במטלית לחה. ניסיתי. עובד.

סנו־עמילן ספריי הוא מיכל־עמילן המצוייד באקדח־התזה ומאפשר להתיז את העמילן באופן מדוייק. למי שעדיין זוכר מה זה לעמלן בגדים.

עוד מוצר של סנו שאינני בטוחה אם הוא חדש, אבל אני בהחלט ממליצה עליו הוא סנו־*WC* עם זרבובית. זהו חומר מנקה אסלות הנתון בבקבוק עם זרבובית ארוכה, המאפשר להגיע למקום שהיד והעין אינן מגיעות.

אם ניקיון — אז עד הסוף. את מוצרי סנו השונים אפשר להשיג במחירים החל מ־3 שקלים ועד 10 שקלים.

חברת יצהר יצאה לשוק לקראת חג־הפסח עם שני מוצרי ריח נעים לשרותים. סבון־אסלה סבונס, בצבעים ובריחות שונים, במחיר 1.75 שקל ופרשנס, מטהר־אוויר בריחות שונים (גם בריח סחלבים), במחיר 2.29 שקלים.

ואחרון — ספוגיות ומטליות של ספונטקס הצרפתית. ספוגית מיוחדת לניקוי כלי טפלון, אחרת לניקוי־אמבטיות וחרסינה ואחרות לכלי־אוכל רגילים. כל הספוגיות מותאמות להחזקה נוחה בכף־היד ומחירן 2.30 שקלים. המטליות של

חברת ספונטקס נמכרות היום במחיר 3.20 שקלים.

אני לא יודעת מה איתכם — אני ממש התעייפתי מלדבר על ניקיון.

לפתוח שולחן־חג

חברת לפיד־נעמן ערכה מסיבת־עיתונאים כדי להציג כלי־אוכל חדשים מתוצרתה. כדי לערוך את הכלים בצורה נאה על השולחנות הזמינה החברה את מעצבת חלונות־הראווה יואלה פטרון.

עם כל הכבוד לכלי־האוכל של לפיד־נעמן, השולחן הערוך של פטרון גנב את ההצגה. ואם אנחנו, כולנו, עומדים לפני חג־הפסח שכל־כולו ארוחת־ערב חגיגית ליד שולחן חגיגי, חשבתי שכדאי מאוד לחפש את הגברת פטרון ולבקש ממנה כמה טיפים.

חיפשתי, מצאתי אותה וקיבלתי רעיונות, שלפי דעתי שווים זהב.

ואלה הרעיונות של יואלה פטרון:

כיסוי השולחן הוא חלק חשוב מאוד מהמראה הכללי של השולחן. לארוחה חגיגית נהוג לכסות את השולחן בבד מצבע חלק. מפה לבנה עם צלחות לבנות וסידור־פרחים לבן הוא דבר חגיגי ביותר, אבל כבר ראינו אותו בחגיגות רבות ועל כן, אציע כאן כמה כיסויי שולחן שונים —

בד סאטן הוא הבד המשמש לביטנה, ניתן להשיג בחנויות־בדים, בצבעים מרהיבים ובמחיר של 6־5 שקלים למטר. רוחב הסאטן הוא 130 ס"מ ולכן כדאי לקנות 2 אורכים של השולחן. הבד רך מאוד, מבריק ומונח יפה על השולחן.

פליזלין הוא בד המשמש חייטים לרשי־הבגד. גם אותו ניתן לקנות בחנויות־בדים. מחירו כ־1 שקל למטר והוא מבריק ונוח. אפשר לעשות קשרים בחתיכה הנופלת מסביב לשולחן.

בד טול (רשת) נמכר גם הוא בחנויות־הבדים תמורת 3 עד 5 שקלים למטר. גם הוא נמכר בשלל צבעים. את הטול המרושת יפה לשים על בד חלק בצבע מנוגד.

צלופן בצבע כסף או צהוב נמכר בחנויות גדולות של צרכי־כתיבה. הוא אמנם מרשרש קצת, אבל נותן לשולחן צורה מלכותית ממש.

רעיונות לקישוט מרכזי לשולחן —

סידור־פרחים קטן (שלא יסתיר את האורחים) הוא דבר מקובל, אבל אם רוצים להפתיע, אפשר לשים על מגש מרכזי 6־5 תפוחי־עץ יפים במיוחד, או 6־5 קינרסים ובתוכם נרות צבעוניים. בתוך צינצנת שקופה ורחבה אפשר לשים ורדים (בלי הגיבעול) בשלושה גוונים שונים. 4־3 בקבוקים יפים ושקופים הממולאים, כל אחד, במשקה בעל צבע שונה, יראו חגיגיים ביותר. רעיון שמתאים רק לפסח הוא להקציב לכל סועד מצה אחת ולקשור כל מצה בסרט כמו שקושרים מתנה. ה„מתנות" לכל סועד יהיו הקישוט המרכזי של השולחן.

כמה דוגמות —

אם יש לך כלי־אוכל לבנים השתמשי במפת סאטן בצבע עז ומבריק. מעליה מפה צרה לאורך כל השולחן, בגוון אחר של אותו צבע. הניחי את הצלחות הלבנות על המפה ופזרי על השולחן ורדים בצבע מנוגד.

אם יש לך צלחות אדומות או וורודות, למשל, פרשי מפה לבנה על השולחן, עליה פרסי טול שחור ומפיות שחורות. קשטי בתפוחי־עץ אדומים שבתוכם נרות לבנים ואדומים.

אם יש לך צלחות עם קישוטי זהב — קני צלופן בצבע זהב ובחלק הצלופן הנופל לצידי השולחן עשי כיווצים, כמו בווילונות ישנים. במרכז השולחן שימי בקבוקי זכוכית שקופה עם משקאות בצבעים שונים.

אם את רוצה שולחן דראמתי במיוחד — עיטפי אותו בבד סאטן שחור, הניחי עליו מערכת של כלים בשחור ובלבן (ללפיד־נעמן יש מערכת נפלאה כזאת) ושימי במרכז כל צלחת ורד אדום פתוח.

וכמובן אין גבול לדימיון ולאפשרויות.

ועכשיו, בעניין לפיד־נעמן. יש להם כלים בסיגנונות שונים, החל מצלחות חרסינה עם ציורים עדינים ופסי־זהב ועד למערכות־אוכל מקרמיקה בוורוד עמוק, שחור ואף סגול. ועוד יותר מפתיעים הם המחירים. מערכת לשישה סועדים, הכוללת שש צלחות למנה ראשונה, שש צלחות למנה עיקרית ושש צלחות־מרק עולה 106 שקלים. זה יפה, זה זול וזה כחול־לבן. חג שמח.

עיצוב שולחנות־חג של יואלה פטרון, בכלים של „לפיד־נעמן"
העיצוב גנב את ההצגה מהכלים

קולנוע

שירו שיר לשר

מוכת־ירח (אורלי, תל־אביב, ארצות־הברית) – **חגיגה אמיתית לכל מי שטרם התייבש, לכל מי שעדיין מושפע מן הירח, מתענג על השמש, אוהב לאהוב, ויודע שאת הפיצה הטובה ביותר בעולם אפשר להשיג בניו־יורק.**

סיפור־אהבה עסיסי, רגשני, גדול כמו אופרה וקליל כמו אופרטה על רקע הקהילה האיטלקית בברוקלין. הגיבורה, מוכת־הירח, היא לורטה קאסטוריני, אלמנה, המתקרבת לגיל 40 ומאמינה שעין־הרע הרגה את בעלה הראשון. היא אונסת את ארוסה ג'וני קאממרי להציע לה נישואין בסיגנון הדור הישן ונופלת בעצמה קורבן לתעתועי הירח כשהיא מתמסרת לאחיו, רוני, בשעה שארוסה סועד את אמו על ערש־דווי בסיציליה הרחוקה.

לסיפור הזה מתווספת המעטפת המישפחתית – אביה של לורטה מנהל פרשיית־אהבים מאחורי גבה של אשתו הנאמנה ומתחת לאפו של אביו הקשיש, המעדיף את חברת חמשת כלביו על פני העולם כולו.

נורמן ג'ואיסון, מי שביים בשעתו את כנר על הגג **ובאחרונה** את אגנס של האלוהים, **רקח כאן זאבאיונה אמיתי (מנת־קינוח איטלקית), ללקק את השפתיים. הומור ורגשנות, נדיבות־לב ולהט־יצרים, והעיקר – מה שמאפיין את האיטלקים – המון שימחת־חיים והרבה רומאנטיקה.**

שר וניקולאס קייג': יא ירח

את לורטה, מוכת־הירח, מגלמת שר, הנראית כמו שמש. הגברת הזאת כבר הפתיעה כמה פעמים כשחקנית מרתקת (סילקווד, מסיכה, חשוד) **ועתה היא מרנינה במיבטא איטלקי של ברוקלין. לצידה משחקים ניקולאס קייג' המוכשר והכריזמתי, וינסנט גארדיניה ואולימפיה דוקאקיס (ואם שר ראוייה לאוסקר, הם בוודאי ראויים לאוסקר־המישנה). דני איילו הוא הארוס הזנוח, ופיודור שאליאפין הבן, שמנסה, בשיאו של הסרט, ללמד את הכלבים שלו כיצד ליילל כראוי.**

אותך זה מצחיק?

עבודה בעיניים (תל־אביב, הוד, דרייב־אין, ישראל – מוצג גם ב־חיפה ובירושלים ובבתי־קולנוע אחרים ברחבי־הארץ) – **הכל תלוי בחוש־ההומור הפרטי של הצופה. מי שאוהב סרט־מתיחות יאהב גם את זה.**

כל הז'אנר הזה מפוקפק כי קשה להחליט מה בעצם מצחיק ב„לעבוד על מישהו"; האם ההתבוננות מן הצד בתופעות של חולשות־אנוש מצחיקה את המתבונן; או שמא צוחק המתבונן מן הצד מאותו מסכן המחליק על קליפת־בננה ואולי גם שובר כמה חוליות בעמוד־השידרה שלו. כזכור פיתחו ה־פסיכולוגים את התיאוריה שאין זה צחוק הנובע מטוב לב. הוא גם לא נובע מדיאלוג חכם או ממצבים מתוחכמים משעשעים.

אבל, עובדה, יש אנשים שאותם זה מצחיק, ובעבור אלה אפשר לבשר כמה בשורות טובות – הבטלנים, נתן דטנר ואבי קושניר, עובדים. עובדה, אפילו בהצגת־הבכורה של הסרט הם לא נכחו, כי היו על הבימה בטבריה באילוף הסוררת. **הם נחמדים ולא מתנשאים, בלתי אמצעיים ולא וולגריים. ולגבי קומיקאים בארצנו זה כבר משהו.**

והעיקר – הסרט הזה הוא שרשרת המצאות קטנות וח־ביבות, חלקן מוצלחות יותר וחלקן פחות, אבל הן אינן מביכות

הבטלנים: רגעים נחמדים ומצחיקים

או מגעילות (כמו בהרבה מיקרים דומים).

הנקודה הסימפטית העיקרית בסרט היא שימחת־החיים שבו. הכוכב הוא ילד בשם תום סופר בתפקיד החתול שנתנו לו לשמור על השמנת, כלומר, ילד גרגרן שהפקידו אותו על בקבוק אורנג' דה וביצי־שוקולד שהוא הכי אוהב בעולם ואמרו לו שלא לאכול. ואיך הוא מחסל אותם, לשימחת צופי הסרט.

מחנה־ריכוז פוטוגני

אימפריית השמש (רב־חן, תל־אביב, ארצות־הברית) – **כישלון בומבסטי של סטיבן** (מיפגשים מן הסוג השלישי, הצבע ארגמן) **שפילברג, שנובע, בלי כל ספק, מעודף יוהרה של ילד־הפלא היהודי, שהגיע הזמן שיפסיק לעבוד על העולם בעיניים.**

כל זמן שהוא יצר אגדות־ילדים, כנראה, מפני שהכיר היטב את חברת־השפע האמריקאית והעדיף את החלום הפנטסטי על פניה – הוא ידע על מה הוא מדבר. האגדות המודרניות שלו בליוויית רומאנטיקה, הומור ופעלולים היו עשויות במידה הנכונה. עד כדי כך שגם המבוגרים ביקשו מילדיהם לקחת אותם לסרט של שפילברג. אבל מרגע ששפילברג התיימר להיות מתקן חברתי ופילוסוף התחילה הבועה לגדול, לקבל מימדים ענקיים ולהתרוקן מתוכן ומתמימות.

כך היה הצבע ארגמן **ועתה הגיעה תורה של** אימפריית השמש. **גדולה, עצומה, מצולמת כולה בשנחאי (מה שלא מעניק הרבה מהימנות לכל העניין) עם אלפי ניצבים וצילום מרשים, של אלן דאביו הראוי דווקא למחמאות. אבל כל הפעלולים, הרעש והמידות הגדולות אינם יכולים לחפות על חוסר הכנות וחוסר המהימנות של הסיפור.**

זהו סיפורו האישי של ג'יי ג'י באלארד, המתאר בסיפרו אימפריית השמש **את גילגוליו של נער בן 11 בשנחאי הכבושה על־ידי היפאנים, אחרי שאיבד את הוריו במהומה העירונית ונקלע למחנות־הריכוז של היפאנים.**

זהו עולם של סחי ומוות, עינויים, ניצול, התבזות, כניעה,

כריסטיאן בייל: רצינות לא רצינית

התרפסות וגניבה. הכל כשר כדי להישאר בחיים.

אלא ששפילברג מגיש מחנה־ריכוז פוטוגני ולא נורא כל־כך. לעומת הספר, נראה מחנה־הריכוז של שפילברג כמחנה־קיץ. אפילו הזוהמה לא נראית מלוכלכת באמת. ההצדעה הטיכסית של הגיבור (כריסטיאן בייל בתפקיד הילד ג'ים) לקאמיקזה היפאני על סף משימת־ההתאבדות שלו, כשהמוסיקה עולה ברקע והמסך כולו מאיר בזוהר קרני־השמש השוקעות, היא סגידה תמוהה לגיבורה מיתית מפוקפקת לגבי בימאי שטוען שלסירטו יש בראש וראשונה מסר אנטי מילחמתי.

סרטים

יצא בשלום למרות האישפוז

עוד אפוס מילחמתי המצולם באתר המקורי קילקל את קיבתו של הכוכב הראשי, אבל ניק נולטה גמר את הסרט בשלום.

לא רק ים־המלח מהווה סיכון בריאותי למי שאינו רגיל לאקלים זה, כפי שקרה בשעתו

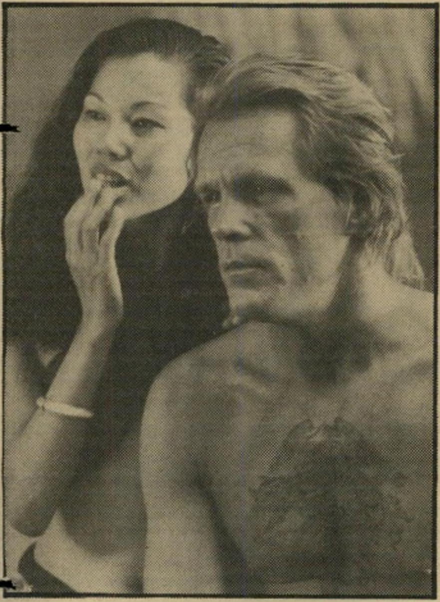
שחקנים נולטה וטוקאדה
קילקול־קיבה

לפיטר אוטול ולפיטר שטראוס — מסתבר שגם האי בורניאו, שם צולם סירטו האחרון של ג'ון מיליוס (בימוי ותסריט), היה אתר מסוכן לכוכב הסרט, ניק נולטה, שאושפז בבית־חולים כתוצאה מהרעלת־קיבה רצינית, שהעמידה בסימן־שאלה את סיום הצילומים.

נולטה הוא גיבור הסרט העוסק בסיפור אמיתי מימי מילחמת־העולם השנייה שעניינו הכיבוש היפאני של האי. זוהי הפקת ענק בהשתתפות 500 ניצבים, במקור חיילי הצבא המאלזי המגלמים את היפאנים הכובשים. 200 ילדים משבט הדרייק המקומי מעצבים את אבותיהם, ציידי הראשים האגדיים. לצד ניק נולטה מופיעים השחקן הבריטי נייג'ל הייבנס שמשחק גם באימפריית השמש של סטיבן שפילברג, ג'יימס פוקס הבריטי ומרלין טוקארה היפאנית.

תדריך

חובה לראות:

תל־אביב: הקיסר האחרון, ז'אן דה פלורט, מלאכים בשמי ברלין, מגדל הדבורים, עיניים שחורות, שיגעון של לילה, קן הקוקייה.

ירושלים: ילדה גדולה/עורבים, לא יכולה בלי זה.

חיפה: בית האמיצים, הקיסר האחרון, אורות הכרך.

תל־אביב

★★★★ **הקיסר האחרון** (גת, אנגליה, מוצג גם ברב־גת בחיפה) — סרט מדהים ביופיו על חינוכו מחדש של הקיסר האחרון של סין, דמות טרגית, קורבן ההיסטוריה והנסיבות.

★★★★ **מלאכים בשמי ברלין** (לב, גרמניה) — סרט קשה שכדאי להתאמץ כדי לרוות ממנו נחת. מלאכים בשחור ולבן מנמיכים עוף מעל לברלין. צילום נהדר של אנרי אלקן והרבה חומר למחשבה.

★★★★ **עיניים שחורות** (מוסיאון, איטליה) — נשמות איטלקיות ורוסיות ושידוך אסתטי בין צ'כוב למארצ'לו מאסטרויאני. חגיגה.

עדנה פיינרו

השופט קבע כי שימעון וייצמן אינו חייב להחזיר כספים לאברהם שרון, מכיוון שהכסף הוצא במיסגרת חייהם המשותפים של שני הגברים כזוג נשוי

הידוע-בציבור שלו

סיפור מהחיים

אילנה אלון

אברהם שרון הגיש תביעה כס־פית יבשה, קצרה ושיגרתית. הוא תבע את ידידו, שימעון וייצמן, בבית־המישפט לתביעות קטנות, להחזרת סכומי־כסף שניתנו כהלוואה. התביעה לא היתה מעוררת כל עניין, לולא כתב־ההגנה של וייצמן. בלי התחכ־מויות רבות כתב הגבר הצעיר בכתב־ההגנה שלו את הדברים הבאים:

„אני והתובע היינו חברים טובים מאוד במשך שנה וחצי. יום אחד ישבנו יחד בביתי ודיברנו, ופיתאום אבי שרון התפשט ואמר לי שהוא רוצה לשכב איתי, וסיפר לי שבכל תקופת היותנו חברים הוא היה דו־מיני, ושכב עם גברים ומאוד רוצה לשכב איתי.

„הייתי מאוד מופתע. כל חיי הלכתי ושכבתי רק עם נשים, ולא הייתי מסוגל להעלות על דעתי, אפילו במחשבותי, את הנושא הזה — גבר. אני נגעל מזה ולא מסוגל אפילו לחשוב על כך. לכן נגעלתי ממנו מאוד ולא הייתי מסוגל אפילו להסתכל עליו. אמרתי לו כפי־רוש כך: 'אתה תמשיך להיות כמו שאתה, ואני אמשיך להיות כמו שאני. אני פשוט מאוד מופתע ולא רוצה יותר להיות חבר שלך.'

„אבי לא היה מסוגל לשמוע זאת מפי, והתחיל לבכות. תוך כדי בכי הרס לי את כל מה שהיה בביתי באותו רגע, ועוד אמר לי: 'אני ארפוק אותך! אני אשלח אליך אנשים שירצחו אותך! אתה לא תהיה מסוגל לעבור ברחוב.'

„ואז, מאותו רגע ועד היום, הוא לא מפסיק להציק לי באיומי־טלפון. הוא טען שזייפתי לו צ'קים בסך שישה שקלים, ואפילו התקשר עם הורי ואיים עליהם שאני חייב לו כספים. עד כדי כך שהוא הלך לחנות־בגדים ברחוב־הנביאים וסיפר להם שאני גנבתי מהם מכנסיים וחגורה...

„הוא גם ניגש לבעל המקום שבו אני עובד והשמיץ אותי וטען שאני גנב ואין בי אמון, ולא כדאי להחזיק אותי בעבודה... בקיצור, הוא מאוד מתוסכל ואפילו מטופל על־ידי פסיכולוג במשך שנים.

„הוא החליט שמפני שאני לא רוצה להיות חבר שלו, אז הוא יתנקם בי עד הסוף.”

וייצמן הסביר בכתב־ההגנה כי גם התביעה הכספית אינה אלא המשך להטרדות שמטריד אותו חברו. הוא טען כי חלק מהכספים החזיר כבר, וחלק שני לא קיבל.

עם ובלי בחורות

וייצמן (25) גבר נאה וגבה־קומה, נכנס בראש־השנה 1986 לחנות פרחים בחנות בחיפה. שוזר־הפרחים היה אברהם שרון (39), העובד בבקרים בצה"ל, ואחרי־הצהריים עושה חלטורות כשוזר־פרחים. השניים התחילו לדבר זה עם זה ומצאו שפה משותפת.

התברר להם כי הם גרים בקריות, די סמוך זה לזה.

אחרי עוד פגישה מיקרית בהדר־הכרמל, הזמין וייצמן את עצמו לביתו של שרון. באותה פגישה התברר ל־שניים שיש להם נושא משותף לשיחה: וייצמן הצעיר סיפר כי הוא רוצה להתגרש מאשתו ולעזוב את בתו התינוקת. שרון, הבוגר ממנו ב־15 שנה, עבר גירושין שנתיים קודם לכן, ועזב את אשתו וילדיו.

„אמרתי לווייצמן שזה עניין קשה, לעזוב בית, וחבל על התינוקת. הייתי מוכן לעזור לו להסתדר עם אשתו. אפילו פניתי אליה ודיברתי איתה. רציתי להסביר לה ששימעון לא כל־כך מסתדר עם מיסגרות ואולי, אם תיתן לו קצת יותר חופש־פעולה, הוא לא יתגרש.” סיפר שרון להעולם הזה.

אחרי שיחות אחדות, נרקמה בין שני הגברים ידידות. וייצמן החליט בכל זאת לעזוב את אשתו לתקופת־ניסיון, ושכר דירה. מצבו הכספי היה רעוע. הוא היה מובטל והתקיים במשך כמה חודשים מדמי־אבטלה. מצבו הכספי של שרון היה איתן הרבה יותר, ووייצמן נעזר בו.

השניים נהגו לצאת ביחד לבילויים עם בחורות ובלעדיהן, ושרון היה משלם בדרך כלל את הוצאות הבילוי.

„בתחילת ינואר 1987 ביקש ממני וייצמן שאבוא לגור איתו, ושאעזור לו מבחינה כלכלית בהלוואה שוטפת למימון שכר־דירה, כלכלת־הבית ונסי־עות. נעניתי לבקשתו. היתה לי דירה משלי בבעלותי, שבה גרתי לבדי. עזב־תי את דירתי ובאתי להתגורר איתו. לקחתי איתי רק בגדים כדי לגור איתו עד שיסיים את לימודיו בקורס שהוצע לו על ידי מישרד־העבודה. עברתי לגור איתו כדי לתת לו את ההרגשה הטובה שלא יצטרך בכל פעם לבוא ולבקש ממני חמישה ש"ח או 10 ש"ח,” העיד אברהם שרון.

„מפני שאני יפה”

לשימעון וייצמן היה הסבר אחר מדוע בא ידידו להתגורר איתו: „עברת לגור עמי בדירה מפני שהיינו חברים. לא יודע על סיבה נוספת, אולי מפני שאני יפה.”

על תחילת היחסים האינטימיים בי־ניהם סיפר שרון להעולם־הזה: „קיבל־תי סוף־שבוע מהעבודה שלי, שימעון ביקש להצטרף. יצאנו בערב לבלות, וחזרנו למלון ביחד. גרנו באותו־החדר וקרה מה שקרה. הייתי די המום, כי לא ראיתי אותו כאובייקט שאפשר לקיים איתו מערכת של חברות אחרי מה שהיה. אבל המין היה שולי בינינו. היינו ממש חברים. חשבתי שהוא החבר הכי טוב שלי. במשך כל הזמן שהיינו יחד, יותר משנה וחצי, היתה לי ידידה. היא לא ידעה כלום על היחסים בינינו, וכעסה מאוד על שימעון, כי היא הר־גישה שהוא מנצל אותי. רק אני לא הרגשתי זאת.”

וייצמן סיפר את גירסתו ליחסים בי־ניהם בעת עדותו בבית־המישפט: „ה־תובע בא לגור בדירתי לשלושה חוד־שים, כי רצה לגור איתי. הוא פיתח איתי יחסים, וחשדתי שזה לכיוון הומו־סכסואלי. אך כפי שכבר הוברר, היו בינינו יחסים מיניים של אוננות הדדית כלבד, והוא ניסה לשכנעני שלא יהיה מעבר לזה.”

אחרי שהתגוררו יחדיו במשך שלו־שה חודשים, סיים וייצמן את הקורס והתחיל לעבוד ולהרוויח כסף. אז עזב שרון את הדירה וחזר לדירה שלו. וייצמן חשד כי אשתו בוגדת בו, ולווה כסף מחברו כדי לשכור חוקר פרטי שיתחקה אחרי אשתו ויאסוף ראיות לבגידתה בו. זמן־מה אחר־כך התגרש וייצמן מאשתו.

את היחסים הכספיים ביניהם תיאר וייצמן כך: „היינו חברים, הזמנו זה את זה לבילויים, למיסעדות ולהרצאות. לא עשינו חשבון, ולא ניהלנו רישום. אני לא עשיתי רישומים כאלה, אבל במישפט הסתבר לי שאברהם מסוגל לשחזר את ההוצאות. חשבתי שהיחסים בינינו היו כאלה שלא צריכים לנהל רישומים.”

בין ההוצאות שתובע שרון בחזרה הוא מונה שכר־דירה ששילם עבור חברו, תשלומי פיגור למס־אחיד, מימון החוקר הפרטי לעיקוב אחרי אשתו של וייצמן, נסיעה לחופשה באילת, תשלום עבור משכנתא לדירת וייצמן, צ'ק למכולת ותשלום עבור זוג־מישקפיים.

„זוג נשוי”

השופט טל שחר שמע את טע־נות שני הצדדים ופסק כי הוא מא־מין לווייצמן. „טיב יחסיהם של התובע והנתבע אינם רק רקע לדיון בתביעה הנוכחית, אלא גורם מהותי ומשמעותי בקביעת גורלה ותוצאותיה. התובע מס־תפק במילה 'ידידות' בשורה הראשונה של תביעתו, והוא מתאר את יחסיו עם הנתבע כיחסים פיננסיים בלבד, מבלי שהוא מזכיר גם ברמז כי חיו יחד ובמשותף במשך שלושה חודשים בדי־רה, ומה טיב יחסיהם.

„הנתבע, שהתרשמתי מכנותו ומ־מהימנותו, לא הסתפק במילים 'חברים טובים מאוד', אלא פירט בעמוד הראשון של כתב־ההגנה את האירוע שבעיקבותיו נותקו יחסיהם מיולי 1987. גם לולא קיומו של אירוע זה — הגם שאני מאמין בהתרחשותו כדבריו האמינים של הנתבע — התברר לי בוודאות מפי הצדדים עצמם, אחרי ש־ביישנותם הראשונית הטיבעית פינתה מקום לספונטאניות וחשיפה על טיבם האמיתי של יחסיהם, כי מדובר בשני גברים שחיו חיי קירבה ואינטימיות מינית במשך שנה ומחצה, עד יולי 1987.

„הם תיארו את עצמם כדו־מיניים, והגם שבילו — כל אחד מהם בנפרד ושניהם ביחד — עם בחורות, הרי התקיימו ביניהם מגעים מיניים של אוננות חוזרת ונשנית, שבה היה התובע הצד הפעיל והיוזם.

„גם אם לידי יחסים הומו־סכסוא־ליים מלאים לא הגיע הדבר, התרשמתי והשתכנעתי כי התובע חיפש ויזם את קירבתו לנתבע, ואחרי שבילה איתו מינית עבר להתגורר עם הנתבע בדירה, כדי להיות קרוב אליו לשם חיים משותפים ... ולשם חלוקת יצועם המשותף בלילות המשותפים במיטה הזוגית בדירה.

„השתכנעתי כי מדובר בחיי־שיתוף של ממש, תוך ניהול משק־בית משותף כשל זוג נשוי לכל דבר ועניין, תוך קשר נפשי, ריגשי, מיני וכלכלי עמוק ויומיומי ביניהם, כשמן ההיבט הכלכלי כמו בהיבט המיני היה התובע הצד הפעיל, היוזם, המבוגר והדואג.”

כפועל־יוצא מקביעותיו אלה החליט השופט: „מי שחולקים כך את קירבתם האינטימית, את משק־ביתם המשותף, את אמצעיהם הכספיים ואת הנאותיהם המיניות — דינם לצורך תביעות מסוג הרכיבים בתביעה הנוכחית, כדין זוג נשוי, או גבר ואשה החיים יחד ללא קשר־נישואין, או כגבר וידועה־בצי־בור.

„בעניין זה, בין אם בזוג גברים הומו־סכסואלים במובן המיני המלא של המונח מדובר, ובין אם בצמד כתובע וכנתבע עסקינן, שהעדפותיהם המי־ניות הן שילוב דו־מיני ויחסים הומו־סכסואליים חלקיים בלבד, יש להחיל על יחסיהם את חזקת השיתוף.” בכך הצטרף השופט לנטיה הקיימת בכל העולם להכיר בזוגות לסביים והומו־סכסואליים כבעלי זכויות מלאות.

„אי אפשר על כן להחזיק במקל מ־שני קצותיו, לנהל חיי־שיתוף מלאים מצד אחד, וכאשר מסתיימים יחסים אלה, לתבוע את התשומות הכספיות שהושקעו בהקמתם, ניהולם ומימון המיסגרת המשותפת,” קבע השופט.

שרון יצא מאוכזב מאוד מפסק־דינו של בית־המישפט, ועירער עליו בבית־המישפט המחוזי וגם לבית־המישפט העליון הגיע. אבל פסק־דינו של השו־פט שחר עמד איתן לפני כל העירעו־רים הללו. „לא כל־כך איכפת לי ה־כסף,” הסביר שרון להעולם־הזה, „אבל כואב לי שכל־כך האמנתי בו, ויצאתי פראייר כזה!”

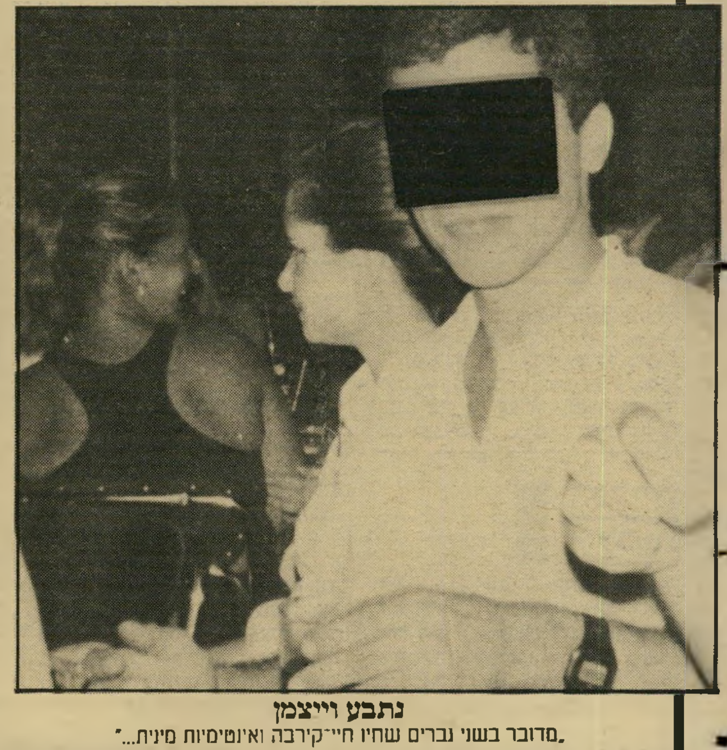

נתבע וייצמן

„מדובר בשני גברים שחיו חיי־קירבה ואינטימיות מינית...”

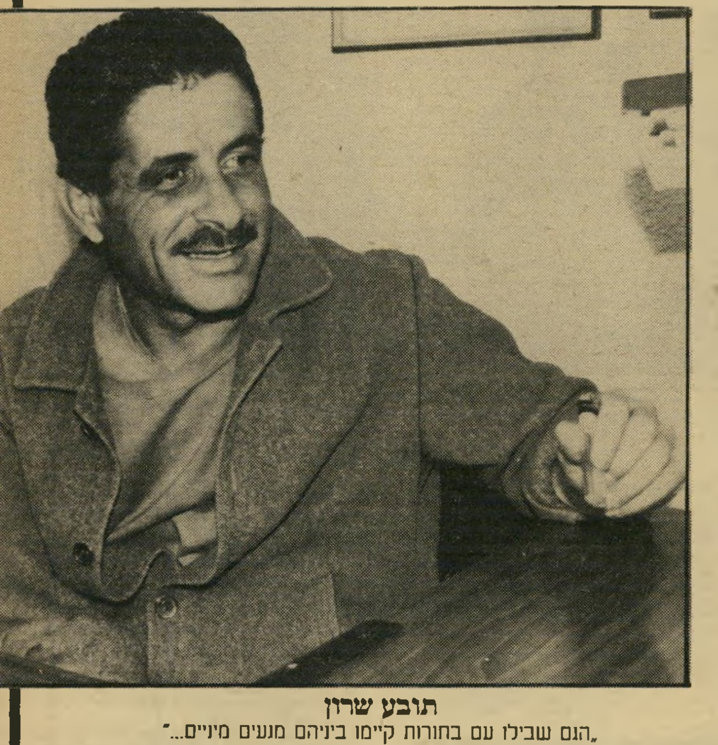

תובע שרון

„הגם שבילו עם בחורות קיימו ביניהם מגעים מיניים...”

כולן היו שם: גרנות, איזרעאלוב, מונסה. הן ביימו ביחד מישפט־סמים. המארגנת היא אילנה לב, הטוענת שהאסירות מושפלות ומופלות לרעה

מישפט בכלא

אילנה לב (1972)
כאילו נפלה מהירח

אילנה לב היא דמות יוצאת־דופן בקרב האסירות בכלא נווה־תירצה. אילנה, שהיתה עורכת־דין מצליחה בירושלים, שימשה נושא לכתבות רבות כאשר הסתבכה בפלילים. היא הורשעה בקבלת דבר במירמה ונידונה לשנתיים מאסר בפועל. בתום שנה, כשנוכה שליש מתקופת מאסרה, שוחררה. היא גם קיבלה חנינה. כעבור 10 שנים הורשעה שוב על פי סעיף מירמה ונשפטה לחמש שנות־מאסר.

אילנה לא קושרת קשרים עם יתר האסירות בכלא. היא אריבה, מנומסת ומתנהגת עם כולן בצורה קורקטית. גם בשפת יום־יום היא פונה אל האסירות או הסוהרות בתואר „גברת". כך פנתה גם אלי כשפגשתי אותה בראשונה ב־מירפאת־הכלא.

היא שמעה שאני עיתונאית ושאלה אם אני מוכנה לשמוע את טענותיה כלפי המישטרה והמערכת המישפטית בישראל. ואולי, כך אמרה, אפשר יהיה לשנות אי אלו עיוותים הקשורים במע־רכת זאת.

במשך תקופת שהותי בכלא התיי־דרנו. אילנה גרה בחדר מול חדרי, ולרוב נפגשנו בארוחת־הבוקר בשעה 6. תמיד היינו לבד ליד השולחן. רוב ה־אסירות לא יוצאות לחדר־האוכל וממ־שיכות לישון עד ליציאתן לעבודה.

בשעות אחר־הצהרים, כשלא התקיי־מו חוגים שבהם השתתפנו, נהגנו לש־בת בסוכה שבחצר הכלא ולנהל שיחות ארוכות. היא סיפרה לי על חייה ועל העוול שנעשה לה על־ידי המישטרה והמערכת המישפטית בישראל ובעיקר סיפרה על עבודת־הדוקטורט שהיא כותבת.

מספרת אילנה לב:

את זמני בכלא אני מנצלת לכתי־בת עבודת־דוקטורט על הנושא: „גבו־לות עבירות המירמה". פניתי להנהלת האוניברסיטה והם נתנו לי אישור. מרצה בכירה מהפקולטה למישפטים בירושלים עוזרת לי להכין את עבודת־הדוקטורט, מספקת לי ספרים ומדריכה אותי.

בחרתי בנושא היות ואני נפגעתי מכך באופן אישי. והנושא שבחרתי יכול להסביר ולהבהיר אחת ולתמיד מהו הגבול ומהי בעצם עבירת־מירמה.

רוב השופטים במדינת ישראל אינם יודעים להבחין בין עילה למישפט אזר־חי לבין עבירת־מירמה. בחוק הפלילי כתוב במפורש שבמירמה צריכה להיות כוונה תחילה והיא נעשית בטענת־שקר, בטענת־שווא.

אילנה לב החודש (בחופשה מהכלא)
לכלא במעיל־פרווה

מה עושים השופטים?

בהרבה מיקרים מרשיעים בעבירת־מירמה אדם שלא שילם חוב או שלא שילם תמורת שרות שהוא קיבל, אף שלאותו אדם לא היתה כל כוונה לרמות ועיקר בעייתו היתה שהוא לא יכול היה לעמוד בהתחייבויותיו הכס־פיות.

וככל שהדבר נוגע לי — אני קורבן לנסיבות. ומה שגרם לי להיכנס לבית־הסוהר לא היה האופי השלילי שלי, אלא בחירה לא נכונה של בן־הזוג. הוא למעשה חרץ את גורלי.

אנשים שמכירים אותי מקרוב יוד־עים שדבר־שקר לא יוצא מפי ואני רחוקה מאוד מהתדמית שהעיתונות התאמצה כל־כך להדביק לי.

בינתיים אני מתמודדת עם החיים הקשים בכלא ושוקדת על עבודת־הדוקטורט. אני צריכה להודות להנה־לת־הכלא שאיפשרה לי זאת ובייחוד למנהלת חיה שוהם שאני חושבת שהיא האדם הנכון במקום הנכון.

פרווה בכלא

ההסתגלות לכלא נווה־תירצה היתה קשה מאוד מאחר והייתי רגילה לחיי נוחות. עד היום מזכירים לי בגיחוך כיצד הגעתי לכלא לבושה במעיל־פרווה יקר. כולם הסתכלו בי כאילו נפלתי מהירח. לא ידעתי כלום על התנאים בבית־הסוהר וחשבתי שאוכל לנהל חיים רגילים במיסגרת הכלא. מובן שזה לא היה כך, והעובדות טפחו על פני.

מישטר־החיים בכלא נועד להשפיל את האדם, ויש צורך בכוחות על־אנושיים, בהרבה ביטחון עצמי ובהרבה אמונה, כדי להחזיק מעמד. אדם צריך להאמין בעצמו וביכולת שלו ובשום אופן לא לאפשר להשפיל אותו. הוא צריך לדעת שהוא שווה משהו וכי אחרים לא יצליחו לשבור אותו.

אינני אומרת שאני טובה מאחרים בכלא, אבל אני באה מעולם שבו נוהגים לנסח דברים בסיגנון מסוים, נוהגים להתנהג בצורה מסוימת ולהתבטא בצורה מסוימת. עד היום לא למדתי להתבטא כפי שאסירות אחרות מתבטאות.

הגרוע מכל הוא שהסוהרות מת־בטאות בדיוק באותו האופן: הן מש־תמשות בקללות ובמילים הלקוחות מביב־השופכין. אין לי כוונה לפגוע בסוהרות, אבל הן צריכות לשמור על רמה תרבותית נאותה, אולם הן יורדות לרמת האסירות, גם מבחינת ההת־נהגות.

הדבר הגרוע ביותר בכלא הוא ההשפלה. זה מתמיה שבית־סוהר מאשר רק הקצבה מסוימת של ספרים. כל ספר נבדק בקפידה עד שהוא מאושר. לפי הכללים חייב הספר להיות בלי כריכה עבה. היו לי סיפרי־חוק אנגליים יקרים מאוד שכריכתם נקרעה מהם והם לא נשמרו. ספרים נוספים הצלחתי להכניס רק בזכות העובדה שניהלתי בכלא חוג למישפט.

חיפוש על הגוף מהווה גם הוא השפלה איומה. גופו של אדם הוא דבר פרטי, ואיש אינו אוהב להציג את מערומיו בפומבי. בשרות־בתי־הסוהר מקובל לערוך חיפוש על גוף האסירות גם כשהן יוצאות או חוזרות מחופשה. הרגשה גרועה לא פחות היא כאשר הם מחפשים בחפצים האישיים ובמיוחד כשהם פורצים לארונות האסירות, מוציאים מהם חפצים ומשליכים הכל על הריצפה ואף לא מנהלים רישום של החפצים שהוחרמו.

גם לצנזורה שחלה על כל מיכתב נכנס אין כל הצדקה. מאד נפגעתי מכך נכנס אין כל הצדקה. מאוד נפגעתי מכך שכל המיכתבים האישיים שלי נ־פתחו, ביניהם גם מיכתבים מילדי.

הפלייה לרעה

השב״ס מפלה לרעה את הא־סירות לעומת האסירים. האסי־רים (הגברים) רשאים לקנות אסימונים בקנטינה ולטלפן מטלפון ציבורי שנמצא בתחום בית־הסוהר. ואילו הנשים, שחלקן אמהות לילדים,

תובעת אביבה גרנות
הבעל נסע לתאילנד

עדה־מומחה הדסה מונסה
במיזוודה היו דפנות כפולות

סניגורית תיקי ארביב
המאהבה החליטה להתנקם

רשאיות לטלפן פעם בשבוע בלבד וזאת למשך חמש דקות. לעובדה זו אין כל הסבר הגיוני. יתכן שמקורו של הנוהל הוא בשיקולי נוחיות של הנהלת נווה־תירצה.

לאסירים יש מירפאה, בית־חולים וקליניקה פסיכיאטרית ואין מערבים חולי־נפש עם אסירים אחרים. ואילו בנווה־תירצה משכנים בתא אחד אסירה מטורפת לגמרי המסכנת את חייהן של עוד חמש אסירות.

בתא שלי היתה חולת־נפש שסיכנה את חיי כולנו, נשים לא צעירות ואמהות לילדים. ההנהלה דחתה את כל הפניות והבקשות שלנו. בסופו של דבר היתה זאת חולת־הנפש בעצמה שאילצה את ההנהלה לאשפז אותה בבית־חולים לחולי־נפש.

הפלייה נוספת היא בתחום עבודות השיקום והחוץ. האסירים יוצאים לעבודות חוץ ושיקום במשך שנה וחצי. לנשים מאפשרים לצאת לשיקום רק בחצי השנה האחרונה לתקופת־המאסר, בטענה שאין להם מקום. זוהי פגיעה בזכותן האלמנטרית של האסירות.

מישפט מבויים

למרות הקשיים שעשו לי בהכנסת הספרים לכלא אינני יכולה לומר שמנעו זאת ממני. כל ספר עבר אישור של סוהרת, קצינה, קצינת־ביטחון ומנהלת־הכלא, אך לבסוף ניתן האישור.

לפני כמה חודשים פנתה אלי קצינת החינוך והתרבות של הכלא וביקשה ממני לערוך בכלא חוג לחוק ולמישפט. הסכמתי מפני שחשוב היה לי לתרום לאסירות.

מכיוון שידעתי כי רוב הנשים יושבות בכלא על שימוש בסמים, על סחר או על הברחת סמים, החלטתי לביים מישפט במיסגרת החוג. באמצעות המישפט רציתי להראות לאסירות מהו הנזק שהן גורמות לעצמן ולחברה, בכך שהן משתמשות וסוחרות בסמים.

מיקדתי את החוג בשני נושאים עיקריים — מעצרים של נאשמים במישטרה ובבית־המישפט, וזכויות הנאשמים בעת חיפוש ובמעצר.

התרכזתי בנושא הסמים. מכיוון שחומר מישפטי הוא יבש וקשה מאוד, וקשה עוד יותר לזכור כללים בדיני ראיות ובהליכים הפליליים, החלטתי שהשיטה הטובה ביותר תהיה ביום מישפט על שימוש וסחר בסמים והדחת קטין לשימוש בסמים.

ביקשתי מהדסה מונסה שתופיע במישפט כעד־מומחה כדי להעיד מהם הנזקים של השימוש בסמים לחברה. הדסה קיבלה עליה את התפקיד וביקשה לקבל מהטלוויזיה סרט העוסק בנושא, כדי שתוכל להקרין אותו בווידיאו ובמקביל להוסיף לו הסברים.

עדותו של עד מומחה חשובה בכל מישפט. לצורך התפקיד היתה הדסה פרופסור לטוקסיקולוגיה. הפרקליטה־התובעת במישפט היתה אביבה גרנות, והסניגורית היתה תיקי (תיקווה) ארביב.

גיתית איזרעאלוב שימשה כעדת־תביעה ראשית והיתה למעשה אהובתו של הנאשם שרצתה, כביכול, להכניס אותו לכלא מפני שהיתה מעוניינת בכספו. היא מסרה נגדו עדות שהפלילה אותו.

באותו שבוע שבו החלטתי לביים את המישפט נעצר יחיאל בן־עמי, פקיד ראשי בבית־מישפט־השלום בתל־אביב. החלטתי לקרוא לנאשם במישפט יחיאל בן־עמי.

„דפנות כפולות"

בכתב־האישום יש, כאמור, כמה פרטי־אישום — ייבוא סמים, סחר בסמים והדחת קטין לשימוש בסמים. מדובר באדם עשיר שחי בתל־אביב ושניהל רמת־חיים גבוהה מאוד. איש לא ידע מה מקור כספו ועושרו ועובדה זו גם לא נחקרה מעולם.

הדבר התחיל לעורר חשד. האיש נהג לחזור מנסיעותיו בעולם עם מיזוודות בעלות דפנות כפולות. הדבר התברר לאחר חיפוש שנעשה בחפציו ועל גופו. בחיפוש לא נמצא דבר. בכל זאת התחילו לעשות אחריו מעקבים וחיפושים. במסעותיו הצטרפה אליו אהובתו ששמה הפיקטיבי הוא אלינור כץ (גיתית איזרעאלוב).

בחיפוש שנערך בביתו נמצא כסף רב במזומן ומיזוודה נוספת בעלת דפנות כפולות. בחקירה שנערכה הוא לא יכול היה לתת הסבר לסכומי־הכסף שנמצאו בביתו ובחשבונות־הבנקים שלו. ההסבר שנתן היה דחוק ולא התקבל על הדעת. שום סימן לסמים לא התגלה בחיפושים.

מאחר שכוונתי היתה לביים מישפט שבו קשה יהיה לפסוק אם להרשיע או לזכות את הנאשם, אירגנתי את הדברים כך, שלמעשה ההוכחות נגדו הן קלושות.

בגירסה שמסרה סיפרה אהובתו על מיכתב־אהבה שקיבלה מתאילנד. במיכתב הוא רומז על עסקיו ומבין השיטין אפשר להבין ש„הוא" נסע לתאילנד כדי לייבא סמים. גירסת אהובתו מחשידה ויכולה לשמש ראייה להרשעתו.

איזבל, ערביה מיפו שהורשעה בסחר בסמים, מופיעה בתור הקטין שהודח לסמים. נאוה תורג'מן, שהורשעה על עבירות שוד וסמים, מייצגת את מיחלק־הסמים במישטרה. היא אימצה לעצמה את שמו של המפקח ניסים ונונו ש„בזכותו' נמצאות רבות מהאסירות בנווה־תירצה. היא שערכה את החיפוש ועצרה את הנאשם.

ריטה רסקלו משמשת עד מטעם ההגנה. יתר עדי־ההגנה עדיין לא ידועים. המשתתפות האחרות מופיעות כמושבעות, דבר שאינו מקובל בארץ, אבל נעשה כדי שכל האסירות בחוג יוכלו להשתתף. מיכל הילל משמשת כאב בית־הדין. המישפט מתנהל בכל יום חמישי בערב בחצר־התרבות ומשתתפות בו אסירות רבות.

נעמי אדווה

ערב פסק־הדין: גיתית מספרת

ציון צפריר, העולם הזה

גיתית איזרעאלוב ופרקליט זיו
„אני יודעת מי הרגו!"

„אני אתאבד אם אקבל מאסר־עולם. יש לי כדור־רעל שאותו אקח תיכף לאחר פסק־הדין. אני לא מסוגלת לשבת שנים בכלא.

דברים אלו אמרה לי גיתית איזרעאלוב באחת מהשיחות שהיו לי איתה בכלא נווה־תירצה. לעיתים עלה נושא מישפט־הרצח שבו חשודה גיתית כי רצחה את בעלה יוסף איזרעאלוב.

ידידותיה בכלא מאחלות לה לצאת זכאית במישפט וכבר הוחלט בין גיתית וחווה יערי כי במיקרה וגיתית תורשע ברצח ותעבור לאגף־השפוטות היא תגור יחד עם חווה בחדר. כיום גרה גיתית ביחד עם מרגריטה סנאן. היא אינה מזמינה אסירות לחדרה ושומרת בקפידה על פרטיות.

כשהגעתי לכלא הייתי סקרנית לפגוש את גיתית. קראתי עליה רבות בעיתונים והתרשמתי כי היא הרפתקנית חסרת־רסן. קראתי שהיא נולדה ברחוב שינקין בתל־אביב למישפחה דתית. למרה בבית־ספר בלפור וכשהגיע מועד גיוסה לצבא הצהירה כי הינה דתיה ולכן לא שרתה בצה"ל.

היא נסעה ללונדון, שם התחתנה עם צייר בשם אוז'ה ומדי פעם באה לביקור בישראל. אחר־כך התגוררה באיטליה ועבדה כמזכירה בחברת־סרטים. ברומא הכירה בימאי איטלקי בשם רוברטו פורוצ'י שהפיק סרטים ביפאן. הוא התאהב בה ולקח אותה עימו לטוקיו, שם הכירה את הבימאי היפני המהולל אקירו קורוסאווה וניהלה איתו רומאן.

באותה עת עבדה בחברת־הפקה איטלקית בטוקיו. כשקורוסאווה עזב אותה חזרה לחיות עם פורוצ'י. השילטונות היפאניים גילו כי היא עובדת ביפאן ללא רישיון־עבודה. היא נאלצה לעזוב את יפאן ועברה לגור בהונג־קונג, שם הסתבכה עם החוק.

דרכון בתחתונים

בראשונה פורסם שמה בעיתונות הישראלית בפברואר 1974 (העולם הזה 13.2.74). שמה היה אז גיתית זהבי. סופר כי גיתית הופיעה בחנות־תכשיטים מפוארת בהונג־קונג כשהיא נראית כאשה בהריון. היא הציגה את עצמה בשם ויקטוריה אוז'ה, תיירת עשירה מרומא.

גיתית ביקשה מבעל־החנות לבוא אליה למלון עם מיבחר של תכשיטים, כדי שתוכל לבחור תכשיטים לפי טעמה. בעל־החנות נענה לבקשתה והגיע בליווית שניים מעובדיו, ואז, בחדרה במלון, שלפה גיתית אקדח וירתה. אחד האנשים נפצע ונפל על הריצפה. גיתית נבהלה ונמלטה מהמלון בלא התכשיטים.

כעבור כמה שעות היא אותרה על־ידי המישטרה ונעצרה. היא הועמדה לדין והורשעה. מתוך חמש שנות־מאסר שנגזרו עליה ריצתה שלוש וחצי שנים ושוחררה.

בפגישתי הראשונה עם גיתית בכלא היה לי קשה להאמין שהאשה החיוורת והשברירית הזו אכן מסוגלת למעשי־אלימות חמורים. אך לאחר שפנתה אלי בבקשות שנראו לי די מוזרות ולאחר שחווה יערי וציפורה רימר אמרו לי כי גיתית הודיעה להן שהחליטה לסדר אותי (ולא ידעתי למה) הבנתי שאני צריכה להיזהר מפניה.

כשנפגשנו בפעם הראשונה ביום כיפור, שוחחנו בין השאר על מעצרה בנמל־התעופה בצרפת ב־26 לינואר 1986 (בבוקר שאחרי הרצח). יום קודם לכן היא הגיעה ארצה כשהיא מחופשת לנזירה. היא חבשה פיאה שחורה ועדשות־מגע חומות. השם בדרכון שנשאה היה קטרינה די־מופולו. הדרכון נגנב מאותה נזירה בירושלים.

כאשר חזרה לצרפת למחרת (אחרי הרצח) השתמשה בדרכון של גבר בשם פייר זבידה. גיתית הדביקה תמונה שלה במקום תמונתו של פייר ובכתב־ידה הוסיפה אות נוספת, כך שהשם פייר הפך לפיירט. מישטרת צרפת הבחינה בדרכון המוזר ועצרה אותה. חשבו שהיא טרוריסטית. דבר די שכיח בנמל־התעופה של פאריס.

החיפוש שנעשה עליה היה כדי לבדוק אם היא גבר או אשה והשוטרת שערכה את החיפוש קיבלה הוראה להפסיק ולחפש אם תמצא סימן לגבר. ואכן, השוטרת מצאה משהו בולט בתחתוניה של גיתית, אך הסתבר שזהו הפספורט היווני שאותו החליטה גיתית להחביא דווקא בתחתוניה.

אחרי מעצר של יום אחד שוחררה בערבות והיה עליה להתייצב במישטרה כל יומיים. השוטרת שערכה את החיפוש אף הובאה לארץ והעידה במישפטה של גיתית.

שאלתי את גיתית מדוע היא מסתובבת עם דרכונים מזוייפים. היא טענה שזה הרבה יותר נוח. באותה הזדמנות ביקשה אותי להפנות אותה למישהו שיוכל למכור לה דרכון מזוייף כדי שכבוא העת, אם וכאשר תשוחרר מהכלא, תוכל לצאת מהארץ מייד.

לא הבנתי מדוע אחרי היכרות של שעתיים מבקשת ממני גיתית בקשה כזו. הרי אינה מכירה אותי ובכלא יש רמאיות וזייפניות למכביר, מדוע דווקא אני?

עניתי לה: „נראה מה אפשר לעשות," והסיפור נגמר.

רומאן בכלא

גיתית מרבה לספר על גברים שונים ויחסיה עימם. בחוגים שבהם מרצה גבר היא מתאמצת בדרך־כלל למצוא חן בעיניו. כך שקרה שאסיר־עבודה מכלא רמלה היה מגיע בכל בוקר לעבוד בנווה־תירצה. גיתית התיידדה עימו ואף ניהלה עמו רומאן קצר. היא סיפרה על כך בפרטי־פרטים לחברותיה בכלא.

מאחר ובנווה־תירצה אין סודות עבר הסיפור מפה לאוזן והגיע גם להנהלת־הכלא. האסיר נלקח לבירור והורחק מנווה־תירצה. גיתית טענה אז שחווה יערי הלשינה עליה, בגלל קינאתה ב„הצלחתה" של גיתית.

בין גיתית וחווה יערי יש יחסים משתנים. יש תקופות שבהן הן מיודרות מאוד, מחליפות ספרים, חווה עוזרת לגיתית לנסח מיכתבים באנגלית, ולפעמים הן אינן מדברות במשך שבועות.

באחד הימים עמדתי בחצר של תדיראן וגיתית פנתה אלי שוב בבקשה מוזרה ואמרה: „נעמי, אליך הרי באים הרבה עורכי־דין לביקור, האם אינך יכולה לסדר לי משהו?" לא הבנתי את הכוונה המדוייקת. שאלתי את גיתית, והיא הסבירה שבמילים יותר פשוטות היא מחפשת זיוון עם עורך־דין נחמד.

כאשר עורך־דין בא אל לקוחתו בכלא הוא יכול גם לקרוא לאסירה אחרת, אם היא רוצה לשכור אותו או להתייעץ איתו. די נדהמתי. במיוחד מפני שהיא לא ציינה כל שם של עורך־דין. לא חשוב היה לה מי זה יהיה.

נזכרתי אז באזהרתה של חווה ושוב אמרתי לה: „יהיה בסדר". התרשמתי מכך שלגיתית באמת לא משנה את מי היא תסבך ולמה היא תגרום.

שאלתי אותה מה בדבר מאיר זיו, עורך־הדין שלה. היא סיפרה לי שאת מאיר זיו היא מכירה מהשכונה, עוד מימי ילדותה, והיא מתייחסת אליו ברצינות. כבר אחרי מעצרה באנגליה היתה עימו בקשר מיכתבים. היא בשום אופן לא רצתה לערב אותו „בעניינים אחרים".

לפעמים קשה להבחין מתי גיתית מדברת ברצינות. כאשר התפרסמו בהעולם הזה (4.11.87) מיכתביה לאסיר צבי סמטנסקי היתה מאוד משועשעת. היא שאלה אותי אז אם יש מישהו אחד בעולם שחושב אפילו לרגע שהיא כתבה מיכתבים אלו ברצינות.

גיתית סיפרה שאותו אסיר נהג לספק לאסירות דברים שונים בבית־המעצר אבו כביר וכולן יחד ישבו וניסחו את המיכתבים המגוחכים האלו.

בהזדמנות אחת ישבו כמה אסירות בחדר־האוכל וגיתית הקריאה את אחד המיכתבים כשהיא פורצת מדי פעם בצחוק.

במיכתב שהקריאה היא כתבה: „כשראיתיך הבוקר במיכנסיים קצרים וסנדלים, והתלתלים שעל רגליך כתלתלי כיבשה רכה שבא לי ללטפה. ובאפי עלה ריח תפוזים. וראיתי את שנינו בפרדס פוסעים יד־ביד, קרוב־קרוב. אך קולה הצורמני של השוטרת החזיר אותי למציאות המרה. אכן אני שולחת לך גרביים שיחממו לפחות את הרגליים מהקור והצינה והאנטיפטיות שהמקום הזה מקרין. שלך בהבנה, גיתית."

שמעתי מגיתית גירסות רבות הקשורות בחייה וניסיתי להשוות אותן עם מה שקראתי עליה בעיתונים.

יודעת מי הרג

גיתית סיפרה לי כי התחנכה בפנימית־בנות יוקרתית באנגליה וכי שפת אימה היא אנגלית. היא רואה עצמה כלא־יהודיה, ועם שחרורי בדצמבר התעניינה באם אפשר יהיה להכניס עץ־אשוח לכלא לקראת חג־המולד.

בנושא השוד בהונג־קונג התברר לי כי גיתית לא שדדה לבדה את בעל חנות־התכשיטים, אלא היו אלה השניים האחרים שעבדו בחנות־התכשיטים, אשר קשרו עימה קשר נגד בעל־החנות, ואז, באותו רגע קריטי בבית־המלון, כאשר היתה אמורה לירות בבעל־החנות היא כיוונה את האקדח לאחר משותפיה וירתה בראשו.

לעיתים היא עורכת השוואות בין הכלא הישראלי והכלא בהונג־קונג, שעליו היא מדברת כמעט בנוסטאלגיה. היא סיפרה כי ניהלה פרשת־אהבים עם הרופא הסיני של הכלא. היו לה הטבות רבות והיא העבירה את הזמן בנעימים.

גיתית סיפרה לי כי אינה אשמה ברצח בעלה יוסיניו והיא יודעת מי הרג אותו. שאלתי אותה מדוע אין היא מספרת זאת למישטרה והיא אמרה לי שזו הבעייה של המישטרה, שימצאו לבד. יש נגדה רק עדויות נסיבתיות וקשה להרשיע ברצח על סמך ראיות נסיבתיות בלבד.

גיתית מאוד סומכת על עורך־הדין מאיר זיו ומקווה שתזוכה. אם כן — לא תישאר שעה נוספת בארץ. היא רוצה לחזור ללונדון לבעלה ג'רי גוטהייר שעובד כמנהל־חשבונות.

את בעלה הכירה בלונדון. היא נישאה לו ביוני 1986. כעבור חודש נעצרה והוסגרה לישראל. בעלה ביקר אותה לפני כחודשיים בנווה־תירצה, אך חזר ללונדון כעבור יומיים. גיתית מאד רצתה שיבוא לקראת פסק־הדין ב־23 למרס 88, אך נבצר מג'רי להגיע.

מונולוג של ח"כ בני שליטא

ה דבר נורא, לא ייאמן. זהו מיכ־תב מלפני שנה וחצי, ואני כותב אלפי מיכתבים כאלה לכל מיני אנשים, גם נשים. כמה אנשים פונים לוועדת פניות־הציבור של הכנסת שאני עומד בראשה? לקחו מיכתב שלי ושמו בעיקבותיו, כנראה, מודעה באחד העיתונים. מה זה לאשה? אני בכלל לא קורא את העיתון הזה! לו לא הת־ראיינתי שם לא־מזמן, לא היה לי מושג בכלל מה קורה שם.

עניתי. זאת ודאי אשה שהיה לי איתה איזה ויכוח פוליטי. אחר־כך, אולי, אותה אשה או אנשים אחרים שמו מודעה במדור הזה בלאשה. אני לא כותב מיכתבים למדורים כאלה!

אני מקבל אלפי מיכתבים. אני לו־קח, כותב למוסדות הנוגעים בדבר, עונה על כל מיכתב ומיכתב. קבעתי לעצמי כלל, שאין מיכתב הנזרק לסל!

יש כל מיני טענות. חלקן אף לא מופנות אלי אישית, אלא ל„וועדה לפ־

חשבון נפש
עם
דפנה ברק

כמו שנאמר במיכתב? פירושו, קרוב ל־וודאי, אם את מוצאת עניין להתווכח! מדובר בוודאי על אשה שהתווכחה אי־תי פוליטית.

אם אני זוכר אותה? יש כל מיני חולי־רוח, פסיכופאתים, שכותבים לי. אני לא מסוגל לזכור את הכותבת הזאת דווקא, מה היא רצתה.

בפעם הראשונה שנודע לי על כל הפרשה זה היה בעת הפירסום בעל המישמר. נכון שזה נכתב שם בעי־

פפים נגדי בדימוי הזה.

נוצר לי דימוי של סקס־מניאק? נו, אבל אני מסביר ממה נובע הדימוי — מטעות!

כל העניין הזה של שוחד מיני היה בדיוק פרשה של שלושה חודשים: חק־רו, ירדו מזה, מת, נפל! שלוש שנים נוספות חקרו על הבית, הבנייה, נוהלים במועצת מנחמיה.

השוחד המיני התגלה כברווז קטן. בעיקבות זה התחילו לחקור אם בני

„אני לא מסוגל לזכור את הכותבת!"

אני לא יודע אם זאת היתה יוזמה של מישהו מלכתחילה, או שמישהי קיבלה מיכתב כזה שעלול להשתמע לכמה צדדים, אפילו לצד הכחול, וב־מוח החולני שלה — או של מישהו אחר — החליטה להפוך זאת למשהו כזה נוראי.

ניות־הציבור של הכנסת".

מאשימים חברי־כנסת בעניינ־י שכר, מאשימים חברי־כנסת מסויימים בכל מיני פרשיות, מתווכחים איתי וי־כוחים פוליטיים. אני עונה, גם למיכ־תבים הפוליטיים. אני משתדל, כמו תור לקופת־חולים: כל אחד מתקבל!

שלה. אולי היא חושבת באופן שונה ממני. אולי היו לה ציפיות מהוועדה שלא התממשו.

ציפיות ממני? לא, לא, אני לא חר־שב! נכון, אני לא בא ממינזר. אני לא מתנהג כמו אותם אומרים: „לא ראיתי, לא שמעתי". אבל יש דברים שלא אע־

לום־שם, אבל תיארתי לעצמי כמה המ־דובר. קיבלתי שוק.

הבנות שלי (שתיים: אחת בצבא והשניה תלמידה בתיכון) הן במצב נור־אי, ואילו אשתי עומדת מאחוריי.

נו, היא לא הכי מבינה. היא לקחה זאת בצורה קשה, אם כי היא מבינה שזה

שליטא הוא אדם ישר. זה היה מטעם ההשגחה העליונה... העיתונות כתבה, בטעות, במשך שלוש וחצי שנים על השוחד המיני, למרות שזה היה פרט פעוט־ערך בכל החקירה.

מה נשאר מכך? התדמית. קיבלתי תדמית של אדם המעורב בשוחד מיני.

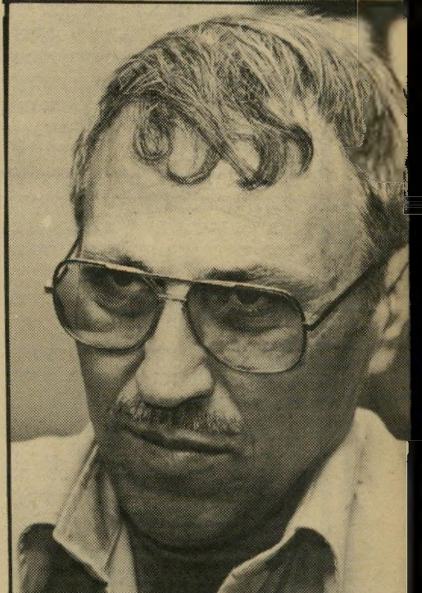

ח"כ שליטא
„יצרו לי דימוי בגלל השוחד המיני..."

★ אקדמאית ווזקה (32) מעוניינת באקדמאי גבוה, רגיש ובעל חוש הומור. ת.ד. 33226 ת"א.

★ מעוניינת בהתכתבות ארוטית עם נשים בלבד. אלינור, ת.ד. 2298 בני־ברק.

★ דרמינית נשואה וחמה ובן־זוגה מעוניינים לצרף למיטתם [illegible] ... 4005 רמת־גן.

★ נשואה אך פנויה (40) מעוניינת בגבר נאה ואיבותי עד גיל 50, לקשר משמעותי. ת.ד. 2366 ת"א.

★ [illegible] אקדמאי פתוח ורגיש עד גיל 60. ת.ד. 7327 חיפה.

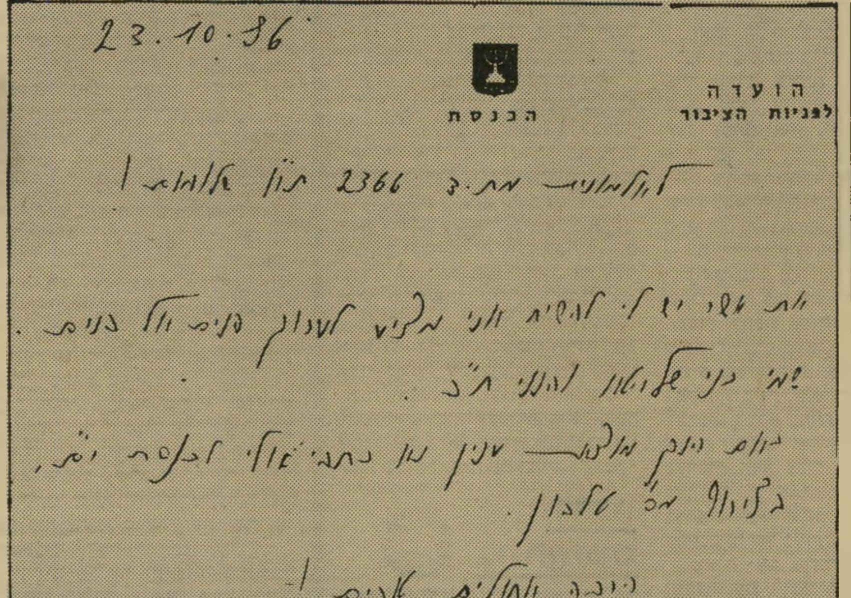

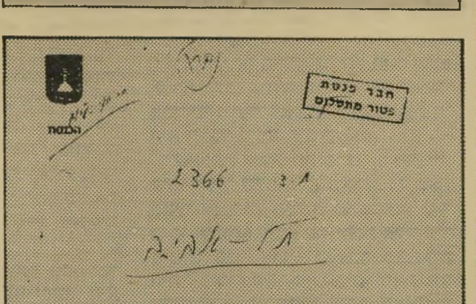

שלושת המיסמכים: המודעה, המעטפה, המיכתב
„חבורת הצבועים האלה שמבקרים אותי על שהשתמשתי בנייר־המיכתבים של הכנסת..."

מדוע עשו זאת דווקא לי? אולי בעיקבות השוחד המיני שבו הואשמתי בעבר. אולי בגלל זה היה יותר קל להלביש עלי דבר כזה!

מי, לדעתי, טמן לי פח? אני מניח שזה משהו פוליטי, המיכתב שעליו

אני קובע פגישות עם נשים, זקנים ילדים — פתרתי המון בעיות.

האם מישהי טמנה לי מלכודת כמ־עשה נקמה? זה ברור! אולי זה על רקע אישי. אולי זאת אשה שביקשה טיפול מהוועדה, וזה לא סודר על פי הציפיות

שה.

אם תפתה אותי בלונדית יפהפיה ומפורסמת — לא אתנגד! אף גבר אחד בעולם לא יתנגד! אבל לענות למור־דעות בעיתון? זאת לא אעשה!

מה פירוש „אם את מוצאת עניין..."?

בושל נגדי. בכל זאת, אחרי מה שעברה איתי בפרשת השוחד המיני...

כאן חשוב לי מאוד להבהיר: יש לי טענות קשות כלפי התיקשורת — תחילה יצרו לי דימוי מסויים בגלל פרשת השוחד המיני, ואחר־כך מנו־

כשהיועץ המשפטי טיהר אותי, אני הוא שהתעקש שיכניסו את סעיף השו־חד המיני. בכלל לא התכוונו לעשות זאת בפרקליטות. חששתי שזה יישאר בתודעת הציבור, אחרי כל הפירסומים, ויחשבו שאם לא טוהרתי מזה — משמע שאני אשם. לכן התעקשתי שזה יוכנס להחלטת היועץ המישפטי לממ־שלה. אולם שלוש שנים מתוך שלוש וחצי, שבהן נבדק ענייני, לא הוקדשו בכלל לפרשת השוחד המיני.

● „נורא! לא ייאמן!"

מדוע שלא אפנה כעת למישטרה? למה? לברר מי אירגן לי את הדבר הנוראי הזה? נו, מה הם (השוטרים) כבר יכולים לעזור לי?

גם בעסק הראשון — פרשת השו־חד־המיני — יעצו לי כל עורכי־הדין, מאמנון גולדנברג ועד בכלל: „ברח מזה! אל תתבע, אל תתעסק — תשכח!"

יש בכלל דברים שמרגיזים אותי. למשל? חבורת־הצבועים האלה, שמ־בקרים אותי על שהשתמשתי בנייר־

„כושר של בן 30"

חבר־הכנסת בני שליטא ניסה בכל דרך שהיא, להוכיח שהוא קורבן למזימה פוליטית אפלה, ושאינו פוחז קל־דעת שנתפס בקלקלתו, כשמכנסיו מופשלים מטה.

הוא תיאר לפני את הסבל העובר על בנותיו. הוא רמז על הקורה בינו לבין אשתו, ונשמע נסער.

משהזכרתי לו שזוהי שנת־בחירות, ושזוהי עשויה להיות הסיבה לפיצוץ הפרשה המביכה דווקא עכשיו, הוא עט על־כך כמוצא שלל.

אולם בפרשת־שליטא יש כמה סימני־שאלה הנשגבים מבינתי:

אילו רצו להביך את שליטא בשנת־בחירות על־ידי פיברוק פרשה המיונית — מדוע היה צורך לבשל זאת שנה וחצי מראש? תיכנון מוקדם שכזה אינו תואם את החשיבה הישראלית הממוצעת, ובוודאי לא קנוניה נגד חבר־כנסת בסדר־גודל של בני שליטא, שעדיין אינו נושא עיניו לכס ראש־הממשלה, למשל.

הדבר נראה יותר כנקמת אשה פגועה. אין דבר מסוכן מגבר או מאשה שנפגעה במערכת־יחסים שהגיעה לקיצה. מוטב היה לשליטא למקד את תשומת־ליבו באשה שפיתחה לגביו, במשך חודשים, מערך־ציפיות שלא בא על סיפוקו.

בני שליטא כבר התפרסם בקשר לסנסציה מינית. אז כינו זאת „פרשת השוחד המיני". האשימו אותו, שקיים יחסים עם אשה (ג'ודי קדיר, שנישאה בינתיים) תמורת טובות־הנאה שהעניק למי שערך לו היכרות עימה. היועץ המישפטי החליט שאין מקום להגיש כתב־אישום, אחרי חקירה שנמשכה זמן רב.

ניתן להסביר את המצבים המביכים שאליהם נקלע שליטא בקלות־דעת. כשנשאל פעם על גיבורת „השוחד המיני", ענה בחיוך כובש: „היא אמנם לא יפה, אבל יש לה כישורים אחרים..."

משהתחתנה הגברת, התלונן שליטא על כך שלא הוזמן לחתונה.

בכל ערב־ראיונות או אירוע נדרש שליטא לנושא הפיקנטי. כל אימת שהוא מזכיר את הפרשה, הוא מתאר את הגברת בצבעים שהיו גורמים פריחה לכל אם יהודיה.

שליטא לא הסתיר מעולם את חיבתו למין השני. תמיד התגאה: „אני בן 50, עם ניסיון של בן 80 וכושר של בן 30..." בין אם הסתבך בכוחות עצמו, בין אם נפל קורבן למלכודת נשית או למלכודת פוליטית — איש לא יחשוד בו בזהירות־יתר או בערמומיות פוליטית אלמנטרית.

שליטא במיסלגה
„ודאי היה לי ויכוח פוליטי"

שליטא ביום־ספורט בכנסת
„מה אני, סקס־מניאק?"

ציון צפריר, העולם הזה

שליטא ואשתו
„אני לא בא ממינצר"

מצטער, זה לא סביר!

האם ההסברים של ח"כ בני שליטא עומדים במיבחן ההיגיון?

כדי להשיב על כך, יש לבחון את שלושת המיסמכים שהתפרסמו בווזמ־נית.

מיסמך א': מודעה בשבועון לא־שה, במדור ההיכרויות, שבה ביקשה אשה נשואה בת 40 להכיר גבר נאה, עד גיל 50, ל„קשר משמעותי". בשפה המ־קובלת במדורים מסוג זה, קשר משמ־עותי פירושו יחסי־מין. האשה נתנה כתובת של תא־דואר.

מיסמך ב': מעטפה בכתב ידו של בני שליטא, ועליה חותמת הדואר של הכנסת („פטור מתשלום"), המופנה לתא־דואר זה.

מיסמך ג': מיכתב על נייר־המיכ־תבים של „הוועדה לפניות הציבור", בכתב־ידו של בני שליטא, הפותח במי־לים „לאלמונית מת"ד 2366 תל־אביב שלומות!" ושבו נאמר כי „את אשר יש לי להשיח אני מציע לערוך פנים אל פנים. שמי בני שליטא והנני ח"כ. באם הנך מוצאת עניין, נא כתבי אלי לכנסת ירושלים, בצירוף מיספר הטלפון. הרבה איחולים טובים!"

במבט ראשון, נראה רצף זה פשוט ומשכנע לחלוטין. אשה נשואה פירסמה מודעה. ח"כ שליטא ענה עליה, על נייר־הכנסת, כדי לעשות עליה רושם. הכוונה היא לפרשת־אהבים.

פשוט מאוד, ודי מחריד. כי הדבר מסמן נקודת־שפל חדשה בירידת הכ־נסת. נייר הכנסת כבר נוצל על־ידי ח"כים מופקרים למטרות שונות — צבירת הון, ניהול עסקים מפוקפקים, הענקת פרוטקציה תמורת שוחד. אך נדמה שזו הפעם הראשונה שנודע על השימוש בנייר הזה כדי לפתות אשה לקיום יחסי־מין.

על־פי המונולוג שלו באוזני דפנה ברק, מכחיש שליטא את העניין מכל וכל, ומספק כמה הסברים אפשריים שונים. הסברים אלה טעונים ניתוח.

● **גירסה א': זהו מיכתב תמים, שנכתב בתוקף התפ־קיד. מדובר על ויכוח פוליטי. אויבים פוליטיים חיברו אותו למודעה, שאין לו קשר איתה.**

„הוועדה לפניות־הציבור" היא המעי העיוור של הכנסת, איבר שולי אך מטריד. אליה מועברים כל המיכתבים ששולחים לכנסת אזרחים מסוגים שונים — החל בחולי־נפש ועושי־צרות מיקצועיים וכלה באזרחים תמי־מים שנעשה להם עוול, והמאמינים כי הכנסת תושיע אותם.

זוהי ועדה שאיש מבין חברי־הכנסת אינו רוצה להשתייך אליה. במניין ועדות־הכנסת, היא האחרונה בתור. אין לה שום סמכות, שום השפעה. תפקיד היו"ר שלה ניתן בכנסות קודמות לעוברי־בטל קשישים או לח"כים שלא ידעו מה לעשות בהם. המעלה היחידה בתפקיד היא שהוא נושא בתואר של „יושב־ראש ועדה", המקנה לבעליה משכורת גבוהה יותר ומעמד רישמי בהיראכיה של הבית.

לא יעלה על הדעת שיו"ר־הוועדה ישיב על מיכתבים בכתב־ידו. לשם־כך יש לו מזכירות. מדובר על מאות ואלפי מיכתבים, וכלל לא ייתכן להשיב עלי־הם בכתב־יד.

מיכתב זה מעיד על עצמו. אין זה בשום־פנים מיכתב שיגרתי, שבו משיב יו"ר הוועדה לאחד הפונים. אין הוא נראה כמיכתב המתייחס לוויכוח פו־ליטי (עם אלמונית?). לעומת זאת נוסח המיכתב מתאים דווקא מאוד־מאוד למודעה לקשירת „קשר משמעותי".

● **גירסה ב': המודעה פור־סמה אחרי כתיבת המיכתב.**

משמע: המיכתב נשלח בעיקבות פנייה כלשהי ליו"ר הוועדה, תוך ציון תא־הדואר. אחר־כך חיברו חורשי־מזי־מות מודעה תוך ציון אותו תא־דואר, ופירסמו אותו בשבועון־הנשים.

אילו זה היה כך, ניתן היה לקבוע זאת מיד. המודעה בשבועון פורסמה בתאריך מסויים. המיכתב נושא תאריך מסויים. אם תאריך המיכתב קודם לתא־ריך המודעה, היה ח"כ שליטא יכול לקבוע זאת בנקל ולהודיע על כך לציבור.

● **גירסה ג': הדבר נעשה מלכתחילה כדי להפיל את שליטא בפח.**

משמע: באמת פורסמה מודעה כזאת, שליטא באמת כתב מיכתב כזה, אך הדבר היה מראש קנוניה, שהח"כ התמים וחובב־הנשים נפל לתוכה.

אין זה סביר. איך יכלו מנסחי־המו־דעה (אילו היו כאלה) לדעת כי שליטא יענה עליה?

יתר על כן, אם הדבר בא כדי להת־נכל לשליטא ערב הבחירות, מדוע זה אורגן לפני שנה וחצי? לא כך פועלים בעלי מזימות פוליטיות בישראל.

● **גירסה ד': זוהי קנוניה פו־ליטית של יריבים, אולי אנשים שהתרגזו על שליטא מכיוון שאמר כי „צריכים להרוג 50 ערבים".**

אמנם, העניין פורסם בראשונה בעל המישמר. אולם דווקא עיתון זה לא ציין מיהו הח"כ שכתב את המיכתב. יתר על כן, זהו ביטאון של מיפלגה אנמית, שמעולם לא השתמשה בשי־טות כאלה.

אילו רצה מישהו לקבור את שליטא מבחינה פוליטית, לא היה בוחר בעל המישמר, אלא בעיתון הנקרא על־ידי קהל ימני דווקא. הפירסום בחדשות, שהעתיק את הידיעה מעל המישמר תוך הוספת שם הח"כ, היה יעיל יותר.

● **גירסה ה': הפרשה פור־סמה עכשיו כדי להזיק לשליטא ערב־הבחירות.**

משמע: מישהו, שידע על הפרשה ושקיבל לידיו את המיסמכים, המתין שנה ורבע ופירסם אותה בכוונה דווקא לקראת הרכבת רשימות־המועמדים לכנסת.

זה יתכן, אך אין זה סביר ביותר. יותר סביר להניח כי אכן נקשרו יחסים בעיקבות המיכתב, וכי יחסים אלה נמ־שכו זמן ניכר, עד לא־מכבר. כאשר נפסקו, החליטה הגברת האלמונית ל־התנקם בשליטא ולפרסם את הדברים. אולי פנתה לאויבים פוליטיים של שליטא, אולי שמעו אלה על כך מפי הרכילות ופנו אליה — וכתוצאה מכך בא הפירסום דווקא עכשיו.

אף אחת מן הגירסות האלה אינה מוסיפה כבוד לכנסת, שהיא בזוייה וע־לובה בעיני הציבור בלאו הכי.

את האמת המלאה ניתן יהיה לברר רק אם תתגלה זהותה של הגברת. מכיוון שהיא נשואה, על פי מודעתה, אין לה בוודאי עניין להזדהות. ואילו שליטא עצמו טוען שאינו יודע כלל מי היא, מכיוון שכל העניין הרי לא היה ולא נברא.

א.א. ■

מיכתבים של הכנסת. כל אלה שאומ־רים זאת, לא יכולים לעמוד בדלת אמו־תיהם!

אני עובד בשני תפקידים (ראש־מועצת מנחמיה וחבר־כנסת). לולא הייתי חבר־כנסת, הייתי מקבל מש־כורת כראש־מועצה. אז מה מבלבלים את המוח?

איזו צביעות! בזמן שאנשים מבי־ריחים מיליוני דולארים לשווייץ — תפסו את הגנב הגדול! זאת היתממות!

מה רוצים ממני, שאתחיל לחפש ניי־רות בכנסת?

מרוע כתבתי לגברת בכתב־יד? לא, איני כותב את כל המיכתבים בכתב־יד. אם מדובר במיכתב ארוך ומעמיק, המכיל תפיסות ודיעות — אני מש־תדל שהוא יודפס. גם הכתב שלי לא כל־כך יפה... אבל מה? לפעמים הכת־בנית חולה, פה ושם היא איננה...

איזה לקחים אפיק מכך בעתיד? אם מחפשים מישהו בפינה, אז גם אם עושים מעשי־צדקה — יטענו נגדי שניסיתי להתעסק עם אשתו של אלו־הים!

זוהי שנת־בחירות, סמוך למועד הב־חירות הפנימיות במיפלגות. זה בדיוק הזמן שמישהו ממולח יכול היה לבשל לי את כל זה. נורא. לא ייאמן!

ציון צפריר, העולם הזה

שליטא בוויכוח פוליטי במיסלגתו
„ידו שניסיתי להתעסק עם אשתו של אלוהים!"

שליטא תורם דם בכנסת
„לא הוזמן לחתונה"

מה זה יו"ר ועדת פניות־הציבור?

מהו בדיוק תפקיד „יושב־ראש ועדת פניות־הציבור של הכנסת"? איך התמנה דווקא בני שליטא לתפקיד בעל התואר המרשים? לשם־כך, קצת נוסטלגיה:

לפני כשלוש שנים, אחרי שהוקמה ממשלת־האחדות, התחילו הכל בחלוקת העוגה הפרל־מנטרית. בני שליטא התהלך אז כשהוא סר וזועף. „אני כועס על החברים שלי, אלי קולס ופינחס גולדשטיין!" הטיח בטון ממורמר.

מדוע כעס? מפני שבקדנציה הקודמת שלו בכנסת פונק בחברות בוועדה היוקרתית ביותר בכנסת – ועדת־החוץ־והביטחון. ועדה זו היא אמנם חסרת כל השפעה, אבל היא מקנה לחבריה תחושה של „להיות בעניינים", מעמד של יודעי־דבר.

הצמד־חמד קולס את גולדשטיין לא סברו ששליטא צריך לכהן כהונה נוספת בוועדה, כאשר שיבצו את עמיתיהם, הח"כים הליברליים, בוועדות. שליטא העביר לקולס בדרכים שונות מסרים זועמים ושיחק „ברוגז". קולס מצידו שבר לעצמו את הראש כיצד לפייס את שליטא, אולם שליטא נותר בשלו: רק חוץ־וביטחון!

ואז נשלף הפיתרון: מאי־שם נזכר מי שנזכר ששליטא יכול לקבל פיצוי ולזכות בתואר „יו"ר" – יו"ר ועדת פניות־הציבור. קולס התמוגג מאושר, כאשר בישר על נוסחת־הפלא לפיתרון בעיית־שליטא.

משהעזתי אז לשאול מהו תוכן התפקיד, הוקפתי בצחוקים ליברליים עליזים. גם גולדשטיין נראה מבסוט.

ושליטא? באותו הערב פגשתי את טוביה סער, אז מנהל הטלוויזיה הכללית. הייתי בחברת גולד־שטיין, קולס, וגם שליטא. „תכיר," הצגתי לפני סער, „את יו"ר ועדת־החוקה־חוק־ומישפט של הכנסת, אלי קולס, יו"ר ועדת־הספורט של הכנסת, פינחס גולדשטיין, ויו"ר ועדת־פניות־הציבור של הכנסת, בני שליטא..."

סער – משולל חוש־הומור, או סתם דקדקן – קטע אותי ושאל את שליטא ברצינות תהומית: „מה זה יו"ר ועדת פניות־הציבור של הכנסת?"

גולדשטיין התנצל וברח על נפשו, קולס שתק בתמימות, ואילו שליטא כיחכח בגרונו ופתח בהסבר ממצה, בחשיבות־עצמית שלא היתה מביישת את יו"ר הפרלמנט הבריטי.

שלוש שנים לאחר־מכן, ביום השבת, שאלתי את שליטא כמה חברים מכהנים בוועדה שהוא עומד בראשה. „יש, אני חושב, חמישה או שיבעה חברים. זאת לא ועדה שמתכנסת. אנחנו עושים טיפולים ועושים דוח על כל מיקרה.

„מי מכהן בוועדה? אני בקושי זוכר: ויידאן עטשי, נדמה לי שגם אמירה סרטני. אנחנו שולחים לכל אחד מהם דוחות. כל שבוע־שבועיים יוצא דוח. האם יצא גם דוח על המיכתב המדובר? מה פתאום? אני מוציא רק דוחות על נושאים ניט־רליים. במיקרים הפוליטיים אני מטפל אישית, לא מדווח לאיש!"

תעלומת מותה של ניבה ברוש (מימין) מרתקת את הציבור. גם התוכנית „שידור חוקר" לא עזרה לפיענוח. העולם הזה מנתח את הפשע

רצח האחות

קשר **מוזר** של שתיקה גזרו על עצמם דורון ברוש, בעלה של הנרצחת ניבה ברוש, וגם הוריה.

חודש וחצי אחרי האסון שפקד אותם, הם מוכנים רק לאמר בוודאות מוחלטת שניבה ברוש מצאה את מותה כתוצאה מתאונת־דרכים. מבחינתם ה־עניין סגור. קשה להבין על מה הם מבססים את קביעתם זו, שכבר הופרכה מכל וכל. האם על סמך רחשי־הלב, או על סמך מידע שאינו בידי צוות־החקירה־המיוחד של המישטרה, בראשותו של מפקח־מישנה חיים גז, המנסה לפענח את התעלומה. ואולי הם מעדיפים גירסה זו כדי שלא להתעמת עם אפשרות אחרת?

אם ייקבע, בסופה של החקירה, שאו־מנם זו היתה תאונת־דרכים, יזכה דורון בכספי־הביטוח. ניבה השאירה אחריה שני ילדים, בני 5 ו־3, שיש לדאוג להם. כספי הביטוח יכולים בהחלט לעזור.

אם לא זו הסיבה, מדוע נחוש כל־כך דורון ברעתו שזה לא היה רצח. האם הוא מחפה על משהו? דורון נחקר במישטרה, ובבדיקת פוליגרף נמצא דובר אמת ולא מעורב ברצח. אולם הפרשה אינה פשוטה כל־כך כפי ש־המישפחה מנסה להראות.

סימני חניקה

הבדיקה **הפאתולוגית** מראה בוודאות מוחלטת שניבה מתה כתוצאה מחניקה. על צווארה נמצאו סימני־חניקה וסימני־ציפורניים. נקבע גם שהוכתה בראשה.

החקירה המישטרתית מתמקדת באהובותיו של הבעל. אחת מהן, שהיתה מיודדת הן עם דורון, הן עם ניבה, היא רונית בן־חיים (22), שנעצרה מיד אחרי שידור המיקרה בתוכנית־הטלוויזיה ב־שידור חוקר לפני שלושה שבועות.

בעדותה מסרה תחילה גירסה שונה לגבי יחסיה עם דורון מזו שהיתה ידועה למישטרה אחרי חקירתו של הבעל. הבדלי הגירסות הגבירו את החשדות.

לדבריה, נשארה ביום הרצח במשך כל היום בביתה, מאחר ולא הרגישה בטוב. בינתיים שוחררה על־ידי המישטרה.

בשבוע האחרון הועלה גם שמה של מאהבת נוספת שהיתה לדורון, ששלחה לו לפני שנתיים מיכתב, ובו איימה להתאבד בעיקבות ניתוק הקשר ביניהם. מאז המיכתב לא היו השניים בקשר,

במיסדר־זיהוי שנערך לרונית היא לא זוהתה. המישטרה גם לא הצליחה להפריך את האליבי שסיפקה. טביעות אצבעותיה לא נמצאו ברכב.

שופטת בית־מישפט־השלום בירושלים, הד"ר איילה פרוקצ'יה אמרה למישטרה: „מאז המעצר לא רק שלא נוסף למישטרה חומר חדש נגד הח־

היא התחילה לעבוד במחלקת־הילדים בבית־החולים הדסה בעין־כרם.

אחרי שילדה את בנה (שהוא כיום בן 5) היא התחילה לעבוד במישמרות־ערב, בין השעות 4 אחר־הצהריים ל־11 בלילה. את עיקר זמנה בבקרים הקדישה לטיפול בשני ילדיה ובבית.

דורון וניבה מיעטו לצאת לבילויים. חוג־החברים של ניבה היה מצומצם. היא היתה שונה מאוד מדורון. דורון נהג לרקוד בחוג לריקודי־עם, בשעות שניבה עבדה. שם גם הכיר את אהובותיו באין־מפריע.

למישטרה ידועים שמותיהן של לפחות 10 נשים, שעימן היה בקשרים רומאנטיים.

רונית בן־חיים היתה אחת מהן. הם הכירו זה את זה לפני חמש שנים. לפי גירסתה, בעדותה השנייה שמסרה למי־שטרה, אחרי שהכחישה תחילה קשר רומאנטי עם דורון, היא הורתה שהיו ביניהם קישרי־אהבה הדוקים.

הדבר לא נעלם מניבה, שהיתה מודעת גם לקשריו האחרים של דורון. אולם, כפי הנראה קיבלה זאת בשתיקה.

רונית היתה מיודדת עם ניבה. היא נהגה לשמש כשמרטפית לילדים, ואף ישנה בדירתם לעיתים קרובות. לטענתה לא היה בידה מפתח של הדירה. גם דורון מאשר פרט זה.

רונית סובלת מבעיות־בריאות. לעיתים, כשהיתה צריכה לעבור בדיקות בבית־החולים, היתה ניבה נוסעת עימה ועוזרת לה. ביום שבו נרצחה ניבה ה־יתה רונית אמורה לעבור בדיקות, אולם לטענתה, היות ולא חשה בטוב היא לא נסעה, ונשארה בביתה.

רונית היא בחורה נמוכה ורזה, השוקלת 42 קילוגרם בלבד. פרט זה סייע להפריך את החשד נגדה. כיצד יכולה בחורה חלשה כזו לרצוח?

עובדת היותה פילגש של דורון הבי־

רונית בן־חיים
„הייתי כל הזמן בביתי!"

ניבה ודורון (בחתונתם)
„אני משוכנע שזו תאונה!"

יומה האחרון של ניבה: תעלומה על גבי תעלומה

על־פי עדויות של שכנים ואנשים אחרים הטוענים שראו את ניבה ביום הירצחה, עולה תמונה מבולבלת מאוד לגבי תנועותיה.

8.30: ניבה יוצאת מביתה ומביאה את בנה לגן־הילדים. אחר־כך נוסעת במכונית הרנו, השייכת לרונית, ומביאה את בתה לגן שבשכונת־תלפיות.

9.00: ניבה עורכת בדיקת כינים בראשי הילדים בגן של בנה.

9.45: ניבה נכנסה לחנות־המכולת שליד ביתה, ופוגשת שם באחת משכנותיה. היא קנתה מיצרכים שנמצאו לאחר־מכן בביתה.

10.15: שכנה מעידה שראתה את ניבה באוטובוס מיספר 8, הנוסע משכונת ארמון־הנציב למרכז העיר.

11.00־11.30: שכן, שטיפל במכוניתו במיגרש־החנייה ליד הבית של ניבה, מעיר שראה אשה מגיעה לבניין במכונית הרנו, נכנסת לבית ויוצאת כעבור 10 דקות כאשר שני סלים בידיה.

12.00: אחת מעובדות מחלקת־המשק בבית־החולים הדסה עין־כרם מעידה שראתה את ניבה באה לקחת תלושים להסעות־עובדים.

12.30: דורית גלוב, אחות בבית־החולים, מעידה שראתה את ניבה ליד מעליות בית־החולים.

12.40: שכנה מעידה שראתה את ניבה ליד ביתה במכונית הרנו.

12.50: שכנה מעידה שבאה לגן לקחת את ילדה, ומכיוון שבנה של ניבה נשאר שם לבדו, היא לקחה גם אותו, והשאירה פתק על דלת הבית.

1.15: דורון מגיע הביתה מעבודתו ומגלה שהדלת אינה נעולה. על השולחן היה מונח המיכתב שניבה השאירה בבוקר לרונית, וכן תיקה האישי, ובו כל מיסמכיה.

אולם חודש לפני הרצח שוב חודש הקשר ביניהם. את המידע הזה מסרה רונית למישטרה רק בימים האחרונים למעצרה, אחרי ששהתה במעצר כבר 10 ימים. תמוה שפרט זה, שיכול היה להסיר את החשד ממנה, נמסר בשלב כה מאוחר. כיצד לא נזכרה בפרט כה חשוב עבורה קודם? ברור כי רונית לא ששה לגלות פרטים על חיי־האהבה של ידידה, וזה טיבעי למדי.

שיחזור תנועותיה של ניבה ביום רציחתה מעורר שאלות ותמיהות רבות, שכן, ביום זה חרגה מנוהגיה הרגילים (ראה מיסגרת).

מכונית הרנו־5 השייכת לרונית, וגופת ניבה בתוכה, נמצאו במידרון לצד הכביש היורד לכיוון שכונת עין־כרם בירושלים. זה אינו הכביש שבו נוסעים לבית־החולים הדסה בעין־כרם — אולם הוא נמצא בקירבת־מקום, והשטח מהווה מקום טוב למיסתור.

ניבה נראתה ביום הירצחה בבית־החולים. רונית היתה אמורה לעבור באותו יום בדיקות בבית־החולים, לקראת ניתוח בבלוטת־התריס. לדבריה, לא הגיעה כלל לבדיקות הללו.

גופתה של ניבה נמצאה שכובה על ריצפת המכונית, כשראשה מונח תחת ההגה, ופלג גופה התחתון לרגלי המושב שליד הנהג. פרט זה יכול להצביע על כך שניבה ישבה במושב שלצד הנהג, ולא נהגה בעצמה ברכב. היא הונחה כך אחרי שנחנקה, כדי שלא תבלוט. סביר יותר שאילו נהגה בעצמה, היה גופה מוטה לכיוון השני.

● מי אם כן נהג ברכב?

המישטרה נמצאת במבוי סתום.

שודה, אלא גם החומר הקודם נחלש."

● מי רצח את ניבה ברוש?

● מי היה עימה ברכב?

● למי היה מניע?

אהובות מחוג לריקודי־עם

ניבה (28) ודורון (29) נישאו לפני שבע שנים. הם הכירו זה את זה בזמן שרותם הצבאי בנח"ל, כשהיו בקיבוץ כוכב־השחר. אחרי שנישאו עברו לירושלים. ניבה למדה סיעוד באוניברסיטה העברית. דורון עבד בחברת־החשמל.

אחרי שניבה סיימה את לימודיה,

אה את המישטרה לחקור אותה. רונית ודורון נהגו להיפגש בחדר שכור בשכונת־רמות בירושלים. רונית התגוררה בחדר בדירתה של אשה זקנה. הוריה גרים בשכונת פיסגת־זאב. אחרי הרצח היא חזרה לביתם.

במהלך החקירה היא נבדקה על־ידי המישטרה בפוליגרף. על־פי התוצאות, נמצא שלא לכל השאלות היא השיבה אמת.

נראתה בצהריים בבית־החולים

ביום החמישי, ה־28 בינואר, נרצחה ניבה. באותו היום היא לא

העולם הזה מציג גירסה אפשרית:

איך היא נרצחה?

בצירוף העדויות על תנועותיה של ניבה ביום האחרון לחייה יש סתירות רבות, שאינן ניתנות לגישור. יש להניח שכמה מן העדויות הן כוזבות, בגלל טעויות־אנוש – טעות ביום, טעות בזיהוי, וכו'.

האם ניתן לבנות תיאוריה כלשהי על העובדות הידועות? להלן נעשה ניסיון כזה. יש להדגיש שאין הוא מבוסס בשום צורה שהיא על מידע בדוק, אלא שזהו ניסיון למצוא קשר הגיוני בין העובדות.

ההנחה היסודית היא שלניבה היה מאהב, שהוא רופא בבית־החולים שבו עבדה.

אף שניבה מתוארת כאשה שדבר כזה רחוק ממנה, יש סבירות להנחה זו. היא ידעה שיש לבעלה מאהבת, ושהיו לו כמה וכמה פרשות־אהבה. היא בילתה שעות רבות בבית־החולים. יתכן שהשתוקקה לאהבה ולתשומת־לב.

ההנחה השניה היא שהיחסים שלה עם המאהב הגיעו לידי משבר. אולי נודע לה שהוא בוגד בה. היא חשה צורך להיפגש עימו באותו יום לשם עימות. אולי הוא קרא לה לשם שיחה.

זה מסביר את התעקשותה להחזיק דווקא ב־יום הזה במכונית של רונית, אף שזו דרשה אותה בחזרה. זה גם מסביר מדוע נסעה ניבה לבית־החולים, למרות שלא עבדה באותו יום. הסיפור על תלושי־ההסעה אינו סביר. היא יכלה לקבלם גם בכל יום אחר. אין זו סיבה טובה לנסוע באופן מיוחד לבית־החולים ביום שבו לא עבדה. זה מסביר גם את הבילבול של מעשיה, המעיד על כך שהיתה במצב־רוח היסטרי (השארת תיקה בבית, אי־נעילת הדלת.)

ההנחה השלישית היא שניבה נפגשה בבית־החולים עם המאהב שלה. נערך ביניהם עימות. היא היתה בסערת־רוחות. המאהב נבהל והציע לה לנסוע לטיול בסביבה, כדי לשוחח בשקט. זה מסביר מדוע נמצאה בדרך שאינה מובילה לבית־החולים במישרין.

ההנחה הרביעית היא שהמאהב החליט לשים קץ לחייה, כדי למנוע שערוריה. יש להניח שהוא נשוי ובעל־מעמד. יתכן שניבה איימה לגלות את הפרשה לאשתו. האיש מכוון את ניבה למקום נידח. אולי הוא נוהג במקומה. שם הם חונים כדי לשוחח. האיש חונק את ניבה, אם מתוך סערת־רוחות רגעית, אם על פי תיכנון מוקדם. ידיעתו הרפואית מאפשרת לו לחנוק אותה בצורה מאומנת. הוא מדרדר את המכונית בירידה כדי לביים תאונת־דרכים, ומסתלק מן המקום.

תיאוריה מעין זו עונה על מרבית השאלות שהתעוררו בפרשה. אולם עד כמה שידוע, אין לה ברגע זה שום תימוכין בראיות שנאספו.

מקום הרצח

גופתה של ניבה נמצאה במכונית „רנו", במידרון לצד הכביש מקום הרצח המוביל לשכונת עין־כרם בירושלים. זה אינו הכביש המוביל לבית־החולים הדסה שבו עבדה. במפה נראה הכביש העליון, שבו נסעה ניבה, וכן הכביש התחתון המוביל לבית־החולים. לצד כביש עין־כרם נמצא ואדי שופע בצימחייה עבותה, שיכול לשמש מקום מיסתור אידיאלי. שני הכבישים הללו מתחברים חמישה קילומטר מערבית לבית־החולים. מקום הגופה מסומן באיקס.

היתה אמורה לעבור. סדר־יומה היה על־פי רוב שיגרתי.

בשעה 8 וחצי בבוקר נהגה לקחת את הילדים לגן־הילדים, וב־12 וחצי לקחתם חזרה. את עיקר זמנה הקדישה לילדים ולבית. ניבה היתה בחורה סגורה ומופנמת.

חודש לפני שנרצחה מכר דורון את הרכב שהיה ברשותם. רונית, חברתם הטובה, נאותה להשאיל להם את ריכבה מסוג רנו־5. הרכב שבו נמצאה גופתה של ניבה.

בבוקרו של אותו יום טילפנה רונית לניבה, ואמרה לה שהיא זקוקה לרכב באותו היום, משום שהיא צריכה לנסוע לבדיקות בבית־החולים ולסידורים נוספים. ניבה אמרה שגם היא זקוקה לרכב, אולם קבעה עם רונית שתוכל לבוא לקחת את ריכבה. סוכם ביניהן שרונית תגיע עד 9 בבוקר. ב־8 וחצי לקחה ניבה את בנה לגן, ואחר־כך הסיעה את בתה לגן־הילדים שבשכונת־תלפיות. כשיצאה מהבית, היא השאירה פתק לרונית ובו רשמה: „אני בגן של הילד ליד המכולת, תבואי לשם."

הפתק נמצא בצהריים כשהוא מונח על שולחן בתוך הבית.

● **האם השאירה את הפתק על הדלת, והכניסה אותו פנימה אחרי ששבה?**

● **האם מישהו אחר, שהיה ברשותו מפתח לדירה, הכניס את הפתק והניחו על השולחן?**

אחרי שהשאירה את בתה בגן, היא חזרה לגן־הילדים של בנה כדי לבדוק כינים בראשיהם של הילדים.

בשעה 9:45 היא נכנסה לחנות־המכולת שליד ביתה, ופגשה שם בשכנתה.

שכנה אחרת טענה שבשעה 10:15 עלתה לאוטובוס מיספר 8, הנוסע מארמון־הנציב למרכז־העיר. באוטובוס זה ישבה גם ניבה.

● **מדוע נסעה ניבה באוטובוס אם הרכב היה עדיין ברשותה?**

● **אם הרכב כבר לא היה במקום־החנייה, האם יתכן שרונית הגיעה ולקחה אותו?**

● **אם רונית הגיעה, האם ראתה את הפתק שניבה השאירה?**

● **האם נכנסה לתוך הבית?**

● **האם יתכן שעדותה של השכנה מוטעית? (כלומר שניבה לא נסעה עימה באותו יום באוטובוס?)**

● **אם העדות מוטעית, האם יתכן שרונית וניבה נפגשו, כשניבה חזרה עם הסלים מחנות־המכולת?**

● **האם עלתה ניבה לבדה לביתה כדי להשאיר את המיצרכים, הכניסה את הפתק שהשאירה על הדלת פנימה ונסעה לבית־החולים?**

בין השעות 11 ל־11 וחצי, העיד שכן שטיפל במכוניתו, שראה מישהי מגיעה לבניין במכונית־הרנו האדומה. 10 דקות אחרי שנכנסה, היא יצאה כשבידיה שתי שקיות. במיסדר־זיהוי, שערכה המישטרה, הוא לא זיהה את רונית כבחורה שהגיעה ברנו.

● **מי היתה אותה בחורה? (אילו היתה זאת ניבה, היה מזהה אותה בוודאות.)**

דורית גולוב, אחות בבית־החולים, מעידה שראתה את ניבה ליד המעלית של בית־החולים בשעה 12 וחצי.

● **מדוע היתה שם ניבה ביום שלא עבדה?**

אחת העובדות במחלקת־המשק העידה שראתה אותה באה לקחת תלושי־הסעה־חינם לעובדי בית־החולים. חודשיים לפני הירצחה, בשעת לילה, כשסיימה את עבודתה, היא נכנסה לריכבה וראתה גבר במושב האחורי. היא נסה בבהלה והזעיקה את אנשי־הביטחון של בית־החולים. כשבאו לבדוק, הגבר כבר נעלם. מאז המיקרה היא השתמשה בהסעות המאורגנות של האחיות. לכן ניתן להבין מדוע היתה במחלקת־המשק, אך נשאלת השאלה מדוע באה דווקא ביום שלא עבדה?

● **האם יתכן שבאה בגלל סיבה אחרת, וניצלה את הזמן גם כדי לרדת למחלקת־המשק?**

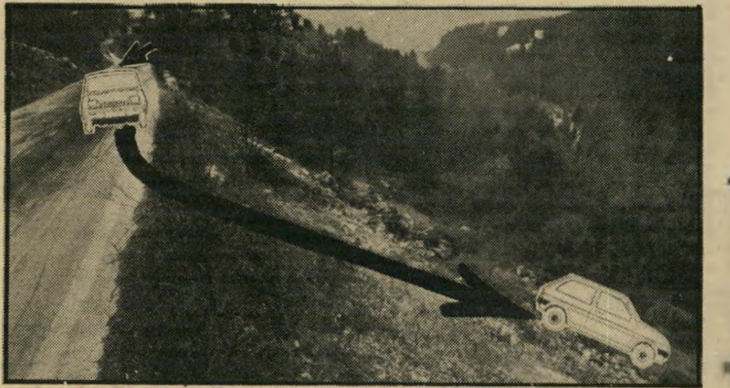

איך הידרדר

הרכב בתמונה למעלה נראה כביש עין־כרם, כשלצד הדרך המידרון שבו נמצא הרכב. אילו הגיעה ניבה מכיוון בית־החולים, וסטתה מדרכה, היה הרכב מידרדר בזווית, או מתהפך. אולם הרכב נמצא בניצב לכביש, כפי שנראה בתמונה למטה. הרכב הגיע מכיוון הר־הרצל ודורדר לוואדי בצורה אנכית, כדי שלא ייעצר באמצע המידרון. המידרון אינו תלול, ועל־כן הרכב הידרדר רק 15 מטר. בתמונה מימין נראה הרכב כפי שנמצא. הפגיעה העיקרית היא בחלק הקידמי של הגג, כנראה מהיתקלות בעץ. בתמונה משמאל שוחזרה התנוחה שבה נמצאה ניבה בתוך המכונית. ראשה היה תחת ההגה. פלג גופה התחתון היה לרגלי המושב שלצד הנהג. אילו נהגה ניבה ברכב, היה גופה מוטה לכיוון השני. פרט זה מחזק את ההשערה שהובאה למקום כשהיא כבר מתה, וגופה הונח באופן זה במיוחד כדי שלא יבלוט.

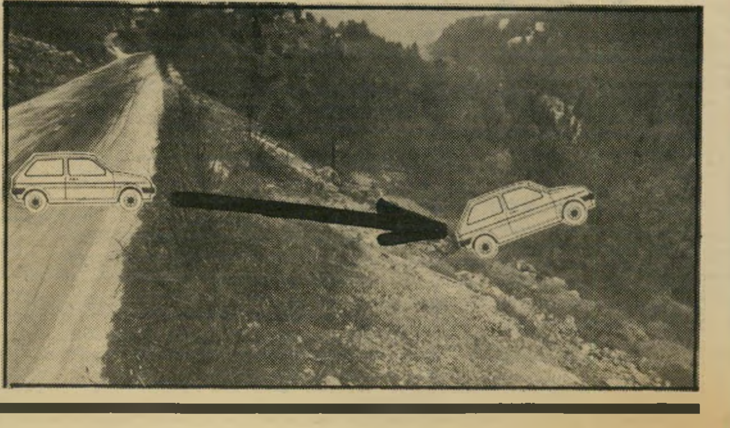

הרכב דורדר

ניבה לא הגיעה לאסוף את ילדיה מהגן. הדבר אינו אופייני לה, שכן נהגה מדי יום לבוא לקחתם בדיוק ב־זמן, על־פי עדות הגננת. באותו הזמן נראתה בבית־החולים.

● **האם ביקשה ממישהי שתיקח את הילדים במקומה?**

כשנראתה בשעה 12 וחצי ליד מעליות בית־החולים, היתה כנראה בדרכה הביתה. אולם, אילו היתה מגיעה ב־אוטובוס, הרי היתה עוזבת את המקום קודם לכן. יתכן ויצאה בשעה זו משום שהגיעה ברכב, או שהיה לה טרמפ.

● **מדוע נמצא הרכב בצד הכביש המוביל לעין־כרם, ושאיננו מוביל ל„הדסה"?**

תשובה לכך יכולה להיות שניבה נחנקה בכביש המוביל מבית־החולים, ואחרי שנחנקה היא הועברה לכביש השני, המוביל לעין־כרם, הנמצא בקירבת מקום. האיזור הזה מלא בצימחייה, וקל להסתיר בו ראיות.

לא יתכן שניבה נסעה לבדה בכביש זה, משום שזה אינו הכביש המוביל לבית־החולים, הוא מוביל לכיוון ההפוך מזה שניבה היתה צריכה לנסוע בו. ניבה מיהרה לקחת את ילדיה, והיא ידעה היטב את הדרך הנכונה, שבה היא צריכה לנסוע. לניבה לא היה זמן לטייל להנאתה. כלומר: הרכב נסע בכביש עין־כרם אחרי שנרצחה. הרכב נמצא בוואדי בין העצים, מקום אידיאלי למיסתור. אולם, הרכב לא הידרדר למקום, הוא דורדר.

מימצאי לישכת־התנועה של המישטרה קובעים בוודאות שלא היה שימוש בבלמים לפני ההידרדרות. גם המנוע לא פעל. כלומר, הרכב לא הידרדר בגלל סטייה מהכביש או נהיגה בלתי־זהירה.

המרחק בין הכביש לוואדי אינו עולה על 15 מטר, והמידרון אינו תלול במיוחד. לא יתכן שניבה נהרגה כתוצאה מהידרדרות הרכב. הרכב דורדר כשניבה היתה בתוכו כבר מתה.

גם התנוחה שבה נמצאה הגופה מראה שלא היא נהגה ברכב.

ניבה נראתה לבושה במעיל לבן. המעיל לא נמצא ברכב, ולא בדירה.

● **ביצד נעלם המעיל?**

● **האם הוא הועלם משום שהיו בו סימני היאבקות? פציעה?**

סימני הציפרניים שנמצאו על צווארה הם של אשה. יתכן שסימני־הציפרניים הם של ניבה עצמה, שניסתה להתגונן.

עורך־הדין אורי שטנדל, המייצג את רונית, העלה אפשרות שיתכן שהיה זה חונק היודע בדיוק היכן צריך ללחוץ כדי לגרום למוות. שטנדל הסתמך על חוות־דעתו של הפאתולוג, שקבע שהחונק אינו אדם חלש, אך גם אינו אדם חזק. לדברי שטנדל, רונית לא היתה מסוגלת לבצע את הרצח גם מבחינת כוח פיסי נדרש.

האפשרות שהוזכרה, הקושרת לרצח את המאהבת של דורון ששלחה לו מיכתב לפני שנתיים, ובו איימה להתאבד, קלושה ביותר. אמנם הקשר בינה לבין דורון התחדש חודש לפני הרצח, אך בינה ובין ניבה לא היה כל קשר. לא היתה שום סיבה ששתיהן ימצאו יחד ברכב אחד.

המישטרה מגששת באפלה, מנסה להצליב מידע. השאלות הבלתי־פתורות רבות עדיין מאותן שיש עליהן תשובות.

לפני שיחרורה של רונית הודיעה המישטרה שהיא מתכוונת לפרסם את תמונתה של רונית בעלון הפנימי של בית־החולים, ועל לוחות־המודעות במקום. המישטרה רוצה לבדוק האם יש אנשים שראו את רונית בבית־החולים ביום הרצח. אך שיחרורה מרמז על כך שהחשד נגדה התבטל.

כרגע אין חשוד. **יוסי עין־דור** ■

מכתבים לרותי

נעמי רן

מכונית עתיקה

היא עצמה „נשואה באושר" כדבריה, אבל דואגת לחברתה הטובה, וככה היא כותבת: „היא בת 42, נראית נהדר, רווקה, אקדמאית, איכפתניקית, נטיה לצד השמאלי של המפה, דירה קטנה בירושלים, מכונית עתיקה." הקשר דרך תמי, ת"ד 8048, ירושלים 91080.

★ ★ ★

פרטנר לריצה

היא בת 32, רווקה, אומרים לה שהיא נראית טוב, חתיכה, חטובה, נאה, 1.65 מטר. עובדת בפירסום. לפני כן בתיירות. הרפתקנית, טיילה המון בעולם. גרה במשך שנה בקוטב הצפוני, בנורווגיה.

משחקת טניס, אוהבת לשחות וגם אוהבת לרוץ ריצת־בוקר, בתנאי שיש לה פרטנר, כי משעמם לרוץ לבד. לפעמים כותבת שירים. מתעניינת במיסטיקה. „לא פניתי מעולם למדור כזה," היא אמרה לי בטלפון, „הייתי נגד. חשבתי שמי שכותב למדורים כאלה הוא בטח דפוק. אבל בתקופה האחרונה אני יותר מדי עם עצמי, עם הטלוויזיה, הווידיאו, העיתונים, וזה לא טוב. אמרתי לעצמי שזה לא יכול להימשך ככה."

אתן לך את מיספר־הטלפון שלה, אם תשאל אותי על (18/88), ותשכנע אותי שאתה נחמד, מעניין, לא שיגרתי, וכבר עברת את ה־30.

★ ★ ★

„רותי בטלפון", כפי שאתם בטח כבר יודעים, כתמיד ב־221017.

★ ★ ★

לבד במסיבה

תשמעו בנות, יש לי בשבילכן משורר אמיתי. וככה הוא הקריא לי בטלפון, בקצב הכתבה, כשאני מוציאה מדי פעם קולות של הנאה והתפעלות: „לא ידעתי שלי את ממתינה, עמדת לבדך במסיבה בפינה. ציפית כמו תמיד שהיום סוף־סוף אגש, אחייך, אומר שלום, ותעני בפתיחות ובסבלנות שגם את אוהבת מוסיקה, סרטים ואמנות, וחיה על־פי תורת הצמחונות, ומנגנת שופן בפסנתר, ועל הנסיך הקטן יודעת לספר.

„שונאת חושך וקור, מחכה לאהבה ואוהבת הומור. ותתפשי בעיניי את האור, אך אני כרגיל במרכז, רוקד, צוחק, כל הזמן זז. בוחן עוגנים, אך לא נאחז. אחר מהחבר'ה ובעצם לבד. אז הפעם, לראשונה בלי רעש וצפיפות, זוהי ההזדמנות לעשות היכרות."

יפה, נכון? הוא בן 37, גרוש פלוס־שניים, 1.70 מטר. שאלי אותי על (19/88).

★ ★ ★

נשית, מושכת

היא נאה מאוד, מטופחת מאוד, פסים בלונדים בשיער, עיניים כחולות, נשית, מושכת, דקת־גו, 1.60 מטר, בת 38, אבל נראית ומרגישה צעירה בהרבה. „אני שלמה עם עצמי, אני אוהבת את עצמי," היא אמרה לי. „מסובבים אחריי את הראש ברחוב. יש לי שלושה בנים גדולים, מקסימים, ואני נראית כמו אחותם."

היא חיה בנפרד, גירושין בתוכנית. לא מעוניינת להתחתן שנית. הרי מתחתנים בשביל ילדים, היא אומרת, וילדים כבר יש לה. היא רוצה חבר, פינוק, אהבה, מה שכל אשה רוצה. מעדיפה אותך בן 40 עד 45, גבר בשל, חזק, תומך, בעל רוח צעירה, לא „כבד", לא נמוך, לא כרס, לא קרחת. שאל אותי על מיספר (20/88).

אושר, רוגע

הוא בן 31, אקדמאי בשטח הכלכלי, גרוש בלי, חיפאי, גבוה, מעל 1.80 מטר, נאה, ספורטיבי. הכי חשוב לו בחיים: שיהיה אושר, רוגע, לא לרדוף במקום, להתפתח, להצליח. הוא בעניין קשר רציני עם בת 21 עד 28, יפה, רזה, מטופחת. מטופחת מאוד, בעצם, כי זה חשוב לו. המרחק בקילומטרים, הוא מודיע לי, לא יהווה בעייה. אם הכל יהיה כל־כך בסדר, הוא כבר יגיע. שאלי אותי על מספר (21/88).

★ ★ ★

רינה, המרכזנית של איכילוב, סיפרה לי שמישהי שאלה אותה לא־מזמן בטלפון „אפשר לקבל את מחלקת תחתו!" אין דבר כזה, אמרה רינה, מה את רוצה בדיוק! „אז איפה שוכב בעליו!" שאל הקול, „הוא עבר ניתוח טחורים."

★ ★ ★

נאמנות לארם

„שמי אבו שארב מחמוד, צעיר ערבי ברווי מדרום הארץ, מעוניין להקים קבוצת חברים וחברות מכל העדות והדתות, בעלי אותן תכונות," הוא כותב. „תכונות כמו נאמנות לארם, מסירות, קסם אישי, מצפון, התחשבות בזולת, אהבת צדק. אני מזדהה עם אנשים במצוקה, עוזר ככל יכולתי, אוהד את האגודה למען זכויות האדם.

„אנא צרו איתי קשר, וכך נוכל להגיע להבנה, נוכל לעשות יחד דברים חיוניים, נעזור אחד לשני ולאחרים, נכיר מקרוב." הוא בת"ד 566, קריית־מלאכי.

★ ★ ★

כמו אלכסיס

„גבר אמיתי לא מחפש צעירות," היא אמרה לי, „הוא מחפש אשה בשלה, כמוני." היא גרושה טריה, שלושה חודשים בסך־הכל, אם לשלושה, נאה, אלגנטית, מטופחת תמיד, 1.62 מטר, אבל נראית גבוהה יותר, תמיד על עקבים, נראית ומרגישה צעירה מגילה, 54. נושאת במישרה ניהולית בכירה.

לא מזמן אמר לה בחור צעיר, בכנות, בלי שום כוונות ותוכניות: „את כל־כך יפה!" והיא, כמו כולן, אהבה את זה, ואמרה לו: „תגיד בקול־רם, שכולם ישמעו." היא אוהבת אנשים, טובת־מזג, הרבה שימחת־חיים, תמיד רואה את חצי הכוס המלאה, אשה של כיף, כהגדרתה.

חשוב לה יושר. לא מחפשת הרפתקות, לא אורח ללילה. יש לה בית גדול ומטופח, שאותו עיצבה בעצמה, רהיטים לבנים, אווירה מיוחדת, מדרגות המובילות לגג. „אני כמו אלכסיס בבית שלי," היא אומרת, ואני שומעת חיוך. שאל אותי על (22/88).

★ ★ ★

להוקיר אותך

„עוד לא מצאתי, לצערי, את מה שאני מחפש," הוא כותב, „אני רווק בן 28, נראה צעיר מגילי, 1.70 מטר, נאה מאוד, מיבנה גוף בינוני, עוסק בתחום האלקטרוניקה, אך מתעניין יותר בשטח הרוחני. טיפוס סולידי, סימפטי, כן מאוד, רגיש, עם הרבה מקום בלב למתאימה.

„רוצה אותך צעירה, יפה, רצוי חטובה ואסתטית, רגישה, כנה, עם ראש פתוח, רומאנטית שאוהבת לקבל, אך יודעת גם להעניק. רוצה לאהוב אותך בלי להיצמד, להוקיר אותך בלי לשפוט, להתקרב אלייך בלי לפלוש, להזמין אותך ללא דרישות, לעזוב אותך ללא רגשות אשם, לבקר אותך בלי להאשים, לעזור לך בלי להעליב." הוא בת"ד 31822, תל־אביב. מבקש שתצייני מיספר־טלפון. אם את לא רוצה לכתוב, שאלי אותי על (23/88).

„כשאני בשטחים, אני פוחד פחד־מוות!"

(המשך מעמוד 16)

אפשר להפריד בין האדם הפרטי לבין הצלם?

כן.

● **אתה חושב שאתה צלם אובייקטיבי?**

בפירוש כן.

● **יש צלם אובייקטיבי?**

אני מצלם את מה שקורה בשטח. אי־אפשר לצלם הכל. אי־אפשר ללכת לילד שזורק אבן ולנסות להבין מדוע הוא עושה את מה שהוא עושה, ואחר־כך ללכת לחייל ולנסות להבין מדוע הוא מנסה למנוע מהילד לזרוק אבן, לכן הדבר הכי בסיסי הוא מה שקורה בשטח באותו הרגע ואת זה מצלמים.

● **אבל אם אין מהומה, אם אין הפגנות, אז לא מצלמים, כי זה לא סיפור.**

במיקרה כזה אני לא מצלם. אבל אם יש שביתת־מיסחר והעיר שוממת, אז אני מצלם.

● **ובשידורי־הטלוויזיה רואים, בכל זאת, רק את רגעי־השיא, לא את השקט.**

זה מדיום ויזואלי. בחדשות של חצי שעה צריך להכניס בממוצע 15 אירועים וכתבות, אז איך אפשר בשתי דקות לספר סיפור שלם? מנסים להציג את הדברים באופן האובייקטיבי ביותר. אבל זה כלי ויזואלי, אין מה לעשות, וזה גם חדשות.

■ ■ ■

● **מה יקרה אם יסגרו את השטחים הכבושים לסיקור תיקשורתי?**

זו השאלה הכי קשה ששאלת אותי עד עכשיו. אני לא אומר שאשמע להנחייה הזו ואני לא אומר שלא אשמע לה. הצבא יצטרך לחשוב הרבה לפני שהוא יסגור שטח באופן שרירותי. זה נעשה היום מדי פעם.

● **אבל אם סוגרים שטח, זה לא אומר שיש להם מה להסתיר שם?**

אנחנו יודעים בערך מה מתרחש בשטח כשהוא סגור, כי היינו בו לפני שנסגר. ביומיים הראשונים שסגרו את איזור חברון היו שם שיבעה הרוגים, מבלי שהיתה במקום אף מצלמה. לדעתי, אם לא היו סוגרים את האיזור לא היו הרוגים. וחובת ההוכחה בעניין הזה מוטלת על הצבא, או על שר־הביטחון.

● **אתה חושב שאילו היית זר, לא ישראלי, היית מרגיש אחרת?**

היה לי יותר קל לחיות עם הסיפור.

● **במה?**

לא היתה לי בעייה של הזדהות.

● **אבל אמרת קודם שכל הסיפור של הנאמנות הכפולה הוא קישקוש.**

אבל, בכל זאת, האחים שלי הם אלה שיורים. הם בשר מבשרי, וזו המעורבות היחידה שיש לי בסיפור. המצב שהחיילים נמצאים בו הוא בלתי־אפשרי. ואם הייתי חלק מצוות זר, הפנים שלהם לא היו אומרים לי כלום.

● **היית גם באיראן?**

באיראן, באפגניסתאן, וזה כלל לא הזיז לי. שם הייתי כתב זר, לא היתה לי שום בעייה, והייתי שם במצבים קשים מאוד.

הייתי באיראן בשנת 1979, בזמן ההפיכה. הייתי שם חודש מטעם סי־בי־אס. ובאפגניסתאן הייתי קצת אחרי פלישת הרוסים ב־1980, גם שם הייתי חודש.

● **ואיך זה היה?**

באיראן היה הרבה יותר מסוכן מאשר פה.

● **מאיזו בחינה?**

לשני הצדדים היה נשק חם. אבל שם זה לקח שבועיים בסך־הכל. מהרגע שחומייני הגיע ועד שהוא עלה לשילטון, עברו בסך־הכל שבועיים.

● **האם ידעו שאתה ישראלי?**

לא. גם באפגניסתאן לא ידעו. באיראן צילמנו את המישלחת הישראלית עוזבת את טהראן. הייתי יוצא מהמלון ולא הייתי יודע אם אחזור בערב. פה אני יודע מה עומד לקרות, אני יודע איפה אני חי. שם היו עוצרים אותנו במחסום־דרכים, מצמידים קנה לראש ומבקשים תעודות.

● **ואיפה עוד היית?**

בכל מיני מקומות: במצריים, ביוון, בתורכיה, באירופה.

● **אתה אוהב את העבודה?**

זה בדם שלי.

● **וכשאתה בחופש?**

כשהיינו בפעם האחרונה בארצות־הברית, הייתי קם בבוקר ומייד פותח את הטלוויזיה בערוץ החדשות, הסי־אן־אן, כדי לראות מה קורה. לפני שנה היינו בחופש באילת ושם הייתי מקשיב ליומני הבוקר והערב ברדיו.

● **מה הצילום החשוב ביותר שלך?**

הצילום של הגגות, שבו ראו איך חיילים יורים על מפגינים מהגגות. בעיקבות הצילום הזה היו שינויים של הוראות פתיחה באש בשטחים.

והצילום השני הוא הצילום של המתנחלים שיורים. אני חושב שהצילום הזה הכניס למודעות הציבור שיש מליציה יהודית חמושה ולא אחראית.

● **וזה הועיל, זה שינה משהו?**

במידה מסויימת היה פיקוח יותר הדוק ממה שהיה עד אז, היות שמתנחל שיורה עדיין צריך להסביר את עצמו, וזו אולי אחת התוצאות של הצילום ההוא. ושני הצילומים האלה היו לפני שש או שבע שנים, והחשיבות שלהם היתה בתקופה ההיא.

● **מדוע לדעתך לא מראים בטלוויזיה הישראלית את מה שמראים בחו"ל?**

הטלוויזיה הישראלית סובלת מחוסר אמצעים וחוסר אמביציה.

● **האם יש שם גם צנזורה פנימית?**

הם מנסים להיות פטריוטים יותר מדי, ואני אומר את זה בציניות. הם חושבים שאין זה מתפקידם להראות את מה שמתרחש באמת.

● **אבל יש אירועים שאתם מצלמים ביחד?**

מעט. השבוע לא ראיתי אף צוות של הטלוויזיה הישראלית. מלבד את־מול ברמאללה. הם עמדו וצילמו צמיג בוער, בעוד שבאל־אמערי היו מהומות ובמקום אחר היתה הלוויה שכמוה לא ראיתי כבר הרבה זמן. אני חושב שהם מנסים ומשתדלים, אבל כדי לסקר את כל מה שקורה, צריך היום פריסה של שישה־שיבעה צוותים ואת זה אין להם.

● **אבל הם בכל זאת שולחים כמה צוותים בכל יום, אז מה ההבדל?**

לנו יש אמצעים טובים יותר. ואנחנו לא עושים צנזורה עצמאית מפוקפקת שאיננה במקום. הם לא אנשי־חדשות טובים. יש שם אנשי־מיקצוע מצויינים, אבל זהו גוף כל־כך כבד, מסורבל, ממלכתי ופטריוטי, במרכאות כפולות, שהם לא מסוגלים היום לתעד את הסיפור החשוב ביותר.

● **ביחס להתבטאות דובר צה"ל בוועדת־החינוך של הכנסת, אתה חושב שמנסים לשפוך את דמכם?**

אני מפחד שגם יצליחו. לדעתי זה רק עניין של זמן עד שצלם או מקליט יקבלו כדור.

● **אבל הדברים התחילו עוד במילחמת־הלבנון.**

נכון, אבל אז, בסופו של דבר, צה"ל יצא משם גם בלחץ התיקשורת.

● **זאת אומרת שהתיקשורת היא גורם רב־משמעות?**

בוודאי.

● **זאת אומרת שכל המבקרים נגדכם צודקים?**

אבל הם אלה שמקבלים את ההחלטות. התיקשורת לא מחליטה כלום. בסופו של דבר את ההחלטות מקבלים הפוליטיקאים, לא הצלמים ולא העיתונאים.

● **אתה חושב שצודק מי שאומר שהתיקשורת שמאלנית?**

אני חושב שהתיקשורת, אם אני צריך להדביק לה תווית, היא בהחלט לא ימנית. אבל שוב, התיקשורת לא מחליטה החלטות, ואני חושב שבממשלה ובכנסת מייחסים יותר מדי חשיבות לתקשורת. צילום שלי עוד לא הרג אף אחד, מה שאי אפשר לומר לגבי ההחלטות של שר־הביטחון או של הרמטכ"ל. אנחנו בסך־הכל צלמים ומקליטים.

תמרורים

חושף הדולארים

נחוג ♦ בירושלים, יום־הולדתו ה־50 של **דן מרגלית**, עיתונאי (הארץ) ומנחה תוכניות־טלוויזיה (ערב־חדש). מרגלית, יליד תל־אביב ואב לשלוש בנות, החל את דרכו העיתונאית בהעולם הזה, חיבר כמה ספרים (בין היתר: צנחנים בכלא הסורי), אך נתפרסם במיוחד כאשר חשף, לפני 12 שנים, בהיותו כתב הארץ בוושינגטון, את חשבון הדולארים של לאה רבין, גילוי שהביא לכך שיצחק רבין הישעה אז את עצמו, זמנית, מראשות הממשלה.

● ● ●

חובש קסקט־העור

נחוג ♦ בלוס־אנג'לס, בעת הופעתו שם, יום־הולדתו ה־50 של **רודולף נורייב**, רקדן־הבאלט הרוסי שעבר למערב לפני 27 שנים. נורייב, רווק ניצחי, המחוזר עדיין על־ידי רבות מנשות חוג־הסילון ושסימלו המיסחרי הוא כובע־הקסקט העשוי מעור, שאותו הוא חובש כמעט דרך קבע, הופיע בארץ כמה פעמים. עתה הוא בעל אזרחות אוסטרית, אם כי את רוב ימיו הוא מבלה בפאריס, שבה הוא מחזיק באחת משלוש דירותיו (השתיים האחרות: חווילת־פאר בריביירה הצרפתית ודירת־יוקרה בווינה, בירת אוסטריה).

● ● ●

בכור האחים

נפטר ♦ בקאהיר, מסרטן הכבד, בגיל 65, **מוסטפה ערפאת**, יו"ר מועדון המכוניות הפלסטיני ובכור ששת אחיו של יאסר ערפאת, יו"ר אש"ף. ערפאת, בנו של סוחר ירושלמי, חי בקאהיר זה 40 שנה, כמו אחד מאחיו האחרים, פאתי ערפאת, יו"ר הסהר האדום הפלסטיני.

● ● ●

אלוף הכותנה

נפטר ♦ בנאות־מרדכי שבגליל העליון, מהתקף־לב, בגיל 65, **אלוף דן לנר**, מוותיקי חיל־השריון, מפקד

אלוף לנר (1973)
פלמחניק אצל הפרטיזנים

גדוד פלמ"ח במילחמת־העצמאות ומפקד אוגדה בקרבות־הבלימה של מילחמת יום־הכיפורים, מול הסורים, ברמת־הגולן. לנר, יליד אוסטריה, שהעפיל ארצה בגיל 17, היה איש המחלקה הגרמנית (פלמחניקים יוצאי גרמניה ואוסטריה שהתחזו לגרמנים), שהוצנח על־ידי הצבא הבריטי מאחורי קווי הגרמנים באירופה של מילחמת־העולם השנייה ולחם בהם במיסגרת יחידות הפרטיזנים של טיטו ביוגוסלביה. אחרי שחרורו מצה"ל עסק לנר, אב לשלושה בנים, בגיבוש ניצי מיפלגת העבודה (חוג עין־וורד) ובגידול הכותנה בקיבוצו.

● ● ●

מהפך ההברות

נפטר ♦ בירושלים, בגיל 73, **יהושוע טן־פי**, משורר (נטיפים וזקיפים), עיתונאי (הארץ) ומתרגם. טן־פי, שנולד בעיר־הפוגרומים הרוסית קישינב („על השחיטה"), כיהושוע בודשטסקי, יצר את שמו העברי מהיפוך ההברות המרכיבות את עיסוקו (פי־טן). טן־פי, ששכל שניים משלושת ילדיו (בן שנפל במילחמת־ההתשה ובת שנפטרה בנעוריה), היה בצעירותו פועל פרדסים בשרון, מורה ובשנות ה־40 עורך עיתון־הילדים הצבעוני העברי הראשון: מיקי מעוז.

קבוצת
הסנה
יום עבר ויש מחר. ביטוח חיים הסנה.

ה׳ בניסן תשמ״ח, 23.3.1988 מיספר 2638

העולם

ערב פסק־הדין

גיתית מאיימת להתאבד!

העולם הזה חקר את פרשת ניבה ברוש

איך נרצחה האחות?